

AKTIVT FÖRSVAR FÖR STYRKA OCH TILLVÄXT
Försvarmaktens årsredovisning 2022

FÖRSVARSMAKTENS ÅRSREDOVISNING 2022

Resultatredovisning,
resultat- och balansräkning,
anslagsredovisning,
finansieringsanalys samt noter

Denna årsredovisning publiceras även på Försvarmaktens hemsida (www.forsvarsmakten.se)

Försvarmaktens årsredovisning 2022. FM2021-22412:41

Huvuddokument

Framsida:

Den nationella beredskapskontrollen operation Arion övergick i den gemensamma övningen Vigilant Knife i norra Finland.

Foto: Bezav Mahmud/Försvarmakten.

Baksida:

Svensk instruktör under utbildningsinsatsen INTERFLEX i Storbritannien där ukrainska medborgare utbildas för tjänstgöring inom Ukrainas försvarmakt.

Foto: Bezav Mahmud/Försvarmakten.

Regeringen och sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

HKV FST GEN

Eva Gillberg, 08-788 90 68

Försvarmaktens årsredovisning 2022

(Huvuddokument och två bilagor)

Försvarmaktens årsredovisning för budgetåret 2022 fastställs. Den kompletta årsredovisningen utgörs av denna handling samt ytterligare två handlingar, med särskild sändlista, enligt tabell på sida 3 och 4.

__ o 0 o __

Arbetstagarorganisationerna har informerats enligt *Avtal om samverkan för utveckling inom Försvarmakten*.

Chefen för försvarsstaben, chefen för operationsledningen, chefen för militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, chefsjuristen, ekonomidirektören, personaldirektören och kommunikationsdirektören har under ärendets beredning getts tillfälle att yttra sig enligt 22 § förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten.

(EGI)

Postadress

Försvarmakten

107 85 Stockholm

Besöksadress

Lidingövägen 24

Telefon

08-788 75 00

Telefax

08-788 77 78

E-post, Internet

exp-hkv@mil.se

www.forsvarsmakten.se

Denna årsredovisning har beslutats av general Micael Bydén. I den slutliga handläggningen har dessutom generaldirektör Mikael Granholm, generallöjtnant Michael Claesson, chefsjurist Carin Bratt, överstelöjtnant Lennart Ek, chefscontroller Eva Gillberg, överstelöjtnant Mikael Svartz, IMO Ulf Ibsén och redovisningschef Andreas Grönkvist deltagit och som föredragande generalmajor Michael Cherinet.

Micael Bydén
Överbefälhavare

Michael Cherinet

Handlingar/ bilagor	Benämning	Handling
Hdok (ES)	Huvuddokument	Denna handling
1. (ES)	Personalberättelse	Denna handling
2. (ES)	Materielberättelse	Denna handling
3. (H)	Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen	FM2021-22412:42
4. (H)	Övriga hemliga resultatredovisningar	FM2021-22412:42
5. (H)	Skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna	FM2021-22412:42
6. (KH)	Värdering av Försvarsmaktens operativa förmåga 2022	FM2021-22412:43

Under-bilagor	Benämning	Handling
2.1 (H)	Materielinvesteringar – Hemlig verksamhetsredovisning	FM2021-22412:42
2.2 (SK)	Materielinvesteringar – Ekonomisk redovisning	FM2021-22412:42
6.1 (H)	Sammanfattning av Försvarsmaktens operativa förmåga 2022	FM2021-22412:43
6.2 (SK)	Metod för värdering Försvarsmaktens operativa förmåga 2022	FM2021-22412:43

Förklaring:

ES	Ej sekretess
SK	Sekretessklassificerad
H	Hemlig
KH	Kvalificerat hemlig

Sändlista

Försvarsutskottet
Riksdagens utredningstjänst
Riksrevisionen
Regeringen
Regeringskansliet (Fö)
Regeringskansliet (Fi)
Regeringskansliet (UD)
Försvarets materielverk (FMV)
Försvarets radioanstalt (FRA)
Kustbevakning (KBV)
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Rekryteringsmyndigheten
Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)
Ekonomistyrningsverket
Rikspolisstyrelsen
Riksarkivet
Fortifikationsverket
Statskontoret
OFR/O FM
OFR/S
SACO Försvar
SEKO Försvar

(fortsättning nästa sida).

Inom Försvarsmakten

ÖB

GD

AST, LG, I 13, I 19, I 21, K 3, K 4, P 4, P 7, P 18, A 8, A 9, Lv 6, Ing 2, T 2, SWEDEC, SkyddC,

MSS, MS, 1.ubflj, 3.sjöstriflj, 4.sjöstriflj, Amf 1, Amf 4, MarinB, SSS

FS, F 7, F 16, F 17, F 21, Hkpflj, LSS

MR Syd, MR Väst, MR Mitt, MR Norr, HvSS

FMLOG, FMTS, FömedC

MHS K, MHS H, FM HRC

LedR, FMTIS, FMUndSäkC

SOG

Infochefer vid förband, skolor och centrum

Inom Högkvarteret

HKV STAB

HKV FST

HKV FST STAB

HKV FST EVS

HKV FST STRA

HKV FST GEN

HKV FST STÖD

HKV FST RHS

HKV FST HR

HKV FST JUR

HKV FST KOMM

SFL

MUST

HKV OPL OPERATIONSSTABEN

HKV REV

HKV SÄKINSP

HKV FLYGI

HKV FIHM

Arkiv

Innehållsförteckning

Om redovisningens disposition och innehåll.....	1
Överbefälhavarens kommentarer	3
Sammanfattning av verksamhetsåret 2022.....	4
Anslagsredovisning	6
Väsentliga händelser efter 2022	6
Anslagsredovisning 2022	7
Resultatredovisning.....	10
Försvarsmaktens stöd med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina.....	10
Operativ förmåga vid utgången av 2022	11
Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap	14
Insatser - nationellt och internationellt	49
Stöd till samhället.....	60
Utveckling	62
Övrig resultatredovisning	70
Fördelning anslagsförbrukning per anslag	86
Utfall kostnader och intäkter per verksamhet.....	87
Arbetet med en sammanhängande planering av totalförsvaret.....	88
Regeringsuppdraget att främja och utveckla en sammanhängande planering.....	88
Annat arbete inom totalförsvaret.....	90
Pågående förändringsarbeten	93
Utökning och förändring av grund- och krigsorganisationen.....	93
Övrig redovisning med återrapporteringskrav	94
Fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter	94
Infrastruktur	95
Miljökrav i den upphandlande verksamheten	97
Samhällsplanering inklusive vind- och vågkraft.....	98
Avgiftsfinansierad verksamhet.....	100
Finansiell redovisning	101
Sammanställning över väsentliga uppgifter	101
Resultaträkning	102
Balansräkning.....	103
Anslagsredovisning.....	105
Finansieringsanalys	108
Tilläggsupplysningar och noter.....	109
Revision, granskning, kontroll och tillsyn.....	128

Försvarsmaktens internrevision.....	128
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	128
Militära Flyginspektionen	129
Chefen för säkerhetsinspektionen	130
Militära säkerhetstjänsten och tillsyn av säkerhetsskyddet	130
Försvarsmaktens interna styrning och kontroll	133
Försvarsmaktens organisation.....	136
Bilagor.....	144
Sökregister återrapporteringskrav	144
Överbefälhavarens intygande av myndighetens årsredovisning	156

Tabellförteckning

Tabell 1 Anslagsutfall samtliga anslag 2020-2022.....	7
Tabell 2 Anslag 1:1.1 – större poster exklusive ekonomiska tillskott för stöd till Ukraina.....	8
Tabell 3 Tillskott för lämnat stöd till Ukraina och till det kopplat utfall.....	11
Tabell 4 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp 2020-2022.....	24
Tabell 5 Betydande nationell och internationell övningsverksamhet	40
Tabell 6 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, ram samt utfall	55
Tabell 7 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslagspost 1:2.1 och 1:2.2 (inkl. finansiellt stöd till Ukraina)	57
Tabell 8 Genomförd verksamhet vid Fredsfrämjande insatser	59
Tabell 9 Ekonomiskt utfall per insats utgiftsområde 5 anslag 1:2.....	59
Tabell 10 Kostnader uppdelat mellan relevanta lagar och förordningar.....	61
Tabell 11 Verksamhetsutfall anslag 1:4 fördelat på FoT-områden, koncernstödsuppdrag samt studier m.m.	68
Tabell 12 Utfall kostnader och intäkter 2020-2022	87
Tabell 13 Antal vindkraftsremisser som Försvarsmakten lämnat yttrande över under 2022.....	99
Tabell 14 Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2020-2022	100
Tabell 15 Försvarsmaktens organisation 2022 inklusive fastställda krigsförband IO22	143
Tabell 16 Sökregister återrapporteringskrav i årsredovisning 2022	148
Tabell 17 Särskilda redovisningar som skett under 2022	155

Figurförteckning

Figur 1 Vikten av ett militärt försvar (Källa: KantarSifos varumärkesmätning 2022).....	47
Figur 2 Förtroende, kännedom och inställning till Försvarsmakten (Källa: KantarSifos varumärkesmätning 2022)	48
Figur 3 Anslagsutfall/Andel 2022 exklusive utfall för stöd till Ukraina (redovisat i tabell 3).....	86
Figur 4 Försvarsmaktens lokalisering av förband, staber, skolor och centrum	137

FÖRSVARSMAKTENS VERKSAMHETSIDÉ

Vi försvarar Sverige och landets intressen, vår frihet och rätt att leva som vi själva väljer.

FÖRSVARSMAKTENS VISION

Ett starkare försvar – möter varje hot, klarar varje utmaning

FÖRSVARSMAKTENS ÖVERGRIPANDE MÅL

Ökad och trovärdig militär förmåga. Den säkerhetspolitiska utvecklingen i vårt närområde har försämrats vilket innebär att den totala svenska försvarsförmågan måste stärkas och utvecklas. Krigsförbandens operativa förmåga ska ökas för att kunna verka avhållande emot och möta hot och angrepp i alla former. Dimensionerande för våra krigsförband ska vara att möta ett väpnat angrepp från en kvalificerad motståndare.

Relevans och förtroende externt. För att verka avhållande mot angrepp på Sverige och Sveriges integritet, ska Försvarsmakten på egen hand och tillsammans med andra utveckla, upprätthålla och uppvisa en trovärdig och tillgänglig militär förmåga och därmed bidra till tröskeffekt i enlighet med den svenska säkerhetspolitiken. Om Sverige trots detta utsätts för angrepp, hot eller påtryckningar ska landet försvaras med alla till buds stående medel.

Stolthet och förtroende internt. Personal är ett av grundfundamenten för vår operativa förmåga. Anställda, frivilliga och pliktpersonal ska vara ansvarstagande, stolta och ha förtroende för Försvarsmakten och förmågan att fullgöra uppgifterna. Tillgång till rätt antal individer med rätt kompetens är en förutsättning för operativ förmåga. Försvarsmaktens personal ska verka i en jämställd organisation där kvinnor och män kan utvecklas och bidra med sin fulla potential till Försvarsmaktens operativa förmåga.

Om redovisningens disposition och innehåll

Årsredovisningen inleds med *Överbefälhavarens kommentarer* med efterföljande obligatoriska delar i årsredovisningen som börjar med *Sammanfattning av verksamhetsåret 2022* och avsnittet *Anslagsredovisning* som på en övergripande nivå redogör för årets anslagsutfall kopplat till genomförd verksamhet inklusive eventuellt under-/överutnyttjande av anslagstilldelning vid årets slut.

Den offentliga delen av *resultatredovisningen*¹ inleds med en kortfattad redogörelse för Försvarsmaktens stöd till Ukraina, myndighetens värdering av den operativa förmågan vid utgången av 2022 samt övergripande hur olika verksamheter bidragit till förmågeutvecklingen. Därefter redovisas verksamhetens resultat (enligt nedan verksamhetsindelning) i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen, i förekommande fall, har angett i regleringsbrev eller i annat regeringsbeslut². Delar av resultatredovisningen, inklusive *resultatindikatorer* och *nyckeltal*, framgår även i hemliga och kvalificerat hemliga bilagor.

Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap (förbandsproduktion). Avsnittet innehåller beskrivning av den verksamhet som genomförts i syfte att utbilda personal och producera krigsförband till insatsorganisationen samt för att upprätthålla beordrad beredskap. Vidare redovisas betydande övningar som bidragit till försvarsgrenarnas och stridskrafternas operativa förmåga, en kortfattad redovisning om personal- och materiel- och infrastruktur försörjningen samt mobiliseringsplanering. En mer detaljerad resultatredovisning av de två förstnämnda delarna framgår av *bilaga 1 - Personalberättelsen* respektive *bilaga 2 - Materielberättelsen* och dess underbilagor. Slutligen redovisas hur stödet för ett militärt försvar utvecklats.

Insatser, nationellt och internationellt, beskriver planerade, genomförda samt avslutade insatser under året inklusive dess resultat. I avsnittet redovisas nationella insatser för hävdandet av territoriell integritet samt bevakning av skyddsobjekt, de väpnade insatser och övriga internationella insatser som Sverige genom Försvarsmakten bemannat. Vidare framgår fredsfrämjande insatser som genomförts inom ramen för s.k. enskilda insatser, exempelvis militärobservatörer. Denna del av verksamheten finansieras inom utgiftsområde fem Internationell samverkan.

Stöd till samhället beskriver genomförd verksamhet under 2022 där bidrag skett i form av personal, materiel och förmågor i syfte att stödja civil verksamhet.

Utveckling omfattar bl.a. forskning, teknikutveckling, studier och konceptutveckling samt materielutveckling fram till beslut om anskaffning. Avsnittet beskriver de av myndigheten prioriterade områdena samt där det är möjligt vilka resultat som har uppnåtts under året.

Avsnittet om *övrig verksamhet* avhandlar bl.a. Försvarsmaktens internationella samarbeten inklusive internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet i Sverige med utländska förband och/eller utländsk militär materiel. Vidare framgår genomförd rustningskontroll och den exportverksamhet som, enligt avtal, genomförts till olika länder samt den statsceremoniella verksamheten. Avsnittet avslutas med en redovisning avseende hållbar utveckling.

Resultatredovisningen avslutas med en grafisk illustration av respektive anslags andel av den totala förbrukningen under året samt det totala utfallet (kostnader och intäkter) för myndighetens olika verksamheter³.

Efter resultatredovisningen följer avsnitt som beskriver arbetet med en *sammanhängande planering av totalförsvaret* samt *pågående förändringsarbeten* som i år omfattar utökning och förändring av grund- och krigsorganisationen.

¹ Ordningsföljden utgår i stort från förordningen (SFS 2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten

² Enligt 3 kap. 1 § i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)

³ Enligt 3 kap. 2 § i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)

Avsnittet *Övrig redovisning med återrapporteringskrav* omfattar antingen redovisningar som har en hög detaljeringsnivå eller som inte naturligt hör hemma i tidigare avsnitt.

Därefter följer *finansiell redovisning* och genomförd verksamhet inom *revision, granskning, kontroll och tillsyn* samt arbetet med *intern styrning och kontroll*. I avsnittet *Försvarsmaktens organisation* redogörs för hur verksamheten är organiserad samt geografisk lokalisering av förband, skolor och centrum. Redovisningen avslutas med en förteckning över bilagor och dess innehåll, ett sökregister för återrapporteringskrav i års-redovisningen och en förteckning över särskilda redovisningar som skett under året. Huvuddokumentet avslutas med överbefälhavarens intygande av myndighetens årsredovisning.

Olika redovisningsprinciper

Anslagsutfall samtliga anslag (tabell 1) avser Försvarsmaktens totala belastning per anslag exklusive de ekonomiska tillskott som tilldelats för lämnat stöd till Ukraina. Disponibelt anslag är de anslag som tilldelats Försvarsmakten enligt regleringsbrevet inklusive eventuellt anslagssparande eller kredit från föregående år. Anslagssparande (+) eller kredit (-) avser Försvarsmaktens under-/överutnyttjande av disponibelt anslag för bokslutsåret. Tabellen är jämförbar med anslagsredovisningen i den finansiella redovisningen.

Utfall kostnader och intäkter (tabell 11) visar utfallet för Försvarsmaktens olika verksamheter, vilket motsvarar resultaträkningens verksamhetsutfall, i enlighet med 3 kap. 2 § i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB).

Principer avseende den finansiella redovisningen framgår under avsnittet Redovisnings- och värderingsprinciper.

Redovisning av återrapporteringskrav

Återrapporteringskraven som redovisas i årsredovisningen återges löpande i kursiv text och i tabellen *Sökregister återrapporteringskrav i årsredovisningen* framgår under vilket avsnitt i huvuddokumentet, eller i vilken bilaga redovisning återfinns.

Särskilda redovisningar som skett under verksamhetsåret 2022 redovisas i tabellen *Särskilda redovisningar som skett under 2022* och följer *kronologisk ordning* i regleringsbrev 2022 (RB). Särskilda regeringsbeslut är angivna som SRB. Näst längst ner följer de krav som redovisats löpande under året. Tabellen avslutas med övriga redovisningar (utgående från särskild begäran/förordningar) inom hållbarhetsområdet vars benämning framgår av respektive rubrik på återrapporteringskrav.

Överbefälhavarens kommentarer

Året 2022 har dominerats av Rysslands hänsynslösa anfallskrig mot Ukraina. Det ryska agerandet utgör en brytpunkt för svensk och europeisk säkerhet och den regelbaserade säkerhetsordningen. Den västliga sammanhållningen är stark och stödet till Ukraina har under året varit betydande. Sveriges intressen har försvarats i Ukraina och Försvarsmaktens stöd har bidragit till de ukrainska framgångarna på slagfältet.

Omvärldsutvecklingen har under året präglats av ett allvarligt säkerhetsläge och snabba händelseförlopp. Försvarsmakten har därför varit aktiv och anpassat beredskap och verksamhet i både tid, omfattning och rum, vilket har påkallat balanseringar mellan förbandsproduktion, övningsverksamhet och operativ verksamhet.

Under året har Försvarsmakten erhållit ekonomiska förstärkningar, framförallt för att stärka uthållighet och ledningsförmåga. Dessa välkomna åtgärder och investeringar har hanterats utöver de redan höga ambitionerna inom aktuellt försvarsbeslut. Därtill ska läggas den svenska ansökan om medlemskap i Nato och förberedelser för en genomgripande integrationsprocess. Sammantaget har belastningen och förväntningarna på Försvarsmaktens personal under 2022 varit högre än tidigare år.

Trots att året präglats av tillkommande uppgifter och högre ambitioner har förbandsverksamheten genomförts med flera goda resultat. Övningsverksamheten har varit omfattande med ett större inslag av internationella samövningar i vårt närområde än planerat. Värnpliktsutbildningen har genomförts med mycket goda resultat och antalet anställda har ökat inom de flesta kategorierna. Ytterligare två regementen har återetablerats, rekryteringarna till officersutbildningarna har nått högt ställda mål och antalet yrkesofficerare har ökat.

Inom flera områden har planerade materielleveranser kunnat tidigareläggas och delvis utökats. Därutöver har ytterligare beställningar av personlig utrustning, drivmedel och förnödenheter realiserats. Leveranser av viktig materiel för krigsförbandens effekt har skett till samtliga försvarsgrenar och stridskrafter. Sammantaget har både den operativa förmågan och den samlade uthålligheten fått viktiga tillskott.

Det svenska bidraget inom ramen för FN:s insats i Mali MINUSMA har, trots ett försämrat säkerhetsläge, kunnat lösa sina operativa uppgifter intill den 15 november då avveckling påbörjas. Tidigt 2022 avslutades även insatsen Takuba med svenska specialförband i Mali. Takuba var en värdefull insats för specialförbandens fortsatta utveckling och utgjorde, liksom förbandsbidraget till MINUSMA, ett viktigt bidrag till den maliska befolkningens säkerhet. Utöver fortsatt avveckling i Mali omfattar Försvarsmaktens engagemang i internationella insatser nu mindre personalkrävande uppdrag.

Arbetet med att nå ambitionerna i försvarsbeslutet 2020 har fortsatt. Däri ligger även en fortsatt utveckling av nationellt totalförsvar och nationens krigsavhållande förmåga. Inom samtliga områden sker en positiv utveckling. Försvarsmaktens enskilt viktigaste resurs för att kunna återta förmåga, tillväxa och vara det aktiva försvaret här och nu är dess personal. Fortsatt hårt arbete och återkommande balanseringar i verksamheten kommer krävas för att nå de politiska målsättningarna till 2025.

Tillsammans bygger vi ett starkare försvar.

Överbefälhavaren. (Foto: Antonia Sehlstedt)

Sammanfattning av verksamhetsåret 2022

Försvarsmaktens verksamhet har genomförts i enlighet med regeringens beslut, uppsatta mål och förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten.

Under 2022 har säkerhetsläget avsevärt försämrats och omvärldsutvecklingen är osäker. I detta läge har Försvarsmakten självständigt och i samverkan med civila myndigheter upprätthållit Sveriges territoriella integritet. Detta har skett genom att svenskt territorium kontinuerligt övervakats i syfte att upprätthålla Sveriges territoriella integritet och avvisa kränkningar. Därtill har insatser genomförts till skydd för skyddsvärd verksamhet och i syfte att upptäcka verksamhet som utgör överträdelser av tillträdesförordningen (1992:118). Staber, förband och enheter tillhörande samtliga försvarsgrenar och stridskrafter har kontinuerligt anpassat sin beredskap och verksamhet för genomförandet av nationella operationer och samövningar tillsammans med internationella samarbetspartners. Aktiviteterna har ökat i omfattning jämfört med 2021 och kan hänföras till säkerhetsläget och svensk Nato-ansökan. Sammantaget har den genomförda verksamheten förutsatt hög tillgänglighet på sensorer, enheter på land, till sjöss och i luften.

Med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina fick Försvarsmakten, under 2022, i uppdrag av regeringen att stödja Ukraina med ett flertal stödpaket. Stödpaketerna har innefattat materiel såsom pansarvärns-vapen, personlig utrustning, vinterutrustning, artilleriammunition, understödsvapen, luftvärnssystem samt minröjningsutrustning som efterfrågats av Ukraina. Stödet har även inkluderat utbildning i form av instruktörer som genomfört militär grundutbildning av ukrainska medborgare.

Vidare har det försämrade omvärldsläget i Europa inneburit att en större andel av verksamhetens resurser har ianspråktagits i genomförandet av insatser och beredskap än tidigare år. Den forcerade förmågehöjningen som genomförts för Försvarsmaktens förband, i form av tillförd materiel och utökade förnödenheter, bedöms ha bidragit till ökad uthållighet. Anpassningarna har sammantaget resulterat i hög arbetsbelastning för myndighetens medarbetare då samma individer i många fall har utfört arbete såväl i insats och beredskap som vid förmågeutveckling. Förbandsverksamheten har under 2022 i stort utvecklats mot de målsättningar för 2025 och inriktningar för 2030 som fastställts i nuvarande försvarsbeslut.

På grund av kriget i Europa har övningsverksamheten anpassats. Omvärldsläget och Sveriges Nato-ansökan har resulterat i att antalet aktiviteter där Sverige samverkat med internationella deltagare har varit högre än tidigare planerat. Mängden uppkomna övningar har inneburit att planer har anpassats för att kunna genomföra övningarna. Detta har delvis inneburit att planerade övningar ställts in. Ett exempel på detta är den årligt återkommande marina övningen *Swedish Naval Exercise*. Den högre övningsfrekvensen har resulterat i ett utvecklat samarbete och ökad förmåga att verka tillsammans med partners. Trots förändrade prioriteringar i förbandsproduktionen har den operativa förmågan och krigsdugligheten under 2022 i stort utvecklats och vidmakthållits i enlighet med fastställda mål och i linje med Natos interimiska kapacitetsmål.

Internationella samarbeten har under året fördjupats med bland annat USA, de nordiska länderna och *Joint Expeditionary Force*. Vissa verksamhetsanpassningar genomfördes under första kvartalet 2022 på grund av pandemirestriktioner men dessa har inte nämnvärt påverkat förbandsproduktionen eller de internationella samarbetsformaten.

Det svenska förbandsbidraget till MINUMSA i Mali ska vara slutfört senast den 30 juni 2023. Försvarsmakten har under året bedrivit en omfattande planering för att kunna genomföra avvecklingen under ordnade former. Det svenska förbandsbidraget har löst sina uppgifter inom ramen för insatsen med gott resultat.

Under året har fortsatt stöd lämnats till samhället. Stödet kopplat till pandemin har varit mindre omfattande än det var under 2021.

Inom forskning och teknikutveckling samt studier har genomförd verksamhet ökat markant jämfört med tidigare år. Ökning sker inom integritetskritiska områden som vapen och skydd, sensorer och signaturanpassning och undervattensteknik, samt nya områden som materielteknik och artificiell intelligens.

Antalet värnpliktiga med godkänd grundutbildning har ökat i förhållande till 2021 men antalet inryckande till grundutbildning under 2022 minskade något jämfört med 2021. Antalet yrkesofficerare har trots stora pensionsavgångar ökat. Detta beror på stort inflöde från officersutbildningarna, återanställningar och att få yrkesofficerare väljer att lämna Försvarsmakten. Även antalet civilanställda har ökat, vilket tillsammans med ett ökat antal yrkesofficerare är en viktig förutsättning för tillväxt.

Resursproduktionen har forcerats och utökats i sin omfattning. Tre eldenheter till medelräckviddigt luftvärn (Patriot) har levererats och tillförts armén. Fortsatt modifiering av stridsfordon 90 och stridsvagn 122 med tillhörande ledningssystem har genomförts och två korvetter har återförts till marinen efter halvtidsmodifiering. Vidare har leveranser av två modifierade helikopter 14 genomförts. En påskyndad leveranstakt avseende beredskapsvaror, främst drivmedel, ammunition och reservdelar, har utökat beredskapslagren. Tidigareläggning av planerade beställningar har genomförts bl.a. avseende granatkastarpansarbandvagnar, pansarterrängbilar, utrustning till fordonsmonterad tung kustrobot, radarspaningsflygplan, uppgradering av JAS 39 C/D och uppgradering av två ubåtar. Därutöver har beställningar avseende personlig utrustning, ammunition, livsmedel och läkemedel prioriterats för uppbyggnad av ökade lagernivåer.

Omvärldsläget och stödet till Ukraina har lett till att betydande utvecklingsarbeten utförts vad gäller regel efterlevnad inom exportkontroll. Samverkan med andra myndigheter, såväl nationellt som internationellt, har varit en viktig del för att uppnå god regelefterlevnad under korta tidsförhållanden.

Därutöver har arbetet med en sammanhängande planering för totalförsvaret fortsatt. Försvarsmakten har sammanställt vilken förmåga myndigheterna i det civila försvaret uppger att de har när det gäller att stödja det militära försvaret. Tydligare ansvarsförhållanden för myndigheter inom det civila försvaret har införts. Försvarsmakten behöver fortsätta att tydliggöra sitt behov av stöd och därigenom skapa förutsättningar för det civila försvaret att på sikt kunna tillhandahålla ett sådant stöd.

I januari invigdes Västernorrlands regemente med Jämtlands fältjägarbatal (I 21) och i december invigdes Bergslagens artilleriregemente (A 9). Norrlands dragonregemente (K 4), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4), Upplands flygflottilj (F 16) och Dalregementet (I 13) som invigdes under 2021 har utvecklats under 2022. Grundutbildning har under 2022 bedrivits vid samtliga regementen och flottiljer, bortsett från A 9. Nämda verksamheter kommer under kommande år att bidra till den fortsatta tillväxten mot 2025 och 2030 års målsättningar.

Med anledning av det försämrade säkerhetsläget i närområdet beslutade regeringen den 13 april 2022 om utökad anslagstilldelning till Försvarsmakten⁴ och Försvarets materielverk (FMV) med totalt 1 969 miljoner kronor,⁵ varav 469 miljoner kronor tilldelades FMV, vilket därmed möjliggjorde planering för att stärka militär förmåga redan under innevarande år. I anslutning med årets sista myndighetsprognos bedömdes dock förseningar i ett antal åtgärder för att öka förmågan samt uthållighet. Av detta skäl vidtogs ett antal aktiva åtgärder för att innehålla planen. Försvarsmakten konstaterade att såväl dessa åtgärder som de åtgärder vilka i november bedömdes vara försenade kom att genomföras och därmed få utfall redan under 2022. Det högre ekonomiska utfallet under året, jämfört med 2021, avser främst anskaffning av materiel men även vidmakthållande samt förbandsverksamheten. Totalt nyttjas en kredit om 1 895 miljoner kronor.

Därutöver har regeringen under året beslutat att öka anslagstilldelningen i form av ekonomiska tillskott med anledning av det utökade finansiella och materiella stöd som Försvarsmakten fått i uppdrag att lämna till Ukraina. Inräknat dessa tillskott nyttjas en kredit om totalt 960 miljoner kronor.

⁴ Regeringsbeslut 3, 2022-04-13 (Fö2022/00125 (delvis)Fö2022/00147 Fö2022/00316 (delvis)

⁵ Inkluderar inte tillskottet om 205 miljoner kronor som Försvarsmakten tilldelades för lämnat stöd till Ukraina.

Anslagsredovisning

Med anledning av det försämrade säkerhetsläget i närområdet beslutade regeringen den 13 april 2022 om utökad anslagstilldelning till Försvarmakten⁶ och Försvarets materielverk (FMV) med totalt 1 969 miljoner kronor,⁷ varav 469 miljoner kronor tilldelades FMV, vilket därmed möjliggjorde planering för att stärka militär förmåga redan under innevarande år. I anslutning med årets sista myndighetsprognos bedömdes dock förseningar i ett antal åtgärder för att öka förmågan samt uthållighet. Av detta skäl vidtogs ett antal aktiva åtgärder för att innehålla planen. Försvarmakten konstaterade att såväl dessa åtgärder som de åtgärder som i november bedömdes vara försenade kom att genomföras och därmed få utfall redan under 2022. Detta är positivt för verksamheten då den planerade tillväxten i flera stycken går snabbare än vad som tidigare bedömts. Detta återspeglas i det högre ekonomiska utfallet under året, jämfört med 2021, främst för anskaffning av materiel men även inom förbandsverksamhet och beredskap samt inom vidmakthåll av materiel. Därutöver har regeringen under året beslutat att öka anslags-tilldelningen i form av ekonomiska tillskott med anledning av det ökade finansiella och materiella stöd som Försvarmakten fått i uppdrag att lämna till Ukraina. I nedan redovisning har dessa tillskott och därtill hörande utfall exkluderats,⁸ vilket redovisas separat längre fram i resultatredovisningen. För att se total anslagstilldelning inklusive dessa tillskott hänvisas till den finansiella redovisningen.

Försvarmakten har under 2022 lämnat ett antal redovisningar till regeringen med förslag på åtgärder för att förstärka den militära förmågan på både kort och lång sikt. Dessa sammanfattades i det kompletterande budgetunderlaget för 2023, både vad avser redan beslutade åtgärder samt ytterligare förslag för att inte försena en tillväxt mot två procent av BNP. Det är nödvändigt att politiska beslut fattas tidigt och i snabb takt för att inte fördröja tillväxten av operativ förmåga. Myndigheten hemställde därför om att bemyndiganderamen för anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* skulle uppgå till 30 000 miljoner kronor och att bemyndiganderamen för anslagspost 1:3.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* skulle uppgå till 18 000 miljoner kronor.

Väsentliga händelser efter 2022

Försvarmakten konstaterar att de ekonomiska nivåer regeringen tilldelat myndigheten för anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* och 1:4 *Forskning och teknikutveckling* inte motsvarar myndighetens förslag i det kompletterande budgetunderlaget för 2023.

Dels föreligger en annan total nivå för anslagen 1:1–1:4 i sin helhet, dels föreligger en obalans i fördelningen mellan disponibla anslag. Myndighetens bedömning är att skillnaden i anslagsnivå till stor del är en effekt av att ekonomiska tillskott sedan flera år beslutats i löpande prisläge. Med nuvarande makroekonomiska effekter och storleken på anslagen blir skillnaden mellan fast och löpande prisläge betydande.

För Försvarmakten innebär ovanstående i huvudsak att det inte är möjligt att initiera de investeringar som föreslogs i det kompletterande budgetunderlaget för 2023. För att kunna fullfölja genomförandet av de åtgärder som myndigheten sedan tidigare bedömt vara nödvändiga krävs ekonomiska tillskott samt överföringar mellan anslagsposter för budgetåret 2023. Utöver detta krävs att regeringen fattar beslut om utökade planeringsramar för perioden 2024-2032. Detta har inkluderats i myndighetens samlade förslag till förändrade anslag 2023 samt förändrade planeringsramar för 2024-2032.

Regeringen har i regleringsbrevet för 2023 beslutat om en bemyndiganderam för anslagsposten 1:1.3 på 24 700 miljoner kronor och för anslagsposten 1:3.2 på 13 100 miljoner kronor. Detta är ett betydligt lägre belopp än myndighetens förslag (se föregående avsnitt).

⁶ Regeringsbeslut 3, 2022-04-13 (Fö2022/00125 (delvis)Fö2022/00147 Fö2022/00316 (delvis)

⁷ Inkluderar inte tillskottet om 205 miljoner kronor som Försvarmakten tilldelades för lämnat stöd till Ukraina.

⁸ Utfall under 2022 är främst kopplat till lämnat finansiellt stöd då återanskaffningen och underhållet av det materiella stödet kan påbörjas tidigast från och med 2023

Det bör poängteras att samtliga belopp som angavs i det kompletterande budgetunderlaget för 2023 är angivna i prisläge 2022. Detta gäller även Försvarmaktens förslag till bemyndiganderamar. Med utgångspunkt i aktuell prisutveckling medför regeringens sänkning, relativt myndighetens förslag, att det föreligger stor risk för att beställningar under 2023 behöver begränsas. Detta kan ske genom att antingen senarelägga beställningar alternativt begränsa avtalens omfattning i ekonomisk omslutning eller tidsutsträckning. Sådan hantering kan i förlängningen medföra en försening av tillväxten och ger generellt dåliga förutsättningar för att bedriva verksamheten effektivt.

Anslagsredovisning 2022

Försvarmakten ordinarie vht exkl. tillskott och omfördelade medel för lämnat stöd till Ukraina och till det kopplat utfall

Därutöver tillskott för lämnat stöd till Ukraina inkl. omfördelade medel inom anslaget 1:2 och till det kopplat utfall

Anslag/Anslagspost (Mnkr)				2022			2021	2020	2022		
				Disponibla anslag	Utfall	Anslags-sparande (+) kredit (-)	Utfall		Tillskott	Utfall	Kvarstående att förbruka (Tillskott ./ Utfall)
Utgiftsområde 6 (Försvarsdepartementet)											
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap			27 381	27 374	7	25 447	29 406	40	36	4
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift			125	125	0	88	105			
1:1.3	Vidmakthåll materiel & anläggningar			16 568	17 586	-1 018	15 097	7 248	77	77	0
1:1.4	MUST			1 326	1 323	2	1 212	1 053			
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap			45 400	46 409	-1 009	41 845	37 812	117	113	4
1:2.1	Väpnade insatser internationellt samt Athena			1 434	945	488	1 161	953	-250	0	-250
1:2.2	Övriga insatser internationellt			87	56	30	51	51	310	322	-12
1:2	FM insatser internationellt			1 521	1 002	519	1 212	1 004	60	322	-262
1:3	Anskaffning materiel & anläggningar										
1:3.2	Anskaffning materiel & anläggningar			4 648	6 072	-1 424	2 962	2 824	1 358	166	1 192
1:4	Forskning och teknikutv.			826	822	4	709	730	0	0	0
Utgiftsområde 5 (Utrikesdepartementet)											
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande vht			62	47	15	52	45	0	0	0
Summa Försvarsmakten				52 457	54 352	-1 895	46 780	42 416	1 535	600	934

Tabell 1 Anslagsutfall samtliga anslag 2020-2022

Anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Totalt för samtliga anslagsposter inom anslaget 1:1 är utfallet 4 565 miljoner kronor högre än 2021.

För anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* hade Försvarmakten ett anslagssparande vid årets början om 538 miljoner kronor vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 26 843 miljoner. Av tilldelade medel utgör 200 miljoner kronor det finansiella tillskottet i april månad som nämns i inledningen. Utfallet uppgick till 27 374 miljoner kronor och nedbrytning avseende större poster framgår av tabell 2.

Jämfört med 2021 är utfallet drygt 1 900 miljoner kronor högre. Detta förklaras främst av en högre verksamhet som föranlett att kostnader för resor ökat med 45 procent samt att personalrelaterade kostnader ökat med sju procent. Därutöver har även förhyrningen och mediakostnader ökat vilket gett högre kostnader för lokalhyror med motsvarande 17 procent.

Nedbrytning anslagspost 1:1.1 (Mnkr)	Utfall			Förändring jmf med fg år			Andel av totalt utfall			Not
	2022	2021	2020	2022	2021	2020	2022	2021	2020	
Personalrelaterade kostnader	18 662	17 430	16 570	+1 232	+860	+694	68%	68%	56%	1
Kostnader för lokalhyror	3 953	3 393	3 171	+560	+222	+261	14%	13%	11%	
Rekryt-, officersaspirants- och pliktöversättningar	816	755	671	+61	+84	+4	3%	3%	2%	
Materielunderhåll	839	579	2 761	+260	-2 182	+239	3%	2%	9%	
Resekostnader	750	519	398	+231	+121	-271	3%	2%	1%	
Konsulttjänster	369	350	411	+19	-61	-145	1%	1%	1%	
Övrigt	1 985	2 421	5 424	-436	-3 003	-219	7%	10%	18%	
Totalt anslagsutfall	27 374	25 447	29 406	+1 927	-3 959	+563				

Tabell 2 Anslag 1:1.1 – större poster exklusive ekonomiska tillskott för stöd till Ukraina

1. Främst fast lön, arbetsgivaravgifter, pensionspremier och lönetillägg

Inom anslagspost 1:1.2 *Förbandsverksamhet och beredskap - STÅP* tilldelades Försvarmakten 125 miljoner kronor. Anslagsposten avser statliga ålderspensionsavgifter för värnpliktiga som fullgör värnplikt. Utbetalning har i stort skett till SPV enligt tilldelad ram.

Vid ingången av 2022 hade Försvarmakten ett sparande om 314 miljoner kronor att överföra från 2021 till anslagspost 1:1.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 16 254 miljoner kronor. Av tilldelade medel utgör 110 miljoner kronor det finansiella tillskottet i april månad som nämns i inledningen. Utfallet uppgick till 17 586 miljoner kronor vilket innebär att myndigheten nyttjat möjligheten att använda anslagskredit om 1 018 miljoner kronor. Jämfört med 2021 har utfallet ökat med 2 489 miljoner vilket bland annat kopplas till att drivmedel klassats om från verksamhet till beredskap och därmed belastat anslagspost 1:1.3 istället för anslagspost 1:1.1. Därutöver har vidmakthåll inom främst området ledningssystem forcerats för att bättre möta det förändrade säkerhetsläget.

För anslagspost 1:1.4 *MUST* hade Försvarmakten ett sparande om 30 miljoner kronor att överföra från 2021 vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 1 295 miljoner kronor. Verksamheten har i stort genomförts enligt planerat. Utfallet uppgick till 1 323 miljoner kronor och innebär ett sparande om två miljoner kronor vilket redogörs för i särskild ordning av Must.

Anslag 1:2 FM insatser internationellt

Vid ingången av 2022 hade Försvarmakten ett sparande om 42 miljoner kronor att överföra från 2021 till anslagspost 1:2.1 *Försvarmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena* vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 1 392 miljoner kronor.⁹ Utfallet för anslagsposten uppgick till 945 miljoner kronor vilket innebär ett underutnyttjande om 488 miljoner kronor. Försvarmakten har uppdragits att finansiellt stödja Ukraina utan att fullt ut kompenseras, genom omfördelning till anslagspost 1:2.2, vilket totalt sett innebär ett underutnyttjande om 238 miljoner kronor.

⁹ Inkluderar inte under året av regeringen beslutade omförföringar från anslagsposten 1:2.1 till anslagsposten 1:2.2 som är kopplat till att hantera det finansiella stödet till Ukraina

För anslagspost 1:2.2 *Försvarsmaktens övriga insatser internationellt* hade Försvarsmakten ett sparande om två miljoner kronor att överföra från 2021 vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 85 miljoner kronor. Utfallet för anslagsposten uppgick till 56 miljoner kronor, vilket innebär ett underutnyttjande om 30 miljoner kronor. Inklusivt ekonomiskt tillskott samt omfördelningen från anslagspost 1:2.1 för att finansiellt stödja Ukraina uppgår underutnyttjandet till 19 miljoner kronor.

För mer information avseende det ekonomiska utfallet i förhållande till ramar hänvisas till avsnittet *Internationella insatser*.

Anslagspost 1:3.2 Anskaffning av materiel och anläggningar

Vid ingången av 2022 hade Försvarsmakten ett sparande om 45 miljoner kronor att överföra från 2021 vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 4 603 miljoner kronor för anslagspost 1:3.2. Av tilldelade medel utgör 1 190 miljoner kronor det finansiella tillskottet i april månad som nämns i inledningen, då Försvarsmakten tilldelades uppdrag att öka uthålligheten genom att exempelvis anskaffa ytterligare sjukvårdsmateriel och drivmedel m.m. Möjligheten att tidigarelägga anskaffning av beredskapsvaror återspeglas i utfallet som uppgick till 6 072 miljoner kronor vilket innebär att myndigheten nyttjat möjligheten att använda anslagskredit om 1 424 miljoner kronor. Jämfört med 2021 har utfallet ökat med drygt 3 000 miljoner kronor.

Anslag 1:4 Forskning och teknikutveckling

Vid ingången av 2022 hade Försvarsmakten en anslagskredit att reglera från 2021 om sex miljoner kronor inom anslag 1:4 vilket reducerade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 832 miljoner kronor. Utfallet uppgick till 822 miljoner kronor vilket innebär ett underutnyttjande om fyra miljoner kronor. Jämfört med 2021 har utfallet ökat med drygt 100 miljoner kronor. Utfallet ligger i linje med den utökade anslagstilldelningen, som beslutades av regeringen i inriktningen för Försvarsmakten 2021-2025, vilket återspeglas i genomförd och utökad verksamhet.

Utrikesdepartementets anslagspost 5.1:2.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet

Vid ingången av 2022 hade Försvarsmakten ett sparande om två miljoner kronor att överföra från 2021 till anslagspost 1:2.1 vilket ökade de disponibla medlen med motsvarande belopp jämfört med regleringsbrevets tilldelade 60 miljoner kronor. Utfallet uppgick till 47 miljoner kronor vilket innebär ett sparande om 15 miljoner kronor. För mer information avseende det ekonomiska utfallet i förhållande till ramar hänvisas till avsnittet *Fredsfrämjande insatser*.

Resultatredovisning

Resultatredovisningen ska utformas så att den kan utgöra ett underlag för regeringens bedömning av myndighetens resultat och genomförande av verksamheten. Den ska utgå från de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion samt de mål och krav som regeringen har angett i regleringsbrev eller något annat beslut. Redovisningen ska innehålla analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och dess utveckling.¹⁰

Försvarsmaktens stöd med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina

Med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina den 24 februari 2022 har Försvarsmakten löpande fått i uppdrag av regeringen att stödja Ukraina med flertal stödpaket. Stödpaketen innefattar materiel såsom pansarsvårsvapen, personlig utrustning, vinterutrustning, artilleriammunition, understödsvapen, luftvärnssystem samt minröjningsutrustning som efterfrågats av Ukraina. Stödet inkluderar även utbildning i form av instruktörer för att genomföra militär grundutbildning av ukrainska medborgare inom ramen för *Operation INTERFLEX* och deltagande i den nya EU-insatsen *European Union Military Assistance Mission* (EUMAM) Ukraina där Försvarsmakten förstärkt *Military Planning and Conduct Capability* (MPCC) i Bryssel med en stabsofficer (se mer under avsnitt *Internationella insatser/Övriga insatser internationellt*). Finansiellt stöd har även tilldelats Natos Ukrainafond till stöd för Ukrainas försvarsmakt. Sedan den 9 augusti 2022 har Försvarsmakten också en sambandsofficer på plats vid *International Donor Co-ordination Centre* (IDCC) vars uppgift är att stödja och samordna det multinationella materielstödet till Ukraina. I efterföljande avsnitt redogörs för de delar som påverkat förbands- respektive materielverksamheten samt nationella och internationella insatser. Därutöver framgår redovisning i bilaga 4 (hemlig); *Övrig hemlig resultatredovisning - Försvarsmaktens beredskap och nationella operationer*.

Regeringen har på uppdrag av riksdagen under året beslutat att öka anslagstilldelningen i form av ekonomiska tillskott med anledning av det utökade finansiella och materiella stöd som Försvarsmakten, fått i uppdrag att lämna till Ukraina enligt ovan. Årets tilldelade medel för åter- och ersättningsanskaffningen samt underhållet av det materiella stödet har inte varit möjligt att upparbeta under innevarande år. Detta har Försvarsmakten påtalat i svar på regeringens remisser och framfört att merparten av återanskaffningen och underhållet, som är utöver liggande plan, kan påbörjas tidigast från och med 2023.¹¹ Ekonomin kopplad till stödet till Ukraina har löpande hanterats genom omplanering av investeringsplanen. Denna metod måste justeras och annan metod är att föredra med tanke på omfattningen av stödets ekonomi samt den långa återanskaffningsperioden till följd av stödets art. Detta i syfte att säkerställa kontroll och transparens i återanskaffningen. Under året har Försvarsmakten förbrukat 243 miljoner kronor vilket innebär att det vid årets utgång kvarstår 1 196 miljoner kronor för framtida återanskaffning och underhåll.

Det finansiella stödet till främst *NATO Trust Fund* har uppgått till totalt närmare 322 miljoner kronor. Finansieringen har skett med ett beslutat ekonomiskt tillskott om 60 miljoner kronor samt genom beslut om omfördelning av befintliga medel från anslagsposter 1:2.1 *Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena* till anslagspost 1:2.2 *Försvarsmaktens övriga insatser internationellt*.

¹⁰ 3 kap.1 § i Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)

¹¹ Skrivelse FM2022-6326:22 (H) och FM2022-6326:23 (H)

Anslag/Anslagspost (Mnkr)		2022			Not
		Tillskott	Utfall	Kvarstående att förbruka (Tillskott ./ Utfall)	
Utgiftsområde 6 (Försvarsdepartementet)					
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	40	36	4	
1:1.3	Vidmakthåll materiel & anläggningar	77	77	0	
1:1	Förbandsverksamhet och beredskap	117	113	4	
1:2.1	Väpnade insatser internationellt samt Athena	-250	0	-250	
1:2.2	Övriga insatser internationellt	310	322	-12	
1:2	FM insatser internationellt	60	322	-262	
1:3	Anskaffning materiel & anläggningar				
1:3.2	Anskaffning materiel & anläggningar	1 358	166	1 192	1
Summa Försvarsmakten		1 535	600	934	

Tabell 3 Tillskott för lämnat stöd till Ukraina och till det kopplat utfall

1. För återanskaffning av materiel har FMV tilldelats 406 miljoner kronor vilket egentligen skulle ha tilldelats Försvarmakten. Därutöver saknas finansiering för ytterligare stödpaket som beslutades i december 2022 uppgående till motsvarande 3 007 miljoner kronor.

Operativ förmåga vid utgången av 2022

Allmänt

Försvarmaktens huvuduppgift är, enligt förordningen med instruktion för Försvarmakten, att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Regeringen beslutade den 17 december 2020 om mål för den operativa förmågan inom ramen för beslutet om inriktning för Försvarmakten 2021–2025¹² samt om Försvarmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021–2025.¹³

Försvarmakten ska successivt under perioden 2021–2025 respektive 2026–2030 öka sin förmåga att omedelbart möta ett väpnat angrepp mot Sverige och göra det nödvändigt för en angripare att ta till vapenmakt för att nyttja svenskt territorium. Försvarmakten ska öka sin förmåga att fördröja fientlig etablering av operativ kontroll på svenskt territorium och hindra fientlig etablering om styrkeförhållandena medger. Om angriparen har etablerat sig på svenskt territorium ska Försvarmakten bestrida fientlig operativ kontroll.

Försvarmakten ska främja Sveriges säkerhet och hävda Sveriges territoriella integritet. Försvarmakten ska upptäcka och avvisa kränkningar, värna Sveriges suveräna rättigheter och svenska intressen samt kunna förebygga och hantera konflikter och krig såväl nationellt som internationellt. Försvarmakten ska kunna utföra uppgifterna självständigt, men även i samverkan med andra myndigheter, stater och organisationer samt kunna ge respektive ta emot militärt stöd och tillsammans kunna genomföra operationer. Försvarmakten ska med myndighetens befintliga förmåga och resurser kunna lämna stöd till civil verksamhet, t.ex. vid olyckor, större polisinsatser eller pandemier. Försvarmakten ska öka sin förmåga att, i händelse av krig, skydda egen prioriterad verksamhet och infrastruktur.

¹² Regeringsbeslut 30, 2020-12-17 - Inriktning för Försvarmakten 2021–2025

¹³ Regeringsbeslut 4, 2020-12-17 - Försvarmaktens operativa förmåga och inriktning för försvarsplanering 2021-2025

Försvarmakten löser dessa uppgifter genom att bygga upp en organisation med förband som är tillgängliga för operationer i grundberedskap, genom att övervaka det svenska territoriet och ingripa mot kränkningar. Försvarmakten stärker även säkerheten genom att delta i internationella militära insatser och stödjer det civila samhället vid allvarliga händelser.

Försvarmakten ska organisera krigsförband och vidta de förberedelser som behövs för att kunna lösa myndighetens huvuduppgift. Försvarmakten ska planera för att kunna påskynda krigsförbandsproduktionen.

Krigsorganisationen byggs upp för att främja Sveriges säkerhet genom att skapa en tröskel med målet att få en potentiell angripare att undvika att anfälla Sverige militärt. Att snabbt kunna mobilisera krigsorganisationen är ett viktigt mål i detta sammanhang. Försvarmakten ska under perioden successivt öka förmågan, i händelse av krig, att utan förberedelsetid och under pågående angrepp mobilisera krigsorganisationen.

Stridsvagn 122 vid beredskapskontroll i Kalix. (Foto: Bezav Mahmud)

Försvarmakten ska bedriva omvärldsbevakning och upptäcka och identifiera yttre hot mot Sverige och svenska intressen samt ta fram underlag för beslut om höjd beredskap. Försvarmakten ska med myndighetens tillgängliga resurser kunna påbörja operationer omedelbart. Försvarmakten ska kunna genomföra räddnings-, evakuerings- och förstärkningsinsatser.

Tillsammans med andra myndigheter bedömer Försvarmakten om det föreligger hot mot Sverige, vilket ligger till grund för beslut om den egna beredskapen och som underlag till regeringen för eventuella beslut om höjd beredskap.

Försvarmakten ska ha en aktuell försvarsplanering. Planeringen ska omfatta alla resurser som är nödvändiga för att genomföra Försvarmaktens verksamhet. Försvarmakten ska fortlöpande lämna upplysningar till berörda myndigheter om förhållanden i försvarsplaneringen som har betydelse för deras verksamhet.

Utgående från regeringens krav samt delmål 2025 och slutmål 2030 för operativ förmåga har Försvarmakten utformat sin operativa planering. Denna utgör grunden för samordningen med övriga myndigheter som har viktiga uppgifter i totalförsvaret.

Värderingen av Försvarsmaktens förmåga har liksom tidigare år omfattat krigsförbandsvärdering, taktisk värdering, funktionsvärdering, operativ värdering och militärstrategisk värdering. I nästa avsnitt redovisas operativ förmåga 2022 i förhållande till de uppgifter som framgår ovan och i Regeringsbeslut 4 Försvarsmaktens operativa förmåga och inriktning för försvarsplanering 2021-2025.

Försvarsmaktens samlade operativa förmåga

Under året har Försvarsmakten fortsatt utveckla sin förmåga att vara krigsavhållande och försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Denna uppgift har lösts genom operationer på svenskt territorium, och genom övningar tillsammans med andra stater i Sverige och i svenskt närområde. Den har även lösts genom att stödja Ukraina med materiel och utbildning.

Förmågan att möta olika händelseutvecklingar och hot som kan uppstå vid ett försämrat omvärldsläge och högre konflikt nivåer behöver fortsatt utvecklas. Det finns också utvecklingsbehov inom förmågan att ta emot och samordna militärt stöd.

Övergripande bedöms årets genomförda verksamhet ha bidragit till att Försvarsmakten utvecklats mot att uppfylla de operativa krav som regeringens beslut om mål för 2025 och 2030 innebär.

Försvarsmakten har förmåga att:

- ständigt bedriva omvärldsbevakning för att upptäcka och identifiera yttre hot mot Sverige och svenska intressen samt att ta fram underlag för beslut om höjd beredskap
- övervaka svenskt territorium och hävda Sveriges territoriella integritet samt att värna Sveriges suveräna rättigheter och nationella intressen
- skydda egen verksamhet och infrastruktur mot fredstida hot
- omedelbart kunna möta ett väpnat angrepp och göra det nödvändigt för en angripare att ta till vapenmakt för att nyttja svenskt territorium.
- mobilisera krigsförband och med del av krigsorganisationen kunna börja lösa krigsuppgifter
- ge begränsat stöd till tredje part i Sveriges närområde
- genomföra internationella operationer utanför närområdet och bidra till att förebygga och hantera konflikter
- lämna stöd till civila aktörer, ta emot civilt stöd samt bidra till skydd av samhällsviktiga funktioner.

En mer utförlig redovisning av Försvarsmaktens operativa förmåga framgår av *hemlig bilaga 3 Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Försvarsmakten har en aktuell försvarsplanering avseende det nationella försvaret. Denna försvarsplanering har delgivits utvalda myndigheter. Försvarsmakten genomför också samordnad planering och operativa studier med internationella prioriterade samarbetspartner.

Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap

Genomförd verksamhet och dess resultat

Under 2022 har förbandsverksamheten och förmågeutvecklingen påverkats av det försämrade omvärldsläget vilket krävt verksamhetsanpassningar.

Bland annat har anpassningar skett avseende Försvarmaktens övningsplan. Övningar med internationella partners har tillkommit där övningarna har bidragit till deltagande förbands förmågeutveckling. Sveriges ansökan om Natomedlemskap har ytterligare intensifierat internationella uppkomna övningsutbyten. Exempelvis arméns genomförda övningar under året bedöms ha bidragit till förmågeuppbyggnad för försvarsgrenen samt ökad förmåga till att verka tillsammans med samarbetspartners.

Planenlig övningsverksamhet, som flygvapnets och marinens gemensamma övningar, bedöms ha bidragit till en positiv utveckling av den sjöoperativa förmågan inom sjöövervakning, ubåtsjakt och gemensam sjömålsstrid.

Som en följd av det försämrade omvärldsläget har forcerad förmågehöjning genomförts för förbanden generellt med viss tyngdpunkt på kustnära områden och Gotland samt funktioner bland annat ledning och logistik. Force-rad resursproduktion har utgjort en del i detta arbete exempelvis omfattande inköp av drivmedel och ammunition. Den förmågehöjande verksamheten under 2022 bedöms ha bidragit till ökad uthållighet för Försvarmakten som helhet. Ytterligare exempel på det intensiva arbete som har bedrivits är anskaffningen av materiel och övriga förnödenheter. Tre eldenheter till medelräckviddigt luftvärn (Patriot) har tillförts armén. Fortsatt modifiering av stridsfordon 90 och stridsvagn 122 med tillhörande ledningssystem har genomförts. Två korvetter har återförts till marinen efter halvtidsmodifiering. Vidare har leveranser av två helikopter 14 genomförts efter retromodifiering. Materielleveranserna har bidragit positivt till krigsförbandens förmåga. Leveranser har också skett avseende beredskapsvaror främst drivmedel, ammunition och reservdelar för utökning av befintliga beredskapslager.

Bland de prioriterade beställningarna återfinns granatkastarpansarbandvagnar, pansarterrängbilar, utrustning till fordonsmonterad tung kustrobot, två radarspaningsflygplan, uppgradering av JAS39 C/D och uppgradering av två ubåtar. Beställningar avseende ammunition, livsmedel och läkemedel har också prioriterats.

Försvarmakten ska redovisas hur insatserna påverkat utvecklingen av krigsorganisationen och den operativa förmågan

RB p 3
(del av)

Försvarmakten har bidragit med förband, stabsofficerare, instruktörer och observatörer i flera internationella insatser. Deltagandet har bidragit till att öka Försvarmaktens förmåga samt haft en positiv påverkan på anseende och trovärdighet gentemot internationella organisationer såsom FN, EU, Nato samt inom ramen för multinationella och bilaterala samarbeten. Förbanden som genomfört insats utvecklas genom att officerare och soldater får erfarenhet av operativ verksamhet, något som inte fullt ut går att återskapa under övningsverksamhet. Förband som genomför internationella insatser ökar också förmågan till samverkan med utländska förband och organisationer. Sammantaget bidrar detta till Försvarmaktens förmågeutveckling samt att interoperabiliteten med andra länder vidmakthålls.

Utvecklingen av krigsförbandens förmåga att lösa huvuduppgifter i en nationell kontext påverkas dock i viss mån när deltagande i internationella insatser sker då tillgång och tillgänglighet till materiel begränsas. Insatserna innehåller dessutom en stor andel yrkesofficerare, vilket kan innebära en resursanpassning med förbandsproduktionen vid förband, centrum och skolor. I syfte att minska målkonflikter eftersträvas att de internationella insatserna som genomförs även bidrar positivt till den nationella förmågebyggnaden, vilket framgår av stycket ovan.

Armén

Armén har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap och deltagit med förband i beredskapskontroller enligt plan samt efter hand ställda direktiv. Planeringen har genomgått omfattande justeringar under året med anledning av det förändrade säkerhetspolitiska läget.

Avseende beredskapskontroller kan höstens nationella beredskapskontroll *operation Arion*, som övergick i den gemensamma övningen *Vigilant Knife* i norra Finland särskilt nämnas. Huvuddelen av en brigadstridsgrupp transporterades till norra Finland och genomförde där bland annat skarpskjutning tillsammans med förband från Finland. Utvärdering av denna verksamhet visar på god förmåga men pekar även bland annat på logistiska och juridiska utvecklingsområden som behöver omhändertas, särskilt inför ett Natomedlemskap. Det handlar exempelvis om utvecklade rutiner för att på ett enklare sätt genomföra gränspassage med krigsförband. Det handlar också om juridiska förhållanden kopplat till att utveckla förutsättningarna för personal att verka utanför svenskt territorium före höjd beredskap.

Armén har under året balanserat resurser för insatser och beredskap mot grundutbildning och förmågeutveckling. Utvecklingen av brigadförmågan fortsätter samtidigt som strukturer för divisionsförmåga etableras. Begränsade personella resurser och brister i materiell tillgänglighet har dock påverkat vidmakthållandet och den planerade utvecklingen av krigsförbanden negativt.

Arbetet med att återinrätta organisationsenheter för Försvarsmaktens tillväxt har fortsatt. Under året invigdes Västernorrlands regemente med Jämtlands fältjägarbatal (I 21) och Bergslagens artilleriregemente (A 9).

Förbandsproduktionen och vidmakthållande har periodvis fortsatt påverkats negativt av pandemin. Trots detta har målsättningar kunnat uppnås genom omplanering och anpassade åtgärder bl.a. inom grundutbildning. Grundutbildningen har exempelvis anpassats genom längre sammanhängande tjänstgöringsperioder för de värnpliktiga. Dessa anpassningar har medfört ökad belastning på personal och stödfunktioner samtidigt som risken för smittspridning har minskat.

Under första halvåret deltog förband från armén i den norska övningen *Cold Response 22* i samverkan med övningsdeltagande bland Natoländer. Även övningen *Baltic Operations 22* inkluderande deltagare från Natos medlemsländer och samarbetspartners, vilken genomfördes med fokus på Gotland. I denna övning deltog för arméns räkning främst anställda soldater och officerare. I maj månad utgjorde övning Våreld i Skövde slutövning för en stor del av arméns grundutbildningsomgång 2021/22.

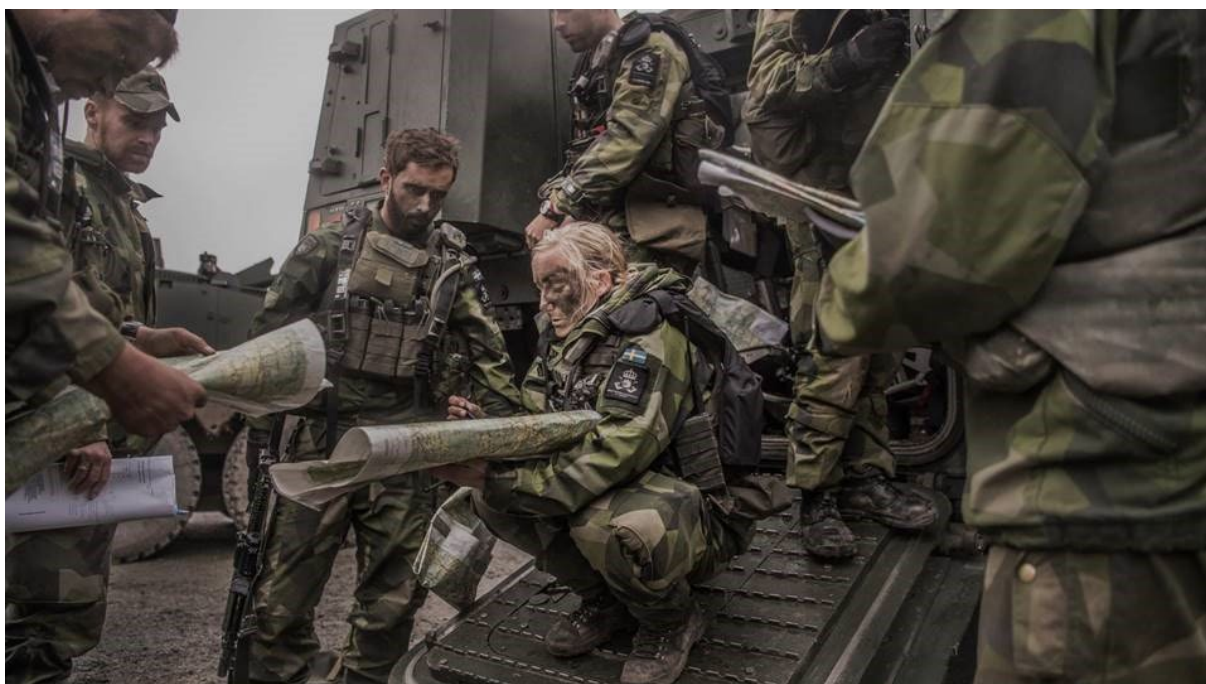
Samtliga övningar har genomförts med bra resultat utifrån målsättningar och i linje med arméns planering. Sammantaget bedöms övningarna ha medverkat till fortsatt förmågeuppbyggnad för armén samt ökad förmåga till att verka tillsammans med samarbetspartners. Sveriges ansökan om Natomedlemskap har ytterligare intensifierat internationella uppkomna övningsutbyten. Arméns sedan tidigare nära samarbete med Finland inom ramen för FISE har fortsatt och kompletterats med Norge (FISENO). Utöver detta bör särskilt det ökade samarbetet med USA och Storbritannien nämnas. Detta samarbete har utvecklat den gemensamma lägesbilden och skapat goda förutsättningar för fortsatt samarbete. Samtidigt medför tillförda samarbeten resursåtgång som kan få medföljande konsekvenser kommande år.

Grundutbildningen i utbildningsomgång 2021/22 med 3 245 inryckta, varav 20 procent kvinnor har under året slutförts och uppnått målsättningarna och möjliggjort krigsplacering av de utbildade värnpliktiga från denna utbildningsomgång. Grundutbildningsomgång 2022/23 med 3 248 inryckta, varav 21 procent kvinnor, har påbörjats som planerat. Den positiva trenden med procentuellt låg avgång från påbörjad grundutbildning håller i sig. En större andel värnpliktiga söker fortsatt engagemang inom Försvarsmakten. Det är också en större andel kvinnor som söker fortsatt engagemang i armén, vilket har gett en högre andel kvinnor inom kategorierna grupp-befäl, soldater och sjömän, officerare och specialistofficerare, jämfört med 2021.

En tydligt bidragande faktor under årets första del har varit omvärldsutvecklingen och kriget i Ukraina. (För mer data kring grundutbildning, se *bilaga 1 - Personalberättelsen, tabell 7 Grundutbildning fördelad per försvarsgren respektive stridskraft*.)

Under året har armén återanställt officerare och rekryterat nya civila medarbetare. Vidare har antalet som valt att avsluta sin anställning varit lågt inom samtliga personalkategorier, samtidigt som ett inflöde av officerare från Försvarsmaktens skolor varit stort. Sammantaget har detta bidragit positivt till arméns tillväxt, även om personella utmaningar kvarstår främst inom specifika funktioner såsom underrättelse, ledningssystem, logistik och teknisk tjänst.

Den procentuella avgången i förtid för kontinuerligt och tidvis tjänstgörande soldater har under året, liksom tidigare år, varit hög¹⁴ vilket får konsekvenser ur såväl ett förmågeperspektiv som perspektivet att kunna försörja det framtida behovet av officerare. Attraktionshöjande åtgärder så som höjda löner för prioriterade personalkategorier har vidtagits under året. Analys pågår för att tydligare identifiera vilka kategorier det rör sig om samt vilka åtgärder som behöver göras för att i större omfattning behålla anställda soldater under längre tid.

Ordergivning under övning norr om Kalix som omfattade cirka 700 soldater från olika arméförband. (Foto: Bezav Mahmod)

Det har under perioden genomförts kompletterande repetitionsutbildning av värnpliktiga i syfte att förlänga krigsplaceringsbarhet och därmed tillgodose del av Försvarsmaktens ökade behov av krigsplacerad personal. Målsättningen var att under 2022 samt 2023 repetitionsutbilda 1 400 värnpliktiga per år. Utbildningen 2022 har nått såväl volymmålet som resulterat i möjlighet att kunna krigsplacera de som utbildats. De inkallade har generellt uppfattat verksamheten som bra och relevant. Det kan dock konstateras att den kompletterande repetitionsutbildningen tar resurser i anspråk i tydlig konkurrens med såväl arméns tillväxt som grundutbildning.

Leveranser av artillerisystem 08 (Archer) har fortsatt vilket bidragit positivt till arméns förmåga till indirekt bekämpning. Leveranser av LSS Mark, ett nytt digitaliserat ledningsstödssystem, har påbörjats som ökar arméns förmåga till ledning och uppföljning inom markdomänen. Leveranser har även skett inom området soldatburna pansarvärnssystem vilket medfört en modernisering och en ökad förmåga till strid mot en mekaniserad motståndare. Inom ammunitions- och minröjningsmateriel har leveranser av minsökare genomförts. Dessa leveranser ökar tillgängligheten betydligt inom området vilket primärt höjer arméns förmåga till insatser över tid samtidigt som tillgänglighet för förbandsproduktion kan säkerställas.

¹⁴ I snitt 4,5 år jmf med minimum sex år

Inom materielområdet har även renovering av bland annat stridsfordon och stridsvagnar fortsatt i syfte att säkerställa systemens tillgänglighet och effekt. Dessa åtgärder skapar bland annat förutsättningar för fortsatt nyttjande samt införande av LSS Mark. Dock har lägre tillgänglighet till såväl stridsfordon och stridsvagnar som hjulfordon fortsatt påverkat förbandsproduktionen negativt, trots att materiel levererats åter till armén efter renovering. Främsta anledningen till den bristande tillgängligheten är liksom tidigare år de pågående renoveringarna av stridsvagnar och stridsfordon samt ett sedan lång tid uppbyggt behov av reparationer (reparations-skuld). Tillförseln sker parallellt med kompetensutveckling på nya materielsystem, vilket innebär att tillgängligheten och därmed möjligheterna att bygga operativ förmåga bedöms öka under kommande år.

Omsättningen av äldre lastbilar och personbilar har fortsatt i stor mängd vilket har ökat tillgängligheten och även över tid kommer att medföra minskade kostnader för vidmakthållande.

Delar av Försvarsmaktens markmateriel är ålderstigen, samt har en hög nyttjandegrad i grundutbildning och övning vilket medför att stora delar av markverkstadskapaciteten nyttjas för att hantera uppkomna problem samt säkerställa materieltillgänglighet. Detta medför att befintlig reparationsskuld avseende markmateriel inte kan minska i önskad omfattning med nuvarande tillgänglig markverkstadskapacitet. Dialoger förs regelbundet med aktörer för att skapa förutsättningar för verkstädernas dimensionering och tillväxt i syfte att möta Försvarsmaktens behov av materielunderhåll på markmateriel.

Tillgången på reservdelar och utbytesenheter har under året förbättrats, dock återstår arbete med hantering av såväl lagerstorlek som innehåll innan en tillfredsställande tillgänglighet är uppnådd. Arbetet med att skapa önskad tillgänglighet och robusthet avseende reservmaterieförsörjningen kommer att vara ett område som kräver fortsatt fokus för att möta såväl nuvarande som framtidens behov.

Det ansvar som tilldelats Försvarsgrensstaberna för det sammanhållna vidmakthållandet av materiel, där materielunderhåll ingår, är under fortsatt utveckling och implementering. För att möta detta har en stor mängd rekryteringar genomförts under året och fortsatta rekryteringar kommer ske under kommande år.

Arbete med att effektivisera och förbättra planering, styrning och uppföljning av materiellyttjande samt materielunderhållsflöden har fortgått i syfte att skapa förutsättningar för krigsförbandens utveckling och tillväxt.

Armén har under året deltagit i nationella insatser inom framför allt underrättelse- och säkerhetsfunktionen. En fortsatt hög insatsfrekvens inom dessa funktioner har dock medfört svårigheter att samtidigt bedriva förbandsproduktion vilket har påverkat förbandens uthållighet och till del begränsat den planerade förmågeutvecklingen. Samtidigt har betydande erfarenheter från insatsverksamheten erhållits för den fortsatta utvecklingen av krigsförbanden.

Under året har armén ansvarat för de internationella förbandsinsatserna *United Nations Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali* (MINUSMA), *Operation Inherent Resolve* (OIR) i Irak samt den under året avvecklade träningsinsatsen *European Union Training Mission Republic of Central Africa* (EUTM RCA). Mer detaljerad redovisning avseende dessa internationella insatser framgår av avsnitt *Internationella insatser*.

Därutöver har personellt och materiellt stöd lämnats till samhället med anledning av under året rådande pandemi. Stödet har omfattat materieltransporter, ambulanstransporter, expertis inom CBRN-området¹⁵ samt stabspersonal. Vidare har stöd avdelats till Polismyndighetens nationella bombstyrka (NBS) samt för etableringen av nationellt bombdatacenter (NBDC), vilket bidragit positivt till att stärka samordningen mellan myndigheter och därigenom den samlade totalförsvarsförmågan.

¹⁵ CBRN står för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot – eng: *chemical, biological, radiological, nuclear*

Anpassningarna av verksamheten med avseende på försämrat omvärldsläge och kriget i Ukraina samt den påverkan det fått avseende påskyndande av tillväxt och arbete mot ett ökat försvarsutgiftsutrymme om två procent av BNP har varit påtaglig inom armén. Sammantaget har planerad kärnverksamhet genomförts enligt plan samtidigt som den balanserats mot omfattande uppkommen prioriterad verksamhet. Arméns operativa förmåga och krigsförbandens krigsduglighet inom arméstridskrafterna har i stort vidmakthållits. Se vidare *hemlig bilaga 3 Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Marinen

Marinen har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap samt deltagit med förband i beredskapskontroller enligt plan samt efter hand ställda direktiv. Vidare har Sveriges territorialhav sjöövervakats med stöd av flygvapnet, Frivilliga flygkåren samt andra myndigheter, främst Kustbevakningen. Dessutom har marinen under året, genom flertalet aktiviteter uppmärksammat och firat marinens 500 års jubileum.

Det förändrade säkerhetspolitiska läget i Europa har föranlett en ökning av uppkommen insats- och beredskapsverksamhet även för marinen. För att hantera verksamheten har en kontinuerlig balansering av personella resurser och disponibel arbetstid genomförts, vilket resulterat i en påverkan på krigsförbandens övningar som i vissa fall har kortats ned eller utgått. Exempel på detta är det inställda deltagandet för de sjögående förbanden i den multinationella övningen *Cold Response 22* och den helt inställda marinövningen *Swedish Naval Exercise 22* (SWENEX 22). Syftet med balanseringen har varit att så långt som möjligt säkerställa en positiv motvikt till den under året upparbetade förmåge- och underhållsskulden¹⁶ som marinen annars riskerar att ta med sig in i perioden 2023-2025.

Trots ovanstående påverkansfaktorer har försvarsgrenen framför allt under andra halvåret genom omplanering och anpassning av övningsverksamheten kunnat vidmakthålla krigsförbandens duglighet på ett godtagbart sätt.

Under året har grundutbildningsomgång 2021/22 med 695 inryckta varav 17 procent var kvinnor, slutförts enligt plan. Grundutbildningsomgång 2022/23 med 591 inryckta, varav 22 procent var kvinnor har påbörjats som planerat. (För mer data kring grundutbildning, se *bilaga 1 - Personalberättelsen, tabell 7 Grundutbildning fördelad per försvarsgren respektive stridskraft*.)

Under året har planering och förberedelser påbörjats vid Karlskrona garnison (Marinbasen) och Haninge Garnison (Stockholms amfibieregemente) när det gäller upprättande av två nya krigsförband 2025 respektive 2027. Krigsförbanden är två nya marina basbataljoner, som när de är etablerade, ökar marinens förmåga till logistikförsörjning i hela konfliktskalan.

Etablering av Älvsborgs regemente (Amf 4) i Göteborg som ny marin garnison och utvecklingen av en andra amfibiebataljon (5. amfbat) har fortgått enligt plan med en för marinen ökad produktions- och insatskapacitet under försvarsbeslutsperioden 2021-2025. Fortsatta utmaningar finns framför allt avseende infrastruktur då nybyggnationer och omlokalisering av enheter och materiel behöver följa den planerade tillväxten av garnisonen och regementet som helhet.

Marinstabens fortsatta etablering på Muskö har fortgått och stabens operationsavdelning bedöms påbörja utlokalisering från Högkvarteret till Muskö under första kvartalet 2023, vilket är det sista steget för att åstadkomma en samlad marin ledning. Teknik- och vidmakthållandekontoret omfattas inte av beslutet om samlad marin ledning på Muskö, utan kommer även fortsatt att vara lokaliserade i Karlskrona.

Under 2022 har organisatoriska och infrastrukturella förberedelser fortsatt för att från 2023 kunna öka värnpliktsproduktionen vid samtliga garnisoner och förband i marinen. En utökad produktion vid garnisonerna i Haninge, Karlskrona och Göteborg är central för att kunna öka anställningsgraden av gruppbefäl, soldater och sjömän mot de stående förbanden samt öka andelen elever ur marinen mot militära skolor och säkerställa framtida försörjning av yrkesofficerare.

¹⁶ Ett stort antal nationella insatser och beredskaper har delvis tryckt undan övningsverksamhet – *föremågeskuld*. Den omfattande insatsverksamheten har också lett till att fartygen varit till sjöss mer än normalt vilket riskerade att leda till att de inte kunde göra service/underhåll i den omfattningen som är brukligt = *underhållsskuld*

De sjögående förbanden har fortsatt brist på yrkesofficerare inom framför allt teknisk tjänst. För marinens del har vakansläget till del påverkat förbandsproduktionen men framför allt den operativa uthålligheten kopplat till de sjögående förbandens ökade insatsverksamhet. I syfte att hantera detta har kraftsamlingen mot utökade värnpliktsvolym, mot fortsatt uppfyllnad av platser på tekniska utbildningar samt att en ny utbildningsinriktning inom maskinteknik för specialistofficerare inrättats och påbörjats under 2022. En långsiktig åtgärd, som påbörjats under året, är att se över gällande krav för framför allt tekniska befattningar i syfte att bredda målgruppen för rekrytering samt att förkorta utbildningstiden både när det gäller värnplikts- och grundläggande officersutbildningar. Dessa åtgärder för att omhänderta framför allt vakanserna inom tekniska nyckelbefattningar utgör viktiga beståndsdelar för den långsiktiga marina utvecklingen och tillväxten personellt mot 2030.

När det gäller den civila personalen har utökade ramar under året för att anställa personal skapat bättre förutsättningar för en ökad produktionskapacitet och rationalitet vid marina garnisoner och militärbaser. Militär personal på civila befattningar har därmed frigjorts till att bemanna militära befattningar.

Marinen har under 2022 tagit emot korvetterna HMS¹⁷ Sundsvall och HMS Gävle, vilket medför en betydande ökning såväl avseende operativ tillgänglighet som uthållighet samt försvarsförmåga avseende huvuduppgifter inom hela konfliktskalan. Ytterligare leveranser utgörs av vapensystem Torped 47 vilket tillför marinen en långsiktig förmåga att verka mot kvalificerade mål under ytan. Därutöver har bevakningsbåtar utrustats med vapenstationer vilket är ett välkommet taktiskt tillskott med bland annat ökad sensor- och verkansförmåga under alla sikt- och väderförhållanden.

HMS Gävle ombaserar från Karlskrona till Berga, fjärde sjöstridsflottiljen, efter modifiering. (Foto: Melina Westerberg)

Tillgängligheten på materielen har under året vidmakthållits via civila leverantörer. Kvaliteten på utfört vidmakthållande har till stor del motsvarat kravställningen, men kvalitetsbrister likväl som resursbrister i förhållande till vad som avtalats med leverantörerna har förekommit. Sammantaget har detta påverkat förbandens operativa tillgänglighet negativt.

¹⁷ HMS står för Hans Majestäts Skepp.

Dessutom har det successiva övertagandet av säkerhetsskyddsansvaret kopplat till vidmakthållandet av fartygs-materiel under 2022 inneburit en obalans mellan uppgifter och tillgängliga resurser vid Marinstaben, vilket medfört fördröjningar i vidmakthållandet. Åtgärder har löpande genomförts för att öka personalresurserna, dock föreligger stora utmaningar rörande rekrytering av efterfrågad teknisk kompetens. Som ett led i utvecklingsarbetet har förberedelser genomförts inom marinen för att kunna ta över uppgiften att sammanhålla vidmakt-hållandet och anskaffningen inom materielområdet.

Den materiella tillgängligheten per fartygstyp redovisas i *hemlig bilaga 4.- Övrig hemlig resultatredovisning.*

De marina förbanden har över tiden övervakat Sveriges havsområden och genom beredskapsanpassningar har förmågan att över tid hävda svensk territoriell integritet säkerställts. Marinen har även utrett överträdelser av tillträdesförordningen (1992:118).

Insatsen i Mali (Mali 16) har genomförts under året av Stockholms amfibieregemente (Amf 1) med stöd av framför allt Marinbasen. Dessutom har försvarsgrenen bidragit med ammunitionsröjningskompetens både till den franskledda *Task Force Takuba* samt den FN-ledda insatsen MINUSMA, båda i Mali. Mer detaljerad redovisning avseende dessa internationella insatser framgår i avsnitt *Internationella insatser*.

I likhet med tidigare år, har stöd lämnats till Polismyndigheten. En stor del av stödet har bestått av klassificering och röjning av oexploderad ammunition i framför allt vattendrag, sjöar och hav. Stöd till andra myndigheter med utredningar av händelser i svensk ekonomisk zon har skett i samband med utredningen av explosionerna och gasläckorna vid Nord Stream i södra Östersjön.

Sammantaget har marinens förbandsproduktion och genomförd insatsverksamhet trots ovan beskrivna utmaningar bidragit till att de marina krigsförbandens förmåga har vidmakthållits. Se vidare *hemlig bilaga 3 Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Flygvapnet

Flygvapnet har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap och genomfört beredskapskontroller enligt plan samt efter hand ställda direktiv.

Insats och utbildning har fortsatt prioriterats framför förmågutveckling. Begränsningar har främst bestått i brist på personal varför behovet av rekrytering och utbildning fortsatt är stort. Krigsförbanden har med enstaka undantag uppnått ställda krav avseende operativ förmåga.

Förbandsproduktionen 2022 fick till stor del planeras om, delvis på grund av pandemin, men främst med anledning av det förändrade omvärldsläget och Rysslands anfallskrig mot Ukraina följt av Sveriges ansökan till Nato. Kriget i Ukraina och Sveriges ansökan till Nato har under året inneburit att stort fokus har lagts på samarbete och samövningar med tredje part.

Flygvapnet har under året enligt plan genomfört övning *Cold Response 22*, Luftförsvarsövning 22, *Baltic Operations 22* (BALTOPS) samt *Ruska 22* (finländsk flygvapenövning som flyttades från vår till höst med anledning av pandemin). Ett antal mindre samövningar inom ramen för *Finnish Swedish Training Event* (FSTE) med deltagande från bl.a. USA, och samövningar inom ramen för *Cross Border Training* (CBT) har som planerat genomförts löpande under året.

JAS 39 startar från Hagshult under Luftförsvarsövning 22. (Foto: Rickard Törnhjäl)

Utöver den planerade övningsverksamheten, har Sveriges ansökan om medlemskap till Nato medfört att flygvapnet deltagit i ett tiotal samövningar med bl.a. USA, Storbritannien och Nato, samt våra nordiska grannländer. Totalt sett har övningsverksamheten för 2022 varit mer omfattande än 2021 och har på ett positivt sätt bidragit till utbildning och vidmakthållande av krigsförbanden i flygvapnet, även om belastningen varit högre än planerat på framför allt stridsflygdivisioner och flygvapnets stridslednings- och luftbevakningsbataljon.

Den sjöoperativa förmågan inom områdena sjöövervakning, ubåtsjakt samt gemensam sjömålsstrid har fortsatt utvecklats tillsammans med marinen genom ordinarie förbandsverksamhet och gemensamma övningar.

Avseende flygtidsproduktionen har de flesta systemen producerat enligt plan, förutom JAS 39. Tillgängligheten på JAS 39 har under året fortsatt varit god efter de senaste årens vidtagna åtgärder, däremot har bristen på piloter med anledning av beviljade tjänstledigheter inneburit att planerad produktion har reducerats jämfört med såväl planering som tidigare års utfall.

Statsflygverksamheten och övriga transportflygssystem har i stort nått planerad produktion och för vissa specialflygssystem har produktionen överträffat målen.

För helikoptersystemen har produktionen i stort gått enligt plan även om flygvapnets behov av flygtid inte nåtts fullt ut. Helikopterförbandens möjlighet till utbildning och förmågehöjande verksamhet har varit något begränsad då helikoptrar som deltog vid franskledda *Task Force Takuba* har behövt återställas efter insats, och därmed inte varit tillgängliga för verksamheten.

Under året har grundutbildningsomgång 2021/22 med 652 inryckta, varav 27 procent var kvinnor, slutförts och de totalförsvarspliktiga kan tillföras krigsorganisationen. Grundutbildningsomgång 2022/23 med 680 inryckta har påbörjat utbildningen. Andelen kvinnor uppgick vid inryckningen till cirka 28 procent, vilket är något under flygvapnets måltal om 30 procent. Den positiva trenden att totalförsvarspliktiga efter avslutad grundutbildning söker anställning i Försvarmakten har fortsatt. (För mer data kring grundutbildning, se *bilaga 1 – Personalberättelsen, tabell 7 Grundutbildning fördelad per försvarsgren respektive stridskraft*.)

Som en följd av detta har flygvapnet under året kunnat öka antalet kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän med omkring 70 soldater. Soldaterna har främst anställts mot kritiska behov inom flygunderhålls-, sambands- och R3-funktionerna (Räddning, Rövning och Reparation) varför dessa både på kort och lång sikt bedöms bidra positivt till flygvapnets produktion och förmågeutveckling.

Det råder fortsatt brist på nyckelkategorier såsom flygstridsledare, flygtekniker samt piloter. Bristen på piloter har accentuerats ytterligare då ett trettiotal piloter från stridsflygdivisionerna gått på tjänstledighet för studier. Tjänstledigheterna har under 2022 inte påverkat genomförandet av huvuduppgifter i någon nämnvärd omfattning, dock har flygvapnets förmåga att fortsättningsvis utbilda och vidmakthålla krigsförbanden nedgått markant. Om tjänstledigheterna fortsätter över tid kommer även krigsförbandens förmåga att nedgå, främst avseende förmåga att lösa huvuduppgifter men även avseende uthållighet. Försvarmakten har, tillsammans med arbetstagarorganisationerna och med stöd av Arbetsgivarverket, under året beslutat om åtgärder i syfte att öka attraktionskraften i flygvapnet för att motivera tjänstlediga piloter att återgå i tjänst samt att minska sannolikheten att fler söker tjänstledigt. Exempel på beslutade åtgärder är, återinförd möjlighet att erhålla pension vid 55 års ålder för de piloter som var anställda vid införandet av pensionsavtal PA16 och därmed berördes av höjd pensionsålder, samt besluta om särskilda lönesatsningar i årets löneförhandlingar. Utöver beslutade åtgärder har en partsgemensam arbetsgrupp med deltagande från Försvarmakten och arbetstagarorganisationerna satts ihop för att ta fram förslag på åtgärder i syfte att ytterligare öka attraktionskraften för anställning som pilot. Effekten av de införda och de kommande åtgärderna kommer att följas noggrant.

Flygvapnet har under året fått leverans av en modifierad helikopter 14F och en modifierad helikopter 14E, i övrigt flertalet leveranser av flygunderhållsbilar, tankbilsekipage, hjullastare samt snöslungor. Därutöver har det levererats kvalificerad flygammuniton av typ GBU-49 (bomber). Detta är leveranser som bidrar till flygvapnets rörlighet, uthållighet samt förmåga att vidmakthålla och utveckla krigsförbanden.

Flygmaterielunderhållet har under året i stort kunnat genomföras för att möta planerade uppgifter. Ökad beredskap, under främst första halvåret, ledde till att den totala arbetstiden blev betydligt mer omfattande än vad som initialt planerats för personalen. Belastningen på personalen innebar att fokus på flygsäkerheten hela tiden har fått balanserats mot kraven på produktion.

För att möta det framtida behovet av flygtid är åtgärder för att behålla och anställa ny flygteknisk personal det absolut viktigaste för att idag och i framtiden kunna öka den tekniska tillgängligheten (gäller samtliga flygsystem) och därmed möta flygvapnets totala behov av flygtid. Flygverkstäderna har idag utmaningar med att utbildad personal i för hög omfattning lämnar sin anställning för anställningar i andra verksamheter.

Arbetet som genomförts med att öka tillgängligheten för JAS 39 vid flygflottiljerna F 7, F 17 och F 21 fortsätter, varför tillgången på reservmateriel är relativt god och utgör i dagsläget inte någon begränsning. Vad gäller personella resurser sker en successiv tillväxt över tiden, men med hänsyn tagen till åldersstrukturen och andra personalavgångar så sker den tillväxten relativt långsamt även om rekryteringen är större än för ett par år sedan. I de fall som personalresurserna innebär begränsningar hanteras detta bl.a. genom stöd från SAAB i form av tillsyn. Den aktuella situationen avseende tjänstlediga stridspiloter har medfört att flygtidsuttaget under hösten 2022 blivit lägre vilket också återspeglar sig genom att behovet av underhåll inom stridsflygsystemet minskat.

Avseende JAS 39 har den tekniska tillgängligheten vidmakthållits under året där kravet på ökad produktion i syfte att möta planerat behov fram till 2025 ligger i fokus. Bland de viktigare åtgärderna som genomförts för att nå en högre tillgänglighet kan nämnas fortsatt tillförsel av utbytesenheter och reservdelar, översyn av avtal med leverantörer samt uppbyggnad av en flygverkstad på F 17.

Arbetet med att etablera en flygverkstad på F 17 har under 2022 påbörjats med rekrytering av personal till tillsynslag. Flygflottiljens flygverkstad kommer dock inte att nå full kapacitet förrän 2026. Detta med anledning av att verkstaden fram till dess verkar i tillfälliga lokaler.

Helikopter 14 har haft motsvarande bibehållen tillgänglighetsnivå för den sjöoperativa modellen (helikopter 14F) som föregående år samt nedåtgående för den markoperativa (helikopter 14E). Flygverkstäder för helikopter 14 är nu etablerade i Ronneby och Luleå. Verkstäderna är dock inte fullbemannade och rekrytering av teknisk personal är fortsatt en utmaning.

Avseende helikopter 15 har bristen på teknisk personal, i likhet med 2021 påverkat tillgängligheten negativt under året. Prioriterad verksamhet under 2022 har kunnat genomföras, dock med vissa brister i tillgången på antalet helikoptrar för respektive förband.

Under året har den franskledda *Task Force Takuba* genomförts med helikopter 16 och systemet har därför till del olika konfiguration jämfört med tidigare. Det relativt höga flygtidsuttaget under insatsen har påverkat tillgängligheten negativt under hela året då återställning efter insats genomförts. Den pågående etableringen av bakre underhållsresurser i Försvarmaktens regi förväntas dock gradvis öka den tekniska tillgängligheten.

Flygtiden för transportflyg Tp 100 och Tp 102 har varit på motsvarande nivå som under 2021 och överträffat målsättningarna trots ålderstigna materielsystem och personalbrist vid flygunderhållskompanierna. Förhållandena innebär fortsatt behov av externa underhållsleverantörer och flygplanen blir därför bundna till underhåll under längre perioder. Specialflygsystemet har under 2022 varit högt nyttjat med hänsyn till omvärldsläget. Förmågorna som systemet levererar är starkt efterfrågade såväl militärt som civilt och kommer att kräva tillskott av personal, i syfte att möta kommande behov.

Transportflyg Tp 84 har haft något lägre teknisk tillgänglighet än tidigare år beroende på brister hos extern underhållsleverantör, felutfall samt ackumulerat underhåll. Flygplan har varit kvar hos leverantören längre tid än planerat vilket medfört lägre tillgänglighet än planerat och på sikt även lägre operativ förmåga. Flygvapnet genomför regelbundet kontroll (revisioner) av dessa leverantörer för att hantera uppkommen situation.

Tjänstledigheterna har under året påverkat flygtidsproduktionen avseende JAS 39 negativt. Produktionsmålen för JAS 39 under 2022 sänktes med drygt 2 000 timmar med anledning av dessa.

Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Flygplanstyp	2022	2021	2020	Not
JAS 39	10 364	11 727	11 308	1
Sk 60	4 770	5 085	3 922	
Tp 84	1 714	1 711	1 447	
Fpl 100	864	1 025	1 304	
Fpl 102	1 947	1 850	1 489	
Hkp 14	1 133	1 170	1 165	
Hkp 15	3 221	3 350	3 772	
Hkp 16	2 293	2 403	2 326	
Summa	26 306	28 321	26 733	

Tabell 4 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp 2020-2022

1. Brist på piloter med anledning av tjänstledigheter har inneburit lägre produktion än planerat.

Nationella insatser har under året genomförts enligt givna order och vid flertalet tillfällen har planer och resurser använts på ett flexibelt sätt genom att anpassa uppgifter och antalet flygplan i beredskap i syfte att möta utvecklingen i närområdet.

Flygvapnet har under året avslutat den franskledda *Task Force Takuba* samt EUTM Mali. Båda dessa insatser har på ett positivt sätt bidragit till att höja flygvapnets förmåga både på förbands- och individnivå.

Därutöver har stöd till samhället lämnats vid totalt sex tillfällen under året, varav en undsättning av två personer som gått genom isen, fyra eftersök samt en sjuktransport med kuvös. Stöd enligt förordningen (2017:113) om Försvarmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter har lämnats vid totalt tre tillfällen, två förutsedda och i förväg planerade skarpa insatser i samband med *operation Wright* och Förenta Nationernas klimatkonferens samt en oförutsedd skarp insats. Utöver insatserna har stöd lämnats i samband med övningar vid två tillfällen. Samarbetet har fungerat väl och ingen begäran om stöd har nekats under 2022.

Stödet inklusive beredskap har delvis begränsat förbands- och förmågeutvecklingen. Sammantaget har flygvapnet haft ett intensivt år. Flygvapnet har under 2022 genomfört insatser nationellt och internationellt, fortsatt lämnat stöd till polisen och övriga samhället, samt övat i större omfattning än 2021. Tidigare års positiva trend avseende ökning av flygtid på JAS 39 brutits och den lägre flygtidsproduktionen beror uteslutande på att det inte finns tillräckligt med piloter. Kommande års förutsättningar för produktion av flygtid och krigsförband har direkt koppling till hur väl redan beslutade åtgärder och kommande förslag på åtgärder attraherar tjänstlediga piloter att återgå i tjänst som pilot, likväl som behoven av att utbilda nya piloter möts.

Flygvapnets förbandsproduktion har, trots relativt stora förändringar från den ursprungliga planeringen, i stort nått ställda målsättningar. Detta innebär att operativ förmåga och krigsförbandens krigsduglighet inom flygvapnet med enstaka undantag vidmakthållits. Krigsorganisationens operativa förmåga redovisas i *hemlig bilaga 3 Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Specialförbanden

Specialförbanden har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap enligt plan samt efter hand ställda direktiv.

Specialförbanden har under året påbörjat utvecklingen av en mer robust organisation för genomförande av specialoperationer för att säkerställa en ökad förmåga inom ramen för nationellt försvar. Förutsättningar har därigenom skapats för att förbanden i innevarande försvarsbeslutsperiod fortsatt ska utvecklas inom hela spektret av specialoperationer. Övningsverksamhet som bidragit till Försvarmaktens förmåga till gemensamma operationer har genomförts tillsammans med armén, marinen, flygvapnet och Hemvärnet. Övningsverksamheten har dessutom bidragit till Försvarmaktens interoperabilitetsarbete med andra stater, främst USA.

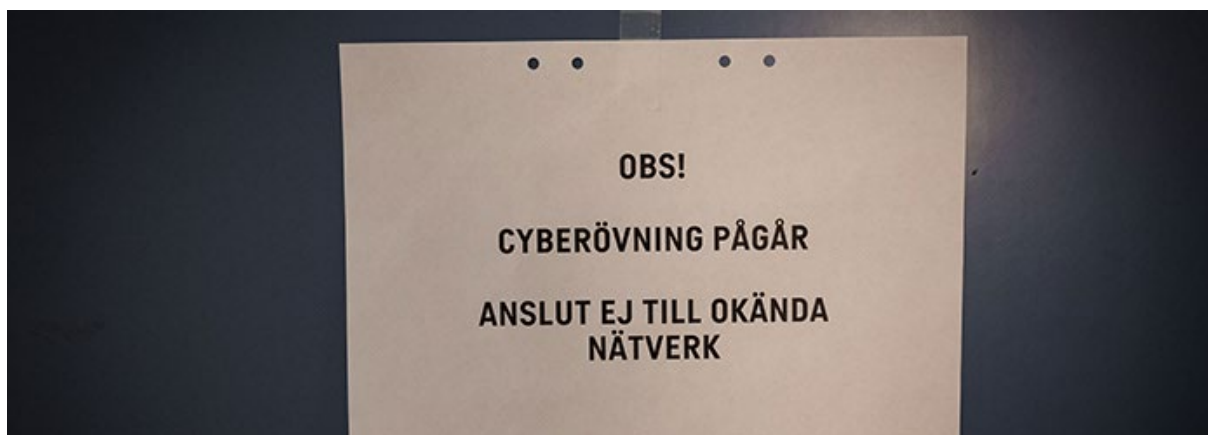
Därutöver har en större insatsverksamhet slutförts och återtagande av personal och materiel har genomförts under året.

Sammantaget har förbandsproduktionen 2022 genomförts enligt plan. Detta innebär att operativ förmåga och krigsförbandens krigsduglighet inom specialförbanden vidmakthållits.

Cyberförsvar och cyberförsvarsförmåga

Försvarmaktens cyberförsvar inklusive dess IT-försvarsförband (ITF) har under året upprätthållit nationell beredskap.

Inrättandet av cyberförsvarets personalförsörjnings- och karriärsystem har fortgått. Den värnpliktiga cybersoldatsutbildningen har genomförts för tredje året i rad och ingår från och med utbildningsomgång 2022 i det ordinarie utbildningssystemet. Under hösten påbörjade även de första kadetterna Försvarmaktens specialist-officersutbildning med cyberförsvarsinriktning.

(Foto: Försvarmakten)

Etableringen av 2. IT-försvarsförbandet (2.ITF) har påbörjats och verksamheten bedrivs i tillfälliga lokaler. Bemanning av cyberförsvarsofficerare till de taktiska staberna har påbörjats.

Avseende rekryteringsmålen föreligger förseningar gentemot planen på drygt ett år, bland annat till följd av konkurrensen med samhället i övrigt om civila experter.

Under året har arbete genomförts för att överföra FM CERT¹⁸ till Försvarsstaben som inrättas den 1 januari 2023. Utvecklingen av FM CERT är ett led i arbetet att förstärka Försvarmaktens och Sveriges förmåga att följa och hantera cybersäkerhetsincidenter, bland annat genom att utgöra en samverkanspartner mot civila och militära motsvarigheter utanför myndigheten.

¹⁸ CERT står för *Computer Emergency Response Team*

Försvarsmakten har arrangerat den årliga cyberförsvarsövningen *SAFE Cyber* för att öva incidenthantering och incidentrapportering tillsammans med externa aktörer som är av särskild betydelse för Försvarsmaktens operativa förmåga. Temat för 2022 års övning var aktörer inom Sveriges kritiska IT-infrastruktur. För första gången genomfördes *SAFE Cyber* som en kombinerad övning för både teknisk och beslutsfattande nivå där respektive nivåns aktiviteter påverkade varandra.

Därutöver har deltagande skett i Natos årliga cyberförsvarsövning *Cyber Coalition* som övar koordinering och samarbete vid incidenthantering, i syfte att öka förmågan att tekniskt och ledningsmässigt hantera incidenter i samarbete med andra nationer.

Inom ramen för Försvarsmaktens uppgift att samordna Sveriges deltagande i den internationella cyberförsvarsövningen *Locked Shields*, som arrangeras av Natos cyberförsvarscentrum CCD COE i Tallinn, har ett antal aktörer som är av betydelse för totalförsvaret bjudits in och deltagit i övningen, vilket därmed ökat respektive aktörs förmåga att hantera cyberattacker.

Försvarsmakten har slutligen tydliggjort att Frivilliga Radioorganisationens (FRO) huvudmannaskap även omfattar cyberförsvar och cybersäkerhet samt avdelat ekonomiska medel för att stödja FRO med att utveckla verksamheten inom dessa områden i syfte att bland annat kunna försörja totalförsvarsmyndigheterna med krigsplacerade cybersäkerhetsspecialister.

Cyberförsvarets del i FoT-verksamheten beskrivs i avsnitt *Forskning och utveckling* tillsammans med Försvarsmaktens övriga verksamhet inom området.

Övergripande redovisning avseende etableringen ett nationellt cybersäkerhetscenter återfinns avsnitt *Fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter* och ytterligare detaljer avseende cyberförsvarets verksamhet återfinns i *hemlig bilaga 3 Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Lednings- och underrättelseförband

Lednings- och underrättelseförbanden har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap och deltagit med förband i beredskapskontroller enligt plan samt efter hand ställda direktiv.

Den genomförda beredskapskontrollen *operation Arion* understöddes främst av ledningsförband med personal som ingick i, den till armén överförda, brigadledningen samt med personal som möjliggjorde anslutningar i Försvarmaktens strategiska nät. Ledningsförbandens bidrag och stöd möjliggjorde ledning av förband i Sverige så väl som i Finland.

Lednings- och underrättelseförbanden har bedrivit verksamhet inom ett brett spektrum av funktioner. Respektive funktion har bidragit till den operativa förmågan genom att möjliggöra ledning och verkan samt att försörja chefer med beslutsunderlag och utgöra grunden för gemensamma operationer. Vidare har verksamheten i uppgift att stödja krigsförband med ledningsträningsövningar från operativ till taktisk nivå. Genom verksamhet vid främst skola och centra har krigsförband och staber utbildats och övats på individuell, taktisk och operativ nivå vilket skapat förutsättningar för effektiv ledning och ökat förmågan till gemensamma operationer.

Soldater från Ledningsregementet upprättar fjärrsamband. (Foto: Daniel Sanchez)

Tidigt under året inleddes ett arbete med att höja stridskraftens förmåga avseende strategisk och operativ ledning, inhämtning och bearbetning. Arbetet har syftat till att öka stödet för strategisk lägesbild samt uthållighet genom åtgärder i Försvarmaktens strategiska nät samt genom anskaffning av reservdelar och utbytesenheter. Åtgärder inom det strategiska nätet har inneburit en ökad robusthet och ökad förmåga avseende drift och förvaltning samt skapat förutsättningar för fortsatt utveckling. Vid organisationsenheter har arbetet fokuserats på åtgärder till stöd för aktivering och mobilisering av krigsförband inklusive åtgärder för den förbandsnära förrådsställningen. Åtgärderna har sammantaget ökat krigsförbandens förmåga att lösa huvuduppgiften liksom deras uthållighet. Det genomförda arbetet har dessutom bidragit till att identifiera områden med fortsatta utvecklingsbehov.

Inom utvecklingsområdet har experiment- och systemövningar bidragit till att ge underlag för fortsatt utveckling, validering och implementering av nya tekniska system och metoder. Genomförda övningar har gett svar på så väl tekniska som metodmässiga frågor vilket fört utvecklingen av ledningssystemen framåt enligt plan. Utveckling inom ledningssystemsområdet har skett från taktisk till strategisk nivå och svarar mot planerad utveckling av robust ledning.

Lednings- och underrättelseförbandens deltagande i den multinationella förbandsövningen *Cold Response 22* bidrog till att vidmakthålla eller öka flertalet förmågor. Förmågan att förbereda och genomföra operativa transporter har vidmakthållits genom övning av till- och återtransport. Likaså har förmågan att verka i områden med försvarande klimat och geografi vidmakthållits genom övningen. Därtill har förmågan att ingå i multi-nationella förband ökat. Sammantaget har övningen och förbandens deltagande bidragit till att stärka bilaterala samarbeten utöver den centrala funktionen att utgöra slutövning för grundutbildningsomgång 2021/22.

Grundutbildningsomgång 2021/22 med 556 inryckta, varav 21 procent kvinnor slutfördes av enligt plan och de utryckta soldaterna har kunnat tillföras krigsorganisationen. Grundutbildningsomgång 2022/23 är under genomförande varvid 448 totalförsvarspliktig personal påbörjat grundutbildning. Andelen kvinnor uppgick vid inryckning till 31 procent. (För mer data kring grundutbildning, se *bilaga 1 - Personalberättelsen, tabell 7 Grundutbildning fördelad per försvarsgren respektive stridskraft*.) Lednings- och underrättelseförbanden har tidigare översett och justerat uttagningskraven i syfte att med bibehållen förmåga kunna bredda urvalet av lämpliga individer av båda könen och rekryteringskommunikationen riktad specifikt mot kvinnor kommer att fortgå.

I slutet av 2021 erhöll Ledningsregementet rapporter rörande brister gällande värdegrund och bemötande under den pågående värnpliktsutbildningen. I början av 2022 inleddes ett fokuserat arbete med att åtgärda bristerna genom flertalet olika insatser riktade mot anställda och värnpliktiga. Arbetet, som kommer att fortsätta och utgöra en grundläggande del i arbetet med att motverka tystnadskultur, kan vid 2022 års slut sammanfattas som lyckat då undersökningar visar på en ökad trivsel och inte minst det faktum att en större andel av den berörda värnpliktskullen än tidigare är valt att bibehålla sitt engagemang i Försvarsmakten.

Under året har tekniska-, organisatoriska- och metodförsök genomförts på de anskaffade provsystemen för C-UAS¹⁹ samt befintliga system. Syftet har varit att bygga kompetens för att öka skyddet mot civila drönare vid militära skyddsobjekt. Försvarsmakten har inom ramen för detta, samarbetat med andra länder och svenska myndigheter för att utbyta information och erfarenheter. Arbetet har lett till planerad anskaffning av system för C-UAS till Försvarsmakten vilket kommer ytterligare öka förmågan till verkan mot UAS. Anskaffningen har kunnat tidigareläggas tack vare under året tillförda ekonomiska medel.

Vidmakthållandet av materielen har under året genomförts med vissa begränsningar. Det främsta skälet till detta är personalbrist. Arbete med anskaffning av reservmateriel har gett positiva effekter avseende uthållighet inom ledningssystemområdet. Därutöver har ett antal IT-system under året uppgraderats och levererats enligt fastställda krav.

I rådande omvärldsläge har arbetet med utrullning av krypton till Försvarsmaktens IT-arbetsplatser prioriterats för att öka möjligheten till distansarbete samt underlätta nyetablering av organisationsenheter. Därutöver har förändringen i närområdet inneburit att lednings- och underrättelseförbanden deltagit i flertalet uppkomna nationella operationer. Detta har möjliggjort för Försvarsmakten att bedriva ett aktivt försvar och bibehålla en god lägesbild.

Anpassad beredskap och därpå följande insatser har dock inneburit en mycket hög belastning på lednings- och underrättelseförbandens personal vilket påverkat stridsvärdet menligt med ökad personalrörlighet som följd, vilket föranlett ett fördjupat beredningsarbete vid berörda enheter för att möjliggöra framtida analys och fastställa åtgärder.

¹⁹ *Counter Unmanned Air System (C-UAS)* avser de metoder och den teknik som används för att motverka hotet från obemannade flygande farkoster (*Unmanned Air System -UAS*), i dagligt tal benämnt "drönare".

Lednings- och underrättelseförbanden deltar generellt i de pågående internationella insatserna där FMTIS särskilt utpekats som ansvariga att bemanna EUTM insatsen i Somalia. Mer detaljerad redovisning avseende under året genomförda internationella insatser framgår i avsnitt *Internationella insatser*.

Under året har lednings- och underrättelseförbanden stöttat Polismyndigheten (inom ramen för stödförordningen 2002:375) med att motverka obemannade flygande farkoster vilket bidragit till att verifiera funktionalitet i komplexa miljöer och metoder för samverkan med civila myndigheter.

Sammantaget har förbandsproduktionen för 2022 med justering för anpassad beredskap och ökat antal insatser genomförts enligt plan och lednings- och underrättelseförbanden har vidmakthållits. Se vidare *hemlig bilaga 3 Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Logistikförband

Logistikförbanden har under året genomfört verksamhet och upprätthållit beredskap enligt plan samt efter hand ställda direktiv.

Logistikstridskraftens förband har under året upplevt brist på personal och fortsatta problem att rekrytera till vakanser. Bemanningssituationen, parallellt med omfattningen av de tillkommande uppgifterna under året, som beredskapskontroller och stödet till Ukraina, har påverkat verksamheten på ett genomgripande sätt.

Logistikförmågan har övats inom ramen för försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige (FISE). Övningen *Cold Response 22* genomfördes med både operativa- och taktiska målsättningar för armén, marinen, flygvapnet och med stöd av operativa logistikförband. Övningen inbegrep även ett trilateralt samarbete med Norge. Försvarmakten har även genomfört en nationell beredskapsövning som sedan övergick i verksamhet tillsammans med Finland för att pröva vår förmåga kopplat till FISE-målsättningar.

Övningsverksamhet inom ramen för den brittiskledda JEF-stabsövningen *Joint Protector 22* har även genomförts under hösten med svenska logistiska inslag vid multinationell stab. Nationellt genomfördes även Ledningsövning 22 med vissa nya inslag kring logistikledning kopplat till ny organisation vid Högkvarteret från och med 2023.

Planeringen för Försvarmaktsövning Aurora 23 och stridskraftsövningarna *Northern Forest 23*, *Arctic Challenge Exercise (ACE) 23* och *Freezing Wind 23* samt Logistikstabsövning har fortgått under året. Därutöver har nationella och internationella planeringskonferenser genomförts i såväl Sverige som Finland med fokus på FISE-målsättningar men även för utländskt deltagande samt världsstödmålsättningar gentemot bl.a. amerikanskt övningsdeltagande.

Grundutbildningsomgång 2021/22 med 113 inryckande har slutförts enligt plan och de utbildade har tillförts krigsorganisationen. Andelen kvinnor uppgick till 26 procent. Grundutbildningsomgång 2022/23 är under genomförande och 112 totalförsvarspliktiga har påbörjat grundutbildning. Andelen kvinnor uppgick till 41 procent. Utbildningen har genomförts enligt plan. (För mer data kring grundutbildning, se *bilaga 1 – Personalberättelsen*, tabell 7 *Grundutbildning fördelad per försvarsgren respektive stridskraft*.)

Markverkstäderna har de senaste åren tillväxt med fler än hundra medarbetare. Rekrytering har prioriterats i verksamheten och målet är att rekrytera ytterligare 60 mekaniker under 2023. Rekryteringen genomförs på en konkurrensutsatt marknad vilket försvårar genomförandet. I planeringen inför 2022 riktades fokus mot att reducera befintlig reparationsskuld avseende materiel där Markverkstäderna och Besiktningsenheterna, bland annat genom rekryteringsåtgärder, förbereddes för att hantera en ökad volym beställningar i förhållande till 2021. Planerade åtgärder har till delar genomförts men man har ännu inte nått upp till efterfrågad kapacitet fullt ut.

Markverkstäderna och Besiktningsenheterna har fortsatt att utvecklas i sina roller i nära samverkan med Högkvarteret. Åtgärder har genomförts såsom t.ex. nytt sätt att bedriva underhåll för lätta fordon vilket bedöms reducera belastningen på verkstäderna och ger möjlighet att lösa uppgifter med högre prioritet. Sammantaget bedöms detta ha bidragit till vidmakthållande av Försvarmaktens operativa förmåga.

Därutöver har stridskraftens förband har bemannat internationella insatser och levererat efterfrågat systemstöd samt haft en betydande roll i Försvarmaktens stöd till Ukraina under året.

Materielförflyttning vid marin basbataljon. (Foto: Maja Hansson)

Sammantaget har förbandsproduktionen i stor omfattning påverkats av omvärldsläget med det omfattande stödet till Ukraina samt tillkommande verksamhet. Trots ett hårt tryck på stridskraftens logistikenheter har tilldelade uppgifter utförts samt värdefull kunskap och erfarenhet från årets insats- och stödverksamhet erhållits. Utvecklingen av den operativa förmågan och krigsförbandens krigsduglighet har dock påverkats negativt. Krigsorganisationens operativa förmåga redovisas i *hemlig bilaga 3 Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Generalläkaren

Generalläkaren leder och samordnar försvarsmedicin och utövar myndighetens skyldigheter som vårdgivare. Av gällande hälso- och sjukvårdslagstiftning framgår att Försvarmakten som vårdgivare bland annat har ansvar för att tillse att där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal, de lokaler och den utrustning som behövs för att god vård ska kunna ges.²⁰

Efter inspektion av Försvarmaktens blodcentral har Inspektionen för vård och omsorg (IVO) beslutat att förlänga Försvarmaktens tillstånd att bedriva blodverksamhet till mars 2025. Försvarmaktens blodverksamhet har huvudsakligen bedrivits under internationell militär insats och verksamheten har fungerat väl. I syfte att öka redundans har Försvarmakten vidtagit åtgärder för att utvidga den nationella blodverksamheten. Intern utbildning har genomförts och materiel införskaffats enligt plan. Utveckling av den egna förmågan har bidragit till större handlingsfrihet för Försvarmakten.

²⁰ Se 5 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Försvarsmedicinsk personal deltar kontinuerligt i arbetsgrupper kopplade till *Joint expeditionary force* (JEF), det svensk-finska försvarssamarbetet (FISE) och *Committee of the chiefs of military medical services in NATO* (COMEDS). Inom ramen för dessa samarbeten har vissa utmaningar konstaterats och arbete, med stöd av Generalläkaren, pågår med att identifiera och möjliggöra lösningar.

Gällande plan för allmän förmågehöjning av Försvarsmaktsgemensamma resurser avseende strategiska läkemedel följs, vilket bedöms medföra ökad förmåga och ökad rådighet. Spridning av strategiska läkemedel och dialoger rörande upphandling av beredskapslager av läkemedel har påbörjats under året. Även planen för anskaffning av sjukvårdsmateriel till nuvarande organisation samt för tillväxt följs, liksom planen för burens utrustning. År 2025 bedöms utrustningen vara helt kompletterad.

Genomförd anskaffning av sjukvårdsmateriel till Hemvärnet förväntas bidra till ökad sjukvårdsförmåga. Vidare har förmågan på Gotland ökat ytterligare med möjligheter till livräddande kirurgi bland annat genom anskaffning av reglementerad utrustning och spridning av strategiska läkemedel.

Utefter generalläkarens inriktning samt fastställda ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet, levererar Försvarshälsan företagshälsovård till anställda, daglig sjukvård till värnpliktiga och annan pliktpersonal samt sjukvårdsberedskap. Nästa år bedöms det finnas komplett sjukvårdsutrustning hos Försvarshälsan på samtliga nyetablerade platser.

Hemvärnet och de militärregionala staberna

Stridskraften Hemvärnet med de militärregionala staberna har under året upprätthållit nationell beredskap och deltagit med förband i beredskapskontroller enligt plan samt efter hand ställda direktiv.

Under inledningen av året påverkades verksamheten av pandemin och efterhand har det försämrade säkerhetspolitiska läget, efter Rysslands anfallskrig mot Ukraina, kraftigt påverkat stridskraften genom ökade beredskapsåtgärder bl.a. övningar och nationell insatsverksamhet.

Sammantaget har detta ökat belastningen på de militärregionala staberna då Försvarsmaktens verksamheter ökat över hela landet, inom samtliga militärregioners markterritoriella ansvarsområden. För militärregionstaberna har detta inneburit ett ökat behov av samordning av verksamhet, stöd till övriga försvarsgrenar och stridskrafter samt internationella partners. Även totalförsvarets behov av planering och samverkan har ökat belastningen på militärregionstaberna tillsammans med utveckling av värdlandsstöd vilket skett som ett led i förberedelserna för ett svenskt medlemskap i Nato.

Uppgiften att planera och bedriva förbandsproduktionen inom respektive militärregion har genomförts parallellt med uppgifterna ovan, vilket medfört att bemanningen av staberna är gränssättande för att uppnå en ökad operativ effekt och möjlighet till långsiktig uthållighet i verksamheten.

Störst påverkan av den utökade verksamheten har varit på funktionerna ekonomi, HR/personal, infrastruktur och underrättelsetjänst då dessa funktioner hanterar samtliga verksamhetsområden. För att hantera den ökade belastningen på kort sikt har reservofficerare anställts vid militärregionstaberna. Stridskraften Hemvärnet har också vidtagit åtgärder genom att centralisera delar av ärendehantering till högre stabsnivå i syfte att minska belastningen på de mer ansträngda regionala staberna, samt äskat om personalförstärkningar.

Militärregionstaberna har under året genomfört Försvarsmaktens ledningsövning, för första gången samordnat med hemvärnsförbandens ledningsövning *Geltic Bear* i syfte att träna ledningsförmåga på flera nivåer samtidigt.

Under året har etablering av säkerhetsgrupper som verkar inom respektive militärregions markterritoriella ansvarsområde påbörjats i syfte att öka förmågan till säkerhetsunderrättelsetjänst. Dessa säkerhetsgrupper bemannas av kontinuerligt anställd personal.

Hemvärnet under övning i Sollefteå. (Foto: Hampus Andersson)

Stridskraften har bidragit till Försvarmaktens stöd till samhället under året i form av *operation Gloria*, med covidtransporter, samt utökat stöd till andra myndigheter exempelvis Polismyndigheten vid eftersök av försvunna personer.

Grundutbildningsomgång 2021/22 med totalt 490 inryckande, varav 28 procent kvinnor, har fullföljts enligt plan med gott resultat. Andelen avbrott har dock ökat jämfört med tidigare år (elva procent jämfört sex procent för 2020/2021). Stridskraften kommer att följa avbrotten i grundutbildningsomgång 2022/23 i syfte att vidta åtgärder för att säkerställa att avbrottsnivån sjunker tillbaka mot tidigare nivå.

Grundutbildningsomgång 2022/23 genomförs enligt plan efter första inryckningar i perioden juni till oktober. Efter den avslutande inryckningen till grundutbildningsomgång 2022/23 i januari 2023, med 166 inryckande, har totalt 267 totalförsvarspliktiga i grundutbildningsomgång 2022/23 påbörjat utbildningen. 37 procent av dessa är kvinnor. (För mer data kring grundutbildning, se *bilaga 1 - Personalberättelsen, tabell 7 Grundutbildning fördelad per försvarsgren respektive stridskraft.*)

Under året har 365 värnpliktiga påbörjat repetitionsutbildning (RU), av 521 inkallade. Av dessa har 272 efter godkänd RU kunnat tillföras krigsorganisationen, vilket understiger målsättningen om 375. Orsaken till att färre än beräknat genomförde utbildningen är att fler beviljades uppskov än estimerat, samt även att färre ansågs lämpliga vid säkerhetsprövning jämfört med 2021. Hemvärnet ser därför ett behov av utökat överintag i syfte att nå målet om 375 krigsplaceringsbara. I första hand sker krigsplaceringarna efter RU i regionala insatskompaniet därefter förbandsreserv och militärregioneras bevakningsbataljoner.

Hemvärnets stridsskola (HvSS) har under året genomfört 35 av 46 planerade kurser. Anledningarna till de inställda kurserna är för få anmälda kursdeltagare och på grund av lärarbrist. Vissa kurser riktade mot ny-rekryterade till Försvarmakten har lågt söktryck, dessa kan oftast genomföras lokalt på utbildningsgrupperna och kräver ingen kursgård. Mer avancerade kurser renderar ett högt söktryck där vissa har över 90 sökande till tjugotalet platser. Under året har 581 elever genomfört kurser med godkänt resultat, vilket är en ökning med 138 elever jämfört med 2021.

Det totala antalet ansökningar till Hemvärdet under 2022 uppgick till 28 959. Den historiskt höga ansökningsmängden som kan kopplas till det försämrade omvärldsläget medför möjligheter att öka förbandsuppfyllnaden i hemvärnsförbanden, samtidigt som det medför en högre arbetsbelastning än planerat. Mer om detta framgår i *bilaga 1 - Personalberättelsen*.

Hemvärnets övnings- och utbildningssystem innehåller såväl årliga krigsförbandsövningar (KFÖ), särskilda förbandsövningar (SÖF) som kompletterande utbildning (KU). Totalt har under året 34 KFÖ och 52 SÖF samt sex kombinerade KFÖ och SÖF genomförts enligt plan med god måluppfyllnad. De kombinerade övningarna har lett till att delar av övningsmomenten har kunnat förlängas vilket medfört ökad kvalitet.

Därutöver har övningarna även bidragit till att utveckla logistikförmågan hos hemvärnsförbanden och stödjande utbildningsgrupper, då förlängningen ställer högre krav på resurstillgänglighet från logistikkedjan. Vidare har en forcerad förmågehöjning av hemvärnskrigsförbandet på Gotland genomförts som en konsekvens av det förändrade säkerhetspolitiska läget.

Under året infördes ett särskilt arvode för hemvärnssoldater med anledning av behovet att utöka verksamheten inom Försvarmaktens anpassade beredskap med rimliga ekonomiska konsekvenser för hemvärnssoldaten. Deltagandet i Hemvärnets samlade övningsverksamhet har varit högre än tidigare år och verksamheten på Gotland har varit framgångsrik med välmotiverade soldater och engagerade förband med god måluppfyllnad. Utöver detta har ett stort antal skyddsvaktsutbildningar genomförts under 2022 vilket lett till ökad tillgänglighet på skyddsvakter för Försvarmakten. Mer om deltagandet i hemvärnsförbandens avtalsövningar (KFÖ/SÖF) framgår i *bilaga 1 - Personalberättelsen*.

Under året har ett krypterat sambandssystem för att säkerställa skyddad signaltjänst på hemvärnsbataljonerna levererats. Övrig materielltillförsel har bland annat utgjorts av laseravståndsinstrument och hundmateriel. Försök inom materielområdet har genomförts med användning av snöskotrar i norra militärregionen för ökad rörlighet i vintermiljö. Under året har brist på personlig utrustning förekommit lokalt då logistikenheterna inte haft fullgod materielltillgänglighet. I syfte att hantera detta har alternativa lösningar i form av reducerade och anpassade utrustningskort använts samt omfördelningar av materiel inom landet genomförts.

Hemvärdet har brist på sjövärdiga båtar och det råder ett stort behov av att omsättning och nyanskaffning genomförs. De båtar som disponerats av hemvärnsförbanden har bestått av såväl olika typer av förhyrda båtar som av Försvarmakten ägda båtar. Under 2022 har ett antal av de båtar som tidigare år förhyrts inte bedömts som sjövärdiga och därmed har antalet tillgängliga båtar minskat och brist har uppstått.

Bristen på båtar har påverkat såväl förmågan att bedriva verksamheten effektivt som möjligheten att lösa uppgifter för förbanden med marina och kustnära uppgifter. Omsättning och nyanskaffning där samordning och ensning av de båttyper som hemvärnsförbanden disponerar görs, vilket kommer att medföra såväl vinster i utbildningsled som större tillgänglighet och förenklad tillsyn.

Sammanfattningsvis har förbandsproduktionen 2022 genomförts enligt plan med en efterhand ökad ambition. Operativ förmåga och hemvärnsförbandens krigsduglighet har med något undantag kunnat vidmakthållas trots den utmanande tillgängligheten på materiel. Se vidare *hemlig bilaga 3 Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Genomförda internationella samarbeten, utbildnings- och övningsverksamhet samt erfarenheter

Försvarsmakten ska redovisa genomförd internationell utbildnings- och övningsverksamhet samt till den kopplade erfarenheter i årsredovisningen.²¹

SRB 13

Försvarsmaktens samlade operativa förmåga bygger på att det finns samövade krigsförband. Förmågan utvecklas bland annat genom utbildning och övning, där den internationella utbildnings- och övningsverksamheten spelar en viktig roll i Försvarsmaktens utveckling.

Redovisningen i detta avsnitt syftar till att sammanhålla redovisningen av ovan regeringsbeslut specificerat per försvarsgren/stridskraft. Notera att det i efterföljande avsnitt *Övningsverksamhet* redovisas betydande nationell och internationell verksamhet per övning som kan inkludera flera försvarsgrenar och stridskrafter.

Gemensam ordergivning med amerikanska trupper under övning Baltops. (Foto: Antonia Sehlstedt)

²¹ Regeringsbeslut 13, 2021-10-28 (Fö2021/01175) - Rambeslut avseende Försvarsmaktens deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet under 2022 och 2023.

Armén

Internationella samarbeten inom ramen för utbildnings- och övningsverksamhet har under 2022 varit *Cold Response 22*, *Operation Arion* som övergick i övning *Vigilant Knife* samt *BALTOPS 22*. Under *Cold Response 22* ingick den svenska styrkan i en brigadstridsgrupp tillsammans med Finland med uppgiften att agera motståndare.²² *Operation Arion* inleddes som en nationell beredskapskontroll där förbanden koncentrerades till norra delarna av Sverige. Efter nivåhöjande åtgärder och samövning ställdes de svenska krigsförbanden under finskt befäl. Denna brigadsstridsgrupp samövades slutligen i norra Finland. Under *BALTOPS 22* övade en bataljonsstridsgrupp på Gotland. Under övningen samövades svenska delar tillsammans med delar av *US Marines* understödda av nationella och internationella flygstridskrafter. Vidare har fortsatt samarbete och utbyte skett inom luftförsvarsdomänen i syfte att skapa en gemensam luftförsvarsförmåga tillsammans med inter-nationella partners samt för fortsatt implementering av nytt luftvärnssystem. Slutligen har samarbetet inom ramen för *Joint expeditionary force* (JEF) och samarbetet med Storbritannien intensifierats utifrån Rysslands anfallskrig mot Ukraina under året. Detta samarbete syftar till att utbilda, stärka och utöka ukrainsk krigförings-förmåga och motståndskraft.

Genomförd utbildnings- och övningsverksamhet har medfört en ökad interoperabilitet samt en ökad krigföringsförmåga tillsammans med andra länder, främst Finland. Vidare har värdefulla fakta för fortsatt planering vad avser att ställa egna förband under annan nations befäl samt vad som behöver förberedas tidigt, för att möjliggöra exempelvis gränspassage, identifierats.

För armén innebär 2022 års verksamhet att försvarsgrenen tagit steg framåt och erhållit värdefulla erfarenheter inför kommande Natomedlemskap. Det största och viktigaste utfallet för armén är att ett stort steg har tagits inom samarbetet med Finland genom att gå från planering och framtagande av planer till att dessa har testats och övats i ett verkligt scenario. Detta stärker och ökar båda nationernas försvarsförmåga samt sänder tydliga signaler om en enad operativ målsättning.

Marinen

Bilateral övningsverksamhet har under året varit mer frekvent än tidigare år och till stor del har denna verksamhet inplanerats inom ramen för nationell verksamhet av såväl övnings- som insatskaraktär. Övningar har genomförts med Tyska marinen, *US Airforce*, *US Navy*, *US Marine Corps*, Finska marinen och Nato-marina sjöstyrka *Standing Nato Maritime Group One* (SNMG1). Därutöver har marinen deltagit med stabsofficerare vid ytterligare en Nato-marin sjöstyrka, *Standing NATO Mine Countermeasures Group One* (SNMCMG 1).

Under vårens Marinövning 22 övade svenska marina krigsförband med finska krigsförband vilka organiserades i en sammansatt styrka med fokus mot undervattensstrid. Uppsatta målsättningar för övningen uppnåddes vilket bidragit till marinens förmåga till ubåtsjakt, logistikförsörjning, ledning och sjömålsbekämpning.

Under övningen *BALTOPS 22* genomfördes övningsmoment såsom luftförsvar, ubåtsjakt, ytstrid, minröjning, ubåtsoperationer, luftlandsättning och landstigningsoperationer med deltagande ur samtliga försvarsgrenar. Övningen *Archipelago Endeavour 22* genomfördes med deltagande ur Amf 1, Amf 4 och *US Marine Corps*, med fokus på gemensam strid i kompanis ram men även syftande till ökat kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan individer och funktioner. För andra året i följd har Nato tvingats ställa in övningen *Dynamic Move* på grund av pandemirestriktioner varför interoperabilitetsövningar för svensk minröjningsledning kommer att prioriteras och valideras under 2023. Marinens deltagande i Luftförsvarsövning 22 utgjorde ett bra övningsutbyte avseende lufrumssamordning och gemensam sjömålsstrid, dock finns ett fortsatt behov av gemensam träning för att öka den operativa förmågan. Som avslutning på året deltog marinen i den finska övningen *Freezing winds 22* med såväl stabsofficerare som fartygsenheter. Ett av övningens huvudsyften var att öva finska försvarsmaktens förmåga att ta emot stöd från andra nationer och därvid omsätta detta i både defensiv och offensiv gemensam strid. Övningen har bidragit till att stärka den svenska och finska marinens förmåga till gemensam strid i Östersjön. Förutom Sverige och Finland så deltog Estland, Litauen, USA, Tyskland och Frankrike i övningen.

²² *Opposing forces*, OPFOR

Flygvapnet

Det bilaterala samarbetet med Danmark vad gäller tillgång till respektive nations lufterum vid incidentuppdrag har haft en fortsatt positiv utveckling där metoden fungerar bra. Flygvapnet undersöker möjligheter till vidareutveckling av detta samarbete. Flygvapnet bemannar fortsatt över tid Natos staber i Tyskland²³ med två samverkansofficerare (sk. LNO-positioner). Utöver detta så bemannar flygvapnet även en position i det tillfälligt upprättade *Ukrainian Crises Working Group* i Ramstein i Tyskland sedan första kvartalet 2022.

Cross Border Training (CBT) verksamheten har genomförts enligt plan under hela året trots att deltagande förband från USA och Storbritannien uteblev, vilket innebär att övningen endast genomförts med förband ur svenska, finska samt norska flygvapnen.

Samarbetet mellan Finland och Sverige (FISE) har fortgått samtidigt som gemensamma flygövningar genomförts. Luftförsvarsövning 22 genomfördes under våren där finska flygvapnet deltog helt integrerat i flygvapnet med både personal i *Air Component Command* (ACC) och stridsflyg. Under hösten deltog flygvapnet i den finska flygvapenövningen *Ruska 22*, där svenskt stridsflyg och officerare deltog helt integrerat i det finska flygvapnet. Båda dessa övningar genomfördes med gott resultat och innebär att ett stort steg tagits mot FISE:s slutmål. Detta främst eftersom personal under dessa övningar fullt ut integrerades i den andra nationens lednings- och lydnadsförhållande.

De uppkomna samövningarna med USA, Storbritannien och Nato samt våra grannländer har främst påvisat att flygvapnet till stor del är interoperabelt och har en god förmåga att på relativt kort tid planera och genomföra insatser och övningar med tredje part. Samövningarna har även påvisat vikten av att ha möjligheter till säker kommunikation med tredje part på samtliga nivåer i Försvarsmakten.

Lednings- och underrättelseförband

Internationella samarbeten inom ramen för utbildnings- och övningsverksamhet har under året främst varit riktad mot tekniska övningar för interoperabilitet. Utöver det stöd som lednings- och underrättelseförbanden lämnar till flertalet internationella förbandsövningar leder förbanden Försvarsmaktens åtaganden för de internationella utvecklingsövningarna *Coalition Warrior Interoperability eXplore eXperiment eXamine eXercise (CWIX)*, *Bold Quest*. Dessa övningar utgör viktiga tillfällen för experiment, systemutveckling och verifiering av ledningssystem för den gemensamma operationen.

För lednings- och underrättelseförbandens del fokuserades *CWIX* och *Bold QUEST* till Enköping. Under övningarna genomfördes experiment och verifiering av teknik och metoder utgående från planer för utveckling och implementering.

Övningarna har bidragit till att verifiera och validera Försvarsmaktens förmåga. Vid utgången av 2022 uppfylldes de internationellt överenskomna kraven och därmed har ledningssystemens nuvarande och framtida interoperabilitet med övriga ingående nationer ökat.

Logistikförband

I huvudsak har försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige (FISE) samt de nordiska grannländerna (Nordefco) genomförts genom fysiska möten men vissa har fortsatt genomförts i digital form. FISE har genomfört sina implementeringsmöten samt ett arbetsmöte i Finland vilket även inkluderade logistikchefs-närvaro. En uppdaterad FISE logistikimplementeringsplan har fastställts under året för 2023-2027 och ett första möte har hållits där planen gått igenom. Nordefcos logistikforumsmöte har genomförts på plats i Norge och arbetet kring tänkbara logistikarbeten mellan de nordiska länderna har kunnat slutföras med beaktande av rådande omvärldsläge.

²³ Ramstein respektive Udem.

Samarbeten inom Nato respektive EU har varit begränsade inom funktionen med anledning av såväl pandemin som Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Efter att ansökan om ett Natomedlemskap lämnades in har aktiviteterna ökat avsevärt kopplat till det integrationsarbete som sker parallellt med ratificeringsprocessen. För att öka kunskapen och förståelsen kring integrationsarbetet avhandlade Logistikstridsdagarna 22 ämnet i syfte att skapa en gemensam målbild inom logistiken.

Hemvärnet

Hemvärnets stridsskola har under 2022 fortsatt att genomföra utbildningsverksamhet för hemvärnsförbanden tillsammans med amerikanska arméns specialförband. Detta har lett till en utvecklad förmåga hos hemvärnsförbanden.

I nästföljande avsnitt redovisas betydande övningsverksamheten ur både ett nationellt och internationellt perspektiv.

Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg besöker Amf 1. (Foto: Joel Thungren)

Övningsverksamhet

Övningsverksamheten under 2022 har präglats av rådande omvärldsläge. Utöver liggande övningsprogram har det under året beretts 42 tillkommande övningsaktiviteter varav 31 har genomförts. Den tillkommande övningsverksamheten har genomförts med prioriterade samarbetspartners som genomförande av förbandsövningar med amerikanska *Bomber Task Force* (BTF) och *HIGH Mobility Artillery Rocket System* (HIMARS). Därutöver har uppkomna förbandsövningar mellan svenska marina enheter och delar ur Natos stående marina fartygsstyrka (SNMG1) och verksamheten har tenderat att vara på stridsteknisk och lägre taktisk nivå. Vilken påverkan på operativ förmåga som detta har medfört är ännu inte analyserat. Dock har ökad övningsverksamhet gett konsekvensen att svenska marinövningen *SWENEX 22* ställdes in på grund av resurskonflikt. De strategiska kommunikativa målen bedöms har uppfyllts.

Joint Expeditionary Force (JEF)

Inom ramen för de tillkommande verksamheterna utöver liggande övningsprogram, har JEF-verksamhet genomförts vid sju tillfällen. De mest framstående verksamheterna är stabsövningarna *Joint Protector* och *Baltic Striker*. I den sistnämnda ledde svenska markförband in brittiskt stridsflyg för bekämpning av mark- och sjömål samtidigt som verksamheten skyddades av JAS 39 Gripen. I JEF som helhet har ett antal planeringsmöten genomförts, bland annat *Interoperability Planning Day* i London. Vid dessa möten diskuterades bland annat JEF övningsverksamhet framöver och hur den kan utvecklas till att bli mer långsiktig och homogen relativt ständigt pågående försök att identifiera lämpliga aktiviteter på kort till medellång sikt.

Det finsk svenska försvarssamarbetet (FISE)

Under året har deltagande genomförts i 15 övningsverksamheter där också Finland varit med. Även om de flesta av dessa inte varit FISE-exklusiva, har någon eller några FISE-interoperabilitetsmålsättningar kunnat tillvaratas och övats vid dessa tillfällen. Bland annat samövades en svensk-finsk brigadstridsgrupp från armén under den norska övningen *Cold Response 22* under mars månad respektive under en FISE-beredskapsövning i augusti.

Vidare har samtliga försvarsgrenar och stridskrafter under året genomfört egna samordningskonferenser med sina finska motsvarigheter, där planering av kommande gemensamma övningar har varit ett av huvudsyftena.

I september genomfördes även ett samordningsmöte på högkvarternivå (JIPG FISE), där alla försvarsgrenar och stridskrafter deltog och där koordinering skedde av deras planering med motsvarande planering på central nivå.

Slutligen har Försvarmakten tillsammans med finska övningsplanerare koordinerat gemensamma målsättningar för deltagandet i den kommande norska övningen *Nordic Response 24*.

Övningsprogrammet för kommande år är under utveckling och en harmonisering med Natos övningsprogram är av stor betydelse. Dessutom ska målstyrning av övningar ske mot gällande styrdokument, såsom ramvillkor för att underlätta uppföljning och utveckling av övningsverksamheten i syfte att nå målsättningar avseende Försvarmaktens förmåga.

I efterföljande tabell redovisas övrig betydande övningsverksamhet.

Övning	Syfte och övergripande beskrivning	Måluppfyllelse	Involverade stridskrafter
LOCKED SHIELDS 22	Övning i cyberförsvar med ett stort antal deltagande länder. Försvarmaktens syfte med deltagandet är att utveckla samarbete och utbyte av erfarenheter med övriga deltagande nationer.	Ja	Lednings- och underrättelseförband
GELTIC BEAR 22	Stabsövning för att utveckla och träna hemvärnsförbandens staber i syfte att upprätthålla ledningsförmåga enligt kravställda målsättningar. Övningen genomfördes vid hemvärnsförbandens ordinarie stabsplatser i syfte att ytterligare höja förmågan till att lösa huvuduppgifter och inta hemvärnsberedskap.	Ja	Hemvärnsförband
COLD RESPONSE 22	En norsk nationell övning i samverkan med Nato. Övergripande nationell målsättning var att utveckla förmågan till operationer med tredje part.	Ja	Armén Flygvapnet Marinen
VÄRELD 22	Arméns regionala slutövning för inelliggande grundutbildningsomgång. Övningen syftade till att öva brigad i divisions ram samt att vidmakthålla och utveckla deltagande krigsförband där bataljonsstaberna var huvudövade staber. Deltagandet med reducerad divisionsstab skapade förutsättningar för att kunna öva brigaden i divisions ram samt utveckla divisionsledningsförmåga mot försvarmaktsövning AURORA 23.	Ja	Armén
LUFTFÖRSVARSOVNING 22 (LFÖ 22)	Övning där flygvapnet övar taktisk ledning av luftstridskrafter och utvecklar luftoperativ förmåga. Under övningen genomfördes verksamhet från både flottiljer och baser för att möta en högteknologisk motståndare. Övningen genomfördes inom ramen för ett nationellt högkonfliktscenario.	Ja	Flygvapnet
BALTOPS 22	En amerikansk övning som planeras och genomförs av COM USNAVEUR ²⁴ och STRIKEFORNATO ²⁵ . Övningen genomfördes till stor del i Sverige och startade i Stockholm i samband med att marinen firade 500 år. Från Sverige deltog förband ur armén, marinen, flygvapnet och Hemväret. Under övningen lades ett särskilt fokus på Gotland där tredje part förstärkte försvaret av ön. Armén deltog med förband för första gången i en BALTOPS övning.	Ja	Armén Flygvapnet Marinen Hemvärnsförband
OPERATION ARION övergående i OPERATION VIGILANT KNIFE	Detta var en beredskapskontroll för armén där förband motsvarande en brigadstridsgrupp koncentrerades till norra Sverige, genomförde förmågehöjande verksamhet och därefter ställdes under finskt befäl. Brigadstridsgruppen samövades i Finland inom ramen för den finska övningen <i>Vigilant Knife</i> .	Ja	Armén
METEOR 22	En civilmilitär sjukvårdsövning. Övningen genomfördes inom mellersta militärregionen (MR Mitt) i syfte att öva förmågan till gemensamma insatser på taktisk nivå. Under övningen lämnade Försvarmakten stöd till Polisen (NOA ²⁶) samt hälso- och sjukvårdssektorn inom ramen för ett scenario där belastningen på samhället var hög till följd av terrorism.	Ja	Lednings- och underrättelseförband Armén

²⁴ Commander United States Naval Forces Europe-Africa

²⁵ Naval Striking and Support Forces NATO

²⁶ Nationella operativa avdelningen.

Övning	Syfte och övergripande beskrivning	Måluppfyllelse	Involverade stridskrafter
JOINT PROTECTOR 22	En stabsövning inom ramen för JEF. Övningen genomfördes för första gången 2021 med Sverige som värdland. Utifrån positiva erfarenheter beslutades att genomföra motsvarande övning under 2022. Årets övning genomfördes i Danmark. Syftet med övningen är tvådelat. Det ena syftet är att deployera den brittiska staben <i>Standing Joint Forces Head Quarters</i> (SF JHQ) och ta emot förstärkningspersonal från partnernationerna och samöva staben som helhet. Det andra syftet är att utveckla <i>JEF Response Options</i> (JRO). Från Sverige deltog stabspersonal från Högkvarteret, marinen och flygvapnet.	Ja	Högkvarteret Flygvapnet Marinen
LEDNINGSÖVNING (LÖ 22)	En stabsövning för vidareutveckling av operativ och taktisk ledningsförmåga. Under övningen genomfördes planering, genomförande och uppföljning av multinationella gemensamma operationer inom ramen för ett scenario omfattande höjd beredskap. Ett särskilt fokus låg under övningen på FISE-samarbetet och de framtagna interoperabilitetsnivåerna. Ledningsövningen syftade också till att utveckla samverkan med andra myndigheter och organisationer.	Ja	Högkvarteret

Tabell 5 Betydande nationell och internationell övningsverksamhet

Personalförsörjning

Det försämrade säkerhetsläget och Rysslands anfallskrig i Ukraina har ställt höga krav på Försvarmaktens personal där förmågan att ställa om och ställa upp har prövats. Därmed har beredskapen prövats, vilket bidragit till att de anställdas förmåga och uthållighet har ökat. Alla medarbetares kompetens och vilja är avgörande för vårt försvar av Sverige.

Sveriges medborgare har ett högt förtroende för Försvarmakten och dess uppdrag och många vill vara delaktiga. Särskilt utmärkande för detta under 2022 var det mycket stora antalet ansökningar som inkom till Hemvärnet under första halvåret. Det stora intresset för engagemang inom Hemvärnet har bidragit till ett ökat antal hemvärnsavtal relativt föregående år. Arbetet med Försvarmaktens personella tillväxt har under året intensifierats i form av tidigare lagd planering, relativt Förvarsbeslut 2020.

Under året har det bedrivits omfattande rekrytering av personal med tyngdpunkt på de kontinuerligt tjänstgörande personalkategorierna. Detta har resulterat i ökade personalvolymerna för kontinuerligt, likväl som tidvis tjänstgörande personal. Även om personalvolymerna som helhet ökar kvarstår utmaningar att rekrytera personal med viss kompetens, där några exempel är piloter, personal inom logistik, ledningssystem och teknisk tjänst.

Försvarmakten har under året genomfört särskilda satsningar inom personalområdet med prioritet på områdena lön och villkor. Satsningarna kommer att utvecklas och fortgå i syfte att såväl underlätta att behålla personal som att tillväxa via rekrytering.

Riksrevisionens rapport "Expansion utan prioritet – personalförsörjningen av kontinuerligt tjänstgörande grupp-befäl, soldater och sjömän" (RiR 2022:19) belyser utmaningarna avseende att rekrytera och behålla GSS/K.

Försvarmakten har vidtagit åtgärder under året och ytterligare åtgärder planeras vilka bland annat syftar till att förbättra förutsättningarna för rekrytering. Under året har förändringar avseende organisation och styrning genomförts, vilket bland annat berör personalområdet. Till exempel har försvarsgrens- och stridskraftschefer fått utökat mandat gällande personalplanering och anställning. Detta syftar till en ökad handlingsfrihet att balansera resurser och därigenom kunna prioritera samt vidta åtgärder i syfte att nå den personalvolym som Försvarmakten planerat. För 2022 kan konstateras att den omfattande rekrytering som genomförts har resulterat i att den planerade personalvolymen har uppnåtts.

Överbefälhavarens beslut 2021 om att slutligt implementera trebefälssystemet har fortsatt. I enlighet med förväntningarna har beslutet, inte genomgående tagits emot väl av berörda medarbetare. Beslutet har under året inneburit att närmare 500 officerare utnämnts till specialistofficerare. Ett fåtal har valt att avsluta sin anställning till följd av beslutet. Sammantaget bedöms effekten av den slutliga implementeringen bidra till att personalkategorierna officer och specialistofficer (inom personalgruppen yrkesofficerare) bättre återspeglar individernas kompetens i enlighet med Försvarmaktens beskrivning av trebefälssystemet. Därtill har förutsättningar för personalplanering på kort och lång sikt ökat.

Sammantaget ses en planenlig tillväxt av antalet yrkesofficerare. Vidare ökar även andelen anställda kvinnor i Försvarmakten. Att andelen kvinnor vid grundutbildning med värnplikt har ökat leder i sin tur till goda möjligheter i den fortsatta personalförsörjningen särskilt att främja andelen kvinnor i de militära personalkategorierna. Cirka 5 500 individer har påbörjat grundutbildning med värnplikt under året. Närmare 5 200 har slutfört grundutbildning varav en majoritet har krigsplacerats. Närmare 1 600 av de som påbörjat grundutbildning med värnplikt under 2021 har vid utgången av 2022 en anställning som gruppbefäl, soldater eller sjömän. Utöver det har även cirka 180, efter avslutad grundutbildning, påbörjat någon av yrkes- eller reservofficersutbildningarna.

Försvarmakten har under året bland annat prioriterat att genomföra rekryteringskampanjer vilket bedöms vara bidragande till det ökade antalet sökande till yrkesofficersutbildningarna. Antalet elever som påbörjade officersprogrammet var dock något lägre än måltalet. Antalet elever som påbörjade specialistofficersutbildningen överträffade däremot måltalet. Tillsammans med Försvarshögskolan avser Försvarmakten att undersöka bakomliggande faktorer till underskridandet av måltalet för antalet elever som påbörjar officersprogrammet. Detta ska göras i syfte att nå målsättningen för antal elever som påbörjar officersprogrammet under 2023.

Under hösten genomfördes Försvarmaktens medarbetarundersökning för kontinuerligt tjänstgörande personal samt en liknande undersökning för Hemvärnets avtalspersonal. Det sammanställda utfallet har mottagits av Försvarmakten under januari/februari 2023. Arbeta med undersökningen är inte avslutat, då analys samt förberedelse av den återkoppling som kommer att ske senare under 2023 pågår. En första granskning visar att svarsfrekvensen 2022 var 74 procent (2020, 77 procent) vilket även om det sjunkit något, ger en bra grund för vidare analys.

Förhandling och samverkan med arbetstagarorganisationerna

Samverkan mellan parterna på försvarmaktsnivå har under det första halvåret 2022 fokuserats på att vidmakthålla kollektivavtal. Under det andra halvåret har en stor del av samverkan fokuserats på satsningar inom personalområdet. Detta har resulterat i substantiellt ökad ekonomi inom ramen för RALS (lönerevision) men också satsningar för att öka ersättningarna vid ökad verksamhetsintensitet. Under året har parterna på försvarmaktsnivå även enats om ett nytt samverkansavtal. Arbetet mellan parterna har under året genomförts med en god anda i ett framåtriktat, positivt perspektiv.

Materielförsörjning

Försvarmaktens materielförsörjning har under 2022 anpassats till förändrade förutsättningar för att snabbt nå en ökad försvarseffekt. Sammantaget har materielförsörjningen, i sina huvuddelar, uppnått ställda krav inom ramen för den materiella investeringsplaneringen.

Åtgärder har vidtagits inom ramen för Försvarmaktens egna beslut om forcerad anskaffning. Omfattande åtgärder har också vidtagits i samband med särskilda regeringsbeslut med ekonomiska tillskott och inriktningar samt i samband med tilldelning av medel för återanskaffning av materiel som omfattats i stödet till Ukraina. Pandemin, kriget i Ukraina och övriga produktionsförutsättningar såsom komponent- och råvarubrister har dock till del påverkat materiel- och vidmakthållandeproduktionen negativt.

Till arméstridskrafterna har fortsatt levererats renoverade stridsfordon 90 och stridsvagn 122 tillsammans med tunga släp för transport av fordonen, vilket sammantaget ökar det de mekaniserade brigadernas rörlighet och förmåga till strid på marken. Ledningsstödsystem Mark har efterhand, i begränsad omfattning, integrerats i fordon och ledningsplatser. Systemet omfattar marktaktiskt samband med ledningsstödsystem och kommer vid fullständig driftsättning att öka förmågan till ledning främst inom ramen för armébrigadernas strid. Tre eldenheter till medelräckviddigt luftvärn (EldE 103 - Patriot) har under året tillförts luftvärnsbataljonerna, vilket ökar dess förmåga till bekämpning av kvalificerade luftmål.

Inom marinstridskrafterna har korvetterna HMS²⁷ Sundsvall och HMS Gävle tagits emot efter genomförd halvtidsmodifiering. HMS Gävle slutliga delar i modifieringen avseende vapen- och ledningssystem genomförs under första kvartalet 2023. Fartygens modifieringar ger ökad förmåga främst inom ramen för sjöstridsflottiljernas strid och uthållighet. Sjöstridsflottiljerna har också påbörjat mottagandet av vapensystem Torped 47 till Visbykorvetterna, vilket efterhand ökar flottiljernas förmåga till ubåtsjakt.

En markoperativ helikopter 14E och en sjöoperativ helikopter 14F har levererats, efter genomförd retro-modifiering, vilket gett helikopterflottiljen ökad förmåga till stöd vid taktisk transport och vid ubåtsjakt. Flygbasbataljonerna har fortsatt ökat sin förmåga till såväl fast som rörlig bastjänst genom fortsatta leveranser av ett stort antal flygunderhållsfordon. Till transportflyget har ett antal lasttruckar tillförts.

Försvarets telenät har fortsatt utvecklas materiellt för att kunna betjäna både Försvarmakten och övriga totalförsvaret med IT-tjänster. Säkra gemensamma system och komponenter har löpande tillförts för att bibehålla och utöka förmågan till ledning och informationsspridning, exempel på leveranser är ytterligare krypton till Försvarmaktens IT-arbetsplatser, system för videokonferenser samt viruskontrollterminaler.

Inom området för logistik har mängdmateriel inom bas- och underhållssystem tillförts. Inom sjukvårdssystemet har såväl mängdmateriel som mer avancerad medicinskt utrustning levererats. För förbandens gemensamma behov har också ett stort antal lastbilar, specialfordon, drivmedelsekipage och övriga hjulfordon levererats.

Uppbyggnad av lager för drivmedel har genomförts för att öka försörjningstryggheten inom området. Därutöver har beställningar genomförts samt leveranser mottagits avseende livsmedel, läkemedel, ammunition, reservdelar och utbytesenheter i syfte att bygga upp befintliga beredskapslager. Sammantaget har detta och anskaffningarna inom logistik ökat Försvarmaktens uthållighet.

De större leveransavvikelserna har bestått i försenade leveranser av nytt signalspaningsfartyg och försenade leveranser av retromodifierade helikopter 14 som skjutits till år 2023. Därutöver förekommer också försenade leveranser inom ramen för ledningsstödsystem mark, nya sensorsystem och inom stridsflygsområdet. Förseningarna har löpande hanterats genom omplanering av såväl olika operativa verksamheter, som genomförandet av materielförsörjningen.

Bland de viktigare beställningarna, kan särskilt nämnas nytt eldhandvapensystem, halvtidsmodernisering av ubåten HMS Halland och livstidsförlängning av ubåten HMS Gotland. Under året har också två radarspaningsflygplan (S 106, Global Eye) beställts. Vidare har uppgradering beställts av JAS 39 C/D för utökad förmåga och livslängd. För vidmakthållande av stridsflygsystemet (JAS 39) har också en särskild beställning lagts. Förberedelser för uppdaterat kontrakt avseende leverans av JAS 39 E har genomförts genom att FMV tecknat en ny principöverenskommelse tecknats med SAAB.

Avseende beställningar inom ramen för den forcerade anskaffningen finns bl.a. ytterligare granatkastarpansarbandvagnar, splitterskyddade bandvagnar, pansarterrängbilar och utrustning till tung kustrobot monterad på fordon. Utökade beställningar har också lagts avseende personlig utrustning med bland annat ny stridsuniform, hjälmar och kroppsskydd, där även ett kroppsskydd för kvinnor ingår. Beställningar avseende ammunition för markstrid, marinspecifik ammunition och kvalificerad flygammunition har särskilt prioriterats.

²⁷ HMS står för Hans Majestäts Skepp.

Vidmakthållandet av befintlig materiel har till stora delar gått enligt plan både för typ- och individnivå såsom avhjälpande och förebyggande underhåll, modifiering enligt teknisk order samt leveranser av utbytesenheter och reservdelar, men möter ändå inte behovet fullt ut. De huvudsakliga begränsningarna är kapacitetsbrist hos vissa externa leverantörer och allmän komponentbrist på marknaden. Den frigjorda ekonomin på grund av leveransproblemen inom dessa områden har istället kunnat nyttjas inom bl.a. ledningssystemområdet, som kunnat forcera viss produktion samt ökad reservmaterielanskaffning.

För detaljerad redovisning avseende materieförsörjningen se *Materielberättelsen (bilaga 2)*.

Infrastrukturförsörjning

Försvarmakten ska i årsredovisningen utgående från regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarmakten 2021-2025 (Fö nr 30) och Försvarmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025 den 17 december 2020 (Fö nr 4) övergripande redovisa resultatet av myndighetens vidtagna och planerade åtgärder vad avser infrastrukturella åtgärder i krigs- respektive grundorganisationen med särskild tonvikt på de återinrättade organisationsenheterna Dalregementet (I 13), Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21), Norrlands dragonregemente (K 4), Bergslagens Artilleriregemente (A 9), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) och Upplands flygflottilj (F 16) som ska nå full kapacitet under perioden 2026-2030. Eventuella avvikelser eller risk för avvikelser och hur de bedöms ska framgå av redovisningen. [En delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 15 juni 2022.] Redovisningarna ska lämnas in efter samverkan med Fortifikationsverket.

RB p 1
(del av)

Försvarmakten redovisar under avsnittet *Övrig redovisning med återrappporteringskrav* en mer detaljerad redogörelse över myndighetens vidtagna och planerade åtgärder vad avser infrastrukturella åtgärder i krigs- respektive grundorganisationen med särskild tonvikt på de återinrättade organisationsenheterna. En översiktlig redovisning av Försvarmaktens slutna anläggningsbestånd redovisas i *hemlig bilaga 3 Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Försvarmaktens infrastrukturförsörjning syftar till att tillgodose myndighetens behov av infrastruktur och utövas i nära samverkan med Fortifikationsverket i rollen som ägarföreträdare och byggherre samt med Försvarets materielverk.

Infrastruktur är Försvarmaktens sammanfattande begrepp för de anläggningar, fastigheter, etableringar, enskilda byggnader och lokaler, skjut- och övningsfält samt tekniska försörjningssystem som Försvarmaktens verksamhet nyttjar. Styrande för myndighetens arbete med infrastrukturförsörjning är Försvarmaktens krigsorganisation, hur den ska produceras och användas.

Försvarmaktens arbete med lokalförsörjning har tillsammans med Fortifikationsverket genomgått omfattande utveckling under ett par års tid. Arbetet syftar till att effektivisera och möta de förändrade krav på infrastruktur-försörjningen som uppstår i samband med förändrade krav på Försvarmakten i stort. De förändrade kraven märks tydligt när det gäller ledtider, handlingsfrihet och flexibilitet. Ett förutsättningsskapande arbete tillsammans med Fortifikationsverket och Försvarets materielverk har fortskridit även under 2022.

Försvarmakten har den 27 oktober 2022 erhållit ett nytt uppdrag att analysera infrastrukturförsörjningen i ändring av regleringsbrev för budgetåret 2022.²⁸ Av uppdraget framgår att Försvarmakten i samverkan Fortifikationsverket ska analysera sina interna, respektive myndighetsgemensamma processer inom ramen för infrastrukturförsörjning i syfte att effektivisera och rationalisera dessa. Resultat av översynen och vidtagna kommer att redovisas i särskild ordning senast den 1 mars 2023.

Försvarmakten och Fortifikationsverket har under 2022 arbetat med att producera det omfattande behov av investeringar i infrastruktur som krävs för att realisera krigsorganisationen och uppnå operativ effekt. Myndigheterna planerar och producerar infrastruktur utifrån historiskt höga investeringsnivåer fram till 2030. Utöver behov föranledda av förmågetillväxt tillkommer behov föranledda av ett ökat fokus på nationellt försvar och teknikutveckling.

²⁸ Uppdrag pkt 33 i Regeringsbeslut I:4 2022/01334 2022-10-27

Försvarsmaktens resultat kopplade till infrastrukturområdet;

- Tillsammans med Fortifikationsverket och Försvarets materielverk har 46 tillträden till infrastruktur för förmågeuppbyggnad producerats. Detta motsvarar en tillkommande hyreskostnad om 60 miljoner kronor årligen som belastar anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap*. I produktionen märks bland annat den fortsatta etableringen av P 18 på Gotland, lokaler för införande av medel-räckviddigt luftvärn (Patriot) samt förvärv av mark och lokaler för etablering av nya förband.
- Mängden förvärv har ökat markant jämfört med tidigare år. Exempelvis har Försvarsmakten uppdragit till Fortifikationsverket att realisera förvärv av två större kontorsfastigheter i Stockholmsområdet bland annat i syfte att möjliggöra framtida lokalisering av Nationellt cybersäkerhetscentrum (NCSC) samt fortsätta Försvarsmaktens arbete med att ersätta externa införläningar med förhyrda lokaler i statlig regi. Målbilden är att långsiktigt reducera hyreskostnader och säkerställa långsiktig rådighet över erforderliga lokaler i Stockholmsområdet.
- I syfte att säkerställa fortsatt hög produktionstakt har Försvarsmakten under 2022 utökat den personella produktionskapaciteten och infrastrukturkompetensen genom nyrekrytering samt examination av ytterligare Fortifikationsofficerare.
- Tillsammans med Fortifikationsverket har en väsentlig ekonomisk och personell utökning skett kopplat till arbetet med befintligt bestånd ingående i planeringen fram till 2030. Ramarna för vidmakthållande av befintligt bestånd har nästan fördubblats jämfört med nivån för tre till fyra år sedan, motsvarande 100 miljoner kronor årligen med en stegvis ökning från 38 miljoner kronor under 2022 till full effekt 2024. En utökning av ramarna för Fortifikationsverkets ägarrelaterade investeringar har varit nödvändig för att omhänderta utmaningarna med att vidmakthålla och modernisera ett föråldrat bestånd och samtidigt möta Försvarsmaktens ökade operativa krav i befintliga anläggningar. Satsningar på att omhänderta befintlig underhållsskuld kommer under förestående två försvarsbeslutsperioder att långsiktigt säkra tillgången till kritisk infrastruktur.
- Försvarsmaktens och Fortifikationsverkets produktion av infrastruktur begränsas idag framför allt av myndigheternas tillgång på personal med relevant kompetens. Kompetensförsörjning inom infrastrukturområdet tar tid och i syfte att omhänderta redan beslutad tillväxt har rekrytering av ytterligare personal med infrastrukturkompetens genomförts för att förstärka produktionskapaciteten inom båda myndigheterna.
- Försvarsmakten har vidare under året;
 - producerat infrastruktur för krigsorganisationens behov i enlighet med fastställd anläggningsplan.
 - översett och reviderat nuvarande myndighetsöverenskommelse *Jour och Beredskap* mellan Försvarsmakten och Fortifikationsverket.
 - påbörjat översyn av prioritering och kravställning avseende anläggningsbeståndet och krigsplacering av anläggningar samt initierat arbete med en ny befästningshandbok och tillsammans med Fortifikationsverket påbörjat beredning av en större satsning på lagerhållning av skyddsprodukter (t.ex. luftfilter).
 - med stöd av Fortifikationsverket, genomfört ett omfattande arbete rörande *statuskontroll av anläggningar i befintligt bestånd* med målsättning att uppdatera och säkra relevant funktion och uppdaterad kravställning för infrastruktur mot krigsorganisationen.
 - etablerat ett samverkanforum för uppföljning, planering och utveckling avseende infrastruktur för krigsorganisationens behov. Detta forum syftar framför allt till att uppnå ett väl koordinerat och avvägt nyttjande av Försvarsmaktens anläggningsbestånd.
 - säkerställt och utökat möjligheten till kompetensuppbyggnad inom fortifikationsområdet genom utökad och utvecklad utbildning i myndighetens egen regi. En utbildning som framöver, i delar, även kommer att tillgängliggöras för utvalda myndigheter inom totalförsvaret. Försvarsmakten har inom ramen för denna utbildning examinerat 14 fortifikatörer i syfte att säkerställa myndighetens behov av kompetens avseende Fortifikatoriskt skyddad infrastruktur för krigsorganisationens behov.

- initierat ett arbete kring att utöka myndighetens förrådskapacitet samt, genom Fortifikationsverket, forcerat vidmakthållandeåtgärder för utvalda geografiska områden och andra nödvändiga delar av logistiken.
- genomfört en omfattande satsning på och tilldelat förstärkta resurser till arbete med efterbehandling av förorenade områden, specifikt PFAS. Satsningen innefattar dels utökade personella resurser för att förstärka arbetet inom Försvarsmakten med förorenade områden, dels en ekonomisk förstärkning avsedd för att åtgärda och därmed omhänderta föroreningar av PFAS.
- hemställt till regeringen²⁹ att i enlighet med 1 kap. 5 § miljöbalken (SFS 1998:808) besluta om tillfälligt undantag från tillstånds- och anmälningsskyldighet avseende Försvarsmaktens miljöfarliga verksamhet samt om tillfälligt undantag från tillsynsmyndighetens möjlighet att besluta om förbud, eller föreläggande, om att söka tillstånd avseende en begränsad del av Försvarsmaktens verksamhet. Regeringen har som resultat av denna hemställan tillsatt en så kallad bokstavsutredning.³⁰
- tillsammans med Fortifikationsverket inom ramen för överbefälhavarens militära råd formulerat förslag till regeringen på förändrade styrningar av området infrastruktur för gällande för båda myndigheterna.

Fysisk planering och riksintressen för totalförsvarets militära del

För att kunna upprätta och utveckla ett militärt försvar enligt av riksdag och regering givna uppgifter och uppdrag behöver förutsättningar för myndigheterna inom totalförsvarets militära del att bedriva verksamhet över tid säkerställas. Detta gäller bland annat på övnings- och skjutfält, flyg- och marina övningsområden, flygbaser, flygflottiljer och marina baser. Dessa områden bidrar till att säkerställa möjligheterna för övning och utbildning av förmågan till väpnad strid. Därtill behöver möjligheter, för myndigheterna inom totalförsvarets militära del, att nyttja bland annat anläggningar och tekniska system säkerställas. Dessa är förutsättningsskapande för den operativa förmågan. Utöver detta behövs testplatser där forskning och utveckling kan bedrivas.

Försvarsmaktens deltagande i fysisk planering och arbete med riksintressen (MB 9 kap. 3§) syftar till att långsiktigt säkerställa försvarsmyndigheternas tillgång till ändamålsenliga mark- och vattenområden och möjlighet att nyttja dessa på ett, utifrån givna uppdrag, ändamålsenligt sätt. Försvarsmakten deltar i egenskap av sektorsmyndighet i samråd avseende samtliga plan- lov- och tillståndsärenden där riksintressen prövas och riksintressen för totalförsvarets militära del berörs. Försvarsmakten kan konstatera att myndighetens behov av att delta i remissärenden, samråd och andra planeringsprocesser har ökat kraftigt de senaste åren. Detta beror till viss del på tillväxten och förmågeutvecklingen i det militära försvaret och att fler geografiska områden därmed berörs. Försvarsmakten uppdaterade sina riksintresseanspråk i december 2021 och dessa kommer att behöva uppdateras igen för att säkerställa tillgång till avgörande mark- och vattenområden. Reviderade riksintresseanspråk fastställdes under januari 2023. En annan betydande faktor för Försvarsmaktens ökande deltagande i den fysiska planeringen är den infrastruktur- och teknikutveckling och den utbyggnad som sker, och planeras ske, i samhället kopplat till förnybar energi och elektrifiering. För att säkerställa att utbyggnad, nya eller utvecklade typer av infrastruktur och teknik inte riskerar att hamna i konflikt med försvarsintressen är Försvarsmaktens deltagande i planeringsprocesser för användning av mark- och vattenområden av stor vikt. Mängden ärenden (antal och komplexitet) har nästan fördubblats vilket leder till kraftiga prioriteringar intill att resursförstärkning har säkerställts.

²⁹ Skrivelse FM2022-9389:1, 2022-06-03, Hemställan om författningsändringar gällande regleringen av Försvarsmaktens övningsverksamhet m.m.

³⁰ Ett uttryck för en politisk vilja med snäva direktiv eller som är nödvändig för att implementera en ändrad lagstiftning.

Identifierade aktuella risker och avvikelser avseende Försvarsmaktens planerade lokalförsörjning.

Som konstaterats ovan, påverkas realiserbarheten i Försvarsmakten och Fortifikationsverkets infrastrukturplanering i hög grad av yttre faktorer, så som miljöprövning och prisutveckling.

Försvarsmaktens befintliga tillstånd för miljöfarlig verksamhet beslutades i en tid då det säkerhetspolitiska läget var annorlunda och fokus för myndigheten var insatsförsvar. Detta innebär att de flesta tillstånd inte har förutsättningar att möta ett snabbt förändrat säkerhetspolitiskt läge eller en kraftigt ökad utbildnings- och övningsverksamhet. En omprövning av miljötillstånd tar i genomsnitt tio år att slutföra. Behov av omprövning av ett miljötillstånd kan uppkomma snabbt i och med såväl anpassningar av beredskapen som tillförsel av ny materiel och ökade värnpliktsvolymmer.

Ytterligare en påverkansfaktor är effekten på infrastrukturproduktionen av prisutvecklingen i samhället. Kostnadsfördyringar i pågående projekt och stigande priser vid upphandling av nya projekt som bland annat kan härledas till bland annat råvarubrist, ökade oljepriser och pandemins påverkan på logistikflödet. Det kan redan nu konstateras att den genomsnittliga kostnadsökningen i byggprojekten sedan 2019 är cirka 26 procent och att det finns risk för att den höga prisnivån består, alternativt ökar.

Mobiliseringsplanering

Mobilisering omfattar alla åtgärder som krävs för att sammanföra personal, förnödenheter, anläggningar samt planer till krigsförband. Försvarsmaktens förmåga att krigsorganisera sig genom mobilisering har vidmakthållits under året, bland annat genom fortsatt arbete med krigsplacering av personal och förnödenheter samt utveckling av planer för mobilisering.

Under året har ändringstryck av Mobiliseringsreglementet (MOB R 2018) och Handbok mobilisering (MOB H 2019) fastställts. Dessa dokument och Grundplan aktivering och mobilisering (GAM), vilken uppdateras årligen, nyttjas i hela organisationen som underlag för planering och utbildning samt som stöd i utvecklingen av Försvarsmaktens mobiliseringsförmåga.

De ständigt pågående mobiliseringsförberedelserna omfattar alla nivåer och delas upp i fackmässiga- respektive territoriella förberedelser, med tydligt fördelade mandat och ansvar. För enskilda och krigsförbandschefer innebär detta ansvar bland annat att genomföra obligatoriska webbaserade kurser i Försvarsmaktens Lärportal. Kvartalsvis genomförs möten med mobiliseringsofficerare och planeringsansvariga vid försvarsgrensstaber, stridskraftsavdelningar och militärregionstabler.

Försvarsgrens- och stridskraftschefer har uppdraget att samtliga krigsförbands repetitionsutbildningar ska inledas med en mobiliseringsövning. Detta uppdrag gäller samtliga krigsförband, även de som till huvuddel har anställd personal. Nästa större planerade övningstillfälle där flera krigsförband samtidigt ges möjlighet att delta i en inledande mobiliseringsövning är Försvarsmaktsövning 2023.

Uttagningsbeslut för hela totalförsvarets behov av fordon har tillsänts innehavare av fordon runt om i landet. Inom respektive militärregion finns ett antal avlämningsplatser förberedda, där dessa fordon ska lämnas i händelse av höjd beredskap. Militärregionerna genomför utbildning av nyckelpersonal som ska bemanna dessa avlämningsplatser. Länsstyrelsernas förordnande av gode män till avlämningsplatserna har hittills inte genomförts i den omfattning som krävs.

Försvarsmakten bedömer att länsstyrelsernas arbete med lokala värderingsnämnder, framtagning av handläggningsrutiner för ersättningsärenden, med mera har fortsatt att utvecklas på ett positivt sätt.

Ett försämrat omvärldsläge ställer ökade krav på Försvarsmaktens mobiliseringsplanering. I tillägg till de årligen återkommande mobiliseringsförberedelserna har därför ytterligare aktiviteter genomförts under året i syfte att stärka mobiliseringsförmågan. En värdering av förmågan att krigsorganiseras genom mobilisering inklusive övergripande beskrivning av genomförda aktiviteter återfinns i redovisningen av krigsorganisationsvärderingen i *hemlig bilaga 3 Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

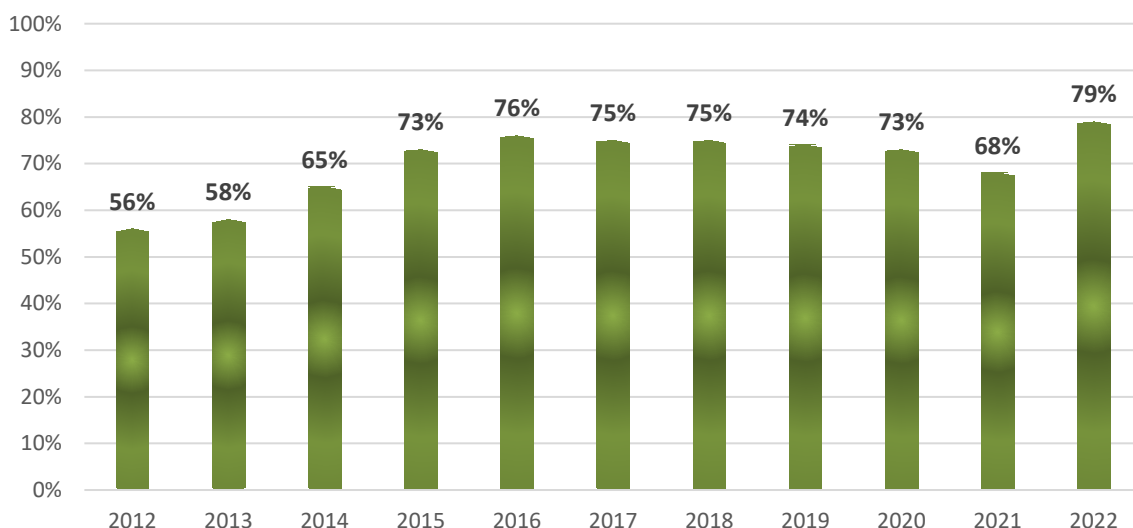
Kraven har också ökat avseende andra aktörers mobiliseringsplanering. Som nämnts ovan behöver länsstyrelserna förordna fler gode män. Riksvärderingsnämnden behöver fastställa den taxa för ersättning av uttagna fordon som föreskrivs i förfogandelagen i samverkan med lokala aktörer såsom länsvärderingsnämnderna. Dessa arbeten bör skyndsamt slutföras vilket har framförts av Försvarmakten vid ett flertal tillfällen.

Relevans och förtroende externt - stödet för ett militärt försvar

Försvarmakten mäter sedan 2012 löpande hur myndigheten och dess uppgifter uppfattas.

I 2022 års externa mätning som har genomförts av KantarSifo, framgår att allmänhetens stöd för ett militärt försvar är betydligt högre jämfört med föregående år. Den största ökningen sker i direkt närtid till Rysslands anfallskrig mot Ukraina då försvarsfrågan kommer högt upp på den politiska och mediala agendan. Det är nära åtta av tio som uppger att de tycker det är viktigt att Sverige har ett militärt försvar. Stödet är något större hos män jämfört med kvinnor och i likhet med tidigare undersökningar framgår skillnader i olika åldersgrupper och vikten av ett militärt försvar ökar med stigande ålder. Bland unga är det 70 procent som anser att ett militärt försvar är viktigt. Motsvarande siffra för 60- till 79-åringar ligger på 86 procent.

Oro på grund av omvärldsläget bedöms vara en betydande faktor för stödet för ett militärt försvar. Till skillnad från föregående år, då klimatförändringar sågs som den största anledningen till oro, ses krig och konflikter som den största anledningen till oro under 2022. Nära 40 procent uppger under 2022 att de känner ganska stor eller mycket stor oro på grund av omvärldsläget, vilket är en högre andel jämfört med 2021.

Figur 1 Vikten av ett militärt försvar (Källa: KantarSifos varumärkesmätning 2022)

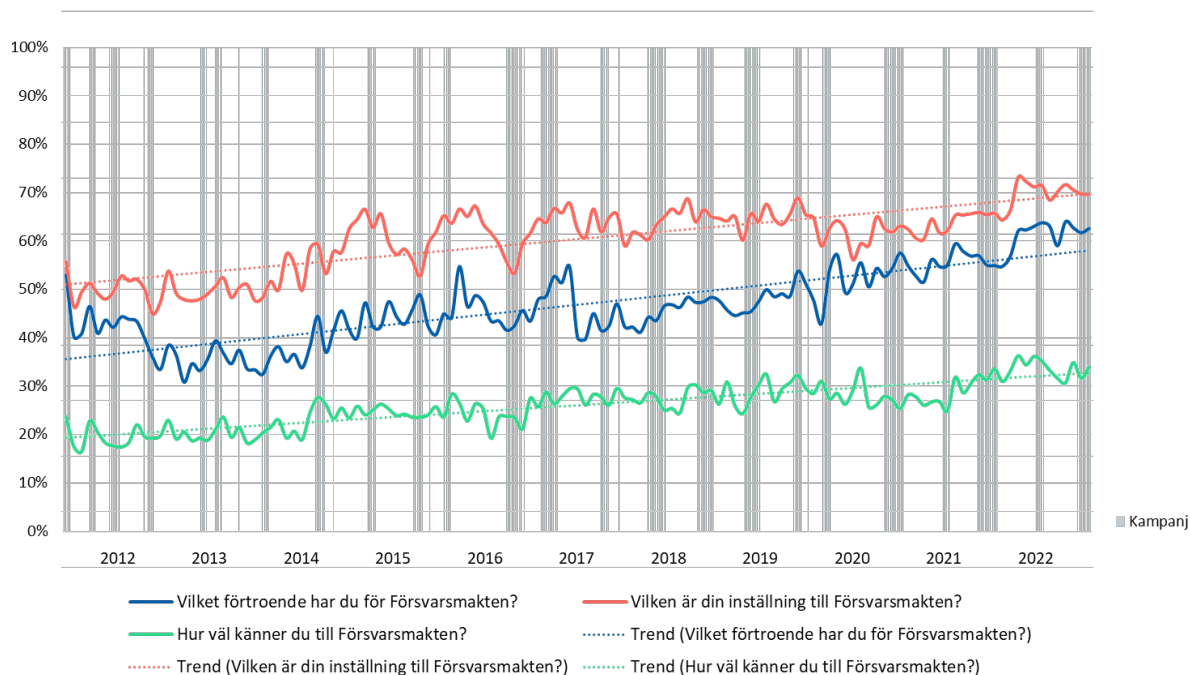
Ökat förtroende för Försvarmakten efter försämrat säkerhetspolitiskt läge

Det övergripande förtroendet för Försvarmakten ökar betydligt under 2022 jämfört med 2021 enligt KantarSifos undersökning och ligger på 61 procent, vilket är det högsta värdet på årsnivå sen undersökningens start 2012. I januari med ökad verksamhet på Gotland var Försvarmakten väl synliga i nyhetsrapporteringen. Efter krigsutbrottet i Ukraina ökade synligheten i medierna ytterligare och försvarsfrågan stod högt på agendan vilket bidrog både till ökad relevans och ökat förtroende för Försvarmakten.

Det högsta värdet, 62 procent, uppmättes under andra kvartalet då försvarsfrågan stod som högst på agendan med frekvent nyhetsrapportering om Försvarmakten. Förtroendet för Försvarmakten har sedan under resten av året legat kvar på en hög och stabil nivå. Nato-övningen *Baltic Operations 22* (BALTOPS) med 40 fartygsbesök i Stockholm och uppmärksammandet av marinens 500-årsjubileum, samt Försvarmaktens skjutfältskampanj i juni är exempel på aktiviteter som ytterligare bidrog till ökad synlighet och stärkt förtroende. I september i samband med explosionerna och gasläckorna vid Nord Stream, då Försvarmaktens verksamhet var väl synlig i nyhetsrapporteringen, uppmättes ett lika högt värde som under andra kvartalet.

Förtroendet för Försvarsmaktens huvuduppgifter har även ökat betydligt jämfört med föregående år, vilket är en bidragande förklaring till att även det övergripande förtroendet för Försvarsmakten har ökat. Den förtroendefaktor som tydligast har förbättrats sedan mätningens start handlar om Sveriges förmåga att upptäcka och avvisa kränkningar av Sveriges gränser. 65 procent uppger att de har förtroende för Försvarsmaktens förmåga att lösa dessa uppgifter, vilket är en ökning med 12 procentenheter från 2021. Förtroendet för Försvarsmaktens förmåga att försvara Sverige i händelse av väpnat angrepp har ökat nästan lika mycket och 40 procent uppger att de har förtroende för Försvarsmaktens förmåga att lösa uppgiften, motsvarande siffra för 2021 var 30 procent.

Generellt syns ett samband mellan ökat förtroende för Försvarsmaktens nationella uppgifter, genomförda kommunikationsaktiviteter, nyhetsrapporteringen kring den skarpa verksamheten och övningar. Sammantaget har det bidragit till ett starkt förtroende för Försvarsmakten under 2022. Det höga förtroendet för Försvarsmakten påverkar även med sannolikhet försvarsviljan i positiv riktning.

Figur 2 Förtroende, kännedom och inställning till Försvarsmakten (Källa: KantarSifos varumärkesmätning 2022)

Insatser - nationellt och internationellt

Nationella insatser

Genomförd verksamhet utgår från de huvuduppgifter som framgår av förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten vilket inleder avsnittet *Operativ förmåga vid utgången av 2022*.

Försvarsmakten har självständigt och i samverkan med civila myndigheter upprätthållit Sveriges territoriella integritet. Detta har skett genom att svenskt territorium kontinuerligt övervakats i syfte att upprätthålla Sveriges territoriella integritet, avvisa kränkningar samt genomföra insatser till skydd för skyddsvärd verksamhet samt upptäckt av verksamhet som utgör överträdelser av tillträdesförordningen (1992:118). Staber, förband och enheter tillhörande samtliga stridskrafter har kontinuerligt anpassat sin beredskap och verksamhet för genomförandet av nationella operationer och samövningar tillsammans med internationella samarbetspartners. Aktiviteterna har ökat i omfattning jämfört med 2021 och kan hänföras till det förändrade omvärldsläget och svensk Nato-ansökan. Sammantaget har genomförd verksamhet 2022 förutsatt hög tillgänglighet på sensorer, enheter på land, till sjöss och i luften. Vid behov har beredskapen anpassats och insatser eller övningar har genomförts för skydd och bevakning av skyddsvärd verksamhet, militära transporter och stationära militära skyddsobjekt samt militärstrategiskt viktiga områden.

Artilleri Archer grupperad under beredskapskontroll. (Foto: Bezav Mahmud)

Beredskapskontroller har genomförts på alla nivåer i syfte att säkerställa förmågan att lösa Försvarsmaktens huvuduppgift. Under året genomfördes fyra oanmälda beredskapskontroller på operativ nivå varav en av dessa övergick till en gemensam finsk-svensk övning som genomfördes på finländskt territorium under finländsk ledning. Särskild redovisning av beredskapskontroller framgår av *hemlig bilaga 4 Övrig hemlig resultatredovisning*.

Utöver ovan förordningsstyrda verksamhet har Försvarsmakten på uppdrag av regeringen genomfört stödinsatser till Ukraina. Stödet har avsett leverans av vapen med tillhörande ammunition, fältarbets-materiel samt utbildning.

Effekten av restriktioner kopplade till pandemin har under året varit begränsade och inte påverkat förmågan till nationella insatser.

Under året har totalt tolv överträdelser av svenskt territorium konstaterats, varav en skett på marken, fyra till sjöss och sju i luften. Det är en viss minskning från föregående år då 17 överträdelser konstaterades.

Sverige har under året, likt föregående år, brutit mot annan nations tillträdesbestämmelser vid ett tillfälle.³¹

Internationella insatser

Internationella militära insatser

Försvarsmakten ska redovisa resultat och erfarenheter från genomförda internationella militära insatser.

RB p 3
(del av)

Regeringens strategiska mål för de svenska militära styrkebidragens verksamhet i internationella insatser, kan sammanfattas i tre linjer:

1. att stödja värdlandets förmåga att själv omhänderta ansvaret för säkerheten i det egna landet så att ett grundläggande skydd av civilbefolkningen kan upprätthållas
2. att aktivt verka för att FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet implementeras, dels externt i konfliktområdet så att en varaktig effekt skapas, dels internt för att bygga Försvarsmaktens förmåga inom detta område genom att säkerställa att all deltagande personal har utbildning i att praktiskt verka för implementeringen
3. att de internationella militära insatserna genom samarbete med utvalda organisationer och partners bidrar till att bygga förmågan hos våra nationella krigsförband och staber.

Finansieringen av internationella insatser sker i huvudsak genom att varje insats tilldelas ett högsta belopp, antingen genom villkor i regleringsbrev eller i särskilda regeringsbeslut. Av det skälet skiljer sig resultatredovisningen för internationella insatser från övrig resultatredovisning i form av kommentarer kopplat till eventuella avvikelser gentemot ekonomiska villkor.

Jämfört med föregående år finansieras *Operation Inherent Resolve* (OIR) i Irak fr.o.m. 2022 via anslagspost 1:2.2 *Försvarsmaktens övriga insatser internationellt*, vilket återspeglas i redovisningen. Insatsen redovisas inte längre under avsnittet för *Väpnade insatser internationellt* utan ingår i redovisningen för *Övriga insatser internationellt*. Det sistnämnda avsnittet har även ökat i omfattning bl.a. med anledning av att regeringen beslutat att Sverige ska delta i *Operation UNIFIER* i Ukraina och *Operation Gallant Phoenix* i Jordanien. Därutöver kan nämnas att den väpnade insatsen *Resolute Support Mission* (RSM) i Afghanistan avslutats under 2021 och därför inte återfinns i redovisningen.

Väpnade insatser internationellt

MINUSMA Mali

Säkerhetsläget i Mali har försämrats över tid. Den politiska övergångsprocessen har uteblivit och den maliska juntan har fortsatt att tillåta Wagnergruppen att etablera sig i Mali. Den internationella närvaron i landet genomgår omfattande förändringar samtidigt som den maliska övergångsregeringen uttryckt missnöje gentemot det internationella samfundet och även mot FN. Som en konsekvens av detta lämnade Frankrike Mali under våren 2022.

I mars fattade regeringen beslut att avveckla det svenska förbandsbidraget till MINUSMA. Avvecklingen ska enligt beslutet vara slutförd senast 30 juni 2023. Därför har Försvarsmakten sedan i slutet av mars bedrivit en omfattande planering för att kunna genomföra avvecklingen under ordnade former. Med anledning av den ständigt föränderliga utvecklingen i Mali, har planeringen påverkats över tid.

³¹ Skrivelse FM2022-1250:3, 2022-03-31, Försvarsmaktens insatsrapport avseende händelsen 2022-03-30.

Säkerhetsläget till trots, har det svenska förbandsbidraget fortsatt att lösa sina uppgifter inom ramen för insatsen med gott resultat. Den operativa verksamheten inom MINUSMA avslutades den 15 november för att då istället övergå till en avvecklingsfokuserad aktivitet. Detta bedöms fortsatt bidra till bilden av Sverige och Försvarsmakten som en kapabel och pålitlig aktör i fredsfrämjande insatser. Tillsammans med relevanta samarbetspartners utvecklar Försvarsmakten sin personal och organisation i en miljö som inte går att skapa endast genom nationell övnings- och träningsverksamhet.

Med anledning av beslut att avveckla insatsen reducerades antal befattningar till avvecklingsstyrkan vilket har medfört lägre personalkostnader från att avvecklingsstyrkan påbörjade sin utbildning. Även infrarelaterade åtgärder har reducerats och hanterats genom underhåll i stället för nyanskaffning. Utfallet för insatsen uppgår till 511 miljoner kronor av tilldelad ekonomisk ram om 571 miljoner kronor. För återställningskostnader uppgår utfallet till 80 miljoner kronor jämfört med tilldelad ram³² på 100 miljoner kronor vilket till sin helhet är kopplat till avvecklingen av MINUSMA.

Soldater genomför patrullering i Mali. (Foto Antonia Sehlstedt)

Operation Barkhane (Task Force Takuba)

I slutet av april återvände den sista delen av personalen från det svenska specialförbandsbidraget, som ingått i *Task Force Takuba*, till Sverige, vilket markerade slutet på den avveckling som då hade pågått sedan den 15 februari då den operativa verksamheten avslutades. Försvarsmakten kan konstatera att det svenska specialförbandsbidraget har varit en mycket uppskattad del av *Task Force Takuba*.

Försvarsmakten har genom insatsen fått möjligheten att testa stora delar av specialförbandskonceptet och därmed dragit många värdefulla lärdomar för framtiden som nu ska omhändertas inom ramen för erfarenhetshanteringen. Denna omfattar allt från insatsplanering, logistik, operativ verksamhet till utbildning.

³² Som även inkluderar insatsrelaterade gemensamma kostnader

Utfallet för insatsen uppgår till 120 miljoner kronor och underskrider tilldelad ekonomisk ram om 170 miljoner kronor, vilket till stor del beror på minskat behov av underhåll. Det förväntade slitaget på flygplan uppstod aldrig och därmed uteblev utfallet för kostnader att återställa dessa.

Övriga insatser internationellt

European Union Training Mission (EUTM) - Somalia

Utbildningsinsatsens uppdrag i Somalia omfattar strategisk rådgivning till den somaliska försvarssektorn och direkt stöd till den somaliska nationella armén genom utbildning, rådgivning och mentorskap. Syftet med den EU-ledda insatsen är att bidra till en stabilisering av Somalia.

Sverige har under året deltagit i insatsen med fem stabsofficerare varav tre varit placerade i Mogadishu och två i Nairobi. Inga organisationsförändringar av förbandsbidraget har skett under året. I insatsen har även fyra instruktörer deltagit i perioder med placering i Mogadishu.

Försvarsmaktens deltagande i insatsen har bidragit till somalisk kapacitetsuppbyggnad och fortsatt utvecklat försvarsmaktspersonalens förmåga att verka i multinationella utbildningsinsatser.

Försvarsmakten hemställde i december ³³ om utökad ekonomisk ram för insatsen med två miljoner kronor till totalt 15 miljoner kronor, vilket beviljades i särskilt regeringsbeslut.³⁴ Det ekonomiska utfallet uppgår till 15,7 miljoner kronor och överskrider därmed utökad tilldelad ram. Överskridandet beror bl.a. på kostnader vilka inte var kända vid beredning av hemställan, såsom kostnader relaterat pandemin och utökade personal- samt resekostnader. Erfarenheter har tagits tillvara i syfte att minska risken för framtida överskridanden.

European Union Training Mission (EUTM) - Mali

Uppdraget för insatsen i Mali omfattar utbildning, rådgivning och mentorskap till stöd för Malis försvarsmakt. Syftet med den EU-ledda insatsen är att stärka Malis förmåga att hantera de egna säkerhetsutmaningarna samt att stärka den legitima civila kontrollen över dess försvarsmakt. Sverige har deltagit med en stabsofficer samt sju instruktörer i ett träningsteam.

Givet den negativa utvecklingen i Mali har insatsen haft mycket svårt att bedriva utbildning under året. Därför har regeringen i samband med beslutet om att avveckla bidraget till MINUSMA även gett Försvarsmakten en inriktning att avveckla bidraget till EUTM Mali. Detta har inneburit att Försvarsmakten endast har bemannat en stabsbefattning under andra halvåret för att därefter helt avveckla bidraget senast den 31 december 2022.

Försvarsmaktens deltagande i insatsen har utvecklat försvarsmaktspersonalens förmåga att verka i multinationella utbildningsinsatser.

Med anledning av den reducerade personalstyrkan har tilldelad ekonomisk ram underskridits och utfallet uppgår till sex miljoner kronor jämfört med tilldelad ram om 9,2 miljoner kronor.

European Union Training Mission (EUTM) - Centralafrikanska republiken (RCA)

EU:s utbildningsinsats i Centralafrikanska republiken syftar till att stödja landets pågående reform av försvars- och säkerhetssektorn. Målet med reformen är att skapa en modern, effektiv och demokratisk försvarsmakt som kan hantera landets säkerhetsutmaningar. EUTM RCA ger strategisk rådgivning, utbildning och träning till försvarsministeriet och försvarsmakten, inklusive civil-militär samverkan. EUTM RCA lanserades den 16 juli 2016 och Sverige har deltagit sedan början av 2017.

Med anledning av ryskt inflytande via Wagnergruppen har EUTM RCA under de senaste åren fått allt svårare att lösa sina huvuduppgifter och under innevarande år har det inte bedrivits någon utbildning. Detta föranledde regeringen att under hösten 2021 meddela till EU att det svenska bidraget EUTM RCA skulle avslutas under första halvåret 2022, varför insatsen följaktligen avslutades under sommaren 2022.

³³ Hemställan om utökad ram inom anslagspost 6.1:2.2, FM2021-22412:36, 2022-12-02

³⁴ Ändring av uppdraget till Försvarsmakten om fortsatt deltagande i EU:s utbildningsinsats i Somalia

Utfallet för insatsen uppgår till fyra miljoner kronor och underskrider därmed tilldelad ekonomisk ram om åtta miljoner kronor. Det lägre utfallet, främst avseende personalrelaterade kostnader, är en konsekvens av beslutet att avsluta insatsen tidigare än planerat.

European Union Military Assistance Mission (EUMAM) – Ukraina

EU:s militära stödsats för Ukraina etablerades genom rådsbeslut den 17 oktober 2022 och startade genom ett påföljande rådsbeslut den 14 november samma år. Insatsen syftar till att stödja Ukrainas väpnade styrkor med såväl utbildning (förbandsutbildning och specialistutbildning) som stödåtgärder (vapen och andra materielsystem samt därtill kopplad utbildning).

Försvarsmakten har sedan starten på insatsen förstärkt *Military Planning and Conduct Capability* (MPCC) i Bryssel med en stabsofficer och lämnat förslag till regeringskansliet om deltagande i EUMAM. MPCC leder insatsen på militärstrategisk nivå.

Operation INTERFLEX

Försvarsmakten har med början i augusti till december 2022 bidragit med 65 instruktörer till utbildningsinsatsen INTERFLEX i Storbritannien.

Utbildningen syftar till att genomföra militär grundutbildning inom markdomänen av ukrainska medborgare för tjänstgöring inom Ukrainas försvarsmakt.

På basis av föreliggande Regeringsbeslut kommer Försvarsmakten att fortsatt stödja INTERFLEX under hela 2023 med upp till 35 instruktörer/utbildningsomgång.

EUNAVFOR Somalia Operation Atalanta

Syftet med den EU-ledda marina insatsen Atalanta är att bidra till att avvärja, förebygga och bekämpa sjöröveri och väpnade rån till sjöss utanför Somalias kust. Under året löpte FN-mandatet för antipiratverksamheten ut och har därför inte förnyats. Vilka konsekvenser detta får för insatsens framtid är oklart.

Försvarsmakten har deltagit med tre stabsofficerare vid *Operational Headquarters* (OHQ) i Rota (Spanien). Deltagandet i insatsen har utvecklat förmågan att verka i multinationella staber.

Det ekonomiska utfallet ligger i nivå med tilldelad ram om tre miljoner kronor.

EUNAVFOR MED Irini

Operation Irini har som uppdrag att stärka FN:s vapenembargo mot Libyen, utbilda och träna den libyska kustbevakningen, samt att motverka människosmuggling och illegal oljeexport. Sverige har, sedan *Operation Sophia* inleddes i juni 2015 som därefter ersattes av *Operation Irini*, bidragit med personal till det operativa högkvarteret i Rom, Italien. Deltagandet i insatsen har utvecklat förmågan att verka i multinationella staber.

Det ekonomiska utfallet ligger i nivå med tilldelad ram om 2,5 miljoner kronor.

Nato Mission Irak (NMI)

Den övergripande politiska målsättningen med Sveriges militära deltagande i Irak är att bidra till att stärka de irakiska försvarsstyrkornas förmåga att fortsatt motverka hotet från Daesh.

Sedan det irakiska valet i oktober 2021 råder politisk stagnation utan några tydliga indikationer på när en ny regering kan installeras. Eftersom den utländska militära närvaron bygger på en inbjudan och en överenskommelse med den irakiska regeringen har detta skapat ett status quo.

Detta innebär att Försvarsmakten vidmakthåller nuvarande bemanning med en stabsofficer och avvaktar den fortsatta utvecklingen i dialog med Nato och samarbetspartners.

Deltagandet i insatsen bidrar till att vidmakthålla förmågan till att verka i en Natoinsats.

Utfallet för insatsen uppgår till drygt tre miljoner kronor vilket är enligt plan. Regeringen har inte fattat beslut om ekonomisk ram för insatsen som ryms inom totalt tilldelad ram för anslagsposten 1:2.2 *Försvarmaktens övriga insatser internationellt*.

Nato Mission Kosovo (KFOR)

Försvarmakten har under 2022 fortsatt att bidra till utvecklingen av Kosovos säkerhetsstruktur. Bidraget har bestått av sekundering av personal till högkvarteret för *Kosovo Force* (KFOR) samt i *NATO Advisory and Liaison Team* (NALT). Det senare har till uppgift att som rådgivare åt Ministeriet för *Kosovo Security Force* (MKSF) och *Kosovo Security Force* (KSF) att planera och implementera dessa myndigheters nuvarande uppgifter och mandat. Försvarmaktens bidrag har under året bestått av tre stabsofficerare. Försvarmaktens bidrag bedöms ha haft en positiv inverkan på KFOR:s och NALT:s övergripande måloppfyllnad.

Utfallet för insatsen uppgår till drygt 4,5 miljoner kronor vilket är enligt plan. Regeringen har inte fattat beslut om ekonomisk ram för insatsen som ryms inom totalt tilldelad ram för anslagsposten 1:2.2 *Försvarmaktens övriga insatser internationellt*.

Operation Inherent Resolve (OIR) - Irak

OIR genomförs i Irak och i Syrien och verkar under en koalition som leds genom USA. Det svenska deltagandet i OIR har samma övergripande syfte som för insatsen NMI, att bidra till att stärka de irakiska försvarsstyrkornas förmåga att motverka hotet från Daesh. Försvarmaktens bidrag har under året bestått av två stabsofficerare.

Deltagandet i insatsen bidrar till att vidmakthålla förmågan till att verka i en multinationell stabsmiljö.

Utfallet för insatsen uppgår till tio miljoner kronor vilket är enligt plan. Regeringen har inte fattat beslut om ekonomisk ram för insatsen som ryms inom totalt tilldelad ram för anslagsposten 1:2.2 *Försvarmaktens övriga insatser internationellt*.

Operation UNIFIER - Ukraina

Sedan 2018 har Försvarmakten kanaliserat merparten av sin verksamhet i Ukraina genom deltagande i den av Kanada ledda utbildningsinsatsen *Operation UNIFIER*. Syftet med samarbetet och stödet är att genom utbildning och rådgivning bistå den ukrainska försvars- och säkerhetssektorn med uppbyggnad och konsolidering av förmågan att självständigt kunna hantera den nationella säkerheten.

Försvarmakten avsåg att under 2022 stödja Ukraina enligt den bilaterala arrangemangsplanen genom t.ex. deltagande i utbildnings-, tränings- och övningsverksamhet.

Med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina har *Operation UNIFIER* inte bedrivit någon verksamhet i Ukraina under året.

Det ekonomiska utfallet uppgår, med anledning av ovan, endast till 0,4 miljoner kronor. Utfallet består av kostnader för resor, utbildning och personal, som uppstått inför det planerade deltagandet. Regeringen har inte fattat beslut om ekonomisk ram för insatsen som ryms inom totalt tilldelad ram för anslagsposten 1:2.2

Försvarmaktens övriga insatser internationellt.

Operation Gallant Phoenix - Jordanien

Sverige deltar med upp till tre personer vid *Operation Gallant Phoenix* i Jordanien. Insatsen utgörs av ett multilateralt samarbete som omfattar militära, civila och brottsbekämpande organ. Samarbetet leds av USA och har skapat förutsättningar för ökad och fördjupad förståelse om transregionala våldsbejakande extremistiska organisationer och nätverk, såväl inom Försvarmakten som för övriga svenska myndigheter. Deltagandet i insatsen bidrar till att vidmakthålla förmågan till att verka i en multinationell stabsmiljö.

Det ekonomiska utfallet ligger i nivå med tilldelad ram om 4,4 miljoner kronor.

Insatser för säkerhetssektorreform, SSR

Internationella militära insatser

[...] Även resultatet av genomförda insatser för säkerhetssektorreform ska redovisas.

RB p 3
(del av)

Försvarsmaktens stöd till säkerhetssektorreformer (SSR) inriktas av regeringen genom särskilda regeringsbeslut för respektive land. Målsättningen med stödet är att via SSR-projekten bidra till ökad effektivitet och transparens, stärka demokratisk och politisk styrning av ländernas försvarsmakter, främja förståelsen för mänskliga rättigheter, samt bidra till praktiska färdigheter inom landet/regionens säkerhetssektor. Aktiviteterna tas fram i samråd med respektive land och i enlighet med inriktning från Regeringskansliet. Ansatsen att tidigarelägga planering, begränsa antalet aktiviteter samt ge tydligare målbeskrivningar har fortgått. Bedömningen är att detta har resulterat i färre aktiviteter men ett mer fokuserat stöd, vilket i sin tur bedöms ha haft en positiv inverkan på Försvarsmaktens bidrag till den övergripande måluppfyllnaden.

Med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina den 24 februari 2022 har rådande säkerhetsläge inneburit svårighet när det gäller implementering av SSR-arbetet i framför allt Ukraina men även i Moldavien. Omständigheterna har lett till inställda utbildningar, övningar och resor, vilket begränsat Försvarsmaktens verksamhet visavi länderna.

Utvecklingen i Ukraina har även påverkat Försvarsmaktens målsättning att utöka samarbetet och kunskapsdelningen mellan Ukraina, Georgien och Moldavien, vilket sker inom ramen för SWEDINT:s stöd till det ukrainska centret för internationell stabsmetodikutbildning. Ambitionen är att Ukraina, som kommit längre i sin SSR-utveckling, ska ge stöd till Georgien och Moldavien. På grund av säkerhetsutvecklingen har arbetet inte kunnat genomföras som planerat men strategin kvarstår.

Sammanställning regeringsbeslut

Region	Regeringsbeslut	(Tkr)		
		Budget	Utfall	Avvikelse
Ukraina	Regeringsbeslut 4, 2021-12-16, Fö2021/01040 (delvis) Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Ukraina under 2022	2 300	544	1 756
Georgien	Regeringsbeslut 2, 2021-12-16, Fö2021/01040 (delvis) Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Georgien under 2022	2 140	1 465	675
Moldavien	Regeringsbeslut 3, 2021-12-16, Fö2021/01040 (delvis) Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Moldavien under 2022	370	337	33
Summa		4 810	2 346	2 464

Tabell 6 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, ram samt utfall

Ukraina

Försvarsmaktens sammanlagda budget för 2022 uppgick till 2,3 miljoner kronor för genomförande av de överenskomna aktiviteterna i enlighet med den bilaterala årsplanen i syfte att stödja utvecklingen av landets säkerhetssektor.

Med anledning av Rysslands anfallskrig mot Ukraina har majoriteten av aktiviteterna ställts in, alternativt skjutits upp. Några av de inställda aktiviteterna inkluderar de bilaterala stabssamtalen liksom sammanträdena inom ramen för det multinationella samordningsforumet *Multinational Joint Commission (MJC) Ukraine*. Därutöver har all övningsverksamhet (*Sea Breeze*, *Joint Endeavour* och *Rapid Trident*) ställts in. Detta återspeglas i det ekonomiska utfallet som underskrider budget. Det bilaterala stödet till den ukrainska säkerhetssektorn med utbildning i minröjning samt stöd i etablerandet av ett ukrainskt minröjningscentrum har skjutits på framtiden. Sedan invasionens början har Ukraina framfört behov av stöd inom min- och ammunitions-röjning och med anledning av det har SWEDEC samverkat med länder inom NORDEFSCO för att utföra utbildning anpassad efter de nu mest kritiska behoven i landet. Det är Försvarsmaktens uppfattning att utbildningen kommer stödja Ukraina med landets för närvarande mest akuta behov inom min och ammunitionsröjning.

Georgien

Försvarmaktens sammanlagda budget för 2022 uppgick till drygt två miljoner kronor för genomförande av de överenskomna aktiviteterna i enlighet med den bilaterala årsplanen i syfte att stödja utvecklingen av landets säkerhetssektor.

Huvuddelen av Försvarmaktens verksamhet har bestått av att sekondera en *Programme Management Advisor* till *Nato Core Team* i Tbilisi under NATO:s kapacitetsuppbyggnadsprogram *Substantial NATO-Georgia Package* (SNGP). Tjänsten bemannades från och med juni 2022, vilket innebär att det svenska bidraget får en central placering i *Nato Core Team*.

Under våren 2022 genomfördes *NATO-Georgia exercise* där Sverige deltog med fyra deltagare från SWEDINT.

Försvarmakten har även bidragit finansiellt till Georgiens Förvarsdepartement för språkstöd då behovet av språkutbildning fortsatt bedöms vara stort. Inom ramen för FN-resolution 1325 har Försvarmakten fortsatt att erbjuda utbildning vid *Nordic Centre for Gender in Military Operations* (NCGM).

Försvarmakten har även bidragit med finansiellt till *NATO Trust Fund* riktat mot stöd till den georgiska försvarsreformen, vilket ingår utfallet som framgår av *tabell 6 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, ram samt utfall*.

Moldavien

Försvarmaktens sammanlagda budget för 2022 uppgick till 370 tusen kronor för genomförande av de överenskomna aktiviteterna i enlighet med den bilaterala årsplanen i syfte att stödja utvecklingen av landets säkerhetssektor.

Huvuddelen av Försvarmaktens stöd har varit ämnat som stöd till det moldaviska försvarsdepartementets implementering av dess nationella handlingsplan när det gäller FN-resolution 1325 genom NCGM.

Under 2022 har Försvarmakten haft inriktningen att fortsatt lämna stöd inom området kvinnor, fred och säkerhet via NCGM. Med anledning av utvecklingen i regionen och dess påverkan på Moldavien fattade NCGM och Moldavien beslutet att skjuta upp inplanerade aktiviteter till 2023.

Försvarmakten har med anledning av uppskjuten verksamhet, i högre grad än planerat, bidragit finansiellt till *NATO Trust Fund* riktat mot stöd till den moldaviska försvarsreformen, vilket ingår utfallet som framgår av *tabell 6 Regeringsbeslut avseende SSR verksamhet, ram samt utfall*.

Övrig insatsrelaterad stödverksamhet

Ekonomiskt stöd till NATO Trust Fund – Ukraina

Under 2022 har Försvarmakten fått i uppdrag av regeringen att vid fyra tillfällen bidra med finansiellt stöd om totalt 322 miljoner kronor till Natos Ukrainafond till stöd för Ukrainas försvarsmakt och Natos nationella frivilliga bidragsfond. Den första utbetalningen genomfördes den 6 maj och de sista genomfördes den 29 december 2022.

Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslag 1:2

Internationella militära insatser

[...] Utfall i förhållande till budget ska redovisas i enlighet med särkostnadsmodellen

RB p 3
(del av)

Insats (Mnkr)	2022			2021		2020		Not
	Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	Utfall	Utfall/ Ram	
Anslagspost 1:2.1 Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Athena								
MINUSMA Mali	571	511	89%	600	100%	699	100%	
Återställningskostnader MINUSMA				40	40%	14	27%	1
TAKUBA	170	120	70%	317	99%	70	99%	
SWE TF/OIR - Irak				42	71%	88	70%	2
RSM Afghanistan				34	69%	45	75%	3
Återställningskostnader och insatsrelaterade gemensamma kostnader	100	80						1
Uppföljning personal i internationella insatser	20	10	51%	10	100%	4	22%	
Europeiska fredsfaciliteten och Athena	300	225	75%	119	40%	34	85%	4
Summa Försvarsmaktsram	1 161	945		1 161		953		
Totalt tilldelat anslagspost 1:2.1	1 142	945	83%	1 161	83%	953	85%	
Överföringar från 2021	42							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.1	1 184							
Anslagspost 1:2.2 Försvarsmaktens övriga insatser internationellt								
EUTM Somalia	15	16	105%	13	98%	12	100%	5
EUTM Mali	9	6	66%	9	99%	8	90%	
EUTM RCA (Centralafrikanska republiken)	8	4	50%	12	100%	9	82%	
Stab - OHQ EUNAVFOR op Atalanta	3	3	93%	2	71%	2	61%	
Stab - OHQ EUNAVFOR MED op Sophia						1	36%	
Stab - OHQ EUNAVFOR MED Irini	3	2	98%	2				
NATO Mission Irak (NMI)		3		2	57%	0	5%	
Nato Mission Kosovo (KFOR)		5						
Operation Inherent Resolve (OIR) - Irak		10						2
Operation UNIFIER - Ukraina		0,4						6
Operation Gallant Phoenix - Jordanien	4	4	100%					7
SSR, verksamhet		2		8	88%	8	167%	8
Ekonomiskt stöd till NATO Trust Fund - Ukraina		322						9
Ekonomiskt stöd till FN						0,450		
Insatsnära stab				4		3		7
NATO ANA Trust Fund						7	100%	
Summa Försvarsmaktsram	42	378		51		51		
Totalt tilldelat anslagspost 1:2.2	395	378	96%	51	85%	51	82%	
Överföringar från 2021	2							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.2	397							

Tabell 7 Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslagspost 1:2.1 och 1:2.2 (inkl. finansiellt stöd till Ukraina)

1. Finansieringen för återställningskostnader sker fr.o.m. 2022 gemensamt inom ramen för *Återställningskostnader och insatsrelaterade gemensamma kostnader*. Utfallet 2022 är kopplat till MINUSMA där avvecklingsstyrkan är på plats sedan november 2022 och avvecklingen har påbörjats enligt plan.
2. Finansieringen för OIR sker sedan 2022 genom anslagspost 6.1:2.2.
3. RSM i Afghanistan avslutades 2021.
4. Försvarmakten har fakturerats 225 miljoner kronor avseende fonden för den europeiska fredsfaciliteten och Athena. Utfallet underskrider därmed tilldelad ram om 300 miljoner kronor.
5. Lättnader i restriktionerna efter pandemin har ökat kostnaderna för t.ex. personal och resor i högre takt än tidigare estimerat som resulterat i ett överskridande om 712 581 kronor mot tilldelad ram.
6. Utfallet för UNIFIER avser endast förberedande kostnader.
7. *Operation Gallant Phoenix* redovisas separat från 2022. Tidigare år har motsvarande verksamhet redovisats inom ramen för *Insatsnära stab*.
8. Se tabell 5, SSR insatser
9. Ekonomiskt stöd har utbetalats till *NATO Trust Fund – Ukraina*.

Ram avser den del av anslaget som Försvarmakten disponerar, de delar som regeringen särskilt beslutar om per insats eller uppgift.

Fredsfrämjande insatser

Försvarmakten ska redovisa samarbetet med andra svenska myndigheter om freds- och säkerhetsfrämjande samt konfliktförebyggande verksamhet och hur erfarenheterna tas om hand inom myndigheten

RB p 4

Försvarmaktens deltagande i internationella insatser bidrar till att vidmakthålla och utveckla förtroendet för Sverige och Försvarmakten som en kapabel och pålitlig aktör i fredsfrämjande insatser. Sammantaget syftar verksamheten till att följa de mandat som ligger till grund för insatserna som Sverige deltar i, och utgör en central del i Sveriges breda och långsiktiga internationella engagemang för fred och säkerhet. Deltagandet skapar förutsättningar för att utveckla internationella kontakter och samarbeten, samt ökar kompetensen hos Försvarmaktens personal. Efter varje rotation i utlandet genomför Försvarmakten en erfarenhetsanalys, vilket ligger till grund för utbildningen av kommande personal. Inom ramen för fredsfrämjande insatser har Försvarmakten under 2022 deltagit i fredsfrämjande rådet. Deltagandet har möjliggjort samverkan med andra svenska myndigheter och därmed bidragit till en högre transparens och kunskap om andra myndigheters verksamhet internationellt.

Nedan redogörs för bemanning och genomförd verksamhet under 2022.

Insats	Bemanning och genomförd verksamhet
EU delegation i Kenya/Somalia	Under året har delegationen understötts genom att personal ur EUTM Somalia på deltid även bemannat EU delegationen i Kenya/Somalia.
EU delegation i Kina/Peking	Under året har Försvarmakten bemannat EU Peking med en person. Denna resurs har som militär rådgivare lämnat stöd till delegationschefen.
EU OSSE	Under året har Försvarmakten bemannat en befattning vid OSSE. Denna resurs har som militär rådgivare bevakat den militärstrategiska utvecklingen vid OSSE.
UNTSO, Mellanöstern	Under året har Försvarmakten bemannat sju befattningar i UNTSO fördelat på sex befattningar som observatörer och en stabsbefattning i UNTSO HQ Jerusalem. De sex befattningarna är fördelade mellan <i>Observer Group Lebanon</i> (OGL) och <i>Observer Group Golan</i> (OGG) som arbetar vid gränsen till Syrien. UNTSO har under året löst uppgifter inom ramen för tilldelat mandat.
MINURSO, Västsahara	Sverige har under året deltagit i FN:s insats för folkomröstning i Västsahara. Militärobservatörernas huvuduppgift är att övervaka eldupphöröverenskommelsen mellan parterna i konflikten.
UNMOGIP, Indien/Pakistan	Sverige har deltagit med fyra militärobservatörer i övervakning av vapenvilan mellan Indien och Pakistan längs stillståndslinjen i Jammu- och Kashmirområdet. UNMOGIP har under året kunnat lösa uppgifter inom ramen för tilldelat mandat.

Insats	Bemanning och genomförd verksamhet
NNSC, Sydkorea	Sverige har fortsatt deltagit med fem officerare i Neutrala nationers övervakningskommission i Korea som kontrollerar efterföljandet av vapenstillståndsavtalet mellan Nord- och Sydkorea. Försvarsmakten deltar i arbetet sedan 1953. Lättade Covid-restriktioner har under året inneburit att inspektioner och utbildningar har kunnat genomföras enligt plan.
UNMHA, Jemen	Sverige deltar med två stabsofficerare i etableringen av FN:s övervakningsinsats <i>United Nations Mission to support the Hedaydah Agreement</i> , med uppgift att stödja implementeringen av Stockholmsavtalet. Insatsens grundorganisation består av cirka 75 observatörer vilka bland annat har till uppgift att övervaka avtalet om eldupphör samt ett ömsesidigt tillbakadragande av parterna från Al-Hudaydah och hamnar. På grund av det fortsatt bekymmersamma säkerhetsläget har riskhanteringsbeslut inneburit att avsedd svensk bemanning inte kunnat uppfyllas under 2022.

Tabell 8 Genomförd verksamhet vid Fredsfrämjande insatser

Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 5, anslag 1:2

Insats (Mnkr)	2022			2021		2020		Not
	Ram	Utfall	Utfall/Ram	Utfall	Utfall/Ram	Utfall	Utfall/Ram	
EU delegation i Ukraina						0,0		1
EU delegation i Kina/Peking		2,6		2,4		0,2		
EU delegation i Kenya/Somalia		0,4		2,4		2,9		
EU OSSE		1,6		6,3		0,9		
UNTSO		12,0		11,5		12,9		
MONUSCO				0,0		1,4		
UNMOGIP		7,7		7,6		5,7		
NNSC		18,7		16,9		14,0		
UNMISS				0,0		0,8		
MINURSO		3,4		4,1		4,0		
UNMHA		0,0		0,0		1,6		1
Summa Fredsfrämjande insatser	56,0	46,4	83%	51,1	79%	44,4	85%	2
Insatsnära vht (främst utbildning)	2,8	0,8		1,1		0,8		3
Språksatsning franska	0,0	0,0		0,0		0,0		4
Summa Försvarsmaktsram	58,8	47,2		52,2		45,2		
Totalt anslagspost 1:2.1	60,1	47,2	79%	52,2	77%	45,2	82%	5
Överföringar från 2021	2,0							
Totalt disponibelt anslagspost 1:2.1	62,1							

Tabell 9 Ekonomiskt utfall per insats utgiftsområde 5 anslag 1:2

- Ingen verksamhet har bedrivits för EU delegationen i Ukraina.
Insatsen i UNMHA i Jemen har inte genomförts under 2022, liksom förra året, p.g.a. säkerhetsläget i området.
- Efter att begränsningarna med anledning av pandemin avtagit har personal kunnat återuppta verksamheten. Enligt regleringsbrev för 2022 får 56 miljoner kronor användas inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik respektive FN:s fredsbevarande insatser.
- Utbildningskostnaderna, som omfattar samtliga enskilda insatser, har reducerats med anledning av att insatserna EUTM RCA och EUTM Mali avslutas.
- För 2022 har det inte funnits någon ekonomisk ram för utbildning i det franska språket.
- Av totalt tilldelad ram har endast verksamhet för 53,6 miljoner kronor varit planerad för anslagsposten.

Ram avser den del av anslaget som Försvarmakten disponerar, d.v.s. de delar som regeringen särskilt beslutar om för fredsfrämjande insatser sammanlagt eller övriga uppgifter.

För utgiftsområde 5 anslag 1:2 tillämpas inte särutgiftsmodellen. Samtliga kostnader inklusive grundlöne-kostnader ingår i utfallet i ovan tabell.

Stöd till samhället

Försvarmakten ska med myndighetens befintliga förmåga och resurser kunna lämna stöd till civil verksamhet vid exempelvis olyckor, större polisinsatser eller pandemier. Försvarmakten ska även kunna genomföra räddnings-, evakuerings- och förstärkningsinsatser. Detta görs efter begäran från en myndighet eller annan aktör inom ramen för den lag och de förordningar som reglerar Försvarmaktens stöd till civil verksamhet; förordning (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet, lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och förordning (2017:113) om Försvarmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter.

Under 2022 har stöd begärts vid 102 tillfällen. Vid nio tillfällen har begäran om stöd från Försvarmakten inte beviljats, varav två gånger på grund av att Försvarmakten inte haft möjligheten att avdela resurser.

Försvarmakten har fortsatt lämnat stöd till samhället där stödet med anledning av pandemin har minskat i omfattning när belastningen på landets regioner dämpats, i samband med att Folkhälsomyndighetens omfattande vaccinationsprogram genomfördes. Stödet med luftburna ambulanstransporter upphörde i slutet av februari 2022 och har därefter inte återupptagits. Utlånad materiel såsom skyddsutrustning och medicinskteknisk utrustning har återlämnats under 2022, till exempel ventilationer, övervakningsmonitorer och skyddsmasker.

Personalstödet till Folkhälsomyndigheten förlängdes till den 31 juli 2022 och stödet omfattade sex personer. Därefter har stödet minskat till tre personer fram till den 31 januari 2023. Uppgiften är att stödja med planering och genomförande av provtagningsomgångar, på såväl nationell- som lokal nivå. Försvarmaktens benämning på Folkhälsomyndighetens provtagningsomgångar är operation Gloria, som sedan mars 2020 till och med december 2022 har genomförts vid sammanlagt 19 tillfällen. Stödet vilar på en stödbegäran från mars 2020 som av praktiska skäl har förlängts och inkluderas därför inte i nedan redovisade statistik för givna stöd under 2022.

Antalet beviljade stöd 2022 uppgick till 102 att jämföras med 2021 då antalet beviljade stöd var 121. 2022 kan liknas vid ett normalår vad avser stödet till civil verksamhet, i förhållande till 2020 då 196 stöd beviljades vilket kan ses som ett extremt år kopplat till pandemin.

Stöd enligt förordningen om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet

Mottagare av 53 beviljade stöd (jämfört med 81 tillfällen under 2021) har varit:

• Försvarets materielverk (FMV)	4
• Förvarshögskolan (FHS)	1
• Gävle kommun	1
• Kustbevakningen	5
• Polismyndigheten	30
• Post- och Telestyrelsen	1
• Region Stockholm	1
• Region Östergötland	1
• Skatteverket	1
• Riksdagen	1
• Sveriges maritima och transporthistoriska muséer (SMTM)	1
• Sveriges ambassad i Kiev	1
• Säkerhetspolisen	5

Stödet delas in i följande kategorier:

• Pandemin	1
• Stöd till Polismyndigheten	35
• Stöd till övrig civil verksamhet	17

Det stöd som Försvarmakten har lämnat i enlighet med förordningen om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet (2002:375) under 2022 har i huvudsak gått till Polismyndigheten. Det lämnade stödet har främst berört: explosivhantering,³⁵ stöd till Polismyndigheten vid särskild händelse³⁶ och stöd till övrig civil verksamhet. Jämfört med föregående år då stöd lämnades vid 81 tillfällen har främst stöd relaterat till pandemin minskat kraftigt, följt av minskat stöd till Polismyndigheten inkl. explosivhantering. I ovan statistik, som nämns i inledningen, ingår inte stödet kopplat till operation Gloria.

Stöd enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO)

Mottagare av 45 beviljade stöd enligt LSO har varit:

• Polismyndigheten	40
• Kustbevakningen	1
• Räddningstjänsten	3
• Region Östergötland	1

Det givna stödet enligt LSO delas in följande kategorier:

• Stöd vid brandbekämpning	3
• Stöd vid eftersök av försvunnen person, sjöräddning och fjällräddning	40
• Stöd med transporter (av patient)	1
• Stöd vid utsläpp	1

Värt att notera är att 40 av 45 stöd vid skydd mot olyckor avser stöd till Polismyndigheten vid eftersök av försvunna personer. Detta kan jämföras med år 2021 då stöd lämnades vid 31 tillfällen i form av eftersök, sjöräddning och fjällräddning.

Stöd enligt förordningen om Försvarmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter

Stöd enligt förordningen om Försvarmaktens stöd till polisen med helikoptertransporter har under året lämnats vid fyra förutsedda och i förväg planerade skarpa insatser i samband med *operation Wright* och FN:s klimatkonferens samt en oförutsedd insats. I tillägg till detta har stöd vid två tillfällen lämnats i samband med övningar. Detta kan jämföras med 2021 då stöd med helikoptertransporter lämnats vid två tillfällen, ett vid en skarp insats och ett i samband med övning.

Samarbetet mellan Försvarmakten och Polismyndigheten har fungerat väl och under året har ingen begäran om stöd nekats.

Kostnader uppdelat mellan relevanta lagar och förordningar:

Lag/förordning (Mnkr)	2022	2021	2020
Lag om skydd mot olyckor	4,1	6,7	7,4
Förordning om FM stöd till civil verksamhet	7,7	59,4	84,5

Tabell 10 Kostnader uppdelat mellan relevanta lagar och förordningar

Kostnaderna för stöd till civil verksamhet har minskat från föregående år, vilket står i relation till pandemins avtagande.

³⁵ Hantering av ej exploderad ammunition och sprängmedel

³⁶ Exempelvis under genomförande av FN-mötet *Stockholm+50* den 2-3 juni 2022 i Stockholm

Utveckling

Genomförd verksamhet och dess resultat

Forskning och utveckling

Forskning och utveckling är en förutsättning för att Försvarsmakten ska kunna upprätthålla operativ förmåga samt bidrar bland annat till att trygga tillgången till integritetskritisk kunskap och strategisk kompetens i Sverige. Genomförd verksamhet inom forskning och teknikutveckling samt studier har ökat markant jämfört med tidigare år. Under året har det första steget i den utökade anslagstilldelningen, som beslutades av regeringen i inriktningen för Försvarsmakten 2021-2025, inneburit en ökning med motsvarande 16 procent (jämfört med 2021) vilket återspeglas i genomförd och utökad verksamhet. Ökning sker balanserad över integritetskritiska områden som vapen och skydd, sensorer och signaturanpassning och undervattensteknik, samt nya områden som materielteknik och artificiell intelligens. Genom ytterligare förstärkning av domänområden för samtliga domäner (mark, sjö, luft, rymd och cyber) ökas nyttiggörande i operativ förmåga. Under året har också de första projekten i materielutvecklingsprogrammet startats och deltagande i den europeiska försvarsfonden ökat. I den internationella dialogen har det varit starkt fokus på nyckelteknologier (*emerging and disruptive technologies*) samt på försvarsinnovation. Detta gäller såväl bilateralt som med Nato och EU. Försvarsmakten har under året påbörjat arbetet med handlingsplaner för nyckelteknologier samt försvarsinnovation.

Forskning och Teknikutveckling (FoT)

Försvarsmakten bedriver forskning och teknikutveckling inom 22 områden inklusive samverkansprogram, transferprogram, demonstratorprogram och temaområden vilket är detsamma som föregående år. FoT-verksamheten sker i samverkan med utvalda institut och lärosäten som levererar forskningsresultat. Nedan följer exempel på resultat från ett urval av FoT-områden.

Forskning

Genomförd forskning skapar förutsättningar för att bibehålla och vidareutveckla den nationella kunskapsbank i form av kompetens som har byggts upp under lång tid. Denna kunskapsbank används kontinuerligt som grund för långsiktiga beslut avseende Försvarsmaktens förmågeutveckling och kravställning. Leveranser sker såväl i form av metod- och kunskapsstöd till Försvarsmaktens studier och konceptutveckling, som genom tillförsel av viktig kunskap för teknikutveckling och materielanskaffning.

Området *avskanning av forskningsfronten* har i samverkan med teknikutvecklingsområdet *teknisk prognos* bidragit med identifiering och analyser av teknik- och forskningsområden som kan komma att vara av betydelse för Försvarsmaktens förmågeutveckling.

Inom ramen för området *militära professionen* har en intervju- och bedömningsmall utvecklats och används numera för högre chefsurval (CUG) med fokus på att bland annat identifiera destruktiva ledarbeteenden.

Forskning inom området *försvarsrelaterad medicin* har bland annat visat att under en fem månaders tjänstgöring uppstår energi och näringsunderskott hos många värnpliktiga, speciellt järnbrist och anemi ökar påtagligt. Näringsstillskott kan på enkelt sätt återställa järnnivåer och öka prestationsförmågan. Hos dykare leder helkroppsvibration till en ökad gasbubbelbildning i blodet vid uppstigning, och lindrig muskelskada leder till benägenhet att drabbas av dekompressionsskada. Kunskapen bidrar starkt till möjligheten att förebygga skador för Försvarsmaktens dykare. Därutöver har en möjlig biomarkör för exponering av mikrovågor upptäckts, vilket kan bidra till förmåga att bedöma om militär personal har utsatts för exponering för mikrovågor i antagonistiskt syfte (Havanna syndrom). Kunskapsupbyggnad om obemannade farkoster lämpliga för sjuktransporter pågår tillsammans med utveckling av riskbedömningar inför beslut om genomförandet av sjuktransport med dessa. Utvärderingar av kontaktlös estimering av vitalparametrar (i form av andning och andningsfrekvens) på skadepplatsen har genomförts med olika sensorer som kan förväntas finnas även på enklare obemannade farkoster.

Vidare har ett transferprojekt påbörjats inom mikrovågsbaserad traumadiagnostik som utvecklar civil teknik till militärt bruk för att snabbt kunna detektera blödningar i skalle, buk och bröst samt skilja blödningar från icke-blödningar. Med denna förmåga ökar möjligheterna att utan dröjsmål transportera en skadad direkt till rätt vårdnivå.

Inom *samverkansprogrammet* studeras autonoma farkoster för undervattensarenan inom *Swedish Maritime Robotics Center* (SMaRC) vilket är ett industriellt forskningscenter som i grunden finansieras av Stiftelsen för Strategisk Forskning (SSF), svensk industri och svenska myndigheter. Försvarsmyndigheternas deltagande i centret handlar bl.a. om att ta fram skräddarsydda och effektiva kommunikationslösningar specifikt lämpade för små obemannade enheter så som *Autonomous Underwater Vehicles* (AUV:er)³⁷ och utlagda sensornoder där verksamheten under året främst har rört arbete med noder och utveckling av AUV. Verksamheten vid KTH:s centrumbildning för cyberförsvar och informationssäkerhet (CDIS) har fortlöpt enligt plan. Försvarmaktens uppdragsforskning vid CDIS bidrar till både kunskapsutveckling och utbildning av doktorander. Under året anslöts också FOI, FRA och MSB som partner till CDIS. De ursprungliga sex forskningsprojekten vid CDIS är numera tio till antalet, inklusive CDIS medverkan i Försvarmaktens demonstratorprojekt av ett semi-autonomt cyberförsvarssystem. Det senare genomförs tillsammans med FMV och FOI. Under året har Försvarmakten, KTH och RISE lanserat ett initiativ för nationell satsning på forskning, innovation och utbildning för cyberförsvar och cybersäkerhet – Cybercampus Sverige. I planeringsprojektet för initiativet, som finansieras av Vinnova, ingår också MSB, Karlstad universitet, Ericsson och SAAB.

Inom området *ledning och MSI*³⁸ har forskning bedrivits avseende förutsättningar att erhålla signifikant högre datatakt i taktiska nät med stöd av lågt flygande *Unmanned Aerial Vehicles* (UAV:er).³⁹ Vidare har forskning bedrivits avseende automatiska metoder för att upptäcka om information är skapade av AI-baserade system. Denna typ av metoder är en förutsättning för att analytiker ska kunna avgöra om information är fabricerad. En studie har genomförts avseende hur införandet av autonoma system kan påverka mekaniserad strid på plutons- och kompaninivå. Resultatet bidrar med kunskap om vilka uppgifter dessa autonoma system är lämpliga för och vilken nivå av autonomi som krävs. Forskning bedrivs även avseende navigeringsmetoder som komplement till *Global Navigation Satellite System* (GNSS), vilket bidrar till robustare navigering i störda miljöer.

Arbetet inom området *sensorer och signaturanpassning* att med olika typer av sensorer kunna detektera UAS (drönare) har resulterat i att Försvarmakten nu har påbörjat de första anskaffningarna av C-UAS system till förbanden och skyddsobjekt. Fortsatt arbete har genomförts med att vidareutveckla förmågan att i samverkan med andra myndigheter kunna detektera IED med fokus på det nationella försvaret och ge stöd till det Nationella Bombskyddscentrat. FoT-området har levererat olika signaturmodeller till olika materielprojekt för att kunna simulera och göra beräkningar av olika sensorsystems prestanda så att bästa möjliga system kan anskaffas. Vidare bidrar forskningsområdet med sin kunskap om signaturer och signaturanpassning till förbanden och till myndigheter inom Totalförsvaret så att högre skyddsnivå kan uppnås. Kompetensutveckling har påbörjats inom nya sensortekniker som på längre sikt kommer att vara intressanta i många olika sensortillämpningar och sensor-system.

Inom *telekrig* har forskningsresultat kunnat överföras i direktbeställning av specialanpassad övningsmateriel inom områden där övningsverksamhet med sändande utrustning inte medges inom rådande lagrum. Detta skapar helt nya förutsättningar att öva mot hotsystem som förekommer men inte får användas vid övningsverksamhet.

³⁷ Autonoma undervattensfarkoster

³⁸ Människa System Interaktion

³⁹ Obemannade flygande farkoster

Inom *undervattensteknik* har en vetenskaplig artikel publicerats i *Journal of Oceanic Engineering* (IEEE) som beskriver en robust undervattenskommunikationsmetod som möjliggör kommunikation under svåra förhållanden, t.ex. runt öar. Under året har implementationen av denna metod vidareutvecklats i syfte att göra den mer energisnål för att medge att den framöver kan nyttjas i autonoma system. Tidigare års större verkansförsök mot en däcksektion från ett utranterat fartyg i syfte att förbättra förmågan att prediktera verkan i större strukturer har slutanalyserats med goda resultat och överensstämmelse med predikterat utfall. Teknikutveckling och hotanpassning av vissa undervattensvapen har genomförts för att stödja pågående och planerad materiellproduktion. Slutförsök inom DUSN (samarbete med Norge och Kanada med noder för ett distribuerat sensornätverk) har genomförts med gott resultat.

Inom området *vapen och skydd* har forskning bedrivits inom värdering av vapen- och skyddssystem, inom verkansformer, vapen- och skyddstekniker, samt inom riktade energivapen. Forskningen bygger integritetskritisk kunskap (kunskap vilken inte kan erhållas på annat sätt) som används för att stödja värdering, anskaffning och omsättning av vapen, skydd och däri ingående delkomponenter. Forskningen bidrar till Försvarmaktens utveckling av förmågan att föra väpnad strid och har använts för snabb anpassning av teknik till rådande omvärldsläge.

Inom området *marksystem* har forskning genomförts inom delområdena soldatsystem, framtida markstridsplattformar samt markbaserad långräckviddig bekämpning. Forskningen syftar till att identifiera förmågor inom markdomänen som kommer att styra utvecklingen av nästa armékoncept. Forskning har även genomförts inom området värdering av operativ effekt hos markförband i syfte att stödja konceptutveckling.

Inom området *sjösystem* har design- och värderingsverktyg vidareutvecklats, framför allt avseende förmåga att analysera ytplattformar i syfte att kunna fatta välgrundade beslut rörande förmågor och konstruktion vid fartygsanskaffningar och modifieringar. Under året har arbete initierats i syfte att integrera analysverktyg för vapenverkan och sårbarhet. En förstudie om humandyk har genomförts, för att utreda vilket behov av kunskapsutveckling som krävs för att kunna genomföra säkra och operativt relevant militär dykverksamhet.

Under året har verksamheten inom *flygsystem* fortsatt utvecklingen av egna värderingsmetoder för luftoperationer. En del av detta arbete har bestått i att analysera kommersiella verktygs styrkor och svagheter. Ytterligare exempel på fokusområden under året har varit aktiva skyddssystem, styrning av obemannade farkoster och datadriven maskininlärning för användning inom bland annat aerodynamisk modellering.

Inom området *rymdsystem* har forskning under året bedrivits inom rymdlägesbild, bland annat avseende hur olika inmätningssätt för rymdobjekt kan användas och effektiviseras för militära behov. Forskningsområdet har även innefattat studier av rymddomänens utveckling med koppling till försvar och säkerhet, bland annat med en djupdykning i det ryska rymdprogrammets förutsättningar och möjliga utvecklingsvägar.

Kunskap från området *operationer i cyberdomänen* har nyttiggjorts i Försvarmaktens årliga cyberförsvarsövning *Swedish Armed Forces Exercise Cyber* (SAFE Cyber), med stöd av FOI och cyberanläggningen CRATE. Övningen bidrog till kunskapsuppbyggnad och samverkan som förbättrar cyberförsvarsförmågan hos de övade. Ytterligare exempel på resultat är vetenskapliga artiklar, tekniska experiment, nyttiggjord kunskap genom utbildning av cybersoldater med hjälp av KTH:s Centrum för cyberförsvar och informationssäkerhet (CDIS) samt FOI:s fortsatta utveckling av urvalstester för cybersoldater och officerare. Uppbyggnaden av forskningsverksamheten vid FHS och tekniktransferarbetet vid FMV har fortsatt.

Inom området *skydds- och anläggningsteknik* har aktuella och framtida påverkansfaktorer för Försvarmaktens anläggningar studerats i syfte att återta och bygga ny kunskap inom området. Resultaten skapar även förutsättningar för kommande FoT-verksamhet inom skydds- och anläggningsteknik. Projektet har bedrivits i IPT-form och omfattat flera discipliner med kompetenser inom olika myndigheter.

Inom *koncerngemensam FoU* drivs det Nationella Flygtekniska Forsknings Programmet (NFFP) samt utveckling av Flygvapnets Luftstridssimuleringscentrum (FLSC). Syftet med NFFP är att bedriva tillämpad flygteknisk forskning med både civil och militär tillämpning. Programmet finansieras av Försvarmakten och Vinnova, och forskningen utförs av akademien och försvarsindustrin på 50/50 basis, där de statliga medlen täcker akademins verksamhet medan industrin deltar på egna medel. Verksamheten inriktas av dokumentet NRIA Flyg (*National Research and Innovation Agenda Flyg*), som framtagits av representanter från alla de berörda intressenterna inklusive Försvarmakten. För närvarande pågår inom NFFP ca 65 doktorandprojekt inom Sverige och ett mindre antal bilaterala forskningsprojekt primärt med Storbritannien och Brasilien.

Teknikutveckling

I syfte att långsiktigt inrikta teknikutvecklingen i Försvarmakten har området *teknisk prognos* i samverkan med forskningsområdet *avskanning av forskningsfronten* genomfört värdering av teknikområden och publicerat ett flertal nyhetsbrev om trender inom försvarsorienterad teknikutveckling.

Inom området *ledning och MSI* har teknikutveckling fortsatt bedrivits avseende hur lägesbilden och beslutsstödet kan förbättras genom användandet av andra myndigheters *Internet of Things* (IoT)-system. Vidare har arbete genomförts avseende datakomprimering, informationsfusion och dataanalys för att få en bild av forsknings- och utvecklingsläget inom dessa områden. Dessutom har arbete med realiserbarhet av höga hopptakter i smalbandiga radiosystem, samt deltagande i Nato STO projekt påbörjats med syfte att förbättra Försvarmaktens framtida taktiska radiokommunikation. Genom deltagandet i Nato STO projekt avseende förstärkt verklighet erhålls en djupare förståelse kring hur ny teknik inom området (xR, AI, fysiologisk övervakning etc) skapar nya möjligheter i utveckling av träning och operativ förmåga.

Inriktning för *samverkansprogrammet* ligger till stor del på innovation genom civil-militär samverkan. Inom Militärt innovationsprogram (MIP) har FMV under 2022 genomfört två *Tech Day*, vilket är ett koncept för att knyta civil teknikutveckling till försvarssektorn. Den första *Tech Day* var inriktad mot tillämpningar inom försvarsmedicin och den andra mot verksamhet inom rymdarenan. Utöver detta har området material och produktionsteknik övergått från förstudie- till etableringsfas. Projektets fokus ligger på att öka medvetandet inom etablerade FoT-områden för problemställningar kopplat till området och att öka kontaktytan mot civila utförare samt genomföra verksamhet utanför ordinarie FoT. Den mer produktnära teknikutvecklingen inom samverkansprogrammet genomförs inom delområdet militär elektronikutveckling där man initierat två nya projekt under året.

Inom området *sensorer och signaturanpassning* har arbetet med fokuseringsfri optik och lasersignatur-reduceringar av optiska system fortsatt att höja förmågan hos de militära användarna. Området stödjer även anskaffning av olika system som har målsökare och spaningssystem. Inom sensorområdet har stödet också ökat till modernisering av och införande av nya sensorer ingående i "Sensorsystem NY". Samtliga delområden deltar i flera olika internationella samarbeten, exempel är EDA, EU/PADR, Nato och bilaterala samarbeten med USA samt olika Europeiska länder. Dessutom har konstellationer där FOI och svensk industri ingår under året vunnit några forsknings- och materielutvecklingsprojekt inom EDF:s utlysning från år 2021 vilka stödjer utvecklingen inom andra kompetensområden.

Inom området *marksystem* har teknikstudier genomförts för att utveckla soldatutbildningen med moderna utbildningshjälpmedel samt inledande studier av exoskelett⁴⁰. Inom delområdet stridsfordonsutveckling har teknikstudier genomförts avseende samverkan mellan stridsfordon, mellan stridsfordon och UAV-system, samt mellan stridsfordon och UGV-system. Dessa teknikstudier stödjer kravställningen mot nästa generations stridsfordon som ska vara operativa runt år 2030. Därutöver har teknikstudier av långgräckviddiga artillerisystem, raketartillerisystem, beväpnade *Remotely Piloted Aircraft System* (RPAS) och patrullrobotsystem inletts.

⁴⁰ Även kallat yttre skelett

Inom området *flygsystem* har teknikutvecklingsprojekt bedrivits inom bland annat områdena: Mer Elektriska Flygplan (MEA), små gasturbiner, lågsignaturmaterial och -strukturer, avionik, högfrekvenselektronik, aerodynamik, strukturmekanik samt till stöd för obemannad luftfart. Projekten bidrar till att vidareutveckla en nationell förmåga till konceptutveckling av militära flygsystem.

Teknikutvecklingen inom *undervattensområdet* har bl.a. genom sjöprov utvärderat *Distributed Acoustic Sensing* (DAS) som ett sensorsystem för undervattensdomänen. Arbete med olika arrayformationer inom fiberlaserhydrofoner har studerats och provats till sjöss. Artificiell intelligens, med fokus på *Machine Learning* (ML) har även studerats för att i framtiden möjliggöra autonoma sensorsystem. Vidare har ny elmotordesign studerats för att bädla för en möjlig prototyp och kommande undervattenssystem. EDA-projektet SALSA har genomfört en slutövning rörande undervattenskommunikation utanför Norge med gott resultat. Därutöver har Nato-övningen *Robotic Experimentation and Prototyping Maritime Unmanned Systems (REPMUS)/Dynamic Messenger* följts för att bl.a. studera integration av obemannade farkoster i en sjöstyrka.

Inom *telekrig* har tekniska idéer och konkreta förslag till lösning utvecklats och provats i studieförsök vilket i sin tur legat till grund för och möjliggjort en relativt snabb upphandling av verkanssystem mot drönare. Vidare har teknikutvecklingen aktivt bidragit till en konkret förmågeökning i samband med materielomsättning och upphandling av telekrigssystem.

Inom området *vapen och skydd* har teknikutveckling bedrivits inom värdering av vapen- och skyddssystem, inom verkansformer, vapen- och skyddstekniker, samt inom riktade energivapen. Teknikutvecklingen lägger grund för användning, anskaffning och omsättning av vapen och bekämpningssystem, verkansdelar, skydd och skyddssystem för strid mot framtidens kvalificerade motståndare. Utvecklingen har realiserbarhetsprövat teknologier och system samt föreslagit demonstratorverksamhet och därmed identifierat effektdimensionerande förmågor för strid mot en kvalificerad motståndare.

Inom domänområdet *sjösystem* har utvecklingsprojekt genomförts, i samverkan med KTH, inom fartygsmodellering med syftet att skapa analysmodeller för fartygssystem och inom området skeppsteknik och därmed skapa underlag för konstruktion av fartyg och bidra till vidmakthållande av den nationella skeppsbyggnadskompetensen. Inom verkanstålighet har utvecklingsprojekt genomförts i syfte att skapa bättre kunskap om materialval för att begränsa konsekvenser av vapenverkan i egna plattformar. Förberedelser pågår för olika teknikutvecklingsprojekt. Inom obemannade sjögående plattformar syftar projektet till att skapa kunskap om hur dessa system bör konstrueras för att nå bästa effekt. Inom humandyk syftar projekt till att bidra till säker och operativt relevant militär dykverksamhet.

Området *rymdsystem* har genomfört studier inför fysiska prov för inmätning av satelliter som en del av en militär rymdlägesbild med målet att framgent skapa en ny förmåga. Arbete har påbörjats med ett bi-lateralt demonstrationsprojekt inom rymdbaserad-databehandling som kommer att fortlöpa till 2025.

Inom området *skydds- och anläggningsteknik* har tilltänkta leverantörer av teknikutvecklingsprojekt inom området erhållit en gemensam förståelse av befintlig teknik för skydd och försörjning samt hur dessa samverkar i en befästning. Förståelse för relationerna mellan befästningselementens värde, skydd och försörjning är en förutsättning för kommande teknikutvecklingsprojekt och har ökat under året.

Transferprogram

Under året har två förstudier inom sjödomänen startat och ett inom markområdet med fokus på skydd mot UAV. Förstudierna har till uppgift att ta fram demonstratorprojekt för kommande år. Utöver detta har demonstratorprojekt startat inom cyberdomänen och inom logistikområdet samt ett transferprojekt inom Försvarsmedicin.

Studier och konceptutveckling

Studier syftar till kunskapsuppbyggnad och till att ta fram beslutsunderlag avseende Försvarmaktens utveckling på både kort och lång sikt. Studierna har resulterat i allt från analyser, koncept, strukturer och spelkort till hela planeringsunderlag. Deltagande har skett i arbetet med Försvarmaktens Perspektivstudie (PerP) vilket bl.a. bidragit med koncept- för förmågeutveckling. Studiernas omfattning har ökat under året men har påverkats negativt av bristen på personalresurser. De studier som slutrapporterats under året har berört flera domäner. Exempel på slutförda studier är inom markdomänen studien markstridskoncept Övre Norrland, inom sjödomänen marin logistik och infrastruktur, inom luftdomänen studie om luftförsvar bortom 2040. Andra områden som kan nämnas är studier för klimatneutral försvarmakt, förmågeinriktande RPAS - och *Unmanned Aerial System* (UAS)-koncept, Försvarmaktens vädertjänst 2035 och inom logistiken studie om lagerhållning, transport och distribution.

Arbetet med perspektivstudien har under det gångna året fokuserat på utveckling av försvarmaktsstrukturer mot 2035, sammanställning av studieresultat och författande av slutrapport. Under vår och höst har perspektivstudien lämnat stöd till framtagandet av Försvarmaktens underlag för fortsatta politiska ställningstaganden, inkluderat överbefälhavarens militära råd, som överlämnades till regeringen den 1 november.

Strukturframtagandet har genomförts i en iterativ process där olika strukturer har värderats och justerats genom operativa spel och diskussioner. Kontinuerligt har preliminära slutsatser från Rysslands anfallskrig mot Ukraina och Sveriges påbörjade integration i Nato inarbetats.

Slutsatser från perspektivstudiens omvärldsanalys låg till grund för Försvarmaktens svar den 28 september ⁴¹ på uppdraget från regeringen att redovisa underlag om internationella försvars- och säkerhetspolitiska förhållanden. ⁴² Perspektivstudiens samlade resultat med militärstrategisk analys, förvarskoncept mot 2045 och förslag till framtida försvarmaktsstruktur har vidare legat till grund för den föreslagna förmågeutvecklingen som presenteras i överbefälhavarens militära råd enligt regeringens planeringsramar.

Perspektivstudien har genomförts med stöd från Försvarmaktens studieorganisation. Detta stöd har utgått från operativ huvudstudie och studier inom domänerna sjö, luft, mark och cyber samt funktionerna ledning, logistik, underrättelse- och säkerhetstjänst samt totalförsvar. Domänstudierna är genomförda vid respektive försvars- och stridskraftsstab.

Strategiska kompetenser

Försvarmakten ska i årsredovisningen redovisa hur myndigheten säkerställer tillgången till strategiska kompetenser vid höjd beredskap och då ytterst i krig

RB p 8

Analysen som påbörjades under 2021 har fortsatt under året och kommer så även göra under inledningen av 2023. Med anledning av detta avser Försvarmakten att återkomma med resultat i årsredovisningen 2023.

Definitionen och innehåll i analysen är densamma som redovisades i årsredovisningen 2021.

⁴¹ FM2022-19979:5 Underlag inför kommande beslut om försvarspolitisk inriktning, 2022-09-28

⁴² Regeringsbeslut 5, 2022-06-02, Ändring av uppdraget att ta fram underlag inför kommande beslut om försvarspolitisk inriktning (Fö2022/00819),

Verksamhetsutfall anslag 1:4 per FoT-områden och andra FoU-områden

Område (Mnkr)	Forskning 2022	Teknikutv. 2022	Totalt 2022	Totalt 2021	Totalt 2020	Not
Ledning och MSI (människa och systeminteraktion)	46,0	7,8	53,8	48,6	49,8	
Militära professionen	20,3		20,3	33,3	33,3	
Krigsvetenskap	24,6		24,6			1
Sensorer och signaturanpassning	65,5	27,3	92,8	86,2	94,1	2
Undervattensteknik	53,8	14,4	68,2	59,9	61,3	
Vapen och skydd	74,5	39,8	114,2	82,5	105,9	
Operationer i Cyberdomänen	19,0	0,9	19,9	18,8	19,5	
Telekrig	71,6	15,5	87,1	89,8	86,7	
Försvarsrelaterad medicin	28,7		28,7	27,0	25,3	
Flygsystem	28,8	26,0	54,8	37,8	42,6	
Temaområden	16,2	1,2	17,4	7,3	5,6	
Samverkansprogrammet	9,2	11,1	20,3	31,6	25,6	
Underrättelse- och säkerhetstjänst	15,9		15,9	14,8	15,0	
Program för Forskningsgskanning och teknisk prognos	6,1	8,1	14,2	10,4	11,1	
Program Militär OA				5,0	0,5	3
Sjösystem	3,8	4,4	8,3	7,0	2,8	
Marksystem	7,3	3,3	10,5	3,9	0,5	4
Rymdsystem	8,7	1,7	10,4	7,0	1,4	5
Specialoperationer	5,0		5,0			6
Delsumma FoT	500,0	161,4	666,3	570,7	581,0	
Forskning- och teknologitransfer			19,4	16,1	30,8	
Forsknings- och utvecklingssamarbete inom den Europeiska försvarsbyrån, EDA			7,9	4,8	2,5	
Nationella flygtekniska forskningsprogrammet, NFFP			20,0	15,0	15,0	7
Koncernstödsuppdrag, inkl. FLSC och OA-stöd			70,4	64,0	66,5	
Studier och konceptutveckling			38,0	38,3	34,7	
Totalt	500,0	161,4	822,1	708,9	730,5	

Tabell 11 Verksamhetsutfall anslag 1:4 fördelat på FoT-områden, koncernstödsuppdrag samt studier m.m.

1. Fr.o.m. 2022 har delar av Militära professionen flyttats till det nya FoT-området Krigsvetenskap.
2. Nytt FoT-område fr.o.m. 2022.
3. Ingår fr.o.m. 2022 i FoT-område Krigsvetenskap med projektbenämningen FoT Militär OA.
4. Nytt FoT-område fr.o.m. 2020.
5. Nytt FoT-område fr.o.m. 2020.
6. Eget FoT-område fr.o.m. 2022.
7. Högsta finansiella villkor enligt regleringsbrev för budgetåret 2022 är 20 miljoner kronor.

Materielutveckling

Materielutvecklingen syftar till att, utifrån ett tekniskt perspektiv, stödja krigsförbandens långsiktiga utveckling mot operativa krav och realiseringen av en planerad insatsorganisation. Materielutvecklingen utgår från hot och möjligheter som ges av omvärldsutveckling i allmänhet och en accelererande teknikutveckling i synnerhet. Här utgör samordningen av utvecklingsplaner för olika operationsmiljöer en viktig del. I förekommande fall beaktas även den fysiska operationsmiljöns påverkan på teknisk systemprestanda, exempelvis avseende klimatologi.

Under året har fokus varit på uppstart av verksamhet inom Försvarsmaktens program för demo- och materielutveckling av icke-objektsbunden materielutveckling. Projektportföljen omfattar samtliga av Försvarsmaktens domäner; luft, mark, sjö, cyber och rymd. Till exempel genomförs inom markdomänen en förstudie på nästa generations markplattform och inom sjödomänen en demonstrator kopplad till modulär minräls vilka båda slutredovisas under 2023.

European defence fund (EDF) är ett fortsatt viktigt verktyg för internationell samverkan inom programmet. Tre projekt inom ledningssystemområdet fick under 2022 tilldelning från EU-kommissionen.

Amf 4 övar minläggning i Ystads hamn (Foto Hannes Holmström)

Övrig resultatredovisning

Internationellt samarbete

Försvarsmakten ska redovisa utvecklingen och sitt deltagande i bi- och multilaterala samarbeten enligt följande:

RB p 5

- en särskild redovisning hur det svensk-finska försvarssamarbetet samt det trilaterala samarbetet mellan Sverige, Finland och USA fortskrider,
- den trilaterala avsiktsförklaringen mellan Finland, Norge och Sverige avseende fördjupat operativt försvarssamarbete,
- den trilaterala avsiktsförklaringen mellan Danmark, Norge och Sverige avseende fördjupat operativt försvarssamarbete,
- myndighetens samarbeten med Danmark, Estland, Frankrike, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Tyskland och USA,
- myndighetens samarbete med Nato, EU, FN, Nordeco, Joint Expeditionary Force (JEF), Framework Nations Concept (FNC), European Intervention Initiative (EI2) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).
- myndighetens deltagande i Pesco-projekt

Av redovisningarna ska framgå vilka huvudsakliga aktiviteter som har genomförts, vilka resultat som har uppnåtts och hur resultatet har påverkat Försvarsmaktens operativa förmåga.

Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtagit i förberedelserna för det svenska EU-ordförandeskapet 2023.

Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa en analys över vilka forsknings- och utvecklingsprojekt i Europeiska försvarsfonden som myndigheten kan dra nytta av. Försvarsmakten ska även redovisa erfarenheter av tillämpningen av medfinansieringsmekanismen för den Europeiska försvarsfonden. Redovisningen ska inkludera en analys över vilka anpassningar av processen som krävs till det fortsatta arbetet med Europeiska försvarsfonden.

Utveckling av det internationella samarbetet

Sveriges säkerhet är beroende av internationella samarbeten. Dessa är av vikt både för att stärka den nationella militära förmågan och för att bidra till säkerhet och stabilitet i Sveriges närområde. Riksdagen har därför beslutat att verksamheten inom det militära försvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra. Detta sker genom samarbete med Nato, Europeiska Unionen (EU) och Förenta Nationerna (FN), vilka kompletteras med andra bi- och multilaterala samarbeten. Mot den bakgrunden har samarbetet fortsatt under 2022 med för myndigheten prioriterade länder och organisationer, där arbetet rörande förberedelser inför anslutningen till Nato utgjort en särställning. Den fortsatta ökningen av antalet internationella samarbeten har över tid medfört ett allt högre tryck på myndighetens samtliga nivåer, vilket kräver prioriteringar för att undvika oönskade direkta och indirekta effekter på såväl nationell förmågeuppbyggnad som de internationella samarbetena. Givet Sveriges ansökan om medlemskap till Nato ser Försvarsmakten ett fortsatt behov av att avväga ambitioner och koordinera arbetet inom bland annat FN, EU samt de bilaterala och nordiska samarbetena utifrån åtagandena i Nato.

I huvudsak bedöms de internationella samarbetena under 2022 ha haft en positiv inverkan på Försvarsmaktens operativa förmåga.

Bilaterala samarbeten

Finland

Under 2022 har samarbetet med Finland ytterligare intensifierats och efter att pandemin släppt sitt grepp har också de fysiska mötena och övningarna återtagit normala rutiner. Hela året har präglats av den ryska aggressionen mot Ukraina samt de efterföljande Natoansökningarna från Finland och Sverige. Arbetet har följt det gemensamma militärstrategiska konceptet och Interoperabilitetsnivå 23 har snart implementerats fullt ut. Med anledning av Natoansökan behöver dock det militärstrategiska konceptet och framför allt Interoperabilitetsnivå 27 uppdateras.

En stor del av samarbetet under 2022 har fokuserat på att koordinera de aktiviteter som genomförs i anslutning till Natoansökan och frekvensen på bilaterala diskussioner mellan strategicheferna och operationscheferna har ökat.

Övningsverksamheten har återupptagits efter den något lägre intensiteten under pandemin och under året har utöver de redan i förväg planerade övningarna även uppkomna beredskapsövningar genomförts, såsom ökad närvaro på Gotland samt övning *Vigilant Knife* med svensk trupp under finsk ledning i norra Finland. Erfarenheterna från denna typ av övningar har visat sig oerhört värdefulla och arbete med att implementera dessa pågår.

Erfarenheterna visar tydligt att trots att undertecknandet av ett bilateralt värdlandsstöddavtal (MoU HNS) med Finland under 2022 med syftet att ytterligare underlätta möjligheterna att både sända och motta militära förband mellan våra länder, är det fortsatt juridiska hinder i vägen för att det skall fungera fullt ut. Försvarsmakten kommer under första kvartalet 2023 hemställa till regeringskansliet (försvarsdepartementet) om att förhandla ett HNS MoU TA.⁴³ Arbetet med att identifiera vad denna överenskommelse måste omhänderta har redan påbörjats i dialog med Finland.

Under året har man även tagit fram ett tankepapper som beskriver FISE:s roll i ett framtida nordiskt försvarssamarbete när samtliga nordiska länder ingår i försvarsalliansen Nato. Tankepapperet godkändes på *FISE Chiefs Meeting 2022* och kommer att ligga till grund för fortsatt arbete och uppdatering av *FISE Military Strategic Concept* (FISE MSC).

Danmark

Samarbetet med Danmark bedrivs huvudsakligen inom ramen för Nordefco och det trilaterala samarbetet mellan Sverige, Norge och Danmark. Det bilaterala samarbetet utgår från av regeringen givna inriktningar och beslut, inklusive det bilaterala samförståndsavtalet för försvarssamarbete som undertecknades i januari 2016. Av samförståndsavtalet framgår att samarbetet syftar till att stärka de båda ländernas operativa förmåga samt till att stärka samarbetet inom flygdomänen och den marina domänen, bl.a. vad avser förenklat tillträde till luftrum och territorialvatten.

Under 2021 slutfördes förhandlingar om fördjupat marint samarbete och regeringsbeslut för att ingå avtal inkom under första kvartalet 2022. Avtalet skrevs därefter under i oktober 2022. Ett fördjupat marint samarbete syftar ytterst till att skapa förutsättningar för ökad handlingsfrihet och att stärka Försvarsmaktens operativa förmåga.

Samarbetet avseende förenklad och snabb tillträdesprocess för genomflygningar av danskt och svenskt territorium, inklusive genomflygningar med incidentjaktberedskap, fortskrider. Genomflygningar i svenskt luftrum har genomförts med specifika och förbestämda flygrutter. Samarbetet ökar i huvudsak Försvarsmaktens handlingsfrihet.

Försvarsmakten har under 2022 hemställt om regeringens bemyndigande att placera stabsofficerare på danska Forsvarskommandoen samt ingå avtal med Danmark om fördjupat samarbete avseende personalutbyte. Hemställan bejakades och regeringen fattade beslut i november 2022. Personalutbytet förväntas bidra till det stärkta operativa samarbetet med Danmark och det nordiska samarbetet. Danmark har under året placerat en samverkansofficer vid den svenska insatsstaben och en försvarsattaché har ackrediterats till Sverige.

Estland, Lettland och Litauen

Samarbetet med Estland, Lettland och Litauen har fokus på erfarenhetsutbyte samt utbildnings- och övningssamarbete. Flertalet högnivåmöten har genomförts med de baltiska länderna inom olika samarbetsformat samt stabsamtal på militärstrategisk nivå med Estland i oktober 2022. Under det gångna året har Försvarsmakten för första gången bemannat en multinationell divisionsstab i Natos styrkestruktur, *Multinational Division North* i Lettland. Detta har stärkt samarbetet med ramnationerna och värdlandet samt bidragit till Försvarsmaktens uppbyggnad av den egna divisionen. Samarbetet under 2022 bedöms sammantaget ha bidragit till att stärka den militärstrategiska interoperabiliteten med de baltiska länderna.

⁴³ TA står (i detta fall) för *Technical Agreements*. Dessa är kopplade till MoU och juridiskt bindande men är mer konkreta och detaljerade än MoU.

Frankrike

Försvarmaktens samarbete med Frankrike har fortsatt utvecklats under 2022. Det svenska militära styrkebidraget till insatsen, *Operation Barkhane Task Force Takuba*, avslutades planenligt under våren 2022. Sveriges åtagande i insatsen har rönt stor uppskattning i Frankrike och bland deltagande nationer, vilket sannolikt har stärkt den bilaterala relationen med Frankrike. Under hösten genomfördes samtal med den franska insatschefen för att bland annat diskutera möjligheter till fortsatt operativt samarbete på den internationella arenan, övningsutbyte, totalförsvarskoncept och Sveriges kommande Natoanslutning. Vidare har stabssamtal på militärstrategisk nivå genomförts i Paris under slutet av året.

Försvarmakten har fortsatt dialogen rörande implementering av den bilaterala avsiktsförklaringen om fördjupat försvarssamarbete som signerades i september 2021. Det bilaterala samarbetet sker på såväl strategisk- som försvarsgrensnivå och rör förmågeutveckling, materielutveckling och anskaffning, utbildning, övning och träning. I synnerhet armén har intensifierat samarbetet med den franska armén, främst avseende förmågeutvecklande verksamhet. Under 2022/2023 deltar Försvarmakten för första gången med en stabsofficer i den högsta franska militära utbildningen, *Centre des hautes études militaires* (CHEM).

Nederländerna

Samarbetet mellan Nederländerna och Sverige är välutvecklat och omfattande. I samband med ett nederländskt statsbesök i Sverige under november 2022 tecknades ett förnyat bilateralt samförståndsavtal avseende försvarssamarbete. Inom Försvarmakten sker det bilaterala samarbetet främst på försvarsgrensnivå. Den aktiva relationen mellan försvarsmakterna upprätthålls i dag huvudsakligen inom övning och utbildning, marinområdet, C-IED, försvarsmateriel samt inom ramen för multilaterala samarbeten (Nato, EU, JEF). Samarbetet under 2022 har befast de goda relationerna på försvarsmaktsnivå mellan länderna. Den förnyade avsiktsförklaringen samt överbefälhavarens besök till Nederländerna i november bedöms ytterligare förbättra förutsättningarna för ett fördjupat samarbete.

Norge

Samarbetet med Norge bedrivs huvudsakligen inom ramen för Nordefco och det trilaterala samarbetet mellan Sverige, Norge och Finland. Tyngdpunkten för det bilaterala samarbetet med Norge är ett nära utbildnings- och övningsutbyte på förbandsnivå, vilket återspeglats i utbytet även under 2022 där övningen *Cold Response* kan utgöra ett exempel. Se underavsnitt *Internationella samarbeten, utbildnings- och övningsverksamhet* i resultatredovisningen *Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap* för redovisning av samarbeten på taktisk nivå.

Sammantaget bedöms det bilaterala utbildnings- och övningsutbytet med Norge ha gett stridstekniska erfarenheter och ha haft en positiv inverkan på den operativa förmågan.

Försvarmakten hemställde under 2022 om regeringens bemyndigande att placera stabsofficerare vid Forsvarets Operative Hovedkvarter i Bodø samt ingå avtal med Norge om fördjupat samarbete avseende personalutbyte. Hemställan bejakades och regeringen fattade beslut i november 2022. Personalutbytet förväntas, likt utbytet med Danmark, bidra till det stärkta operativa samarbetet med Norge och det nordiska samarbetet. Norge har under året placerat en samverkansofficer vid den svenska insatsstaben.

Polen

Försvarmakten arbetar kontinuerligt för att vidmakthålla och utveckla nivån på det bilaterala försvarssamarbetet med Polen. Till stöd för detta har dialogen på militärstrategisk och operativ nivå fortsatt under det gångna året, då flera högnivåmöten med Polen genomförts. Polen har varit en viktig samarbetspartner kopplat till Sveriges stöd till Ukraina.

Storbritannien

Samarbetet med Storbritannien utgår från av regeringen givna inriktningar och beslut, inklusive den bilaterala avsiktsförklaringen (*Statement of Intent*) från 2014. Av avsiktsförklaringen framgår att samarbetet ska syfta till att optimera användningen och utvecklingen av ländernas försvarsförmågor. Vidare ska samarbetet bidra till att förstärka möjligheten till operativ samverkan.

Samarbetet bedrivs huvudsakligen inom ramen för det brittiskleda *Joint Expeditionary Force* (JEF), *Future Combat Air System Cooperation* (FCASC) samt det brittiska *Development, Concepts and Doctrine Center* (DCDC). Utöver samarbete inom dessa områden har Försvarsmakten deltagit i MoU möte. Gemensamma försvarspolitiska och militärstrategiska stabssamtal kommer att genomföras i inledningen av 2023.

Under året har samarbetet främst koncentrerats till verksamhet inom ramen för *Joint Expeditionary Force* och de gemensamma aktiviteter som genomförts med anledning av det försämrade omvärldsläget. Sammantaget har verksamhetsåret haft en positiv inverkan på Försvarsmaktens interoperabilitet, till del utvecklat förmågan till världlandsstöd genom de övningar som genomförts på svenskt territorium och bidragit till stärkt bilateral relation med Storbritannien och JEF partnernationer.

Future Combat Air System Cooperation (FCASC)

Sverige, Italien och Storbritannien ingick i december 2020 ett trilateralt *Memorandum of Understanding* (MoU) om samarbete rörande framtida stridsflygförmåga, FCASC. Verksamheten inom ramen för avtalet under 2022 redovisas i *underbilaga 2.1 (hemlig) – Hemlig resultatredovisning materielinvesteringar*.

Development, Concepts and Doctrine Center (DCDC)

Samarbetet med Storbritannien inom det doktrinära och konceptuella utvecklingsområdet DCDC är ett prioriterat och strategiskt långsiktigt val som har fortsatt under året. Samarbetet har bl.a. bidragit till Försvarsmaktens Perspektivstudie (PerP), vilken i sin tur resulterar i ingångsvärden till den strategiska inriktningen av verksamheten.

Ländernas respektive försvarsmakt har även ett nära utbyte inom utbildningsverksamhet, exempelvis vinterutbildning, vilket genomförs regelbundet, så även under 2022.

Tyskland

Under våren har stabssamtal på militärstrategisk nivå genomförts med Tyskland i Stockholm. Samtalet syftade till att diskutera det nya säkerhetspolitiska läget samt att inrikta det bilaterala samarbetet. Försvarsmakten och Bundesministerium har ett gemensamt intresse av att utveckla samarbetet och identifiera möjligheter till framtida samarbeten, exempelvis inom ramen för övnings- och utbildningsverksamhet samt inom ramen för förmåge- och materielutveckling. Det finns ett stort intresse från tysk sida avseende Sveriges eventuella Natomedlemskap med tonvikt på ökat regionalt samarbete i den marina domänen i Östersjöregionen. Under året har Försvarsmakten påbörjat bemanning av en position vid *Baltic Maritime Component Command* (BMCC).

USA

Samarbetet med USA utgår från den avsiktsförklaring (*Statement of Intent*) som undertecknades 2016, vilken omfattar avsikten att utöka samarbetet inom interoperabilitet, övning och utbildning, materielsamarbete, forskning och utveckling samt internationella operationer.

Försvarsmakten har sedan 2016 arbetat intensivt för att fördjupa samarbetet inom samtliga ovan angivna områden. På strategisk nivå genomförs stabssamtal och arbetsmöten med såväl *US Joint Staff* som med *US EUCOM*, där delar av samtalen även förs i en trilateral kontext mellan Sverige, Finland och USA.

Försvarsmakten står återkommande värd för högnivåbesök med representanter från den amerikanska försvarsmakten samt deltar i seminarier och utbildningar som organiserats av *US Joint Staff* och/eller *US EUCOM*. Under året har Försvarsmakten kunnat placera en samverkansofficer vid *US Joint Staff* vilket förbättrat förutsättningarna till en fördjupad dialog och stöd vid implementeringen av gemensam verksamhet.

Övningsamarbetet utvecklas över tid både vad avser kvantitet och komplexitet inom så väl bi- som multilaterala övningar i Sverige och i vårt närområde. Som en följd av det försämrade säkerhetsläget i Europa har närvaron av amerikanska enheter i Sveriges närområde ökat. Detta har bidragit till att de svenska förbanden, på ett mer rutinmässigt sätt, getts möjlighet att samöva och genomföra aktiviteter med amerikanska enheter och förband. Även planeringsprocessen inför dessa övningar har utvecklats. Som en följd av Sveriges ansökan om medlemskap i Nato har Försvarsmakten inlett en dialog med USA om hur det bilaterala samarbetet kan utvecklas och ytterligare fördjupas.

Multilaterala samarbeten

Nato

Samarbetet med Nato har sedan ett flertal år varit centralt för svensk förmågeutveckling. Detta avseende såväl nationell försvarsförmåga som förmåga att genomföra operationer tillsammans med andra i eller utanför närområdet. Det svenska partnerskapet med Nato har gett tillgång till standardiserings-, evaluerings-, och certifieringsverksamhet avseende såväl metoder som teknik liksom även kvalificerad utbildnings- och övningsverksamhet. Sverige har inom Nato haft status som *Enhanced Opportunities Partner* (EOP).

Under inledningen av 2022 fortsatte formerna för informationsutbyte och krishantering med Nato att vidareutvecklas inom ramen för denna partnerstatus, bland annat genom deltagande i gemensam övningsverksamhet och genom slutförandet av arbetet med ett s.k. *Technical Arrangement* för värdlandsstöd.

Partnership for Peace Planning and Review Process (PARP) och partnerskapsmålen har varit centrala för förmågeutvecklingen och interoperabiliteten och därmed möjligheten att genomföra militära operationer inom ramen för Nato men även inom EU, FN och OSSE. Dess målformuleringar har utvecklats inom ramen för *Individually Tailored Partnership Program* (ITPP), vilket har bidragit till att stärka kopplingen mellan PARP och *Individual Partnership and Cooperation Programme* (IPCP).

Det fullskaliga ryska anfallet mot Ukraina den 24 februari har förändrat svenskt samarbete med Nato i grunden då samarbetsavtalet mellan Sverige, Finland och Nato aktiverades. Detta har bland annat medgett fördjupat informationsutbyte och utökad bemanning vid ett flertal av alliansens staber samt ökad insyn i dess stabsprocesser.

Svensk ansökan om medlemskap i alliansen den 18 maj och erhållen status den 5 juli som inbjudet land till Nato, tillsammans med Finland, har förändrat syftet med Försvarsmaktens samarbete med Nato. Samarbetet har där efter, med stor nytta av tidigare genomfört samarbete, fortgått med syftet att uppnå full integrering som medlem i Nato. Detta har pågått, och pågår, parallellt med den politiska medlemskapsprocessen.

Integrationsarbetet inleddes formellt vid den konferens, *Initial Integration Conference* (IIC), som genomfördes den 20 juli i Bryssel med syfte att inrätta en arbetsgrupp för svensk Natointegrering (*Accession and Integration Working Group*, AIWG). Inom ramen för denna arbetsgrupp har svensk nationell plan för integrering i Nato inom ett antal funktionsområden utarbetats. Nato har utarbetat en motsvarande plan med syfte att stödja den svenska integreringen. Utvecklandet av planen fortskrider med målsättningen att vara klar under sommaren 2023.

Parallellt med ovan nämnda integrationsarbete har Försvarsmakten stött regeringskansliets arbete med efterfrågade underlag, bland annat till *NATO Defence Planning Process* (NDPP), som syftar till att integrera svenska nationella förmågor med alliansens. Bland annat har interimistiska förmågemålsättningar för Sverige tagits fram inom ramen för NDPP. Dessa avses att fastställas på Natos försvarsministermöte i februari 2023, oaktat om Sverige är medlem eller inte vid tidpunkten.

Slutligen har även fördjupad samordning genomförts med andra berörda myndigheter samt med relevanta aktörer inom Nato inom ett flertal olika ämnesområden.

EU

Försvarmakten deltar i EU:s krishanterings- och utbildningsinsatser vilka bidrar till fred och säkerhet i berörda länder och regioner samt till att höja den samlade europeiska militära förmågan. Deltagandet i respektive EU-insats redovisas under avsnittet *Internationella insatser*.

Sverige bemannar fem stabsbefattningar i EU:s militära stab (EUMS), varav en befattning ingår i *Military Planning and Conduct Capability* (MPCC). Deltagandet bidrar till EU:s gemensamma utveckling av förmågan till krishantering samt förmåge- och konceptutveckling inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP). MPCC planerar och leder pågående utbildningsinsatser på militärstrategisk nivå.

Under året har myndigheten fortsatt att bidra till utvecklingen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP) bland annat genom militära råd samt med ämnesexperter. Bidragen utgör en delmängd i de svenska underlag som avhandlats inom ramen för EU:s militärkommitté och dess arbetsgrupper samt inom ramen för andra tillfälligt sammansatta arbetsgrupper. Förutom de återkommande mötena i EU:s militärkommitté har under året tre möten genomförts på försvarschefsnivå, vilka utgör viktiga delavstämningar i arbetet att driva den militära utvecklingen inom GSFP framåt.

Under ledning av det franska respektive tjeckiska ordförandeskapet har ett antal möten i försvarsformat genomförts inom EU:s ordförandeskapstrio i syfte att driva det gemensamma 18-månadersprogrammet framåt vad avser försvarsfrågorna.

Under 2022 har myndigheten i dialog med Förvarsdepartementet fortsatt planeringen för att stödja det svenska EU-ordförandeskapet 2023. Under ordförandeskapet kommer stöd till Förvarsdepartementet ges inom ramen för ett antal attachébesök av rådsarbetsgrupper och andra arrangemang som avses genomföras i Sverige och Bryssel.

Under 2022 har deltagande i och bidrag till EU:s förmågeutvecklingsarbete fortsatt, främst genom Europeiska försvarsbyrån (EDA), det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco), *Headline Goal*-processen samt Europeiska försvarsfonden (EDF). Ett grundläggande ingångsvärde är nationella förmågebehov på kort och lång sikt.

Försvarmakten har deltagit i, eller följt, arbetet inom flertalet av EDA:s arbetsorgan för förmågeutvecklings-samarbete liksom inom de arbetsorgan inom byråns teknologi- och innovationssamarbete som berör det bredare EU-policyområdet energi och miljö. Tyngdpunkten har varit på kravharmonisering, utbildning och övningar. Regelbunden samordning har genomförts med Regeringskansliet, Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Med representation i EDA:s styrelse medverkar Försvarmakten till att utforma EU:s militära förmågeutvecklingsplan (*Capability Development Plan*, CDP) och de prioriteringar som syftar till att utgöra utgångspunkt för förmågesamarbetet i Europa.

Inom Pesco har Försvarmakten deltagit i projekten *Military Mobility*, *European Medical Command*, *EU Beyond Line of Sight* (BLOS), och *EU Collaborative Warfare Capabilities* (ECoWAR) samt varit observatör i *Maritime (semi-) Autonomous Systems for Mine Countermeasures* (MAS MCM), *Network of Logistic Hubs in Europe and Support to Operations* (EU LoG Hubs), *Common Hub for Governmental Imagery* (CoHGI), *Cyber Ranges Federation* (CRF) och *Defence of Space Assets* (DoSA). Genom deltagande i projekten erhålls insyn i utvecklingen av dessa områden, bland annat till stöd för den nationella förmågeutvecklingen. Deltagande som observatör möjliggör vidare utvärdering av svenskt engagemang i projekten. Under året har också femte vågens förslag till Pesco-projekt utvärderats inför ett eventuellt svenskt deltagande.

Försvarmakten använder den Europeiska Försvarsfonden (EDF) för att stödja forskning, teknikutveckling och materielutveckling som stärker Försvarmaktens förmågeutveckling. Försvarsmyndigheterna arbetar tillsammans i det nationella koordineringskontoret för EDF (EDF-kontoret) och har bidragit med förslag till EU-kommissionens arbetsprogram samt fleråriga perspektiv som utgör grunden för kommande utlysningar. Försvarsmyndigheterna har också arbetat med att identifiera långsiktiga mål och prioriteringar med EDF. Som en del i det arbetet har Försvarmakten, FMV och FOI tagit fram en myndighetsgemensam målbild för den Europeiska försvarsfonden.

Projektförslag till EDF inom arbetsprogrammet för 2021 har godkänts av EU-kommissionen. Svenska aktörer deltar i 21 av de 62 projekten. Av de tolv projektförslag som Försvarsmakten var berett att medfinansiera fick åtta tilldelning. Samarbete med andra stater tillsammans med det faktum att projekt inom EDF får medel från EU-budgeten leder till minskade kostnader och bidrar till ökad operativ förmåga. Den andra omgången med projektförslag har under året utarbetats av ansökande konsortier och myndigheten har i flera fall tagit ställning till om det finns möjlighet till medfinansiering för projekt som är i linje med de aktuella förmågebehoven. I flertalet fall har sådana möjligheter identifierats.

För att understödja beslut om medfinansiering av projekt har Försvarsmakten använt sig av den medfinansieringsmekanism som myndigheten föreslog inför inrättandet av EDF. Försvarsmakten konstaterar att mekanismen har gett en tillräcklig grund för att kunna fatta beslut om medfinansiering. Samtidigt har det i tillämpningen av mekanismen framkommit att EDF-arbetsprogrammets indelning mellan utvecklings- och forskningsprojekt inte nödvändigtvis stämmer överens med Försvarsmaktens motsvarande indelning, samt att de tidsperspektiv som berörs gör det svårt att hitta för ändamålet lämpliga investeringsobjekt som kan knytas till förslagen. Vidare har tidsförhållandena för beredning och inriktning av inkomna projektförslag inneburit utmaningar.

Förenta Nationerna (FN)

Samarbete med FN syftar till att fördjupa och bredda kunskap om FN-systemet samt att bidra med erfarenheter och expertis till utvecklingen av FN:s krishanteringsförmåga. Sveriges deltagande med väpnad styrka inom FN-insatser är långsiktigt. Dessa insatser redovisas under avsnittet *Internationella insatser*.

Tillsammans med Folke Bernadotteakademin (FBA) har arbetet med att arrangera två *Senior Mission Leader* (SML)-kurser med en internationell partner (Indonesien) genomförts.

European Intervention Initiative (EI2)

Försvarsmakten har under 2022 deltagit vid *Military European Strategic Talks* i Madrid och Oslo och deltar fortsatt i arbetsgrupperna *High North, East and Baltic*; *Sahel and Western Africa*; *External Influence in Africa* samt *Legal*. Initiativet syftar till att utveckla en gemensam strategisk kultur och därmed stärka den europeiska förmågan att agera militärt i händelser av en kris eller konflikt. Samarbetsformatet utgör en bra plattform för diskussion och informationsutbyte.

Joint Expeditionary Force (JEF)

Samarbetet leds av Storbritannien och syftar till att utveckla förmågan att kunna genomföra gemensamma aktiviteter och vid behov, efter politiska beslut, genomföra operationer i en JEF-kontext. I samarbetet ingår dessutom Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, Sverige och, sedan 2021, även Island.

Under 2022 har Storbritannien med stöd av medlemsländerna planerat och genomfört gemensamma aktiviteter med anledning av det försämrade omvärldsläget. Exempel på detta är: samordnad planering av övningar och aktiviteter (*JEF Integrated Options*), innefattande bl.a. riktat stöd till Sverige och Finland under pågående Natoanslutningsprocess. Därutöver har utvecklingen av *JEF Response Options* påbörjats vars övergripande avsikt är att komplettera Nato med förmågan att genomföra operationer i ett scenario mellan artikel 3 och artikel 5.

Vidare har Försvarsmakten bidragit med utbildningsstöd till Ukraina (OP INTERFLEX) i UK under hösten 2022.

Avslutningsvis har Försvarsmakten deltagit i flertalet JEF möten på operativ och militärstrategisk nivå samt i ledningsövningen *Joint Protector* i slutet av 2022, där Danmark stod som värd för övningen.

De gemensamma aktiviteterna har sammantaget haft en positiv inverkan på Försvarsmaktens interoperabilitet, till del utvecklat förmågan till värdlandsstöd genom de övningar som genomförts på svenskt territorium och bidragit till stärkt bilateral relation med Storbritannien och JEF partnernationer.

Framework Nations Concept (FNC)

Samarbetet inom FNC leds av Tyskland och rymmer en rad olika förmågeprojekt. Försvarsmakten deltar i ett projekt inom sjukvård och har under 2022 ändrat status från observatör till deltagare i projektet *Baltic Maritime Component Command* (BMCC) i och med att Försvarsmakten sedan augusti 2022 bemannar BMCC i Rostock, Tyskland. Bemanningen bedöms ge ömsesidiga vinster avseende samarbetet med Tyskland i södra Östersjöregionen, vilket i sin tur bidrar till utvecklingen av det marina samarbetet med östersjöländerna. Försvarsmakten är även observatör i tre projekt: ett om skydd mot kemiska, biologiska, radioaktiva och nukleära vapen, ett projekt om geologiskt-, meteorologiskt- och oceanografiskt stöd, samt ett projekt om markbaserat luftförsvar och kontraraketartilleri. Deltagandet innefattar inga åtaganden men ger Sverige möjlighet att delta i sådana projekt som bedöms gagna utvecklingen av den svenska försvarsförmågan.

Nordic Defence Cooperation - Nordefco

Försvarsmakten har under det norska ordförandeåret 2022 varit en aktiv samarbetspartner inom Nordefco. En mängd frågor hanteras kontinuerligt inom de olika arbetsgrupperna för förmågeutveckling, materiel, personal- och utbildning, övning och träning, samt operationer. All verksamhet inom Nordefco bedrivs mellan linjeorganisationerna, vilket bedöms bidra till operativ effekt genom att aktiviteter och kontaktytor ökar interoperabiliteten.

Med Sveriges och Finlands kommande Natomedlemskap uppstår möjligheter att fördjupa det nordiska samarbetet, både i och utanför Nordefco. På militärstrategisk nivå har därför arbetet under 2022 dominerats av samtal kring framtiden för nordiskt försvarssamarbete. Det har bland annat diskuterats hur ett tätare nordiskt samarbete kring operationsplanering och förmågeutveckling kan tillgodose nationella, regionala och Natos behov. Dessutom har man resonerat kring hur Nordefco kan användas för att samla pågående bi- och trilaterala operativa samarbeten samt för att ensa nordiska ståndpunkter inför beslut i olika internationella fora.

Samarbete mellan Sverige, Norge och Finland

Samarbetet syftar till att fördjupa det operativa försvarssamarbetet mellan Sverige, Finland och Norge. Under året har samarbetet fortsatt att utvecklas i positiv riktning. Strukturen med militär koordineringsgrupp (MCG) och strategisk planeringsgrupp (SPG) har implementerats och en så kallad *table top discussion* har genomförts med politisk och militär medverkan. Samarbetet utvecklas mot att kunna genomföra gemensam operativ planering syftande till gemensamma operationer och detta krävde en ny avsiktsförklaring rörande det framtida samarbetet varför ett sådant undertecknades i november 2022. Under året har möten genomförts för att se över möjligheten att även inkludera Danmark i vissa delar.

Samarbete mellan Sverige, Finland och USA

Fortschridandet för det svensk-finska försvarssamarbetet samt det trilaterala samarbetet mellan Sverige, Finland och USA redovisas genom särskilda möten på Försvarsdepartementet.

Samarbete mellan Sverige, Danmark och Norge

Samarbetet syftar till att fördjupa det operativa försvarssamarbetet mellan Sverige, Danmark och Norge. En strategisk planeringsgrupp (SPG) och en Militär koordineringsgrupp (MCG) har etablerats. Under året har möten genomförts där frågan om hur försvarssamarbetet skulle kunna utvecklas trilateralt, men även tillsammans med Finland inom det nordiska försvarssamarbetet samt inom Nordefco.

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Försvarsmakten stödjer fortsatt Sveriges engagemang i OSSE genom att avdela en militär rådgivare till Sveriges permanenta delegation vid OSSE, som främst bevakar forum för *Security Cooperation*. Sverige överlämnade vid årsskiftet 2021-22 ordförandeskapet för OSSE och sitter under året med i den s.k. ”trojkan”, d.v.s. nuvarande ordförandeskapsland (Polen), föregående (Sverige) och kommande (Nord-Makedonien). Verksamheten har kraftigt påverkats av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, varför frågor om t ex konventionell rustningskontroll samt förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder varit aktuella, men samtidigt hämmats av mycket låsta positioner mellan olika aktörer.

Internationella samarbeten på försvarsgrens- och stridskraftsnivå

Jämfört med föregående år redovisas denna nivå av samarbeten under avsnittet *Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap*.

Internationell militär test-, utbildning- och övningsverksamhet (ITÖ)

ITÖ är internationell militär test-, utbildnings- och övningsverksamhet i Sverige med utländska förband och/eller utländsk militär materiel, syftande till att öka nyttjandegraden inom tillgänglig test-, utbildnings- eller övningsinfrastruktur till full kostnadstäckning. ITÖ ska på så sätt bidra till finansieringen av utprovningens förmåga och därmed minska Försvarsmaktens kostnad för att vidmakthålla nödvändig infrastruktur och personalresurser.

Det finns synergier i verksamheterna som kan bidra till ökad nationell operativ förmåga. Exempel är stöd med operativa transporter, såsom utländsk artilleribataljons transport till Älvdalen, en förmåga som behöver övas och prövas.

ITÖ får emellertid inte medföra negativa konsekvenser som påverkan på Försvarsmaktens verksamhet och tillväxt.

Tillgängliga övningsfält prioriteras i första hand för egen nationell verksamhet (Försvarsmakten och nationell försvarsindustri). Därefter prioriteras, vid internationell verksamhet, nationer enligt Försvarsmaktens Strategiska Inriktning. Samarbetet med Finland har högst prioritet. Därefter följer Storbritannien, USA de övriga nordiska länderna och Nato. ITÖ-verksamheten samordnas därför regelbundet (månadsvis) med FMV och FOI.

Under 2022 har ITÖ-verksamhet genomförts vid sju tillfällen med deltagare från Storbritannien, USA, Irland, Nederländerna, Schweiz, Tyskland och Ungern.

Verksamheten har bedrivits på FMV:s provplatser i Vidsel, Älvdalen (Försvarsmaktens övningsfält där FMV disponerar tolv veckor per år) och Karlsborg.

Målet är uppnått då internationell militär testverksamhet har genomförts utan påverkan på Försvarsmaktens verksamhet och tillväxt.

Rustningskontroll

Försvarsmaktens arbete inom förtroende- och säkerhetsskapande verksamhet inklusive rustningskontrollområdet syftar till att bidra till att Sverige uppfyller sina skyldigheter, bevakar sina rättigheter samt bidrar till ökad säkerhet och förtroende länder emellan.

Inom ramen för Wiendokumentet har informationslämning, vilken ligger till grund för transparens, genomförts inom angivna tidsförhållanden. Tre inkommande områdesinspektioner från Spanien, Tjeckien och Grekland samt en inkommande förbandsutvärdering från Grekland har tagits emot. Försvarsmakten har genomfört en utgående områdesinspektion i Österrike samt deltagit med gästinspektör i en luxemburgsk områdesinspektion i Schweiz. Vid två tillfällen har deltagande skett vid observation av övning: Norge och Estland. Vid fyra tillfällen har deltagande skett vid flygbas- och förbandsbesök samt förevisning: Grekland, Frankrike, Serbien, Cypern, Polen och Bulgarien. Stöd har lämnats genom att bistå Regeringskansliet med expertkunskap vid internationella samtal rörande förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder.

Inom fördraget om observationsflygningar har det genomförts en utgående, aktiv, observationsflygning tillsammans med Kanada och Storbritannien över Bosnien-Hercegovina samt en utgående, aktiv, observationsflygning tillsammans med Tyskland och Spanien över Georgien. Då det inte begärts någon kvot över Sverige har det heller inte tagits emot någon inkommande, passiv, observationsflygning. Deltagande har skett vid certifiering av nytt observationsflygplan med digitalkamera tillhörande Tyskland respektive ny digitalkamera tillhörande Rumänien.

Inom förhandlingsstöd har underlag lämnats till den årliga rapporteringen inom 1980 års vapenkonvention, Ottawakonvention och Klusterkonventionen. Deltagande och stöd har lämnats vid intersessionella möten inom 1980-årsvapenkonvention och Ottawakonventionen, Klusterkonventionens statspartsmöte, möten avseende *Lethal Autonomous Weapon System* (LAWS) samt FNs 25:e *Mine Action Meeting* (minpolitik).

Inom vapenkontrollsprotokollet *Small Arms and Light Weapons* har underlag lämnats för den årliga rapporteringen till OSSE angående identifierat överskott, samt beslagtagna och destruerade små lätta vapen. Underlag har även lämnats för informationslämning till FN avseende militärt innehav av konventionella vapen samt OSSE gällande dokumentet för uppförandekoden. Deltagande och stöd har lämnats vid förhandlingarna om ett nytt globalt ramverk för hanterandet av ammunition under hela dess livstid (OEWG etablerad genom UNGA 76/233) samt deltagande och stöd till FN:s möte om handlingsprogram mot spridning av illegala vapen. Därutöver har deltagande och stöd lämnats till förhandlingar av en deklaration om användandet av explosiv ammunition i urbana miljöer (EWIPA).

Funktionen har bistått Regeringskansliet med expertkunskap och förhandlingsstöd inom rustningskontroll samt förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder. Underlags- och informationslämning har skett inom stipulerade tidsramar vilket möjliggjort för Sverige att kunna infria sina åtaganden vilka syftar till ökad säkerhet och förtroende länder emellan.

Exportstöd

Exportstöd lämnas på uppdrag av Försvarets materielverk (FMV) med full kostnadstäckning enligt den av Försvarmakten fastställda modellen för beräkning av full kostnadstäckning. Undantaget är att avskrivningskostnader för JAS 39 C/D exkluderats enligt anvisning i regleringsbrevet. Vid exportstödsuppdrag från FMV analyseras om det finns en koppling till försvarsnytta. I det fall Försvarmakten bedömer att så är fallet och att uppdraget kan genomföras utan större negativa konsekvenser för egen produktion genomförs uppdragen. Därutöver värderas risker i samband med exportstöd. Utifrån ett ekonomiskt perspektiv innebär exportstöden inte alltid möjligheter till kostnadsdelning och bidrag till försvarsnytta. De indirekta effekterna som en ökad försäljningsvolym har haft på industrins prissättning är svårbedömda. Däremot kan fler exportkunder innebära framtida möjligheter till kostnadsdelning vid en uppgradering och utveckling av berörda materielsystem.

I början av året stöttade Försvarmakten FMV med arbetet kopplat till Saab ABs offert av JAS 39 E till Kanada.

Under första kvartalet har Försvarmakten slutfört exportstöd till BAE Bofors avseende Archer för exportstöd inom ramen för test och evaluering i USA. Även exportstöd i form av utlånad materiel till FMV för vidare utlåning till *AB VOLVO Defense* för utställning vid försvarsindustrimässan *Eurosatory* i Paris har genomförts. Försvarmakten har där även avdelat sakkunnig personal.

Inom ramen för det internationella samarbetet inom anskaffning av splitterskyddad bandvagn, CATV, har Försvarmakten lånat ut en Bandvagn 410 till Storbritannien för genomförande av tester och utprovning. Till detta har även Försvarmakten understött Storbritannien med utbildning och erfarenhetsöverföring.

Försvarmakten har lämnat stöd till BAE inom ramen för försäljning av stridsfordon, CV 90, till Slovakien. Förevisning av olika demo-verksamheter, såsom simulatorsystem, pjäser, personal och ammunition, samt utlåning av skjutfält, har genomförts under året.

Försvarmakten har även deltagit med personal och materiel vid *NATO Days Ostrava* i Tjeckien.

Stöd till exportåtagande rörande Gripen för Tjeckien, Ungern och Thailand har genomförts vid ett flertal tillfällen under 2022 med både materiellt stöd och utbildning. Utöver dessa länder har även brasilianska piloter utbildats. Exportstöd har även genomförts avseende ubåt till Nederländerna.

Arméchefen, marinchefen och flygvapenchefen har deltagit vid ett flertal resor, besök och videokonferenser kopplat till exportstöd under 2022.

Sammanfattningsvis har exportstödsverksamhet baserat på uppdrag från FMV haft en något mindre omfattning jämfört med föregående år. Precis som 2021 bedöms den minskade omfattningen bero på pandemin men 2022 också beroende på det pågående kriget i Ukraina. Genomfört exportstöd har inte påverkat den operativa för-
mågan negativt under 2022.

Statsceremoniell verksamhet

Statsceremoniell verksamhet har genomförts bl.a. som högvakt i samband med bevakning av statschefens residens och de förordningsenliga salutskjutningarna.

Deltagande vid statsceremoniell verksamhet har i övrigt genomförts vid:

- statsbesök från Finland och Nederländerna
- högtidligheter inom det kungliga huset
- veterandagen, nationaldagen och riksmötets öppnande samt vid
- paradering i samband med högtidliga audienser vid mottagning av blivande ambassadörer.

Vidare har Försvarmakten engagerats för ceremoniell verksamhet vid:

- örlogsbesök
- ett flertal utländska besök på nivå motsvarande försvarsministrar, generalspersoner och flaggmän
- flera försvarsattachébesök.

Hållbar utveckling

Försvarsmakten har under 2022 kartlagt hur myndigheten bidrar till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling vilket resulterat i att den strategiska inriktningen utvecklats och konkretiserats. Nedan presenteras den del av resultatet som Försvarsmakten bedömt främst bidra till lösandet av myndighetens huvuduppgift samt beslutad tillväxt.

Försvarsmaktens huvuduppgift är att försvara Sverige vid väpnat angrepp.⁴⁴ Myndigheten ska även förebygga och hantera konflikter och krig såväl nationellt som internationellt.⁴⁵ Uppgifterna innebär att verka fredsbevarande och krigsavhållande, vilket bidrar till att säkerställa ett samhälle i fred. Det är en grundförutsättning för att Sverige ska kunna bidra till att uppnå Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

Försvarsmakten bidrar positivt till *Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* genom ekonomi i balans och korruptionsförebyggande åtgärder vilket bidrar till en hållbar ekonomisk tillväxt. Genom att beakta hållbar utveckling vid upphandling har myndigheten möjlighet att bidra till *Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion*.

Försvarsmakten bidrar positivt till *Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen* nationellt genom att främja Sveriges säkerhet, hävda Sveriges territoriella integritet samt bedriva omvärldsbevakning och upptäcka och identifiera yttre hot mot Sverige. Genom stöd till civil verksamhet bidrar myndigheten positivt till *Mål 3. God hälsa för alla* och *Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen*. Genom deltagande i fredsfrämjande internationella operationer som syftar till att skapa förutsättningar för att bygga hållbar fred och fattigdomsbekämpning bidrar myndigheten positivt till *Mål 1. Ingen fattigdom* och *Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen internationellt*. Genom att jämställdhet ingår i de demokratiska värden som Försvarsmakten försvarar bidrar myndigheten positivt till *Mål 5. Jämställdhet*. Myndigheten bidrar även positivt till *Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* genom att följa värdegrunden och säkerställa en god och säker arbetsmiljö.

Försvarsmakten bidrar positivt till *Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna* genom myndighetens arbete i enlighet med förordning (2018:1482) om myndigheters klimatanpassningsarbete. Försvarsmakten bidrar negativt till *Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna* genom utsläpp av växthusgaser. Genom användning av mark- och vattenområden vid övning och skjutfält, övningsverksamhet, miljöfarlig verksamhet bidrar myndigheten positivt och negativt till *Mål 14. Hav och marina resurser* och *Mål 15. Biologisk mångfald*.

⁴⁴ 1 § Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten

⁴⁵ 2 § Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten

Under 2022 har Försvarmakten arbetat systematiskt med hållbarhet.⁴⁶ Nedan beskrivs Försvarmaktens miljöarbete med koppling till nationella miljökvalitetsmålen.

Värnpliktig soldat från Ledningsregementets KB-utbildning (Foto Antonia Sehlstedt)

Klimatanpassning

Sveriges nationella miljökvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Försvarmakten ska vidta klimatanpassningsåtgärder för att säkerställa bibehållen operativ effekt. Verksamheten pekar bl.a. på betydelsen av samverkan med Fortifikationsverket och integrering av klimatanpassningsåtgärder i projekt kopplat till infrastruktur. Samverkan sker bl.a. med Fortifikationsverket, länsstyrelser och samverkansgrupper inom klimat såsom Jönköpings klimatråd och Klimatsamverkansgruppen Blekinge. Inom Försvarssektorns arbetsgrupp klimat (Ag Klimat) sker det löpande samverkan, samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte kopplat till gruppens utpekade fokusområden som är: effektivare energianvändning, klimatanpassningsåtgärder och klimatneutrala lösningar samt minskade utsläpp av växthusgaser. Under året har det genomförts en workshop tillsammans med MSB som utöver kunskapsöverföring och insyn i respektive myndighets klimatanpassningsarbete, resulterat i förslag på åtgärder och aktiviteter som utveckling av metodstöd och samarbetsmöjligheten inom utbildning. Deltagande i internationella forum såsom MCDC projektet CLIMSEC⁴⁷ har bl.a. utmynnat i förslag till vidare studier och utredningar som planeras utgöra grunden för förslag om en andra cykel för projektet.

Energianvändning och minskat utsläpp av växthusgaser

Sveriges nationella miljökvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, God bebyggd miljö

Användningen av energi sker främst vid framdrivning av materielsystem och i de fastigheter som nyttjas av Försvarmakten och förvaltas av Fortifikationsverket. Förutsättningarna för de olika försvarsgrenarna att nyttja alternativa drivmedel på kort och lång sikt undersöks i en flerårig studie. Arbetet är en del av kunskapsinhämtning på området som bl.a. syftar till att möjliggöra införandet av ny teknik utifrån ställda krav på operativ förmåga. Inom fastigheter sker en särskild samverkan med Fortifikationsverket där energieffektivisering ingår som en del i underhållsplanen för fastigheter. Försvarmaktens arbete med att nyttja energi mer effektivt och övergå till fossilfria alternativ i den mån det är möjligt bidrar bl.a. till Sveriges mål om *Begränsad klimatpåverkan*.

⁴⁶ Läs mer om det sociala perspektivet i avsnitten *Insatser – nationellt och internationellt*; *Stöd till samhället* samt i *Bilaga 1 – Personalberättelsen*, Läs mer om det ekonomiska perspektivet under avsnittet *Miljökrav i den upphandlande verksamheten*

⁴⁷ *Climate change, global security and future operations.*

Minskad förorenings-spridning

Sveriges nationella miljö kvalitetsmål: Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet, Levande sjöar och vattendrag

Sammanfattningsvis har arbetet under verksamhetsåret huvudsakligen handlat om samverkan; inom försvarssektorn (AG-PFAS), Statens förorenade områden (SFO), stöttning av centrala myndigheter i deras regeringsuppdrag kring PFAS, samt inom projektet *Testbed PFAS* där Försvarsmakten, Fortifikationsverket och FMV samarbetar med *Research Institutes of Sweden* (RISE). *Testbed PFAS*-projektet har bland annat genomfört tre fältförsök att rena dricksvatten från PFAS. Syftet har varit att finna kommersiellt tillgänglig och miljöeffektiv teknik till skäliga kostnader.

FMV har på uppdrag av flygvapnet genomfört upphandling av PFAS-fritt släckmedel, som ett led i att minska framtida spridning av PFAS.

Naturvärden och biologisk mångfald

Sveriges nationella miljö kvalitetsmål: Ett rikt växt- och djurliv, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag.

Under det gångna året har Försvarsmakten arbetat för att främja naturvärden och öka den biologiska mångfalden. Myndigheten fortsätter även sitt samarbete med Lantmäteriet GEO SE för att ta fram en uppdaterad version av den marinbiologiska kalendern som ska användas vid marin övnings- och insatsverksamhet för att minimera verksamhetens påverkan på marina organismer i Östersjön. Uppdateringen pågår och förväntas vara klar år 2023.

Övning och insats

Sveriges nationella miljö kvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt växt- och djurliv, Hav i balans samt levande kust och skärgård

Under året har arbetet med att ta miljöhänsyn vid övning och insats fortgått. Fokus har fortsatt varit på arbetet med den miljöbilaga⁴⁸ som redogör för hur hänsyn ska tas i syfte att minska miljöpåverkan. Detta görs vid varje övning och insats och arbetet inleds med ett gediget planeringsarbete som bl.a. utgår från inventering av befintlig dokumentation avseende biologisk mångfald och naturvärden på utvalda förband inom verksamhetens övnings- och skjutfält samt flygflottiljer. Detta har resulterat i en ökad förståelse och medvetenhet kring arbetet med att ta miljöhänsyn vid övning och insats.

Förorenade områden

Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 22 februari 2023 redovisa vilka konkreta åtgärder myndigheten har vidtagit under 2022 för att minska spridningen av högfluorerade ämnen så kallade PFAS.

RB p 19

Hantering av historiska PFAS-föroreningar

Bråvalla

Fortifikationsverket har på uppdrag av Försvarsmakten upphandlat en reningsanläggning i Bråvalla, vid f.d. F13. Reningsanläggningen, som togs i drift under 2022, men ännu inte har slutbesiktigats, ska rena vatten från en av de största punktkällorna inom den f.d. flygflottiljen. Det vatten som nu renas avrann tidigare via dagvattennätet ut i Glan och Motala ström.

Karlsborg flygplats

Beslut fattades under våren 2022 att ge Fortifikationsverket i uppdrag att upphandla och drifthålla en reningsanläggning invid Kärnebäcken vid Karlsborg flygplats. Reningsanläggningen bedöms vara i drift hösten 2023. Syftet med anläggningen är att rena det dag- och ytvatten som via Kärnebäcken kommer från flygplatsen till Bottensjön och som rinner ut i Vättern.

⁴⁸ I anslutning till varje övning och insats tas en miljöbilaga fram

Karlskrona

Fortifikationsverket har i november 2022 installerat en reningsanläggning för PFAS vid Försvarmaktens brandövningsplats Söderstierna-Lindholmen vid Marinbasen.

Halmstad Nyårsåsen

Nyårsåsens brandövningsplats är sedan tidigare stängd och det har utförts omfattande undersökningsinsatser avseende PFAS i jord, yt-, dag- och grundvatten. Förslag på omedelbara åtgärder har tagits fram,

Halmstad FMTS

Omfattande undersökningsinsatser har utförts 2022. Bland annat har grundvattenprovtagning skett i 46 grundvattenrör. Fördjupad riskbedömning och en reviderad åtgärdsutredning har påbörjats.

Fortifikationsverket genomför parallellt flera olika förbättringsåtgärder vid brandövningsplatsen, vilka beräknas vara klara andra kvartalet 2023 och installerat en reningsanläggning för släck- och dagvatten. Försvarmakten har också samarbetat med Fortifikationsverket så att renovering av brandövningsplats inte ska försvåra en framtida permanent åtgärd av PFAS-föroreningen.

Luleå

Inom Norrbottens flygflottilj, F21, förekommer det jordmassor som är p förorenade av PFAS. Fortifikationsverket har under slutet av 2022 transporterat bort cirka 13 500 ton PFAS-förorenad jord till godkänd mottagningsanläggning.

Såtenäs

Försvarmakten har under 2022 tagit fram en riskbedömning och åtgärdsutredning avseende ytvatten vid Såtenäs flygflottilj, F7. Syftet med utredningen var att identifiera risker för människors hälsa och miljö samt att ta fram åtgärdsförslag för att minska spridning av PFAS till ytvattenrecipienten Vänern.

Ängelholm

Inom ramen för projektet ”testbädd PFAS” samarbetar Försvarmakten, Fortifikationsverket och FMV med *Research Institutes of Sweden* (RISE). RISE har under 2022 undersökt möjligheten att låta aktörer inom renings- teknikbranschen utföra tester avseende PFAS på dammar inom den f.d. flygflottiljen F10 i Ängelholm. Syftet med projektet är att hitta lämplig saneringsmetod för dammar som innehåller förorenat ytvatten. Testerna planeras att ske under 2023.

Söderhamn

Ett åtgärdsförslag har under 2022 tagits fram för att minska spridningen av PFAS via dagvattennätet från napalmövningsplatsen vid f.d. F15.

Tullinge

Under 2022 utfördes fälttester inom ramen för testbädd PFAS i Tullinge för att rena dricksvatten.

Åtgärder att minimera spridning av PFAS vid användning

FMV har på uppdrag av Försvarmakten upphandlat PFAS-fritt släckskum.

Beslut har fattats om förbud att nyttja PFAS-baserat släckskum. Nya räddningsfordon med PFAS-fritt släckskum har levererats under slutet av 2022. Ovan nämnda nya PFAS-fria släckskum som upphandlats kommer sedan nyttjas i övriga Flygvapnets befintliga räddningsfordon.

FMV har på uppdrag av Försvarmakten genomfört en översyn avseende möjlighet av sanering av Räddningsbil typ 1 samt kostnader för detta arbete. Det konstaterades att det är mest kostnadseffektivt att byta ut resterande fordon istället för att sanera befintliga fordon med den teknik som finns tillgänglig idag. Planen är att ett utbyte av resterande räddningsfordon inom Flygvapnet ska påbörjas 2025.

Lokala brandövningsplatser vid flottiljerna är under utveckling. Uppförande av nya mobila utbildningsanordningar för släckövningar, med endast användning av vatten och gasol, har påbörjats under 2021 och bedöms slutföras under 2025.

Översyn pågår avseende insatstider, simulatorer, tekniska stödsystem och andra krav (exempelvis kravställningar avseende släckskum i fasta släcksystem i flyghangarer).

Övrigt

AG-PFAS

Inom försvarssektorns miljösamarbete finns arbetsgrupp PFAS (AG PFAS) som syftar till att samordna, inrikta och prioritera försvarssektorns arbete av PFAS relaterat till släckskum. Arbetet omfattar frågor som berör:

- Arv: Historiska PFAS-föreningar i mark och recipienter samt hantering av befintligt innehav av PFAS-släckskum.
- Framtid: Alternativ till PFAS-haltigt släckskum och sanering av PFAS-förorenade släcksystem.

Internationellt försvarsmiljösamarbete

Försvarmakten har i uppdrag att medverka i det internationella försvarsmiljöarbetet i enlighet med §5 i Försvarmaktens instruktion (2007:1266). Inom försvarsmiljö sker samarbete främst inom EU genom Europeiska Försvarsbyrån (EDA) samt med Nato genom Sveriges medlemskap i *Partnership for Peace* (PfP). Samarbetena är värdefulla för att skapa samsyn mellan internationella samarbetspartners och inrikta Försvarmakten inom miljöområdet. Flera försvarmakter står inför samma typer av utmaning när det gäller framtida klimatförändringar, energiomställningen och förorenade områden med PFAS, vilket ger incitament att hitta gemensamma lösningar och möjlighet att dela erfarenheter för att kunna skapa en robust och säker försvarmakt, tillsammans eller var för sig.

Försvarmaktens deltar i följande internationella försvarsmiljöarbeten:

Europeiska försvarsbyrån, EDA

Försvarmakten har deltagit vid möten med Europeiska försvarsbyrån (EDA), främst i *Consultation Forum for Sustainable Energy in the Defence and Security Sector* (CF SEDSS), samt i energi- och miljö nätverket (*EnE CapTech*⁴⁹). Båda samarbetena bidrar till att utbyta kunskap erfarenheter inom områdena energi och klimat. FMV är sedan november nationell samordnare för *EnE CapTech*.

Nätverket PFAS (WG PFAS) har under året främst delat erfarenheter kring respektive lands nyttjande av PFAS-haltigt släckskum, användandet av olika standards samt tester och byte till PFAS-fritt släckmedel. Diskussioner har även förts kring ECHA:s olika begränsningsförslag som berör PFAS-haltigt släckmedel och hur det påverkar försvarmakternas verksamhet.

DEFNET

Under 2022 har Försvarmakten deltagit på *European Conference For Defence and the Environment* med inriktning på bland annat klimat och grön upphandling. De senaste s.k. workshops inom nätverket har handlat om biologisk mångfald och PFAS.

SERDP & ESTCP

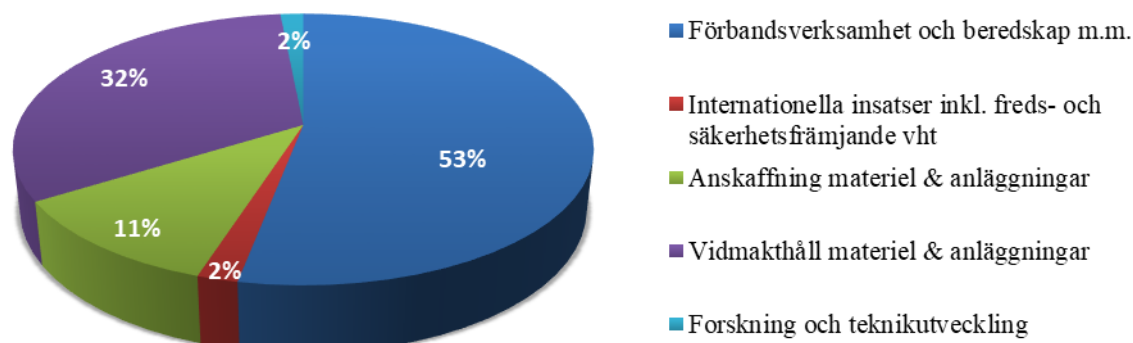
Försvarmakten har under året främst deltagit på ett digitalt webinar kring PFAS samt närvarat vid konferensen (SERDP & ESTCP symposium) med inriktning på PFAS, klimat- och energifrågor samt biologisk mångfald.

MCDC

Försvarmakten har deltagit som observatör i projektet CLIMSEC vilket inleddes under våren 2021 och avslutades i december 2022. CLIMSEC har fokuserat på klimatförändringars påverkan på militär verksamhet och säkerhet. Läs mer om resultatet under avsnitt *Energianvändning och minskat utsläpp av växthusgaser*.

⁴⁹ Energy and environmental capability technology area

Fördelning anslagsförbrukning per anslag

Figur 3 Anslagsutfall/Andel 2022 exklusive utfall för stöd till Ukraina (redovisat i tabell 3)

Av ovanstående figur framgår respektive anslags andel av det totala utfallet under året.

Genomförandet av internationella insatser har under året uppgått till två procent av det totala anslaget, vilket är något lägre än föregående år (tre procent).

Förbandsverksamhetens andel uppgår till 53 procent i form av bland annat utbildning, övning och rekrytering. Detta är lägre än föregående års andel (57 procent). Jämfört med utfallet 2021 har däremot utfallet ökat, men detta avser andelen av det totala utfallet 2022. Andelen för vidmakthållande av materiel ligger på motsvarande nivå som föregående år (32 procent). Försvarmaktens andel för materielanskaffning ligger på elva procent vilket är högre än föregående år (sex procent) och korrelerar med regeringens viljeinriktning att stärka den militära förmågan genom det finansiella tillskottet för anskaffning av materiel som tilldelades i april månad. Därutöver nyttjade Försvarmakten möjligheten att använda sig av anslagskrediten. Utfallet för materielanskaffningen inkluderar inte anslagspost 1:3.1 *Leverantörsutgifter för leveranser* som sedan 2019 disponeras av FMV.

Utfall kostnader och intäkter per verksamhet

Utfall (Mnkr)	2022			2021			2020		
	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Kostnad	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Kostnad	Intäkter av anslag	Övriga intäkter	Kostnad
1 Insatser									
07 Internationella insatser	947	1	-947	1 408	1	-1 409	1 190	2	-1 191
09 Nationella insatser	342	0	-342	121	0	-121	83	0	-83
<i>Totalt insatser</i>	<i>1 289</i>	<i>1</i>	<i>-1 289</i>	<i>1 528</i>	<i>1</i>	<i>-1 529</i>	<i>1 272</i>	<i>2</i>	<i>-1 274</i>
2 Uppbyggn. av IO och beredskap									
08 För Insatsorg. Gemensamt	8 637	266	-9 376	8 430	138	-9 789	8 422	238	-9 898
01 Arméförband	8 855	5	-11 045	8 090	26	-10 172	6 302	10	-8 275
02 Marinförband	6 235	15	-7 597	5 289	19	-6 807	4 370	17	-5 901
03 Flygvapenförband	9 219	137	-10 572	8 228	171	-9 877	7 985	157	-10 096
04 Lednings- och undförband	10 003	61	-10 328	8 116	51	-9 403	8 395	42	-9 058
05 Logistikförband	4 449	217	-4 571	1 925	242	-2 251	1 637	232	-2 127
06 Nationella skyddstyrkorna	1 345	0	-1 345	1 098	7	-1 104	1 070	1	-1 072
<i>Totalt IO/Beredskap</i>	<i>48 742</i>	<i>701</i>	<i>-54 834</i>	<i>41 177</i>	<i>654</i>	<i>-49 404</i>	<i>38 182</i>	<i>697</i>	<i>-46 427</i>
3 Utveckling									
10 Forskning och utveckling	841	5	-847	735	6	-741	758	3	-761
11 Materielutveckling	318	69	-387	373	46	-419	463	82	-545
<i>Totalt utveckling</i>	<i>1 159</i>	<i>75</i>	<i>-1 234</i>	<i>1 108</i>	<i>52</i>	<i>-1 159</i>	<i>1 221</i>	<i>85</i>	<i>-1 307</i>
4 Övriga verksamheter									
12 Övriga produkter	217	733	-950	146	690	-836	165	610	-774
5 Int. Fredsfrämjande verksamhet									
13 Fredsfrämjande verksamhet	47	0	-47	52	0	-52	45	0	-45
6 Stöd till samhället									
14 Lag Skydd Olyckor och stöd t civil vht	7	5	-12	10	50	-60	13	77	-91
Summa Försvarsmakten	51 462	1 514	-58 366	44 020	1 447	-53 041	40 899	1 471	-49 918

Tabell 12 Utfall kostnader och intäkter 2020-2022

Utfallet som fördelats till *Insatsorganisationen gemensamt* består av gemensamma utbildnings- och logistik-kostnader samt övriga försvarsmaktsgemensamma kostnader. Exempelvis ingår kostnader för verksamheten som bedrivs inom utbildningsförbanden, HRC och Försvarshälsan.

Arbetet med en sammanhängande planering av totalförsvaret

Regeringsuppdraget att främja och utveckla en sammanhängande planering

Försvarsmakten har tillsammans med MSB och bevakningsansvariga myndigheter i uppdrag att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021-2025. Vidare har Försvarsmakten i uppgift att stödja och verka för att bevakningsansvariga myndigheter, kommuner och regioner stärker sin förmåga att hantera höjd beredskap och krig.⁵⁰

Överbefälhavarens inriktning

Temat på Överbefälhavarens chefsfältövning 2022 var totalförsvaret. Cirka 25 myndighetschefer deltog förutom representanter från Försvarsmakten och Regeringskansliet. Budskapet från överbefälhavaren var att nu är det skarpt läge för totalförsvaret och att myndigheterna bör vidta åtgärder både här och nu och på längre sikt för att öka sin förmåga. Försvarsmakten delade relevanta delar av Försvarsmaktens strategiska försvarsplanering till deltagarna. Bland annat ingick en gruppdiskussion om hur aktörer i totalförsvaret gemensamt bidrar till försvarsanstängningarna utifrån ett scenario där Sveriges utsätts för ett väpnat angrepp och att regeringen beslutat om högsta beredskap.

Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering

Försvarsmakten och MSB redovisade den 1 september 2021 *Handlingskraft – Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret*. Handlingsplanen innehåller öppna planeringsantaganden för ett väpnat angrepp som samtliga aktörer kan utgå från i sin beredskapsplanering och sex fokusområden som aktörerna bör prioritera i sin planering. Områdena är beredskapsplaner och krigsorganisation, ledning och samverkan, försörjningsberedskap, ge och ta emot civilt och militärt stöd, försvarsvilja samt stärkt informations- och cybersäkerhet. Syftet med handlingsplanen är att öka förmågan i totalförsvaret och bidra till att på sikt nå riksdagens och regeringens övergripande mål för totalförsvaret.⁵¹

Samordning mellan civilt och militärt försvar

I enlighet med samordningsprocessen för civilt och militärt försvar i *Handlingskraft* genomfördes under hösten 2022 Totalförsvarets handläggarmöte i syfte att identifiera beroenden mellan det civila och militära försvaret och behov av särskilda satsningar. Underlag för att identifiera detta utgörs bland annat av myndigheternas bedömningar av sin förmåga som årligen inkommer den 1 oktober och de årliga bedömningarna av förmågan inom militärt och civilt försvar som genomförs av Försvarsmakten och MSB. Syftet med samordningsprocessen är att utvärdera genomförd verksamhet och befintlig förmåga samt att samordna behov av åtgärder för att nå riksdagens och regeringens uppsatta mål.

På mötet deltog ett 60-tal beredskapshandläggare från försvarsmyndigheter, bevakningsansvariga myndigheter, inklusive länsstyrelser och militärregioner. Försvarsmakten och MSB har genomfört en översyn av hur samordningsprocessen i *Handlingskraft* ska utvecklas utifrån att det bland annat infördes tio sektorsansvariga myndigheter och sex civilområdesansvariga myndigheter den 1 oktober 2022.

⁵⁰ Enligt Inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret, regeringsbeslut 29, 2020-12-17, Fö2016/00864, Fö2017/00850, Fö2019/01291 (delvis), Fö2020/01269 (delvis).

⁵¹ Att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Verksamhet inom totalförsvaret ska bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet. Prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136.

Samordning inom det militära försvaret

Försvarmakten har inrättat samordningsmöten med försvarsmyndigheterna i syfte att hålla ihop totalförvarsplaneringen inom det militära försvaret. I samordningen ingår även att ta fram planer och aktiviteter som ska bidra till att det militära försvaret vid utgången av 2025 når delmålen som finns kopplade till fokusområdena i handlingsplanen *Handlingskraft*.

På uppdrag av regeringen⁵² pågår det även arbete inom Försvarmakten med att delge berörda aktörer relevanta delar av försvarsplaneringen samt att tydliggöra Försvarmaktens behov av stöd.

Det civila försvarets förmåga att stödja det militära försvaret

De bevakningsansvariga myndigheterna ska enligt regeringsuppdrag årligen bedöma sin förmåga utifrån målet för civilt försvar⁵³ och MSB ska årligen göra en samlad bedömning av förmågan inom civilt försvar.⁵⁴ Försvarmakten hanterar den del som handlar om vilken förmåga det civila försvaret har att bidra med till det militära försvaret vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld (delmål 4).

Försvarmakten har under 2022 även sammanställt myndigheternas bedömningar av hur förmågan att bidra till det militära försvaret har förändrats jämfört med 2021. Myndigheterna uppger i sin bedömning den 1 oktober att deras insikter om vikten av att de kan bidra till det militära försvaret har ökat sedan Rysslands anfallskrig inleddes. Bland annat har flera myndigheter angett att deras förmåga att arbeta i stab, utbyta lägesbilder samt samverka med Försvarmakten har förbättrats. Försvarmakten har sammanställt myndigheternas underlag avseende delmål 4 och delgett MSB den information myndigheten behöver för att kunna redovisa uppdraget i sin helhet till Regeringskansliet. Sammanställningen visar att myndigheternas förmåga i ringa omfattning har förbättrats. Försvarmakten anser därför i likhet med myndigheterna att hastigheten i utvecklingen av det civila försvarets förmåga att bidra till det militära försvaret behöver accelerera.

Försvarmakten har under 2022 analyserat de brister som framgick av 2021 års bedömning och föreslagit ett antal prioriterade åtgärder som behöver vidtas av det civila försvaret för att öka förmågan att bidra till det militära försvaret. Se avsnitt nedan.

Åtgärder för att stärka det civila försvarets förmåga

Försvarmakten redovisade den 8 mars 2022 till regeringen de åtgärder inom det civila försvaret som är särskilt angelägna för att öka förmågan att bidra till det militära försvaret. Dessa åtgärder är att:

1. verksamheter i samhället som är kritiska för det militära försvaret ska ha tillgång till reservkraft,
2. transportkapaciteten inom drivmedelsförsörjningen stärks,
3. centrala aktörer i det civila försvaret ska ha den utrustning som krävs för säker kommunikation med Försvarmakten,
4. det finns tillgång till alternativa och/eller skyddade ledningsplatser för centrala aktörer i det civila försvaret,
5. centrala myndigheter, i första steget de beredskapssektorsansvariga, har en övad och prövad krigsorganisation samt att
6. sjukvårdsförmågan stärks.

I slutet av mars fick MSB regeringsuppdraget att lämna förslag på åtgärder för att stärka det civila försvaret inklusive de delar som handlar om det civila försvarets förmåga att bidra till det militära försvaret (delmål 4) i samråd med Försvarmakten. MBS:s arbete med delmål 4 skulle enligt uppdraget ske i samråd med Försvarmakten. MSB delredovisade den 10 maj 2022 förslag på åtgärder för att stärka förmågan inom det civila försvaret för 2023. I detta underlag saknades en tydlighet kring vilka förslag som har bäring mot delmål 4. Försvarmakten såg därför positivt på att MSB i rapporten uttryckte behov av en gemensam utveckling av metoder för att identifiera vilka åtgärder som bör vidtas för att öka förmågan inom delmål 4.

⁵² Försvarmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021–2025, 2020-12-17 (Fö nr 4).

⁵³ Anvisningar för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021–2025, regeringsbeslut II:14, 2020-12-17, Ju2020/04658 (delvis).

⁵⁴ Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att göra en samlad bedömning av förmågan inom det civila försvaret, regeringsbeslut II:15, 2020-12-17, Ju2020/04658 (delvis).

I Försvarmaktens yttrande, på MSB:s slutredovisning den 1 november 2022 av åtgärder för att stärka det civila försvaret i perioden 2024 och framåt, kvarstod merparten av de synpunkter myndigheten lämnade i sitt yttrande på den första delrapporten.⁵⁵ Vidare lyfte Försvarmakten fram vikten av att beredas tillfälle att yttra sig över kommande avvägningar mellan olika åtgärdsförslag eftersom dessa sannolikt får en påverkan direkt eller indirekt på det militära försvarets förmåga och i förlängningen på den samlade förmågan i totalförsvaret.

Samlad bedömning av förmågan inom totalförsvaret

Försvarmakten och MSB ska redovisa en samlad bedömning av förmågan inom totalförsvaret senast den 2 oktober 2023.⁵⁶ Med anledning av detta har bland annat spel⁵⁷ på regional nivå genomförts under året med militärregioner, länsstyrelser, myndigheter och kommuner för bedömning av förmågan på regional och lokal nivå.

Annat arbete inom totalförsvaret

Perspektivstudien

Försvarmakten har i arbetet med Perspektivstudien utarbetat en huvudstudie om Totalförsvaret.⁵⁸ Huvudstudien är en fördjupning av totalförsvartsstudiens underlag till Perspektivstudien och är en ny studie i Försvarmaktens studie- och konceptutvecklingsplan som har genomförts tillsammans med MSB. Studien skiljer sig från andra genom att fokus ligger på gränssytor och interaktion mellan det civila och det militära försvaret samt belyser det civil-militära området som sällan omhändertas vare sig av Försvarmakten eller av de civila myndigheterna, men som är kritiska för ett fungerande totalförsvaret.

Aurora 2023

Under året har förberedelser inför Försvarmaktsövning 2023 genomförts, där hela kedjan från beredskaps-höjning med mobilisering till att ta emot tredje part för världlandsstöd prövas. Civila myndigheter ska delta i övningen då en viktig del är att säkerställa att det civila och militära försvaret ska fungera tillsammans i händelse av att Sverige angrips.

Överenskommelsen med Kustbevakningen

Förordning (1982:314) om utnyttjande av Kustbevakningen inom Försvarmakten gäller i krig eller annars under höjd beredskap om regeringen så beslutar. Dessutom finns Försvarmaktens föreskrifter om nyttjande av Kustbevakningen inom Försvarmakten (FFS 2019:1) samt en överenskommelse mellan myndigheterna som närmare reglerar verksamheten. Under 2022 har Försvarmakten och Kustbevakningen reviderat överenskommelsen som gäller perioden 2023-2025. Den nya överenskommelsen gäller från 1 januari 2023 till och med 31 december 2025.

⁵⁵ Försvarmaktens yttrande över MSB:s förslag på åtgärder för att stärka det civila försvaret på längre sikt, 2022-10-26, FM2022-12214:3.

⁵⁶ Uppdaterad inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret, regeringsbeslut 23, 2021-12-16, Fö2021/01328.

⁵⁷ Scenariobaserad workshop

⁵⁸ Slutrapport Huvudstudie totalförsvaret, 2022-12-14, FM2022-27558:1

Stärkt totalförsvarsmåga på Gotland

Försvarmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län fick i december 2017 i uppdrag av regeringen att genomföra ett projekt om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län 2018-2021. Syftet var att stärka totalförsvarets förmåga i Gotlands län genom att skapa och öva en struktur för samverkan vid höjd beredskap men som även kan utgöra inspiration för samverkan för andra aktörer på regional nivå. Myndigheternas slutrapport⁵⁹ den 28 april 2022 visar att arbetet bedrevs utifrån tre spår:

1. *Totalförsvarsplaneringen bedrevs utifrån samhällsviktig verksamhet* som exempelvis energiförsörjning, livsmedelsförsörjning och sjukvård. Inom varje område fanns en arbetsgrupp med representanter från länsstyrelsen och Försvarmakten men även andra aktörer från nationell, regional och lokal nivå. Arbetsgrupperna kartlade behoven inom respektive sektor för 90 dagars uthållighet och med perspektivet ö-drift, det vill säga att samhällsviktig verksamhet ska fungera autonomt vid avbrott till fastlandet.
2. *Intern förmågehöjning inom myndigheterna.* Genom bland annat övning och utbildning byggde myndigheterna upp förmågor att genomföra ledning och samverkan under höjd beredskap. I arbetet ingick exempelvis även utveckling av krigsorganisationen, säkerhetsskydd, juridik, personalförsörjning, utbildning och övning.
3. *Metoder för samverkan* inom totalförsvaret vid höjd beredskap utvecklades i första hand mellan Försvarmakten och länsstyrelsen men också med andra civila aktörer.

Flera andra områden har utvecklats som: kulturmiljö, förstärkningsresurser från de frivilliga försvarsorganisationerna, undersökning av gotlänningarnas attityder och beteenden i kris och krig samt ett omfattande arbete med att dela erfarenheter och konkreta lösningar med andra aktörer under uppdraget.

Nationell totalförsvarsdag

Försvarmakten arrangerade i samarbete med MSB, länsstyrelsen i Skåne län och Malmö stad en nationell totalförsvarsdag för allmänheten den 18 juni i Malmö. Syftet med dagen var att visa hur vi tillsammans bygger ökad förmåga och att alla i Sverige har en viktig roll i detta. Under dagen fick allmänheten lära sig mer om det svenska totalförsvaret, ta del av prova-på-aktiviteter och träffa myndigheter och frivilligorganisationer. Dagen innan deltog ett 60-tal myndigheter inom det militära och civila försvaret i seminarier och debatter om totalförsvaret.

Tydligare ansvar inom det civila försvaret

Militärregionernas samverkan med civilområdena

Den 1 oktober 2022 trädde förordningen (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser i kraft vilket innebär att de finns sex civilområden och sex civilområdesansvariga länsstyrelser. Försvarmakten beslutade den 30 september om en interimslösning när det gäller militärregionernas samverkan med de sex civilområdena och civilområdesansvariga länsstyrelserna.⁶⁰ Syftet med interimslösningen är att respektive civilområdeschef ska ha en tydlig motpart i Försvarmakten. Beslutet innebär att den västra militärregionen överlämnade ansvaret för samverkan med Örebro och Värmlands län till mellersta militärregionen. Västra militärregionen ska samverka med västra civilområdet. Södra militärregionen ska samverka med södra och sydöstra civilområdena. Mellersta militärregionen ska samverka med mellersta och östra civilområdena. Norra militärregionen ska samverka med norra civilområdet. Av geografiska skäl, och eftersom Gotland i händelse av ett väpnat angrepp riskerar att bli avskuret från fastlandet, har Försvarmakten förordnat att P 18 Gotland även fortsatt samverkar direkt med länsstyrelsen i Gotlands län.

⁵⁹ Slutrapport av uppdrag till Försvarmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län om samverkan och organisation inom totalförsvaret på Gotland, 2022-04-28, FM2018-11018:8.

⁶⁰ Beslut om interimslösning för militärregionernas samverkan med civilområdena, 2022-09-30, FM2022-21222:1.

Myndigheternas samverkan med Försvarsmakten

Den 1 oktober infördes krav på att myndigheter ska samverka och samordna åtgärder med Försvarsmakten. Beredskapsmyndigheter ska, inför och vid höjd beredskap, samverka med Försvarsmakten när det gäller stödet till det militära försvaret. Civilområdesansvariga länsstyrelser ska inför höjd beredskap bl.a. samverka med Försvarsmakten i frågor som rör totalförsvaret. Vid höjd beredskap ska de civilområdesansvariga länsstyrelserna i samråd med Försvarsmakten verka för att det civila och militära försvaret samordnas.⁶¹ De sektorsansvariga myndigheterna ska verka för att de åtgärder som myndigheterna inom beredskapssektorn vidtar är samordnade med de åtgärder som Försvarsmakten vidtar.⁶²

Utökad skyldighet att rapportera till Försvarsmakten

Den 1 oktober infördes nya bestämmelser som innebär utökad skyldighet för försvarsmyndigheter,⁶³ beredskapsmyndigheter, sektorsansvariga myndigheter och länsstyrelser som är civilområdesansvariga att rapportera till Försvarsmakten. Myndigheterna ska inför och vid höjd beredskap lämna underlag som behövs för att Försvarsmakten ska kunna fullgöra sin informationsskyldighet till regeringen. Försvarsmakten har föreskriftsrätt när det gäller verkställigheten av rapporteringsskyldigheten.

Försvarsmakten och MSB har fått i uppdrag av regeringen⁶⁴ att pröva förmågan till författningsstyrd rapportering och framtagande av samlade lägesbilder under höjd beredskap. Uppdraget ska genomföras i samverkan med försvarsmyndigheter, beredskapsmyndigheter, sektorsansvariga myndigheter, civilområdesansvariga myndigheter, kommuner och regioner. Arbetet med att vidareutveckla rutiner och ta fram föreskrifter för rapporteringen ingår i arbetet med regeringsuppdraget om att pröva den författningsstyrda rapporteringen.

⁶¹ § 8 och 9 i förordningen (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser.

⁶² § 24 i förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

⁶³ Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt; Totalförsvarets forskningsinstitut, Totalförsvarets plikt- och provningsverk, Fortifikationsverket och Försvarshögskolan.

⁶⁴ Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Försvarsmakten att pröva förmågan avseende rapportering under höjd beredskap, regeringsbeslut I:34, 2022-07-07, Ju2022/02410.

Pågående förändringsarbeten

Utökning och förändring av grund- och krigsorganisationen

Under 2021 inledde Försvarmakten arbetet med att dela upp organisationen i en grundorganisation (GRO) och en krigsorganisation (KRO). Bakgrunden till denna förändring återfinns i Förvarsbeslut 2020 där ett tydligt nationellt fokus i kombination med en växande krigsorganisation som dessutom i högre grad bygger på värnplikt. KRO omfattar både stående och mobiliserade förband där de sistnämnda i huvudsak ska bemannas med värnpliktig personal och reservofficerare. Den tydligaste skillnaden gentemot tidigare organisationsmodeller, med värnplikt som huvudsaklig grund för bemanningen av krigsorganisationen, utgörs av de stående förbanden som bemannas med kontinuerligt och tidvis tjänstgörande personal i såväl GRO som KRO och därmed har en hög tillgänglighet.

I GRO har Försvarmaktens organisationsenheter fått möjlighet att organisera sina resurser produktionsrationellt för att avspejla hur verksamheten bedrivs vid förbandet samtidigt som de stående förbandens tillgänglighet har bibehållits och därmed medger snabbare anpassning av beredskapen och större möjligheter till insatsverksamhet. Arbetet med att införa en GRO och en KRO har pågått under året och är från och med 1 januari 2023 implementerad.

Som en del av Försvarmaktens fortsatta tillväxt mot 2030 invigdes under året organisationsenheterna Väster- norrlands regemente I 21 i Sollefteå och Bergslagens artilleriregemente A 9 i Kristinehamn.

Ledning för starkare försvar

Försvargrensstaberna har under 2022 fortsatt sin uppbyggnad och är nu att betrakta som etablerade. Omlokaliseringen av Marinstabens operationsavdelning till Muskö som tidigare beräknats slutföras under 2022 beräknas ske under första kvartalet 2023, då ombyggnationerna av Musköanläggningen är färdigställda. Flytten är det sista steget i utlokaliseringarna av Försvargrensstaberna. I relation till utvecklingen av Försvarmaktens centrala ledning pågår även en mandatförskjutning till försvargrensstaberna samtidigt som metoderna ses över och utvecklas i flera spår.

Beslut om att utveckla Försvarmaktens centrala ledning

Arbetet med att organisera den centrala ledningen för ett tydligare, enklare och mer sammanhållet sätt att leda verksamhet och operationer har pågått sedan överbefälhavarens beslut om organisationsutveckling under år 2021. Beslutet omfattar i ett första steg organiseringen av en Förvarsstab från nuvarande Ledningsstab och Produktionsledning. Förändringen infördes den 1 januari 2023.

I ett andra steg ska operationsledningen tillsammans med funktions- och förbandsledning inom logistik, ledning samt HR/utbildning ses över. Översynen har inletts under året.

Övrig redovisning med återrapporteringskrav

Fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter

[...] En gemensam redovisning av arbetet ska lämnas årligen till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet) i samband med att myndigheternas årsredovisning lämnas till regeringen. Redovisningen ska innehålla såväl en verksamhetsuppföljning som en ekonomisk redovisning

SRB 8

I enlighet med regeringens uppdrag⁶⁵ som framgår av ovan sker en myndighetsgemensam redovisning i särskild ordning. I detta avsnitt sammanfattas denna gemensamma redovisning och därutöver redovisas Försvarsmaktens bidrag till verksamheten.

De deltagande myndigheternas gemensamma redovisning

Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Säkerhetspolisen har under året fortsatt att fördjupa sin myndighetssamverkan på cybersäkerhetsområdet inom ramen för det nationella cybersäkerhetscentret. Arbetet har genomförts i nära samverkan med Försvarets materielverk, Polismyndigheten och Post- och telestyrelsen.

Centret har under året arbetet aktivt med incidentkoordinering och framtagning av lägesbilder. I samband med valet samverkade centret med Valmyndigheten och Skatteverket kring lägesbildframtagning, incidentkoordinering och övningar. Arbetet med samverkan och informationsutbyte mellan privata och offentliga aktörer fortgick inom finanssektorn samtidigt som planering för samverkan inom andra sektorer påbörjades.

Arbetet har under året även fokuserat på att skapa förutsättningar för centrets verksamhet och berör områden som IT-stöd, säkerhet, juridik, ekonomi, planering och kommunikation. Centrets kanslifunktion har bemannats med flera medarbetare med bakgrund inom dessa områden. Avseende IT-stöd har det bedrivits ett arbete med att upphandla ett gemensamt IT-system. I detta arbete har rättsliga frågor som rör bland annat säkerhetsskydd och upphandlingsrätt identifierats. Under året har lokalerna hos MSB anpassats för att kunna samlokalisera begränsade delar av myndigheternas verksamheter. I juni beslutade regeringen om framtida lokaler för centret. Planering inför tillträde, inflyttning och utökad samlokalisering har bedrivits under 2022.

Försvarsmaktens verksamhet

För att på bästa sätt bidra till centrets utveckling utifrån de behov och förutsättningar som föreligger arbetsleder centrets chef Försvarsmaktens personal i centret. Genom detta förfarande har den avdelade personalen bidragit inom centrets olika verksamhetsområden. Under verksamhetsåret har Försvarsmakten därutöver med stöd av Fortifikationsverket upphandlat en fastighet för centrets framtida lokalisering.

⁶⁵ Regeringsbeslut 8, 2020-12-10 (Fö2019/01330) – Uppdrag om fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter.

Infrastruktur

Försvarmakten ska i årsredovisningen utgående från regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarmakten 2021-2025 (Fö nr 30) och Försvarmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025 den 17 december 2020 (Fö nr 4) övergripande redovisa resultatet av myndighetens vidtagna och planerade åtgärder vad avser infrastrukturella åtgärder i krigs- respektive grundorganisationen med särskild tonvikt på de återinrättade organisationsenheterna Dalregementet (I 13), Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21), Norrlands dragonregemente (K 4), Bergslagens Artilleriregemente (A 9), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) och Upplands flygflottilj (F 16) som ska nå full kapacitet under perioden 2026-2030. Eventuella avvikelser eller risk för avvikelser och hur de bedöms ska framgå av redovisningen. [En delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 15 juni 2022.] Redovisningarna ska lämnas in efter samverkan med Fortifikationsverket.

RB p 1
(del av)

Denna redovisning omfattar en redogörelse av Försvarmaktens och Fortifikationsverkets nuvarande arbetsläge vid återetablering av nya organisationsenheter. Övergripande redovisning av infrastruktur försörjningen framgår i särskilt avsnitt under *Uppbyggnad av insatsorganisationen och beredskap*. En översiktlig redovisning av Försvarmaktens slutna anläggningsbestånd redovisas i *hemlig bilaga 3 Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen*.

Pågående återetablering av nya organisationsenheter

Arbetet med etablering av nya organisationsenheter har under 2022 fortlöpt enligt plan. Geografisk inplacering av samtliga verksamhetsplatser har initierats i dialog med berörda kommuner och Fortifikationsverket. Begränsningar i erforderliga miljötillstånd kan påverka produktionskapaciteten. Nedan följer en övergripande redogörelse av nuvarande arbetsläge för Försvarmakten och Fortifikationsverket per etableringsort.

Dalregementet (I 13) Falun

I syfte att åter etablera I 13 i Falun har två interimistiska införhyrningar genomförts för att möjliggöra för I 13 initiala lokalbehov.

Försvarmakten, Fortifikationsverket och Falu kommun har gemensamt enats om att etablera blivande regementsområde i Falun på det så kallade Myran-området. Fortifikationsverket har fått i uppgift av Försvarmakten att förvärva aktuellt markområde.

Arbete med detaljplanering av området där regemente ska placeras pågår. Falu kommun har initierat den kommunala planprocessen och lämnat ett planbesked.

Vid Faluns skjutfält finns erforderliga miljötillstånd för den initiala etableringen.

Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21) Sollefteå och Östersund

I syfte att åter etablera I 21 i Sollefteå och Östersund har interimistiska införhyrningar av lokaler genomförts på bägge orterna för att möjliggöra för I 21 initiala lokalbehov.

Försvarmakten har efter samråd med Fortifikationsverket och i dialog med Sollefteå kommun fattat beslut om att slutgiltigt etablera nytt regementsområde på området Sollefteå Södra. Detta medför ett samlat regementsområde söder om det tidigare regementsområdet och söder om väg 90 i anslutning till nuvarande övningsområde. Försvarmakten har uppdragit till Fortifikationsverket att förvärva aktuella markområden i Sollefteå.

Gällande utbildningsdetachement Östersund och Jämtlands fältjägarbatal har beslut om att etablera verksamheten på området Torråsen fattats. Försvarmakten har uppdragit till Fortifikationsverket att förvärva aktuellt markområde. Fortifikationsverket har också initierat ett förvärv av Grytans lägerområde med beräknat tillträde under 2023.

Avseende tillgång till övning- och skjutfält finns det ett miljötillstånd på Tjärnmyrans skjutfält i Sollefteå. Ytterligare markanskaffning kommer att krävas för att nyttja hela det tidigare skjutfältet. Arbete pågår för att möjliggöra nyttjandet av skjutfältet.

Även Dagsådalens skjutfält i Östersund har befintligt miljötillstånd. Grytans skjutfält i Östersund saknar miljötillstånd och Försvarmakten har initierat processen att tillståndspröva fältet.

Försvarmakten har hittills utpekat riksintressen på samtliga berörda områden för I 21 med utbildningsdetachement förutom Torråsen i Östersund. Riksintresset för Torråsen bereds för närvarande.

Norrlands dragonregemente (K 4) Arvidsjaur

Behov av infrastrukturåtgärder under etablering av K 4 har varit av mindre omfattning. Lokaler inom nuvarande regementsområde som tidigare hyrts ut till externa hyresgäster har återtagits för att frigöra ytor till K 4 utökade lokalbehov.

Arvidsjaur's övning- och skjutfält har befintligt miljötillstånd men det pågår även sedan tidigare en omprövning av miljötillståndet. Avseende pågående omprövning har samråd i nuläget inhämtats från miljöprövningsdelegationen. Försvarmakten inväntar i nuläget att miljötillståndet är avgjort innan förändringar av påverkansområdet realiserar.

Bergslagens Artilleriregemente (A 9) Kristinehamn

Beslut har fattats om att etablera verksamhet på området Harberget i Kristinehamn. En mindre interimistisk införläggning har genomförts för att omhänderta etableringsledningen lokalbehov. Tillträde har skett under 2022. Beslut om en infrastrukturell interimslösning för etablering av A 9 förbandsdelar är fattat. Infrastrukturella anpassningar genomförs, i huvudsak vid Villingsbergs skjutfält, för att kunna påbörja förbandsutbildning vid halvårsskiftet 2024. Detta innebär att några redan beslutade objekt tidigare läggs.

Vid en slutgiltig etablering kommer även ett närövningsfält att anskaffas invid beslutat kasernetablissemang på Harberget. Närövningsfältet bereds då för anmälningspliktig verksamhet. Etableringsplatsen Harberget saknar utpekat riksintresseområde, vilket är under beredning.

För Kristinehamn planeras således för närvarande ingen åtgärd avseende miljötillstånd. Tillståndspliktig verksamhet kommer att bedrivas på Horssjöns och Villingsbergs skjutfält. Befintligt skjutfält i Villingsberg innehar miljötillstånd som bedöms nödvändiga för de närmaste årens planerade verksamhet.

Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) Göteborg

I syfte att bereda plats för etableringen av Amf 4 har införläggningar i Göteborgsområdet genomförts för att omlokalisera delar av hemvärnets, Amf 4/LogE och FömedC verksamhet, som tidigare bedrevs inom Göteborgs garnison.

Arbete pågår med att planera en stadigvarande infrastrukturlösning för Amf 4 verksamhet samt att överse påverkansområdet för Göteborgs garnison. Beredningen avseende påverkansområdet är genomförd och förväntas beslutas under 2023. Beredningar avseende eventuella läglighetsköp är genomförda. Fortifikationsverket har fått i uppgift av Försvarmakten att överse eventuella förvärv av aktuella markområden.

Upplands flygflottilj (F 16) Uppsala

Etableringen av F 16 i Uppsala har hanterats inom Uppsala garnison ordinarie lokalförsörjningsarbete. Investeringar planeras framför allt för FMUndSäkC verksamhet i syfte att skapa möjligheter för etableringen av F 16 då det medger en omfördelning av lokaler inom garnisonen.

Tillstånd för Uppsala flygplats är i huvudsak utformat för en civil flygplats. Ansökan om omprövning av miljötillståndet bereds och planeras att inlämnas inom de närmaste åren.

Risker och avvikelser avseende återetablering av organisationsenheter

Produktionen av infrastruktur avsedd för de nya organisationsenheterna följer i huvudsak Försvarmaktens etableringsplan. I nuläget kan viss tidigareläggning av verksamhet ske men även viss fördyring skönjas genom interimslösningar jämfört med den ursprungliga etableringsplanen.

Exempel på aktuella mindre avvikelser inom infrastrukturområdet är att en permanent lösning för A 9 i Kristinehamn medfört fördyringar jämfört med Försvarmaktens och Fortifikationsverkets tidigare bedömningar. Även etablering av I 13 i Falun bedöms medföra högre kostnader än tidigare. I dessa fördyringar bedöms kunna hanteras inom nuvarande kravställning och därtill allokerad ekonomi.

Ytterligare en avvikelse i form av försening för I 13 har identifierats inom infrastrukturspåret. Den infrastrukturella uppbyggnaden av permanent infrastruktur för I 13 bedöms att färdigställas först i perioden 2030-2032, främst med anledning av nu pågående planprocesser för civil infrastruktur. Detta påverkar inte förbandsproduktionen eller etableringen av verksamhet på orten utan avser endast processen att tillhandahålla en komplett permanent infrastrukturlösning för regementet.

Ovan avvikelser kan bland annat härledas till att Försvarmakten och Fortifikationsverket tagit ytterligare steg i lokalförsörjningsprocessen. Tidigare initiala bedömningar har nu utvecklats till underlag och ytterligare ingångsvärden tydliggjorts. Utarbetade och fastställda standardiserade typ- och referensbyggnader nyttjas i huvudsak vid planering av infrastruktur på respektive ort. Med detta ökar precisionen i beräkningar både vad avser ekonomi och tid. Avvikelserna kan även härledas till det faktum att Försvarmaktens grundplan byggde på utgångspunkten att I 13, I 21 och A 9 planerades inför nästkommande Förvarsbeslut. Effekten av att en etablering redan sker under innevarande förvarsbeslutsperiod medför ökad kostnad för interimslösningar samt tidigarelagt ekonomiskt utfall.

Miljötillstånd och processen för att erhålla dem på plats med sådan omfattning, att planerad verksamhet i och med återetableringen kan bedrivas på avsett sätt, utgör en risk för Försvarmakten till stora delar utom Försvarmaktens och Fortifikationsverkets kontroll.

Miljökrav i den upphandlande verksamheten

Försvarmakten ska i årsredovisningen redovisa antalet upphandlingar, och den ekonomiska omfattningen, där miljöhänsyn tagits genom tillämpning av miljökriterier eller på annat sätt. Redovisningen ska också spegla det totala antalet upphandlingar och deras ekonomiska omfattning.

RB p 7

Arbete med strategiskt inköpsarbete och hållbarhetsfokus

Försvarmakten har i tidigare årsredovisningar enbart utgått från fakturerat belopp vid redovisning av omfattning av upphandlingar där miljöhänsyn tagits. Utgångspunkten kommer därmed att utgöras av antal upphandlade avtal och värdet av dessa istället för enskilda beställningar för att därigenom uppfylla återrapporteringskravet.

Under 2022 har Försvarmakten hanterat 754 upphandlingsärenden till ett värde av 7,6 miljarder kronor. Upphandlingsärendena har genererat 129 avtal som löper på avtalstider mellan ett till sju år till ett sammanlagt värde av 6,7 miljarder kronor. Samtliga av dessa upphandlingsärenden omfattas i någon grad av miljö- och hållbarhetsaspekter. I Försvarmaktens allmänna villkor och i befintlig anbudsmall återfinns de grundläggande miljökraven som alltid används vid upphandlingar.

Försvarmakten håller på att bygga upp sin metod, att på ett systematiskt sätt kravställa och följa upp hållbarhetskrav i upphandlingar.

Goda exempel finns inom bland annat lokalvård och förplägnadstjänster där hållbarhetskrav har fått ett utvidgat fokus i upphandlingen och tecknade avtal. I detta sammanhang kan nämnas krav på leverantörens fordon vid utförande av tjänst, miljökrav på kemiska produkter, kravcertifiering, krav på minskat matsvinn, krav på ekologiska livsmedel, krav på rättvis handel och socialt ansvarstagande i livsmedelproduktionen, krav på restriktiv antibiotikaanvändning, krav på förbud mot svanskupering, krav på förbud mot näbbtrimning av kycklingar etc.

Försvarmakten arbetar även med att upplåta åt leverantörer att upprätta miljöplaner som ska dialogiseras och godkännas av myndigheten senast tre månader efter att avtalet börjat gälla. Miljöplanen följs sedan upp under avtalsperioden.

Samhällsplanering inklusive vind- och vågkraft

Försvarmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) årligen redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft. Förordning (2010:650).

Myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft

Försvarmakten är enlighet med förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden sektorsmyndighet avseende riksintressen för totalförsvarets militära del. Det innebär att Försvarmakten, när det gäller riksintressen, även företräder Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI). Riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del regleras i miljöbalkens tredje kapitel. Där framgår bland annat att mark- och vattenområden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Riksintressen finns såväl på land som till havs, vissa kan redovisas öppet och vissa kan av sekretessskäl inte redovisas öppet. Ett exempel på ett öppet redovisat riksintresse kan vara ett skjutfält eller en flottilflygplats, vars fortsatta funktion är avgörande för Försvarmaktens uppdrag att upprätta och utveckla det militära försvaret.

Riksintresseanspråken redovisas på myndighetens hemsida och i så kallade riksintressekataloger som sänds till kommuner, länsstyrelser och andra berörda myndigheter. Det senaste beslutet om riksintresseanspråk och områden av betydelse fattades av Försvarmakten den 20 december 2021. Reviderade riksintresseanspråk fastställs under januari 2023.

Vindkraftverk och andra höga objekt

En vindkraftsetablering föregås i regel av en tillståndsansökan enligt miljöbalken (6 respektive 9. kap), eller i vissa fall en bygglovsprövning. Ansökan genomförs i samråd med Försvarmakten som i egenskap av sektorsmyndighet yttrar sig över den föreslagna åtgärdens eventuella påverkan på riksintressen och områden av betydelse för totalförsvarets militära del. Försvarmaktens yttrande utgör en del av tillståndsprocessen och ger både sökande och den prövande myndigheten värdefull information, bland annat avseende potentiella konflikter, försvarsintressen eller nödvändiga åtgärder för att möjliggöra samexistens.

Försvarmakten erbjuder i mån av tillgängliga resurser en service där myndigheten i ett tidigt skede, redan inför en tillståndsansökan kan lämna ett preliminärt yttrande direkt till sökande. Under 2022 erbjöds servicen i full omfattning endast under första kvartalet och därefter i begränsad omfattning, jämfört med 2021 då servicen erbjöds i full omfattning undantaget första kvartalet. Begränsningen beror på att Försvarmaktens personella och tekniska resurser under året koncentrerats till de större uppdrag Försvarmakten arbetar med inom ramen för att bidra till samexistens mellan vindkraft och försvarsintressen, vilka beskrivs utförligare i avsnittet *Samverkan i samhällsplaneringen, den nationella planeringsramen för vindkraft och samverkan i planerings- och prövningsprocesser för förnybar energiproduktion*.

Under 2022 har Försvarmakten analyserat och lämnat svar på 220 remisser gällande vindkraft. 71 procent av de remisser som gäller vindkraft på land har varit förenliga med riksintressen för totalförsvarets militära del, antingen i sin helhet eller med viss anpassning medan i 29 procent av remisserna riskerar etableringsförslagen att skada riksintressen. Andelen föreslagna etableringar till havs som riskerar att medföra skada på försvarsintressen är betydligt större jämfört med de etableringar som föreslagits på land. Detta beror i viss mån på att remisserna gällande vindkraft till havs i regel omfattar mycket stora områden vilket innebär att Försvarmakten måste utgå från att utbyggnad sker i hela området om ett tillstånd meddelas. Det finns stora utmaningar med att i dagens planerings- och tillståndsprocesser åstadkomma samexistens mellan en kraftigt utbyggd vindkraft och riksintressen för totalförsvarets militära del. I slutredovisningen av uppgift 19 (Våg- och vindkraft) i regleringsbrevet för budgetåret 2020⁶⁶ har Försvarmakten lämnat förslag på hur det svenska systemet kan förbättras i det avseendet.

⁶⁶ Försvarmaktens redovisning av uppgift 19 i regleringsbrevet för budgetåret 2020 – våg- och vindkraft, FM2022-14512:1, 2022-10-24

Ärendetyp	Antal ärenden	Påverkan på riksintressen		
		Helt eller delvis förenligt ¹⁾	Risk för skada	Andel Risk för skada
Vindkraft på land:				
Enskilda positioner	2 640	1 659	981	37%
Områden	69	46	23	33%
Analyserade vindkraftsremisser totalt	198	140	58	29%
Vindkraft till havs:				
Enskilda positioner	231	0	231	100%
Områden	20	3	17	85%
Analyserade vindkraftsremisser totalt	22	3	19	86%

Tabell 13 Antal vindkraftsremisser som Försvarmakten lämnat yttrande över under 2022

- 1) "Helt eller delvis förenligt" innebär att etableringen i sin helhet eller med viss anpassning kan genomföras utan risk för skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Vågkraft

Remisser eller andra förfrågningar gällande vågkraft inkommer vid sällsynta tillfällen. Vågkraft kan beroende av placering vara i konflikt med riksintressen för totalförsvarets militära del, exempelvis inom sjöövningsområden där fasta installationer kan utgöra hinder för fartygens möjligheter att fritt förflytta sig.

Samverkan i samhällsplaneringen, den nationella planeringsramen för vindkraft och samverkan i planerings- och prövningsprocesser för förnybar energiproduktion

Försvarmakten ska mot bakgrund av myndighetens kommande tillväxt till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 22 februari 2023, redovisa hur myndigheten bidrar till samexistens mellan olika samhällsintressen och samverkar med relevanta myndigheter och organisationer i samhällsplaneringen och prövningsprocesser.

RB p 20

Försvarmakten ska fortsätta att utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med relevanta myndigheter och organisationer i planerings- och prövningsprocesser för förnybar energiproduktion. Försvarmakten ska mot bakgrund av myndighetens kommande tillväxt till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 22 februari 2023 redovisa hur utvecklingen av denna dialog fortskrider.

RB p 21

Försvarmakten har under 2022 fortsatt bidragit till samexistens med andra samhällsintressen inom samhällsplaneringen. Eftersom myndighetens möjligheter att effektivt bidra till samexistens är störst i planeringsprocessen, då mark- och vattenområdets lämplighet för olika ändamål utreds, prioriteras myndighetssamverkan samt planering på regional och nationell nivå. Detta exempelvis genom Försvarmaktens deltagande i regeringsuppdrag om nya områden för energiutvinning i havsplanerna⁶⁷ och deltagande i regionala analyser gällande lämpliga områden för vindkraft i Dalarna och Värmland. Arbetena genomförs i samverkan med bl.a. berörda länsstyrelser, Statens energimyndighet och Havs- och vattenmyndigheten. Denna typ av arbeten syftar bl.a. till att skapa förutsägbarhet för aktörer som avser att ansöka om tillstånd för etablering av vindkraft och att genomföra den vindkraftsutbyggnad som de energipolitiska målen kräver.

Försvarmaktens stöd i regeringsuppdraget att identifiera ytterligare områden till havs, som kan pekas ut som lämpliga för energiändamål, består bl.a. i att analysera hur utbyggnad av vindkraft i ett stort antal olika havs-områden skulle påverka riksintressen för totalförsvarets militära del och att utifrån det identifiera områden där utbyggnad kan ske utan påtaglig skada på försvarsintressen. Arbetet är pågående och ska redovisas av Energi-myndigheten till Regeringskansliet i början av 2023.

⁶⁷ Regeringen, Uppdrag om nya områden för energiutvinning i havsplanerna, M2022/00276, 2022-02-10

Under 2022 har även fortsatt utveckling skett av samarbetet med bl.a. Affärsverket svenska kraftnät genom regelbundna möten och tidig samverkan avseende planerad utbyggnad av transmissionsnätet. Detta i syfte att underlätta tillståndprocessen och att minimera eventuella konflikter mellan utbyggnaden av transmissionsnätet och riksintressen för totalförsvarets militära del. Vidare har en omfattande remisshantering genomförts i frågor inom fysisk planering, utifrån Försvarsmaktens ansvar enligt förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden.

Försvarsmakten har även arbetat med flera uppdrag som relaterar till området samhällsplanering och har under innevarande år redovisat myndighetens svar på tidigare givna regeringsuppdrag inom området; redovisning av uppgift 31 (*Samverkan i samhällsplaneringen*) i regleringsbrevet för budgetåret 2021⁶⁸ och slutredovisning av uppgift 19 (*Våg- och vindkraft*) i regleringsbrevet för budgetåret 2020.⁶⁹ Av redovisningarna framgår bl.a. hur Försvarsmakten bidrar till samexistens mellan olika samhällsintressen, samverkar med aktörer inom samhällsplaneringen, men också myndighetens förslag på hur det svenska systemet kan förbättras för en fungerande samexistens mellan försvarsmakt och kraftigt utbyggd vindkraft. Inför redovisning av uppgiften gällande våg- och vindkraft har Försvarsmakten analyserat jämförbara länders och grannländers erfarenheter av utbyggd vindkraft och fungerande samexistens.⁷⁰

Försvarsmakten bedömer att det fortsatt finns flera utmaningar för att i samverkan med andra myndigheter och organisationer uppnå en högre nivå av samexistens mellan försvarsintressen och andra samhällsintressen. Försvarsmakten vill särskilt lyfta behovet av att det vid berörda myndigheter finns förutsättningar för att hantera information som omfattas av försvarsskript. Berörda myndigheter behöver säkerställa att de även i samhällsplaneringen kan hantera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och delta i säkerhetskänslig verksamhet utifrån kraven i säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2021:955). Konsekvensen blir annars, vilket Försvarsmakten uppmärksammat i flera ärenden, att förutsägbarheten minskar i de underlag som tas fram på grund av att totalförvarsintressen som omfattas av sekretess lämnats utanför planeringen.

Avgiftsfinansierad verksamhet

Uppdragsverksamheter (Tkr)	2022		2021	2020	Not
	Intäkter	Beräknad budget	Intäkter	Intäkter	
Försvarslogistik och verkstadsverksamhet	366 594	330 000	346 036	329 052	
Övning och utbildning	749 707	550 000	722 260	622 315	1
Transportverksamhet	14 059	14 000	11 014	14 525	
Statsflyget	7 608	7 000	5 650	3 008	
Stöd till civil verksamhet	4 209	1 500	50 211	76 623	2
Övrig uppdragsverksamhet	5 962	10 000	4 292	7 805	
Summa	1 148 139	912 500	1 139 463	1 053 328	

Tabell 14 Avgiftsintäkter utöver 4 § avgiftsförordningen som redovisas mot anslag 2020-2022

1. På grund av ökade kostnader för materielunderhåll som fakturerats vidare har intäkterna ökat 2022 inom den exportrelaterade verksamheten.
2. I samband med pandemins avtagande har intäkter från lämnat stöd till civil verksamhet minskat under 2022. Då Försvarsmakten lämnat stöd under första halvåret 2022 har ingen avgift tagits ut i enlighet med regleringsbrevet.

⁶⁸ Försvarsmaktens redovisning av uppgift 31 i regleringsbrevet för budgetåret 2021 – Samverkan i samhällsplaneringen, FM2022-2142:1, 2022-02-21

⁶⁹ Försvarsmaktens redovisning av uppgift 19 i regleringsbrevet för budgetåret 2020 – Våg- och vindkraft, FM2022-14512:1, 2022-10-24

⁷⁰ Totalförsvarets forskningsinstitut, Möjligheter till samexistens mellan Försvarsmaktens verksamhet och utbyggd vindkraft, FOI rapport 5293, april 2022

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp (tkr)	2022	2021	2020	2019	2018	Not
Låneram Riksgäldskontoret						
Beviljad låneram	2 932 200	2 630 000	2 650 000	2 698 300	2 500 000	
Utnyttjad låneram vid årets slut	1 252 749	1 249 168	2 290 920	2 180 269	1 997 844	
Kontokrediter hos Riksgäldskontoret						
Räntekontokredit	2 000 000	1 800 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000	
Övriga kreditramar	0	0	1 000 000	2 000 000	0	
Maximalt utnyttjade kontokrediter	0	0	0	0	0	
Räntekonto						
Räntekostnader	0	0	377	15 497	23 445	1
Ränteintäkter	58 623	0	9	72	190	1
Avgiftsintäkter och andra ersättningar						
Avgiftsintäkter uppdragsverksamhet, beräknat belopp i regleringsbrev	912 500	853 300	878 400	852 000	736 000	
Avgiftsbelagd uppdragsverksamhet	1 148 139	1 139 463	1 053 328	839 483	888 925	
Övriga intäkter	267 337	294 360	325 415	419 675	488 299	2
Anslagskredit						
Beviljad anslagskredit	5 023 422	1 414 126	1 373 697	1 223 363	1 581 782	3
Utnyttjad anslagskredit	1 249 629	5 602	13 594	464 774	25 929	3
Anslagssparande						
Summa utgående anslagssparande	289 295	1 234 595	1 070 193	290 216	300 122	3
Bemyndiganden						
Summa tilldelade bemyndiganden	43 051 751	22 500 000	21 500 000	20 300 000	95 100 000	4
Totalt gjorda åtaganden	38 851 362	19 371 301	12 506 684	12 169 224	89 265 967	4
Anställda						
Antalet årsarbetskrafter	23 374	23 096	22 170	21 333	18 821	
Medelantalet anställda	24 619	24 221	23 674	23 022	20 562	5
Driftkostnad per årsarbetskraft	2 232	2 033	1 965	1 864	2 125	
Driftkostnad	52 167 758	46 962 079	43 558 001	39 769 554	39 990 550	
Kapitalförändring						
Årets kapitalförändring	-5 859 310	-7 573 785	-7 548 422	-6 654 767	-7 928 276	
Balanserad kapitalförändring	-1 802 175	-655 390	-437 392	-22 345	-1 051	6

- Räntan hos Riksgälden var negativ till den 7 januari 2020, 8 januari 2020 till 3 maj 2022 var den 0 %. 4 maj 2022 infördes positiv ränta, som har höjts under året. Räntan var 2,5 % den 31 december.
- I övriga intäkter ingår avgifter som myndigheten tagit ut med stöd av 4 § avgiftsförordningen (1992:191) med 238 973 tkr.
- Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning – Finansiella villkor".
- Tilldelade bemyndiganden och gjorda åtaganden avser beställningsbemyndiganden för anslagen 1:1 och 1:3. Fördelningen framgår av "Anslagsredovisning - Redovisning av beställningsbemyndigande".
- Medelantalet anställda omfattar den kontinuerligt tjänstgörande personalen i personalkategorierna OFF/K, SO/K, GSS/K CVAT samt ATII, se även personalbilagan tabell 1. 2021 års siffra i årsredovisningen 2021 innehöll även medelantalet GSS/T och RO som tjänstgjort aktivt. En korrigering har gjorts i tabellen för att redovisa motsvarande värde för 2021 som för övriga år.
- Balanserad kapitalförändring består av försäkringsteknisk omvärdering av pensionsavsättning innevarande år och från och med 2019 även av avsättningar för miljöåtgärder från föregående år.

Resultaträkning

Belopp (tkr)	2022	2021	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	51 461 640	44 019 754	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 415 476	1 433 824	2
Intäkter av bidrag	19 560	3 980	3
Finansiella intäkter	78 741	9 184	4
Summa Verksamhetens intäkter	52 975 417	45 466 742	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-18 947 836	-17 791 958	5
Kostnader för lokaler	-3 460 094	-2 988 930	6
Övriga driftkostnader	-29 759 828	-26 181 190	7
Finansiella kostnader	-53 115	-10 355	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 145 172	-6 068 093	9
Summa Verksamhetens kostnader	-58 366 045	-53 040 527	
Verksamhetsutfall	-5 390 628	-7 573 785	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	59 888	78 321	10
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-59 888	-78 321	
Saldo	0	0	
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	583 801	85 741	
Lämnade bidrag	-1 052 484	-85 741	11
Saldo	-468 683	0	
Årets kapitalförändring	-5 859 310	-7 573 785	12

Balansräkning

Tillgångar (tkr)	Utgående balans 2022-12-31	Utgående balans 2021-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	1 145	1 145	13
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	0	0	13
Summa Immateriella anläggningstillgångar	1 145	1 145	
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	265 922	334 518	14
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	1 513 058	1 680 283	14
Pågående nyanläggningar	416 553	387 325	14
Beredskapstillgångar	86 547 626	78 415 796	15
Summa Materiella anläggningstillgångar	88 743 158	80 817 922	
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	94 778	571 570	16
Summa Varulager m.m.	94 778	571 570	
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	138 999	142 227	
Fordringar hos andra myndigheter	1 381 859	1 031 237	17
Övriga kortfristiga fordringar	22 754	15 169	18
Summa Kortfristiga fordringar	1 543 612	1 188 633	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	578 247	330 412	19
Övriga upplupna intäkter	125 545	88 881	20
Summa Periodavgränsningsposter	703 792	419 293	
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	976 948	-1 210 988	21
Summa Avräkning med statsverket	976 948	-1 210 988	
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	9 728 921	9 535 235	22
Kassa och bank	25 098	50 869	
Summa Kassa och bank	9 754 019	9 586 104	
Summa Tillgångar	101 817 452	91 373 678	

Balansräkning (forts)

Kapital och skulder (tkr)	2022-12-31	2021-12-31	Not
Myndighetskapital			23
Statskapital	93 312 939	85 983 630	24
Balanserad kapitalförändring	-1 802 175	-655 390	23
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	-5 859 310	-7 573 785	12
Summa Myndighetskapital	85 651 453	77 754 455	
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	386 112	303 012	25
Avsättningar för avhjälpande av miljöskador	1 833 603	1 865 925	26
Övriga avsättningar	860 915	881 398	27
Summa Avsättningar	3 080 630	3 050 335	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	1 252 749	1 249 168	28
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	2 724 703	2 423 977	29
Leverantörsskulder	4 351 665	3 268 661	
Övriga kortfristiga skulder	283 971	263 960	30
Summa Skulder m.m.	8 613 088	7 205 766	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	4 457 928	3 363 122	31
Övriga förutbetalda intäkter	14 353	0	32
Summa Periodavgränsningsposter	4 472 281	3 363 122	
Summa Kapital och Skulder	101 817 452	91 373 678	

Ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador

6 Mdkr

6 Mdkr

33

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Not	Ingående överförings- belopp	Årets tilldel- ning enligt reglerings- brev	Omdis- ponerade anslags- belopp	Utnyttjad del av medgivet över- skridande	Indragning	Totalt dispo- nibelt belopp	Utgifter	Inkomster	Utgående överförings- belopp	
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap											
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	34	538 276	26 645 856	237 000	0	0	27 421 132	-28 751 004	1 340 396	10 525
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift	34	10	125 213	0	0	0	125 223	-125 231	0	-8
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	34	313 990	16 568 338	-237 000	0	0	16 645 328	-17 814 602	151 397	-1 017 878
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	34	30 377	1 295 395	0	0	0	1 325 772	-1 323 437	0	2 335
1:2.1	Försvarsmaktens väpnade insatser internationellt samt Europeiska fredsfaciliteten och Athena	34	278 645	1 391 513	-250 000	0	-236 448	1 183 710	-946 056	763	238 417
1:2.2	Försvarsmaktens övriga insatser internationellt	34	11 028	145 000	250 000	0	-9 228	396 800	-378 111	14	18 703
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	34	45 266	5 466 212	494 000	0	0	6 005 478	-6 258 171	20 949	-231 743
1:4.1	Forskning och teknikutveckling	34	-5 602	831 905	0	0	0	826 303	-822 057	0	4 246
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan											
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	34	17 003	60 119	0	0	-14 979	62 143	-47 330	257	15 069
	Summa		1 228 993	52 529 551	494 000	0	-260 655	53 991 889	-56 465 999	1 513 777	-960 334

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
4525 Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	-	59 888

Redovisning av beställningsbemyndigande (tkr)

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år			
		2022	2022	2023	2024	2025	2026-
1:1.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar	33 003 000	16 286 162	29 247 746	12 103 271	7 868 637	4 778 218	4 497 620
1:3.2 Anskaffning av materiel och anläggningar	10 048 751	3 085 139	8 269 070	3 289 890	2 544 939	1 457 299	976 942

Fördelningen avser utestående åtaganden uppdelade på de år när infrianden (redovisning mot anslag) beräknas ske. Beräkningen är gjord med hänsyn tagen till de prognoser för leveranser (infrianden) som respektive leverantör lämnar till Försvarmakten.

Finansiella villkor (tkr)

Anslag		Anslagskredit	Anslagsbehållning som disponeras 2022	Indragning anslagssparande från 2021	Utnyttjad anslagskredit	Överdrag	Anslagssparande före indragning
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap							
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	2 686 285	3%	0	0	0	10 525
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift	3 756	3%	0	-8	0	0
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	1 625 403	3%	0	-1 017 878	0	0
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	38 861	3%	0	0	0	2 335
1:2.1	Försvarmaktens väpnade insatser internationellt samt Europeiska fredsfaciliteten och Athena	40 245	3%	-236 448	0	0	238 417
1:2.2	Försvarmaktens övriga insatser internationellt	5 850	3%	-9 228	0	0	18 703
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	596 021	3%	0	-231 743	0	0
1:4.1	Forskning och teknik-utveckling	24 957	Inget	0	0	0	4 246
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan							
1:2.1	Freds- och säkerhets-främjande verksamhet	2 044	3%	-14 979	0	0	15 069
Summa		5 023 422		-260 655	-1 249 629	0	289 295

Redovisning av utfall mot villkor i regleringsbrev och regeringsbeslut för 2022

Nr	Villkor för anslag	Utfall (tkr)
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap		
	1:1 ap.1 Förbandsverksamhet och beredskap	
4	Högst 2 500 tkr får användas till stöd för utländskt deltagande vid PFF-aktiviteter samt aktiviteter i andan av PFF och motsvarande i Sverige och utlandet.	0
5	Högst 150 000 tkr får användas för uppdragsgesättning till de frivilliga försvarsorganisationerna för deras utbildningsverksamhet, inklusive ungdomsverksamhet.	142 651
6	Högst 75 000 tkr ska användas till organisationsstöd enligt 5§ förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Av dessa medel får högst 1 700 tkr användas för bidrag till Försvarets civila idrottsförbund och till vissa militära tidskrifter.	73 272 1 700
7	Högst 30 000 tkr får användas till statsbidrag till frivilliga veteransoldat- och anhörigorganisationer för verksamhet som stödjer Försvarmaktens personal före, under och efter tjänstgöring i internationella militära insatser samt anhöriga till sådan personal.	23 110
8	Försvarsinspektören för hälsa och miljö ska tilldelas högst 27 000 tkr. Av dessa ska lägst 2 000 tkr användas för dess kontroll och tillsynsverksamhet exklusive lönekostnader. ¹⁾	23 369 1 683
9	Högst 500 tkr får utbetalas till Geneva Center for Security Policy (GCSP).	0
10	Försvarmakten får använda högst 89 462 tkr som abonnemangavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Beloppet ska betalas efter fakturering från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.	89 462
11	Högst 5 000 tkr får användas för förtroende- och säkerhetsskapande verksamhet i enlighet med bilaga 3.	1 619
15	8 000 tkr får användas i syfte att stärka cybersäkerheten inom ramen för ett nationellt cybersäkerhetscenter.	8 000
	1:1 ap.3 Vidmakthållande av materiel och anläggningar	
4	2 000 000 kronor får användas i syfte att stärka cybersäkerheten inom ramen för ett nationellt cybersäkerhetscenter.	0
	1:2 ap.1 Försvarmaktens väpnade insatser internationellt samt Europeiska fredsfaciliteten och Athena	
1	För respektive insats får Försvarmakten använda högst följande belopp per insats (beloppen avser särutgifter):	
	Minusma	571 000
	TAKUBA	170 000
	Återställningskostnader och insatsrelaterade gemensamma kostnader	100 000
	Uppföljning personal i internationella insatser	20 000
	Europeiska fredsfaciliteten och Athena	300 000
		510 646 119 599 80 000 10 116 224 932
	1:2 ap.2 Försvarmaktens övriga insatser internationellt	
FÖ2020/01239	Framställning från Försvarmakten om placering av stabsofficerare i Jordanien. Försvarmaktens kostnader för placeringen får för 2022 uppgå till högst 4 350 tkr.	4 350
FÖ2021/01172	Uppdrag till Försvarmakten om fortsatt deltagande i EU:s utbildningsinsats i Mali. Försvarmaktens kostnader för placeringen får för 2022 uppgå till högst 9 200 tkr.	6 050
FÖ2021/01173	Uppdrag till Försvarmakten om fortsatt deltagande i EU:s utbildningsinsats i Somalia. Försvarmaktens kostnader för placeringen får för 2022 uppgå till högst 15 000 tkr. ²⁾	15 713
FÖ2021/01174	Uppdrag till Försvarmakten om fortsatt deltagande i EU:s utbildningsinsats i Centralafrikanska republiken. Kostnaden för 2022 får uppgå till högst 8 000 tkr.	4 022
Fö2021/00349	Uppdrag till Försvarmakten att fortsatt placera officerare vid EU:s operativa högkvarter för EUNAVFOR Somalia/Operation Atalanta. Försvarmaktens kostnader för placeringen får för 2022 uppgå till högst 3 200 tkr.	2 977
FÖ2021/00011	Uppdrag till Försvarmakten om att placera officerare vid EU:s insats EUNAVFOR MED Irini. Försvarmaktens kostnader för placeringen får för 2022 uppgå till högst 2 500 tkr.	2 459
	1:4 ap.1 Forskning och teknikutveckling	
2	Högst 20 000 tkr får användas för flygteknisk forskning inom NFFP i enlighet med de beslut som fattas inom programmet.	20 000
	Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan	
UD2021/16190	1:2 ap.1 Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet Försvarmakten disponerar 60 119 tkr.	47 213
	Av medlen får 56 000 tkr användas för personalbidrag inom ramen för EU-delegationer samt FN:s och andra organisationers insatser enligt specifikation.	46 377
	Av medlen får 2 800 tkr användas för annan insatsnära verksamhet i form av t.ex. insatsförberedande utbildning.	836

1. Utfallet för verksamhet är något lågt med anledning av att många platsbesök/resor ställdes in under första halvåret (Covid-19).
2. Överskridandet beror på att restriktionerna kopplade till pandemin minskade i snabbare takt än förväntat.

Finansieringsanalys

Belopp (tkr)	2022		2021		Not
DRIFT					
Kostnader		-52 161 647		-45 502 969	35
Finansiering av drift:					
Intäkter av anslag	51 461 640		44 019 754		
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 415 476		1 433 824		-
Intäkter av bidrag	19 560		3 980		
Övriga intäkter	78 741		9 184		
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		52 975 417		45 466 742	
Minskning (+) av lager		476 792		-94 883	
Minskning (+) av beredskapsvaror i lager		424 518		883 703	
Ökning (-) av kortfristiga fordringar		-639 478		59 096	36
Minskning (+) av kortfristiga skulder		2 462 967		1 229 727	37
Kassaflöde från/till drift		3 538 571		2 041 415	
INVESTERINGAR					
Investeringar i materiella tillgångar	-3 674 331		-1 893 995		
Investeringar i immateriella tillgångar	0		-1 145		
Summa investeringsutgifter		-3 674 331		-1 895 140	
Finansiering av investeringar:					
Lån från Riksgäldskontoret	250 121		579 200		
- amorteringar	-246 540		-1 620 952		
Ökning av statskapital med medel som erhållits från/tillförts statens budget	2 906 781		2 626 149		
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		2 910 362		1 584 397	
Förändring av kortfristiga fordringar och skulder		49 932		78 684	
Kassaflöde till investeringar		-714 037		-232 060	
UPPBÖRDSVERKSAMHET					
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	59 888		78 321		
Inbetalningar i uppbördsverksamhet		59 888		78 321	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-59 888		-78 321	
Kassaflöde uppbördsverksamhet		0		0	
TRANSFERERINGSVERKSAMHET					
Lämnade bidrag	-1 052 484		-85 741		
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-1 052 484		-85 741	
Finansiering av transfereringsverksamhet:					
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	583 801		85 741		
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		583 801		85 741	
Kassaflöde transfereringsverksamhet		-468 683		0	
Förändring av likvida medel		2 355 851		1 809 356	
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL					
Likvida medel vid årets början		8 375 116		6 565 760	
Minskning (-) av kassa och bank	-25 771		-65 636		
Ökning (+) av tillgodohavande RGK	193 686		2 090 909		
Ökning (+) av avräkning med statsverket	2 187 936		-215 917		
Summa förändring av likvida medel		2 355 851		1 809 356	
Likvida medel vid årets slut¹⁾		10 730 967		8 375 116	

1. Likvida medel i finansieringsanalysen består av posterna Avräkning med statsverket, Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret samt Kassa och bank i balansräkningen.

Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma vid manuella summeringar.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Om det är en lördag eller söndag blir närmast föregående vardag brytdag. Som periodavgränsningspost bokförs huvudsakligen belopp överstigande 100 tkr.

Upplysningar av väsentlig betydelse efter räkenskapsårets utgång

Försvarsmakten har levererat ett stödpaket avseende materiel till Ukraina i anslutning till årsskiftet 2022/23. Leveranserna påbörjades i december och slutlevererades 22 januari 2023. Detta kommer att bokföras som lämnat bidrag under 2023.

Vid bokslutsarbetet har det framkommit att två beställda projekt sträckte sig efter slutåret för beställningsbemyndigandet. Båda beställningarna har därför ändrats så att beställningsbemyndigandena innehålls. Försvarsmakten noterar även att inget utomstatligt åtagande ingåtts för tid efter beställningsbemyndigandenas utgång.

Värdering av anläggningstillgångar

Försvarsmakten redovisar tillgångar i balansräkningen när det kan säkerställas att tillgången kontrolleras av myndigheten, d.v.s. när underlag inkommit och kontroll av leverans kunnat genomföras.

Komponentredovisning

Försvarsmakten tillämpar reglerna för komponentredovisning på de tillgångar som levereras fr.o.m. 2016 och där även den större delen av tillgången kommer att uppföras och färdigställas 2016 och framåt. Redovisningsprincipen kommer successivt införas genom att den tillämpas vid utbyte av komponenter på befintliga tillgångar som fanns den 31 december 2015. Försvarsmakten gör en bedömning i samband med anskaffningen om en anläggningstillgång ska delas upp i komponenter: om anläggningstillgångens totala anskaffningsvärde överstiger 100 mnkr, komponentens värde är mer än tio procent av huvudanläggningens totala anskaffningsvärde samt nyttjandeperioden är mindre än 50 procent gentemot huvudanläggningen. För att en tillgång ska vara föremål för uppdelning i komponenter ska samtliga dessa tre kriterier vara uppfyllda.

Under 2022 har Försvarsmakten inte redovisat några objekt som komponenter till huvudanläggningar då bedömningen är att det inte funnits några objekt som uppfyllt dessa tre kriterier.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar består av programvaror, licenser för datorprogram och utveckling som är av väsentligt värde för verksamheten under kommande år. Programvaror och licenser aktiveras i de fall anskaffningsutgiften överstiger 50 tkr. Utveckling aktiveras om de sammanlagda utgifterna överstiger 1 000 tkr.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar som består av anskaffningar (undantaget beredskapstillgångar) med en ekonomisk livslängd om minst tre år och ett anskaffningsvärde av minst 50 tkr, redovisas som anläggnings-tillgång.

Beredskapstillgångar

Förnödenheter för krigsändamål och beredskap, som har anskaffats för att klara landets behov vid kris och krig, definieras som beredskapstillgångar. Beredskapstillgångarna indelas i beredskapsinventarier och beredskapsvaror. För beredskapsinventarier är gränsen för aktivering 250 tkr.

Beredskapsvaror i lager värderas enligt principer för lagerredovisning. Försvarsmakten beräknar anskaffningsvärdet enligt principen genomsnittligt anskaffningsvärde. Försvarsmakten bedriver löpande ett kvalitetsarbete i syfte att löpande redovisa ett rättvisande lagervärde. Detta kan föranleda omvärdering av lagret.

Avskrivningstider

Avskrivningar enligt plan beräknas linjärt på tillgångarnas ursprungliga anskaffningsvärde med avskrivningstider som fastställs efter bedömning av tillgångarnas ekonomiska livslängd.

Verksamhetsinventarier

3 år	Licenser till datorprogram
3-5 år	Egenutvecklade IT-system
3 år	Persondator med kringutrustning
5 år	Lätta transportmedel, kommunikationsmedel, minidator, kontorsapparater, djur och övrigt
10 år	Verkstads- och tillverkningsutrustning, telefonväxlar, utbildningsanläggningar, simulatorer, tävlingsvapen, viss köksutrustning, tyngre transportmedel, förbättring på annans fastighet, datornät, stordatorer, möbler och inredning
15 år	Båtar

Beredskapsinventarier

3 år/5 år/10 år	Övriga beredskapsinventarier
10 år	Modifiering av materiel
15 år/25 år	Stridsfordon, fartyg, flygplan och helikoptrar (individredovisade materielsystem)

Avskrivningstiden kan i förekommande fall variera inom en anläggningsklass beroende på att individuella bedömningar gjorts i samråd med sakkunniga.

Varulager

Varulager har värderats till genomsnittligt anskaffningsvärde.

Med anledning av det förändrade omvärldsläget har regeringen beslutat att Försvarsmakten ska vidta flera åtgärder för att möjliggöra en snabbare förmågeuppbbyggnad. Bland åtgärderna ingår att myndigheten ska förstärka lageruppbbyggnaden av drivmedel. Som en följd av att Försvarsmakten ska utöka sitt lager utöver de behov som följer av löpande förbrukning innebär det att drivmedel omklassificeras från att vara förbrukningsvara till beredskapsvara.

Fordringar

Fordringar värderas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Tillgångar och skulder i utländsk valuta

Tillgångar och skulder i utländsk valuta redovisas i bokslutet omräknade till balansdagskurs. Valutakursdifferenser redovisas som finansiella intäkter respektive kostnader.

Avsättningar

Avsättningar för pensioner

Försvarsmakten omfattas som statlig myndighet av det statliga tjänstepensionsavtalet PA 16 vilket gäller från och med 1 januari 2016. Avtalet reglerar tjänstepension, sjukpension och efterlevandepension.

Tjänstepensionen består av premiebestämd ålderspension och förmånsbestämd ålderspension. Premiebestämd pension innebär att en viss procent av den anställdas lön betalas in som premier. Förmånsbestämd pension innebär att den anställda är garanterad en viss procent av lönen i tjänstepension.

Avtalet är indelat i två avdelningar. Generellt tillhör de anställda som är födda 1988 eller senare avdelning ett och de anställda som är födda före 1988 tillhör avdelning två. Avdelning ett är till skillnad från avdelning två helt premiebestämd. För yrkesofficerare, som har möjlighet att gå i ålderspension vid 61 års ålder, betalar Försvarmakten dessutom en engångsavgift om 6,9 procent av lönen eller pensionsunderlaget för kalenderåret före det år individen uppnår pensionsåldern.

Kollektivavtalet Avtal om avsättning till Kåpan Extra för yrkesofficerare vid Försvarmakten (HKV 16 115:60302) stadgar därtill erläggandet av en kompensatorisk extra tjänstepensionspremie för de tjänstgörande yrkesofficerare som per 2008-01-01 var födda 1959 eller senare, och därför omfattades av reglerna om höjd pensionsålder, från 60 till 61 år.

Gällande tjänstekategorin flygförare födda före 1988, vilka har möjlighet att gå i ålderspension vid 55 års ålder, erläggs vid nyttjande av denna tjänsteförmån även en kompensatorisk engångspremie för att individens ålderspension ska vara fullt finansierad från och med 61 års ålder.

Flygförare födda före 1988 tillhör avdelning 2 med rätt att gå i pension vid 55 års ålder och efter 25 år i flygtjänst. De som är födda 1988 eller senare omfattas av avdelning 1.

De flygförare som är födda 1988 eller senare och som påbörjade anställning eller flygutbildning före 2016 har fått ett personligt beslut om förmånligare pensionsvillkor av Arbetsgivarverket, vilket innebär att de kan gå i pension vid 55 års ålder. Uttag av övriga tjänstepensioner beräknas kunna ske tidigast vid 66 års ålder.

Sedan 2018 tillämpar Försvarmakten arbetsgivarverktyget "Enskild överenskommelse YO" (FM2019-14207:2) vilket innebär att av arbetsgivaren identifierade yrkesofficerare med nyckelkompetens som väljer att kvarstå i anställning efter uppnådd pensionsålder vid 61 år (55 år för flygförare) får tjänstepensionsavsättning om 30 procent av grundlönen, placerad inom valbar del enligt pensionsavtalet PA 16. Beslut fattas av arbetsgivaren och gäller i normalfallet för en tid om två år, med möjlighet till förlängning med ett år i taget.

Avsättningar för pensionsförpliktelser gällande delpensioner och flygförarpension före 61 års ålder skuldförs och redovisas till det försäkringstekniska värdet av pensionsåtagandena i enlighet med vad SPV fastställt och på årsbasis tillkännagivit. 2022 använde SPV ett ränteantagande på -1,5 procent (-1,4 procent för 2021) som diskonteringsränta för beräkningen.

Enligt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska därutöver effekten av försäkringstekniska omvärderingar av avsättningar för pensionsförpliktelser för egna anställda, som avser förmåner efter avslutad anställning, redovisas direkt mot myndighetskapital. För 2022 uppskattades beloppet till 875 tkr (0 tkr 2021) inklusive särskild löneskatt på pensionskostnader (SLP).

Avsättningar för miljöåtgärder

Vid avsättning för miljöåtgärder belastas inte anslaget. Anslagsavräkning sker först när åtgärderna genomförs enligt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Försvarmakten redovisar avsättningar för sanering av förorenade områden utifrån det register som finns över förorenade områden i den takt tillförlitliga kostnadsbedömningar görs för objekten. Försvarmakten redovisar också avsättningar för de tvister som uppstår med tredje part rörande föroreningar som har eller kan ha orsakats av Försvarmaktens verksamhet. Principen för bokföring är att avsättning sker då tvisten bedöms rendera i en förlikning eller en lagakraft vunnen dom och när en preliminär bedömning kan göras av belopp och tidpunkt. Vid de fall beloppen inte är möjliga att uppskatta har försiktighetsprincipen tillämpats och hela skadeståndsanspråket bokförts.

Stöd till Ukraina

Under året har Försvarmakten lämnat stöd till Ukraina enligt beslut av regeringen, både i form av finansiellt bidrag och av materiel. Försvarmakten har till del fått ersättning som motsvarar återanskaffningsvärdet av skänkt materiel för att bibehålla försvarsförmåga. Lämnat stöd till Ukraina redovisas till bokfört lagervärde enligt gällande redovisningsprinciper.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

Enligt regleringsbrevet för 2022 gäller följande undantag från ekonomiadministrativa regelverket:

1. Försvarmakten undantas från 12 § anslagsförordningen (2011:223) enligt nedan.
 - a) Försvarmakten får, vad avser förstagångsanskäffning (dvs. första lageruppbyggnad) för ny materiel, anskaffa ammunition, reservdelar m.m. under anslaget 1:3 ap.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar*. Försvarmakten får under anslaget 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar* återanskaffa ammunition och reservdelar m.m. Efter hand som förbrukning av förnödenheter sker i förbandsverksamheten ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:1 ap.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslaget 1:3 ap.2 *Anskaffning av materiel och anläggningar* eller anslaget 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar*. Denna princip får även tillämpas vad gäller förnödenheter, inklusive drivmedel, anskaffade före 1 januari 2008.
 - b) När Försvarmakten förbrukar ammunition m.m. vid insatser internationellt ska kostnaden för detta föras mot anslaget 1:2 *Försvarmaktens insatser internationellt* och motsvarande belopp föras som intäkt mot anslagen 1:1 ap.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* eller 1:1 ap.3 *Vidmakthållande av materiel och anläggningar*.
2. Försvarmakten behöver inte finansiera investeringar i anläggningstillgångar som används eller kommer att användas i samband med internationella insatser med lån i Riksgäldskontoret enligt 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210).
3. Försvarmakten undantas från kravet att redovisa enbart samhällsinvesteringar i myndighetens verksamhet enligt 9 kap 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Undantaget gäller för Försvarets materielverks samhällsinvesteringar avseende försvarets ägande vid industrin (FÄVI).

Ledande befattningshavare i Försvarmakten

Lön och andra ersättningar har av Försvarmakten utbetalats till ledande befattningshavare under 2022 enligt nedanstående tabell. I tabellen redovisas även uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag och stiftelser.

Titel	Namn	Lön och andra ersättningar (kr)	Förmåner (kr)	Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
Överbefälhavare	Micael Bydén	2 107 583	7 700	Ledamot i styrelsen för Arbetsgivarverket
Generaldirektör	Mikael Granholm	1 435 728	2 350	Ledamot i insynsrådet för Plikt- och prövningsverket Ledamot i Riksdagsdirektörens råd
Chef för ledningsstaben	Jonas Haggren	1 343 226	10 500	Ledamot i insynsrådet för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap Ledamot i styrelserna för Teracom AB och Teracom Group AB
Produktionschef	Johan Svensson	1 365 798	0	Suppleant i styrelsen för Gitarrzombien AB
Insatschef	Michael Claesson	1 344 353	0	Ledamot i insynsrådet för Folke Bernadotteakademien Ledamot i styrelsen för FMV
Chef för militära underrättelse- och säkerhetstjänsten	Lena Hallin	1 270 133	0	
Chefsjurist	Carin Bratt	1 309 393	0	Ledamot av Totalförsvarets Folkkrättsråd Ledamot i Statens Överklagandenämnd
Ekonomidirektör	Helena Thunander Holmstedt	1 685 584	0	Ledamot i styrelserna Riksgälden och Institutet för kvalitetsutveckling SIQ. Vice ordförande i Resolutionsdelegationen
Personaldirektör ¹⁾	Klas Eksell	1 064 736	0	Ledamot i styrelserna för Stiftelsen MHS Bostäder och Försvarshögskolan
Chef för säkerhetsinspektionen ²⁾	Christer Tistam	429 293	0	
Chef för säkerhetsinspektionen ³⁾	Michael Ginér	975 313	88 708	
Försvarsinspektör för hälsa och miljö	Pierre Campenfeldt	1 362 456	0	Ledamot i styrelserna för Stockholms Ortopediska Intyg AB, Rättsintyg Stockholm AB och Konungens Hospitalfond
Flygsäkerhetsinspektör	Magnus Liljegren	1 100 750	299 698	Ledamot i styrelsen för Fiola Turism AB

1. Personaldirektör till och med 31 oktober 2022.
2. Chef för säkerhetsinspektionen till och med 30 maj 2022.
3. Chef för säkerhetsinspektionen från och med 1 juni 2022.

Ledamöter i insynsrådet vid Försvarmakten

Regeringen har utsett följande personer att vara ledamöter i insynsrådet vid Försvarmakten från och med den 14 juli 2022 till och med den 31 maj 2025.

Namn	Uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag
Niklas Karlsson	Ledamot i Landskrona Stadshus AB styrelse.
Pål Jonson ¹⁾	
Elisabeth Falkhaven	Ledamot i Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden och ledamot i insynsrådet för Statens veterinärmedicinska anstalt.
Mats Löfving	
Åsa Söderström Jerring	Styrelseledamot i OEM International AB, Fibo AS, Skanska AB, Delete Oy

1. Ledamoten avgick 2022-10-20.

Inga ersättningar har utgått under 2022.

Noter till resultaträkningen

1. Intäkter av anslag

(tkr)	2022	2021
Intäkter av anslag i resultaträkningen	51 461 640	44 019 754
Netto utgifter/inkomster i anslagsredovisningen	-54 952 222	-46 779 574
Summa	-3 490 582	-2 759 820
Skillnaden beror på:		
- utgiftsmässiga anslag som räknas av mot statskapital ¹⁾	-2 906 781	-2 626 149
- redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av lämnade bidrag	-583 801	-85 741
- semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 som redovisats mot anslag enligt övergångsbestämmelsen till 12 § anslagsförordningen	0	-47 930
Summa	-3 490 582	-2 759 820

1. Beloppen för 2021 är omräknade då två rader i noten har slagits ihop till en rad för 2022. I raden ingår omklassificering av verksamhetsinvesteringar och drivmedel.

2. Intäkter av avgifter och andra ersättningar

(tkr)	2022	2021
Intäkter av avgifter och andra ersättningar, varav: ¹⁾	1 415 476	1 433 824
avgiftsbelagd uppdragsverksamhet ²⁾	1 148 139	1 139 463
avgifter som tagits ut med stöd av 4§ avgiftsförordningen (1992:191) ³⁾	238 973	283 441
offentligrättsliga avgifter	34	19
intäkter från försäljning av övertalig materiel	20 937	10 041
intäkter enligt 6 kap. 1§ kapitalförsörjningsförordningen (2011:210)	7 379	822
intäkter av övriga ersättningar	13	37

1. Av intäkterna avser 1 003 914 tkr (918 006 tkr) intäkter från FMV. Av detta består 873 703 tkr (758 324 tkr) av intäkter där Försvarmakten varit både beställare och underleverantör till FMV.
2. Den avgiftsbelagda uppdragsverksamheten redovisas i resultatredovisningen under avsnittet "Avgiftsfinansierad verksamhet".
3. Försvarmakten bedriver inte tjänsteexport, men lämnar stöd till FMV

3. Intäkter av bidrag

(tkr)	2022	2021
Lönebidrag samt bidrag för nystartsjobb och anställningsstöd från Arbetsförmedlingen	2 292	2 035
Ersättning för höga sjuklönekostnader från Försäkringskassan ¹⁾	16 423	83
Sjuklönebidrag från Försäkringskassan	620	1 094
Övriga bidrag	225	768
Summa	19 560	3 980

1. Försäkringskassan betalade ut bidrag för höga sjuklönekostnader i april 2022 som avsåg sjukdagar under 2021.

4. Finansiella intäkter

(tkr)	2022	2021
Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret ¹⁾	58 623	0
Valutakursvinster på fordringar och skulder ²⁾	19 809	8 721
Övriga finansiella intäkter ²⁾	308	463
Summa	78 741	9 184

1. Räntan hos Riksgälden var 0 % till 3 maj 2022. Därefter har räntan höjts under året och den 31 december var räntan 2,5 %.
2. Beloppen för 2021 är omräknade då rader i noten har förändrats.

5. Kostnader för personal

(tkr)	2022	2021
Lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-11 782 498	-11 093 313
Varav arvoden	-41 068	-34 920
Sociala avgifter enligt lag och avtal samt pensionskostnader	-6 433 042	-6 091 012
Övriga personalkostnader	-732 296	-607 633
Summa	-18 947 836	-17 791 958

6. Kostnader för lokaler

(tkr)	2022	2021
Hyror	-3 325 471	-2 845 840
Övriga lokalkostnader	-134 623	-143 090
Summa	-3 460 094	-2 988 930

7. Övriga driftkostnader

(tkr)	2022	2021
Hyra mark och krigsanläggningar	-499 047	-409 282
Reparationer och underhållsarbeten mark och krigsanläggningar	-3 410 768	-3 166 466
Rekryter, officersaspiranter och hemvärnet	-1 214 242	-1 047 661
Resetjänster	-751 863	-491 147
Varor ^{1) 2)}	-5 927 611	-4 003 821
Forskningsuppdrag och materielutvecklingsuppdrag	-772 022	-714 429
Materiellnära tjänster	-8 917 188	-7 871 134
Datatjänster	-1 058 376	-922 594
Post, tele, frakt	-353 015	-225 511
Operationell leasing	-227 080	-241 557
Konsulttjänster	-454 737	-418 944
Övriga tjänster	-6 283 599	-6 780 428
Övrigt	-242 778	-114 535
Aktivering av utveckling av anläggningstillgångar i egen regi ²⁾	352 500	226 318
Summa	-29 759 828	-26 181 190

1. Nyttjande av beredskapsvaror har ökat under 2022, främst avseende drivmedel och livsmedel.
2. Beloppen för 2021 är omräknade då rader i noten har förändrats.

8. Finansiella kostnader

(tkr)	2022	2021
Ränta på lån i Riksgäldskontoret ¹⁾	-9 015	0
Valutakursförluster på fordringar och skulder ²⁾	-43 540	-9 722
Övriga finansiella kostnader ²⁾	-560	-633
Summa	-53 115	-10 355

1. Räntan hos Riksgälden var 0 % till 3 maj 2022. Därefter har räntan höjts under året och den 31 december var räntan 2,5 %.
2. Beloppen för 2021 är omräknade då rader i noten har förändrats.

9. Avskrivningar och nedskrivningar

(tkr)	2022	2021
Avskrivningar för verksamhetsinventarier	-504 348	-531 585
Avskrivningar för beredskapsinventarier	-5 640 824	-5 536 508
Summa	-6 145 172	-6 068 093

10. Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras

(tkr)	2022	2021
Återbetalning av lån för svenska FN-styrkor	59 888	78 321
Summa	59 888	78 321

11. Lämnade bidrag

(tkr)	2022		2021	
	Lämnat	Regleringsbrev/motsv.	Lämnat	Regleringsbrev/motsv.
Frivilliga försvarsorganisationer	-73 272	-73 300	-59 800	-59 800
Militära tidskrifter och idrottsförbund	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
NATO GLOBAL NAF	-1 197	0	-927	-5 100
Geneva Center for Security Policy (GCSP)	0	-500	-500	-500
Statsbidrag Veteranstöd	-23 110	-30 000	-22 799	-30 000
Finansiellt stöd till Ukraina ¹⁾	-321 634	-320 000	0	0
Överlämnad materiel till Ukraina ²⁾	-468 683	0	0	0
European peace facility	-162 887	-300 000	0	0
Övrigt	0	0	-15	0
Summa	-1 052 484	-725 500	-85 741	-97 100

1. Utbetalning har skett i euro och brittiska pund och därför avviker beloppet från beslut i regleringsbrev/motsvarande i svenska kronor.
2. Bokfört lagervärde för materiel som lämnats till Ukraina.

12. Årets kapitalförändring

(tkr)	2022	2021
Förändring av beredskapsvaror i lager	44 164	-883 703
Omklassificering av drivmedel till beredskapsvara	481 025	0
Beredskapsvaror i lager, överlämnade till Ukraina	-468 683	0
Av- och nedskrivningar på beredskapsinventarier och samhällsinvesteringar	-5 898 125	-5 536 508
Avyttring av beredskapsinventarier	-20 874	-105
Förändring av avsättning för avhjälpande av miljöskador	3 183	-1 153 469
Summa	-5 859 310	-7 573 785

- 1.

Noter till balansräkningen

13. Immateriella anläggningstillgångar för verksamheten

(tkr)	Balanserade utgifter för utveckling		Rättigheter och andra immateriella tillgångar	
	2022-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2021-12-31
IB Anskaffningsvärde	3 633 443	3 632 298	107 942	107 942
Årets anskaffningar	0	1 145	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	0	0	0	0
UB Anskaffningsvärde	3 633 443	3 633 443	107 942	107 942
IB Ackumulerade avskrivningar	-3 632 298	-3 627 876	-107 942	-107 942
Årets avskrivningar	0	-4 422	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-3 632 298	-3 632 298	-107 942	-107 942
Restvärde	1 145	1 145	0	0

14. Materiella anläggningstillgångar för verksamheten

(tkr)	Förbättringsutgifter på annans fastighet		Maskiner, inventarier, installationer m.m.		Pågående nyanläggningar	
	2022-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2021-12-31
IB Anskaffningsvärde	1 324 048	1 320 690	7 125 569	6 907 715	387 325	236 346
Årets anskaffning	18 869	16 577	100 608	222 481	179 651	167 286
Omföring från pågående nyanläggningar till färdigställda	4 271	-380	146 152	16 687	-150 423	-16 307
Årets försäljningar/utrangeringar	-6 524	-12 839	-69 402	-21 314	0	0
UB Anskaffningsvärde	1 340 664	1 324 048	7 302 927	7 125 569	416 553	387 325
IB Ackumulerade avskrivningar	-989 530	-906 000	-5 445 286	-5 035 566	0	0
Årets avskrivningar	-91 736	-96 314	-412 612	-430 849	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	6 524	12 784	68 029	21 129	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-1 074 743	-989 530	-5 789 869	-5 445 286	0	0
Restvärde	265 922	334 518	1 513 058	1 680 283	416 553	387 325

15. Beredskapstillgångar

Beredskapstillgångar består både av överförda tillgångar från Försvarets materielverk och anskaffade tillgångar som redovisas mot anslagen. Avskrivningar på beredskapstillgångar ingår i årets kapitalförändring.

Beredskapsvaror i lager redovisas i balansräkningen som beredskapstillgångar. De omsätts i varierande grad i förbandsverksamheten och hanteras därför med nödvändighet som omsättningstillgång i den löpande redovisningen. Årets lagerförändring ingår i årets kapitalförändring men omförs i början av nästa år till statskapital.

(tkr)	Beredskapsinventarier		Beredskapsvaror i lager	
	2022-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2021-12-31
IB Anskaffningsvärde	171 841 574	166 049 259	0	0
IB Bokfört värde lager	0	0	31 757 201	30 814 821
IB Överförd anläggningstillgång till annan myndighet ¹⁾	-15 057	0	0	0
Årets anskaffning inventarier	625 006	345 876	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	-1 002 608	-21 033	0	0
Årets överföring av inventarier från Försvarets materielverk	9 468 803	5 467 471	0	0
Årets anskaffning lager ²⁾	0	0	2 269 172	1 141 776
Omklassificering av drivmedel till beredskapsvara	0	0	481 025	0
Årets invärdering lager ³⁾	0	0	40 640	448 486
Årets lagerändring ⁴⁾	0	0	-424 518	-883 703
Årets överföring av lager från Försvarets materielverk	0	0	1 344 498	235 822
UB Anskaffningsvärde	180 917 718	171 841 574	35 468 018	31 757 201
IB Ackumulerade avskrivningar	-125 182 979	-119 667 399	0	0
IB Överförd anläggningstillgång till annan myndighet ¹⁾	3 959	0	0	0
Årets avskrivningar/nedskrivningar	-5 640 824	-5 536 508	0	0
Årets försäljningar/utrangeringar	981 734	20 928	0	0
UB Ackumulerade avskrivningar	-129 838 110	-125 182 979	0	0
Restvärde	51 079 608	46 658 595	35 468 018	31 757 201

1. Beredskapsinventarier har överförts till SMHI för nettovärdet 11 098 tkr (0 tkr).
2. Avser de lager som redovisas i system PRIO. Lager som hanteras utanför system PRIO ingår i posten årets lagerförändring.
3. Årets invärdering av lager avser korrigering av lagervärdet anskaffade beredskapsvaror. Årets invärdering av lager har bokförts direkt mot balansposten statskapital (se även not 25 – Statskapital).
4. I årets lagerändring ingår uttag från lager i PRIO samt lagersaldoförändringar utanför system PRIO.

16. Varulager och förråd

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Trycksaker	42 931	44 990
Drivmedel ¹⁾	33 124	505 234
Övrigt	18 723	21 346
Summa	94 778	571 570

1. Drivmedel har till stor del omklassificerats till beredskapsvaror under 2022.

17. Fordringar hos andra myndigheter

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Kundfordringar	285 182	254 924
Skattefordringar	2 307	4 095
Ingående moms	1 094 371	772 218
Summa	1 381 859	1 031 237

18. Övriga kortfristiga fordringar

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Fordringar på personalen	13 735	10 636
Deposition utlandshyror	3 634	3 198
Övriga fordringar	5 385	1 335
Summa	22 754	15 169

19. Förutbetalda kostnader

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Förutbetalda hyror	2 669	2 600
Licenser	333 775	235 018
Pågående arbete hos Försvarets materielverk	30 953	5 702
SAC-kostnader	59 561	42 930
Förskottsbetalade lagervaror	97 099	0
Övriga förutbetalda kostnader	54 190	44 163
Summa	578 247	330 412

20. Övriga upplupna intäkter

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Exportstöd till FMV	99 100	68 509
Pågående arbete i Försvarmaktens verkstäder	24 481	18 559
Övriga upplupna intäkter	1 964	1 814
Summa	125 545	88 881

21. Avräkning med statsverket

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Uppbörd		
Ingående balans	0	0
Redovisat mot inkomstitel	-59 888	-78 321
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	59 888	78 321
Skulder avseende uppbörd	0	0
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	1 013	1 868
Redovisat mot anslag	47 073	52 111
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-46 534	-52 965
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	1 552	1 013
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-1 211 990	-1 044 856
Redovisat mot anslag	54 905 149	46 727 463
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-52 963 432	-47 070 244
Återbetalning av anslagsmedel	245 676	175 647
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	975 403	-1 211 990
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	0	47 930
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	0	-47 930
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	0	0
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	-12	-12
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	66 970	81 793
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-53 612	-56 436
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	-13 354	-25 356
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	-7	-12
Utgående balans statsverket	976 948	-1 210 988

22. Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	9 728 921	9 535 235
<i>belopp att reglera till (+) räntekontot för december</i>	<i>2 072</i>	<i>1 192</i>
Räntekontokredit	2 000 000	1 800 000
Maximalt utnyttjad kredit	0	0

23. Myndighetskapital

Förändring av myndighetskapitalet (tkr)	Statskapital	Balanserad kapitalförändring	Kapitalförändring enligt resultat-räkningen	Summa
Utgående balans 2021	85 983 630	-655 390	-7 573 785	77 754 455
A Ingående balans 2022	85 983 630	-655 390	-7 573 785	77 754 455
Justering av IB - överföring av beredskapsinventarier/-varor ¹⁾	-11 098	0	0	-11 098
Föregående års kapitalförändring	-6 420 316	-1 153 469	7 573 785	0
Årets anskaffning samhällsinvesteringar	12 603	0	0	12 603
Årets anskaffning beredskapsinventarier	625 006	0	0	625 006
Årets anskaffning beredskapsvaror i lager	2 269 172	0	0	2 269 172
Årets överföring av beredskapsinventarier från FMV	9 468 803	0	0	9 468 803
Årets överföring av beredskapsvaror från FMV	1 344 498	0	0	1 344 498
Årets invärdering beredskapsvaror i lager	40 640	0	0	40 640
Årets försäkringstekniska omvärdering av pensionsavsättning ²⁾	0	6 683	0	6 683
Årets kapitalförändring	0	0	-5 859 310	-5 859 310
B Summa årets förändring	7 329 309	-1 146 786	1 714 475	7 896 998
C Utgående balans 2022	93 312 939	-1 802 175	-5 859 310	85 651 453

1. Under 2022 har beredskapsinventarier överförts till SMHI.

2. Denna post består av årets försäkringstekniska omvärdering av pensionsavsättning om 875 tkr och en ombokning gjord för 2021.

24. Statskapital

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
IB statskapital		
Samhällsinvesteringar	1 138 497	0
Beredskapsinventarier	52 195 212	52 150 210
Justering av IB - överföring av beredskapsinventarier/-varor ¹⁾	-11 098	0
Beredskapsvaror i lager	32 640 899	32 376 897
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier	9 020	9 020
Summa IB statskapital	85 972 532	84 536 127
Årets förändring		
Årets anskaffning av samhällsinvesteringar ²⁾	12 603	1 138 497
Årets anskaffning beredskapsinventarier	625 006	345 876
Årets anskaffning beredskapsvaror i lager	2 269 172	1 141 776
Årets överföring från FMV beredskapsinventarier	9 468 803	5 467 471
Årets överföring från FMV beredskapsvaror i lager	1 344 498	235 822
Årets invärdering beredskapsvaror i lager ³⁾	40 640	448 486
Avskrivningar och avyttringar föregående år	-5 536 613	-5 768 345
Förändring beredskapsvaror i lager föregående år	-883 703	-1 562 080
Summa Årets förändring	7 340 407	1 447 502
UB statskapital⁴⁾		
Samhällsinvesteringar	1 151 101	1 138 497
Beredskapsinventarier	56 741 311	52 195 212
Beredskapsvaror i lager	35 411 507	32 640 899
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier	9 020	9 020
Summa UB statskapital	93 312 939	85 983 630

1. Beredskapsinventarier har överförts till SMHI 2022.
2. Skillnaden mellan åren beror på att Försvarsmakten omklassificerade verksamhetsinvesteringar till samhällsinvesteringar under 2021.
3. Årets invärdering av lager avser korrigering av lagervärdet för anskaffade beredskapsvaror. Årets invärdering av lager har bokförts direkt mot balansposten statskapital (se även not 15 – Beredskapstillgångar).
4. Utgående balans motsvarar inventariernas bokförda värde i föregående årsbokslut med tillägg av årets anskaffning, årets invärdering och med avdrag för inventarier som under året, utan ersättning, överförts till annan myndighet. Avskrivningar och avyttringar bokförs mot statskapital först påföljande år.

25. Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
IB avsättningar för pensioner	303 012	271 787
Periodens pensionskostnad	183 525	111 280
Periodens pensionsutbetalningar	-100 425	-80 055
UB avsättningar för pensioner	386 112	303 012

	2022	2021
Beräknat av Statens Pensionsverk för de personer där utbetalning har påbörjats	349 433	277 912
Beräknat av Försvarmakten för fattade beslut utan påbörjad utbetalning	36 679	25 100
Antal personer där utbetalning har påbörjats	165	142
Antal personer där utbetalning ännu ej har påbörjats	13	9
Summa antal personer	178	151

26. Avsättningar för avhjälpande av miljöskador

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Ammunitionsrester	318 685	322 385
Deponier och vrak	110 600	111 350
Drivmedel och olja	515 955	534 820
Övriga föroreningar	205 950	205 450
Pågående rättsliga tvister miljöärenden	682 413	691 920
Summa	1 833 603	1 865 925

(tkr)	Årets förändring	2022-12-31	2020-12-31
Del av avsättningen som ej redovisats mot anslag	-3 183	1 799 868	1 803 051
Del av avsättningen som redovisats mot anslag enligt övergångsbestämmelse	-29 139	33 735	62 874
Summa	-32 322	1 833 603	1 865 925

Belopp som ännu inte har anslagsavräknats och som avser saneringsåtgärder beräknas belasta anslaget med 18 800 tkr år 2023, 39 800 tkr år 2024 och 17 300 tkr år 2025.

27. Övriga avsättningar

(tkr)	Beräknas regleras under 2023	Årets förändring	2022-12-31	2021-12-31
Ändamål:				
Kompetensväxlings- och kompetensutvecklingsåtgärder	36 000	12 719	232 063	219 343
Avveckling materiel enligt beslut	70 000	-84 986	560 744	645 730
Återställande av hyrd materiel, Minusma	6 105	-10 220	6 105	16 325
Pensioner frivilligpersonal, Pensionsmyndigheten ¹⁾	62 004	62 004	62 004	0
Summa	174 109	-20 483	860 915	881 398

1. Avsättningen för pensioner har tidigare redovisats som en periodisering och ingått i noten Upplupna kostnader. Beloppet har justerats enligt underlag från Pensionsmyndigheten.

28. Lån i Riksgäldskontoret

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
IB	1 249 168	2 290 920
Nya lån	250 121	579 200
Amorteringar	-246 540	-1 620 952
UB	1 252 749	1 249 168
Beviljad låneram	2 932 200	2 630 000
Utnyttjad låneram	1 252 749	1 249 168

29. Kortfristiga skulder till andra myndigheter

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Leverantörsskulder	2 277 758	1 970 886
Arbetsgivaravgifter	303 551	281 837
Utgående moms	143 393	171 255
Summa	2 724 703	2 423 977

30. Övriga kortfristiga skulder

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Personalens källskatt	281 272	261 649
Övriga skulder	2 699	2 311
Summa	283 971	263 960

31. Upplupna kostnader

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Ledighetsskuld och övrig upplupen lön	1 481 803	1 336 382
Sociala avgifter på ledighetsskuld och övrig upplupen lön	761 029	689 698
Pågående arbete hos Försvarets materielverk	1 176 911	756 443
Övriga upplupna kostnader	1 038 185	580 600
Summa	4 457 928	3 363 122

32. Övriga förutbetalda intäkter

(tkr)	2022-12-31	2021-12-31
Swedavia	14 353	0
Summa	14 353	0

33. Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador

Åtagandet för avhjälpande (sanering/efterbehandling) av de av PFAS förorenade områden som Försvarmaktens verksamhet gett upphov till är svårbedömt. Det beror på att en tillförlitlig uppskattning av kostnaden för att sanera dessa områden inte är möjlig, bland annat för att det i dagsläget inte finns några tillämpbara efterbehandlingsmetoder för PFAS. Till detta kommer även att föroreningarnas utbredning inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet för att redovisas som en skuld. En uppskattning av de större kända PFAS-föroreningarna har dock gjorts som uppgår till mellan 2-6 miljarder kronor.

Åtagandet för efterbehandling av Försvarmaktens målområden kan inte beräknas med tillräcklig tillförlitlighet och beloppet för dessa objekt går därför inte att redovisa som skuld. Inte heller kostnaden för sanering av oexploderad ammunition (OXA) kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet för att redovisas som en skuld. I dagsläget redovisas därför ingen kostnadsuppskattning för varken målområden eller OXA.

Noter till anslagsredovisningen

34. Kommentarer till anslagsutfall

(tkr)		Kommentar	Årets tilldelning - årets nettoutgifter ¹⁾	Avvikelse %
Anslag inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap				
1:1.1	Förbandsverksamhet och beredskap	Försvarmakten har erhållit 200 mnkr för att stärka försvarsförmågan och 237 mnkr har omfördelats från anslagspost 1:1.3. Utgifter för aktivt försvar och ökade utgifter för infraåtgärder är de främsta skälen till högre utfall än tilldelade medel. Försvarmakten har erhållit 40 mnkr för lämnat stöd till Ukraina (transportkostnader m.m.), 36 mnkr har använts under 2022.	-527 751	-2%
1:1.2	Statlig ålderspensionsavgift		-18	0%
1:1.3	Vidmakthållande av materiel och anläggningar	Försvarmakten har erhållit 110 mnkr för att stärka försvarsförmågan och 237 mnkr har omfördelats till anslagspost 1:1.1. Återanskaffning av beredskapsvaror medförde högre utfall än tilldelade medel under 2022. Försvarmakten har erhållit 77 mnkr för lämnat stöd till Ukraina, dessa medel har använts under 2022.	-1 331 867	-8%
1:1.4	Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten		-28 042	-2%
1:2.1	Försvarmaktens väpnade insatser internationellt samt Europeiska fredsfaciliteten och Athena	250 mnkr har omfördelats till anslagspost 1:2.2 för finansiellt bidrag till Ukraina. Beslutad avveckling av insatsen MINUSMA, lägre kostnader än prognostiserat av insatsen TAKUBA samt lägre kostnader vid Europeiska fredsfaciliteten Athena är de främsta skälen till lägre utfall än tilldelade medel.	196 220	17%
1:2.2	Försvarmaktens övriga insatser internationellt	250 mnkr har omfördelats från anslagspost 1:2.1 för finansiellt bidrag till Ukraina samt 60 mnkr har tillförts under året. Utbetalningar till stöd för Ukraina har skett med 322 mnkr.	16 903	4%
1:3.2	Anskaffning av materiel och anläggningar	Försvarmakten har erhållit 1 190 mnkr för att stärka försvarsförmågan. Uppbyggnad av beredskapslager medförde högre utfall än tilldelade medel. Försvarmakten har erhållit 1 358 mnkr för lämnat stöd till Ukraina, 166 mnkr har använts under 2022.	-277 009	-5%
1:4.1	Forskning och teknik-utveckling		9 848	1%
Anslag inom Utgiftsområde 5 Internationell samverkan				
1:2.1	Freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet	Insatserna för EU Kenya/Somalia och OSSE fick lägre utfall än planerat, insatsen i UNMHA blev inställd och utfallet för utbildning inom insatsnära utbildning blev lägre än planerat. Detta medförde lägre utfall än tilldelade medel.	13 046	22%

1. Årets tilldelning definieras som årets tilldelning i regleringsbrev och omdisponerade belopp.

Noter till finansieringsanalysen

35. Kostnader

(tkr)	2022	2021
Kostnader enligt resultaträkning	-58 366 045	-53 040 527
Justering för ej likviditetspåverkande poster		
Avskrivningar och nedskrivningar enligt resultaträkning	6 145 172	6 068 093
Realisationsförluster	22 248	346
Förändring avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	89 783	31 225
Förändring övriga avsättningar	-52 805	1 437 894
Summa likviditetspåverkande poster	-52 161 647	-45 502 969

36. Ökning/minskning kortfristiga fordringar

(tkr)	2022	2021
Förändring av fordringar	-354 980	-141 851
Förändring av periodavgränsningsposter	-284 498	200 947
Summa	-639 478	59 096

37. Ökning/minskning av kortfristiga skulder

(tkr)	2022	2021
Förändring av skulder m.m.	1 407 322	513 534
Justering för investeringslån	-3 581	1 041 752
Justering för leverantörsskulder avseende anläggningstillgångar	-49 932	-78 684
Förändring av periodavgränsningsposter	1 109 159	-246 875
Summa	2 462 967	1 229 727

Revision, granskning, kontroll och tillsyn

Försvarmaktens internrevision

Försvarmaktens internrevision är direkt underställd överbefälhavaren och självständig i förhållande till den granskade verksamheten. Baserat på analys av verksamhetens risker granskar och utvärderar internrevisionen myndighetens interna styrning och kontroll.

Enligt fastställd Revisionsplan 2022 pågår följande granskningar: Försvargrensstaber, militärregionsstaber och materielunderhållsprocessen. Dessutom har Försvarmaktens arbete med Ledningssystem/IT granskats. Åtgärder relaterade till Internrevisionens rekommendationer har följts upp.

Under första kvartalet beslutades, utifrån lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, i enlighet med 5 kap. 5 §, att utse internrevisionen till intern rapporteringskanal i Försvarmakten (visselblåsarfunktion).

Visselblåsarfunktionen ska vara oberoende och självständig i förhållande till övriga delar av myndigheten. Funktionen är etablerad vid Internrevisionen fr.o.m. den 17 juli 2022. Visselblåsarfunktionen har sedan införandet mottagit ett tjugotal ärenden.

I Internrevisionens uppgifter ingår också att ge råd och stöd till myndighetsledningen eller verksamheten. Rådgivning har främst bestått i medverkan som föreläsare på olika interna utbildningar.

Samverkan med Försvarmaktens interna kontrollfunktioner samt med internrevisionsfunktioner inom totalförsvaret har också skett under året.

Internrevisionens arbete har rapporterats löpande till myndighetens ledning samt redovisats i rapporter. Resultatet av Internrevisionens arbete har bidragit till överbefälhavarens bedömning om myndighetens interna styrning och kontroll i årsredovisningen.

Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) har under 2022 utövat tillsyn och kontroll i enlighet med uppdraget i 21 § förordningen med instruktion för Försvarmakten.

FIHM har under året genomfört tillsyn och kontroll i huvudsak i enlighet med beslutad tillsyns- och kontrollplan. Den planerade inspektionen i Mali ställdes dock in med anledning av de karantänsbestämmelser som fortfarande rådde i och med pandemin.

Resultaten från genomförd tillsyn och kontroll redovisas i FIHM:s verksamhetsberättelse 2022.

Tillsyn avseende pliktpersonalens boendemiljö

FIHM har påbörjat tillsyn avseende boendemiljö för pliktpersonal. Detta då FIHM bedömer att detta är ett prioriterat område. FIHM:s erfarenheter från tidigare tillsyn inom området har visat att det finns brister gällande bland annat städrutiner och ventilation i såväl sovutrymmen som undervisningslokaler. FIHM ser vidare att det finns ett behov av att ytterligare förtydliga ansvarsfördelningen mellan FM och FortV för att komma till rätta med dessa frågor.

Tillsyn avseende förorenade områden

Under 2022 har FIHM färdigställt ett register och en sammanställning av känd information om försvarssektorns förorenade områden. Registret kommer att kunna användas för att prioritera FIHM:s tillsyn.

I FIHM:s roll som tillsynsmyndighet ingår det bland annat att bevaka att utredningar genomförs där detta behövs samt att granska resultaten från dessa utredningar. I granskningen ingår det att bedöma om utredningarna håller en tillräckligt god kvalitet, om det allmänna miljöintresset beaktats i tillräckligt stor uträkning och om alla relevanta aspekter har belysts. FIHM har under 2022 tagit hjälp av en extern konsult för att få hjälp med oberoende granskning (s.k. second opinion) av vissa komplexa ärenden och utredningar.

Under året har FIHM deltagit i myndighetssamverkan som rör bland annat PFAS-förekommande områden. Exempel på detta är deltagande i myndighetsnätverket för PFAS-frågor samt regeringsuppdraget för PFAS-förekommande områden som leds av Naturvårdsverket.

Naturskydd

FIHM har haft ett ökat fokus på naturskyddsfrågor där skogsfrågorna har dominerat. FIHM har fortsatt samverkat med Fortifikationsverket framför allt i ärenden rörande avverkning av skog i områden med skyddsvärd natur (fjällnära skog).

Livsmedel

Livsmedelsverksamheterna håller överlag en hög nivå gällande livsmedelssäkerhet. Vid konstaterade avvikelser har verksamhetsutövarna vidtagit åtgärder för att komma till rätta med avvikelserna. Livsmedels- och dricksvattenkontrollerna har därmed god effekt och höjer nivån av livsmedelssäkerheten ytterligare.

Djurskydd

Djurskyddsnivån är överlag hög inom Försvarmaktens verksamheter. Kraven gällande djurtransporter ger dock upphov till återkommande avvikelser då de fordon som används i verksamheterna inte alltid är anpassade för djurtransport.

Hälso- och sjukvård

Inom hälso- och sjukvårdsområdet har FIHM identifierat behov av att utveckla tillsynsarbetet. Detta för att möta den expansion som sker inom Försvarmakten och att utveckla och upprätthålla en ändamålsenlig tillsyn.

Ekonomi

I regleringsbrevet för budgetåret 2022 framgår av anslagsvillkoren för anslagspost 1:1.1 *Förbandsverksamhet och beredskap* (villkor 8 – FIHM) att lägst två miljoner kronor ska användas för dess tillsyns- och kontrollverksamhet. Under 2022 har FIHM förbrukat 1,7 miljoner kronor, vilket underskrider villkoret. Detta beror på lägre resekostnader under 2022, eftersom viss tillsyn har utförts på distans och i vissa fall med lägre bemanning.

Militära Flyginspektionen

Flygsäkerhetsinspektören (FSI) anser att risknivån inom militär luftfart är acceptabel.

Under året har inga haverier med dödlig utgång förekommit inom den militära flygverksamheten.

Den generella bedömningen är att verksamheten i allt väsentligt uppfyller kraven i Regler för militär luftfart (RML).

Enligt luftfartsförordningen (2010:770) bemyndigas FSI vid Försvarmakten att utöva tillsyn över att bestämmelserna i luftfartslagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen följs i fråga om militär luftfart. Vid utövandet av tillsyn är FSI underställd regeringen.

Den militära Flyginspektionen utgör FSI-resurs för utövandet av tillsyn och FSI har av regeringen muntligen erhållit möjligheten att rapportera resultatet direkt till regeringen i form av en årsrapport.

Under året har stöd lämnats till de stora verksamhetsutövarna Försvarmakten, FMV och Saab AB avseende implementering av det nya regelverket. Samtliga verksamhetsutövare har erhållit godkända verksamhetsområden (gäller Försvarmakten och FMV) alternativt tillstånd (övriga utövare) för bedrivande av verksamhet inom det svenska militära luftfartssystemet, totalt 52 till antalet. Förutom syftet att ge stöd så har denna verksamhet också gett värdefull återkoppling till Flyginspektionen, exempelvis rörande hur regler och bestämmelser är formulerade, vilka risker för feltolkningar som finns och identifierade felskrivningar. Detta utgör sammantaget en bra grund för kommande revideringsarbete.

Vid analys av tillsynsresultat och händelserapportering från tidigare år har ett antal fokusområden identifierats, där ett antal händelser indikerat att kraven underskridits. Dessa har, liksom tidigare år, utgjort grund för tillsyn under året. Under året har några av dessa områden påvisat förbättringar, emedan andra kräver fortsatt fokus.

Tillsynen omfattar såväl nationella som internationella aktörer. Som exempel kan nämnas Försvarmaktens flygverksamhet, FMV, Saab AB, GKN och internationella organisationer som NHI, Leonardo och Safran.

Arbetet med certifiering av JAS 39 Gripen E har fortsatt haft hög prioritet och beslut att utfärda ett *Military Restricted Type Certificate* (MRTC) har fattats. Vidare pågår kontinuerlig verksamhet med vidmakthållande av militära typcertifikat; helikopter 14 och 15, transportflyg Tp 84, flygplan 100 och JAS 39 C/D.

Verksamheten har även medverkat vid utvecklandet av ett gemensamt europeiskt regelverk för militär luftfart. Det gäller främst gemensamma kravdokument för luftvärdighet.

Flyginspektionen har med positivt utfall på regelbunden basis samverkat med Statens haverikommission (SHK) och Transportstyrelsen (TS).

Chefen för säkerhetsinspektionen

Säkerhetsinspektionen har genomfört inspektioner, besiktningar, tillsyn och revisioner i Försvarmakten, Försvarets materielverk (FMV) och Fortifikationsverket (FortV) i normal omfattning. Regelomläggningsarbetet fortgår alltjämt och ett antal bestämmelser har omarbetats till föreskrifter. Vidare pågår arbete med att tilldela Sjösäkerhetsinspektionen föreskriftsrätt.

Marksäkerhetsinspektionens inspektion av verksamhetssäkerheten i Försvarmakten samt viss tillsyn av hantering av brandfarliga och explosiva varor, som genomförs på uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), i Försvarmakten och myndigheter (enligt ovan) visar att arbetet genomförts på ett effektivt sätt och att resultatet ligger på godtagbar nivå. Den långsiktiga trenden för verksamhetssäkerheten visar på en stegvis positiv utveckling. Vissa större brister kvarstår fortfarande inom området hantering av brandfarliga varor, därutöver även inom områdena transport av farligt gods och systematiskt brandskyddsarbete. Avseende brandfarliga varor har dialog genomförts med FortV och MSB, vilket har börjat ge resultat.

För Sjösäkerhetsinspektionen finns fortsatt utmaningar inom uppbyggnaden av ny regelstruktur, vilket riskerar att skapa eftersläpningar i sjösäkerhetssystemen och försena införandet av aktuella sjövärdighetskrav. Ett fortsatt bekymmersamt läge råder avseende dokumenthantering och regelefterlevnad i samband med nybyggnationer och modifieringar. Aktörer inom materielprocessen behöver ha fortsatt fokus på förbättring beträffande detta.

Sammanfattningsvis uppfattar Säkerhetsinspektionen att verksamheten vid granskade förband har genomförts mot medvetna och tolerabla risknivåer.

Militära säkerhetstjänsten och tillsyn av säkerhetsskyddet

Militära säkerhetstjänsten

Den militära säkerhetstjänstens uppgift är att förebygga, upptäcka och motverka säkerhetshot som riktas mot Försvarmakten och dess intressen i Sverige och utomlands. Säkerhetstjänsten genomför även kontroll av säkerhetsskyddet inom Försvarmakten, tillsyn av säkerhetsskyddet inom försvarssektorn samt leder och samordnar signalskyddet i totalförsvaret.

Utländska underrättelsetjänsters aktiviteter ligger på en konstant hög nivå. Bedömningen är att det är en flerårig trend som fortsätter.

Som ett resultat av ett fungerande samarbete mellan Must och Säkerhetspolisen (Säpo) har det under 2022 inletts ett antal förundersökningar, bland annat med anledning av att Försvarmaktens skyddsvärden har kartlagts och exponerats på ett otillåtet sätt. Förundersökningarna har under året resulterat i ett antal domar med fängelse som påföljd. Försvarmakten ser allvarligt på överträdelserna med tanke på det allvarliga underrättelsehotet som föreligger mot verksamheten.

Under året har säkerhetstjänsten aktivt stöttat utvecklingen av säkerhetsarbetet inom totalförsvaret, bland annat genom lärarstöd till Försvarshögskolans kurser i säkerhetsskydd.

Säkerhetstjänsten har huvudansvar för Försvarmaktens operativa verksamhet i det nationella cyber-säkerhetscentret och stöttar även andra delar av Försvarmakten, samt de andra myndigheterna i centersarbetet med förutsättningsskapande aktiviteter så som processer, IT-system och säkerhetskompetens. Inom cyberområdet har säkerhetstjänsten även utvecklat samarbetet med ett flertal myndigheter samt olika aktörer inom samhällskritisk verksamhet.

Inom ramen för militär säkerhetstjänst bedrivs även en stor mängd aktiviteter inom cyberområdet över hela Försvarmakten, aktiviteterna inkluderar områden från kravställning och säkerhetsutlåtanden inför ackreditering och driftsättning av nya IT-system till de säkerhetsåtgärder som vidtas för att skydda information och system genom tekniska och organisatoriska säkerhetsåtgärder i hela Försvarmaktens organisation. Även hantering samt utredning av säkerhetshändelser i cyberdomänen.

Enligt förordningen om elektronisk kommunikation (2022:511) ska Post- och telestyrelsen (PTS) samråda med Försvarmakten i ärenden om tillstånd att använda radiosändare. Syftet är att klarlägga om tänkt radioanvändning kan antas orsaka skada för Sveriges säkerhet.

Under verksamhetsåret har arbetet med att på veckobasis samråda och lämna yttranden gällande inkomna tillståndspliktiga ansökningar om att använda radiosändare enligt 3 kap. lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation. Samrådsförfarandet planeras och genomförs enligt den ramöverenskommelse som ingåtts mellan Försvarmakten, Säpo och PTS.

Den 30 september i år var sista datum för budgivare att inkomma med ansökningshandlingar för att delta i auktionen av 900 MHz-, 2,1 GHz- och 2,6 GHz-banden. Under året har Försvarmakten, i samverkan med Säpo och PTS, planerat det samrådsförfarande som kommer fortsatt att genomföras under 2023. Försvarmaktens inriktning för samrådet är att bedöma hur leverantörer av elektroniska kommunikationsnät ska utforma sina nät i syfte att beakta det skydd som är nödvändigt för Sveriges säkerhet. Inriktningen för samrådet har fastställts genom bilateral samverkan med Säpo och i dialog med PTS under året.

Resultatet av detta samråd ska leverera erforderligt underlag i syfte att möjliggöra för PTS att utforma villkor till skydd för Sveriges säkerhet. Auktionen av dessa frekvensband kommer att genomföras under september 2023.

Försvarmakten är ansvarig för ledning och samordning av totalförsvarets signalskyddstjänst, samt godkänner de säkra kryptografiska funktioner som får användas inom totalförsvaret. Under 2022 har arbete genomförts med att analysera vilka utökade krav som ställs på signalskyddstjänsten, med anledning av Sveriges ansökan till Nato. Behovet för flera aktörer inom totalförsvaret att säkert utbyta information med andra Natomedlemmar, kommer att öka vid ett svenskt Nato-medlemskap.

Försvarmakten ansvarar även för att försörja signalskyddsystemen inom totalförsvaret med kryptonycklar. Det förändrade säkerhetsläget har lett till att flera aktörer har identifierat ett utökat behov av signalskyddsystem, vilket resulterat i en större efterfrågan på kryptonycklar jämför med tidigare år, vilket Försvarmakten kunnat leverera.

Kompetensförsörjning inom säkerhetsskydd

Ett försämrat omvärldsläge, en återupptagen totalförvarsplanering och en ändrad säkerhetsskyddslagstiftning har ökat behovet av personal med kompetens inom säkerhetsskyddsområdet. Att rekrytera personal med denna bakgrund blir allt svårare. Regeringen har därför gett Försvarmakten och Säpo i uppdrag att kartlägga hur kompetensbehovet ser ut liksom föreslå åtgärder som underlättar kompetensförsörjningen.

På kort sikt föreslås att både grundläggande och specialiserade utbildningar inom säkerhetsskydd inrättas. Utbildningarna ska finnas i samtliga delar inom säkerhetsskyddsområdet och vända sig till personal som idag arbetar inom säkerhetskänslig verksamhet. Förvarshögskolan föreslås bli den instans som ska genomföra utbildningarna, och Försvarmakten och Säpo de myndigheter som ska inrikta genomförandet. De senare ska även utöka stödet till tillsynsmyndigheterna genom uppdaterade vägledningar och kunskapshöjande insatser inom det nyligen etablerade samordningsforumet. På sikt bör även kommunikationen med rekryteringsmålgruppen förbättras. Försvarmakten och Säpo ska också i ett längre perspektiv utveckla en säkerhetsskyddsakademi för att fortsätta utbildningen av egen personal. Förutom att säkerställa en ledande ställning inom säkerhetsskydd är syftet att staten ska fortsätta att vara en attraktiv arbetsgivare.

Försvarmaktens skyddsvärden inom industrin

Vid upphandling och vidmakthållande av försvarsmateriel förekommer sekretessbelagda uppgifter, och säkerhetsskyddsklassificerad information såväl hos Försvarmakten, Försvarets materielverk som inom industrin. För att säkerställa att denna information inte röjs är det av vikt att det råder samsyn om föreliggande säkerhetshot samt vilka säkerhetsskyddsåtgärder som kan vara nödvändiga att vidta för att skydda information. Det är också av vikt att alla tre parter delar uppfattningen om vad som kan utgöra sekretessbelagda uppgifter och säkerhetsskyddsklassificerad information. För att identifiera sårbarheter som kan påverka Försvarmaktens skyddsvärden samt bidra till ett likformigt säkerhetsskydd har Försvarmakten initierat och koordinerat ett gemensamt säkerhetsskyddsanalysarbete mellan Försvarmakten (Must och försvarsgrensstaber) samt valda delar av industrin.

Stöd till andra myndigheter

Under 2022 har den militära säkerhetstjänsten bidragit till samhällets säkerhetsskydd genom rådgivning och stöd till andra myndigheter främst inom ramen för ledning av säkerhetsskydd avseende utveckling av totalförsvaret. Stödet har bidragit till att korta startsträckan för vissa myndigheter när det gäller förmågan att hantera säkerhetskänslig information.

Tillsyn av säkerhetsskyddet

Försvarmakten ska kontrollera säkerhetsskyddet i den egna verksamheten enligt säkerhetsskyddslagen (2018:585). Det är chefen för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (Must), tillika Försvarmaktens säkerhetsskyddschef, som ansvarar för kontrollen av säkerhetsskyddet.

Försvarmakten är även tillsynsmyndighet och ska enligt säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) kontrollera säkerhetsskyddet vid de myndigheter som hör till Förvarsdepartementet samt Förvarshögskolan (FHS) och Fortifikationsverket (FortV).

Kontroll av säkerhetsskyddet genomförs för att identifiera ett eventuellt behov av säkerhetsskyddsåtgärder där risker och sårbarheter i en säkerhetskänslig verksamhet inte omhändertagits. Under 2022 har cirka 20 säkerhetsskyddskontroller genomförts i Försvarmakten att jämföra med 75 kontroller under 2021. Anledningen till det minskade antalet genomförda kontroller under 2022 är resursbrist i Försvarmaktens säkerhetsorganisationer.

Resultatet från säkerhetsskyddskontrollerna har analyserats och de brister i säkerhetsskyddet som identifierats utgör underlag för Försvarmaktens säkerhetsskyddsplan samt kommande inriktning för kontrollverksamheten.

Under 2022 har ingen tillsyn enligt de ändringar i säkerhetsskyddslagstiftningen som trädde i kraft den 1 december 2021 genomförts. Uppföljning av en tillsyn som påbörjades 2019 har genomförts och visat positivt resultat för säkerhetsskyddet.

Försvarsmakten och Säpo har i samverkan med tillsynsmyndigheterna tagit fram metodstöd för tillsyn och samråd vilka ska bidra till en likvärdig och effektiv tillsyn.

Samordningsuppdraget

Försvarsmakten och Säpo är, efter ändring i säkerhetsskyddslagstiftningen, samordningsmyndigheter för de sammantaget 13 tillsynsmyndigheter som ansvarar för att kontrollera att myndigheter och företag följer säkerhetsskyddsbestämmelserna. Samordningsmyndigheterna ansvarar för att följa upp, utvärdera och utveckla arbetet med tillsyn och samråd inom säkerhetsskyddsområdet och för att tillhandahålla metodstöd. Dessutom ska de förmedla relevant hotinformation till tillsynsmyndigheterna och leda ett samordningsforum där tillsynsmyndigheterna ingår. Syftet är att underlätta samordning och åstadkomma en effektiv och likvärdig tillsyn.

Under året har flertalet samordningsforum arrangerats under ledning av Säpo, som också var ordförande under 2022. Fokus har varit på att hitta former för forumet och att ta fram metodstöd tillsammans med tillsynsmyndigheterna.

Samordningsforumet bidrar till att fånga upp utmaningar och sprida kunskap mellan myndigheterna, vilket bland annat har bidragit till en utökad samverkan inom regelverksområdet.

Försvarsmaktens interna styrning och kontroll

3 § i myndighetsförordningen (2007:515) och förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll

Försvarsmakten har vid uppföljning och bedömning av risker inte identifierat brister i den interna styrningen och kontrollen som är av sådan art att de bedöms utgöra väsentligt underlag för regeringens uppföljning, prövning och budgetering av verksamheten.

Arbetet för intern styrning och kontroll är systematiserat med målsättningen att säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). I den interna styrningen och kontrollen ingår att förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri eller andra oegentligheter.

Försvarsmakten har ett system för myndighetsledning som består av att styra verksamheten med arbetsordning, verksamhetsplaner, uppdrag och order samt att kontrollera genomförandet av verksamheten genom uppföljning. I ledningssystemet finns chefer med delegerad beslutanderätt för verksamheten. Ansvar att inför överbefälhavaren säkerställa en intern styrning och kontroll som fungerar betryggande följer delegationen av beslutande rätt från myndighetschefen till fyra direkt underställda chefer med uppdrag och uppgifter.

Riskhantering är ett resultat av de utvärderingar och bedömningar som sker på alla nivåer för att genomföra verksamhet. Beroende på vilken typ av verksamhet som ska riskbedömas används olika analysmetoder.

Direkt underställda chefer till överbefälhavaren, med uppdrag och uppgifter, redovisar att de planerar, leder och följer upp verksamheten och dess ekonomi på ett sådant sätt att verksamheten bedrivs i enlighet med lagar, förordningar, regler, bestämmelser och fastställda processer samt med iakttagande av god hushållning och hög säkerhet. Nödvändiga åtgärder vidtas för att myndigheten med rimlig säkerhet ska kunna fullgöra sina uppgifter, uppnå verksamhetens mål och uppfylla kraven i 3 § myndighetsförordningen (2007:515). Vidare har iakttagelser från Riksrevisionen och interna granskningsenheter hanterats. Överbefälhavaren kan med detta som grund göra sin bedömning av den interna styrningen och kontrollen. Även avvikelser redovisas, som en del av den interna styrningen och kontrollen. Uppföljning syftar till att identifiera de mest väsentliga riskerna och åtgärderna.

Försvarsmakten genomförde i slutet av april en intern konferens i syfte att höja organisationens generella kompetens gällande intern styrning och kontroll. Arbetet med att höja organisationens kompetens inom intern styrning och kontroll har fortgått under året.

Försvarmakten införde den 17 juli en intern visselblåsarfunktion. Detta följer av lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Enligt lagen ska Försvarmakten också ha särskilda rutiner för dokumentation och sekretess kopplat till den interna rapporteringskanalen. Funktionen är placerad vid Försvarmaktens internrevision.

De mest väsentliga riskerna relativt Försvarmaktens mål och uppgifter i instruktion, regleringsbrev och särskilda regeringsbeslut redovisas i den operativa värderingen och hanteras i den årliga avvägningen som beslutas av överbefälhavaren.

Under året har Försvarmakten bl.a. arbetat med följande risker i verksamheten:

Utvecklingen i omvärlden. Det försämrade omvärldsläget har aktualiserat vikten av en stärkt försvarsförmåga här och nu samt även på sikt. Försvarmakten har mött den försämrade situationen med beredskapsåtgärder och operationer. Den utdragna säkerhetspolitiska situationen har skapat en konkurrens om resurser som har behövts för såväl förmågenyttjande som förmågeskapande verksamhet. Beslutad tillväxt har således balanserats mot de resurser som krävs för möjligheten att bedriva ett aktivt försvar.

Tillväxt för stödjande myndigheter inom försvarssektorn. Tillväxt förutsätter att en rad aktörer förstärker sina respektive kapaciteter. Försvarmakten är beroende av ett flertal externa parter, såväl andra myndigheter som företag inom näringslivet för att kunna öka produktionen av krigsförband. Beslutad tillväxt av krigsorganisationen förutsätter inte minst att finansiering och verksamhetsstyrning av andra myndigheter utformas i linje med Försvarmaktens behov.

Inom området Personal- och kompetensförsörjning föreligger risk för att Försvarmakten inte kan rekrytera och behålla personal utifrån behov, främst avseende tillgången av specialiserade kategorier och nyckelpersonal. Detta påverkar förmågeuppbyggnad och förmågenyttjande, vilket kan leda till att myndighetens förmåga att lösa sina uppgifter nedgår.

Antalet tjänster som kräver kvalificerad kompetens ökar och rekryteringen av medarbetare med rätt kvalifikation sker i konkurrens med andra aktörer. Därför är det viktigt att kontinuerligt utveckla bilden av Försvarmaktens roll och uppgift i samhället, i normalläge såväl som i säkerhetspolitisk kris och under väpnat angrepp, för att bygga attraktionskraft och nå framgång både i att rekrytera, utveckla och behålla medarbetare.

Risken hanteras genom att Försvarmakten ser över hur den militära personalen ska fördelas, att optimera produktionsföretsättningar och genom att anställa fler civila medarbetare. Vidare sker en omfördelning av kompetens som leder till att färre civila tjänster bemannas av militär personal. Dessutom har arbete initierats för att motivera personal att fortsätta sin anställning inom myndigheten, vilket framkommer av överbefälhavarens dagorder daterad den 18 augusti 2022.

Inom materielområdet fanns risk för minskad leveranstakt. Risk för begränsningar i produktionskapaciteten identifierades, som kunde leda till försenade materielleveranser. Detta kunde påverka så att förmågeuppbyggnaden i krigsförbanden försenades. Risken har hanterats sent under året och produktionskapaciteten har säkrats.

Även om produktionsbegränsningar till följd av komponentbrist delvis har mildrats, uppvisar hela produktionskedjan kvarvarande begränsningar, främst beroende på materielbrist och ökad global efterfrågan. Vidmakthållande påverkas negativt både av materielbrist och ökande avgångar bland teknisk personal.

Risken hanteras genom att samverkansformerna mellan Försvarmakten och FMV har utvecklats, där såväl ursprungsrisken som den ökade produktionsförväntan har omhändertagits. Vad gäller avgångar bland teknisk personal hanteras detta inom ramen för riskanalys personalförsörjning

Inom Infrastrukturområdet föreligger risker för att tillgången till lokaler och anläggningar inte motsvarar de behov som den planerade tillväxten medför. Det finns även risker för begränsningar avseende miljötillstånd för verksamheten, vilket kan påverka produktionskapaciteten av krigsförband.

Risken har hanterats genom fortsatt översyn av prioriteringarna mellan behov av åtgärder i befintligt bestånd, ny infrastruktur och övriga tillväxtåtgärder. Vidare har det skett en ökad dialog med intressenter och berörda aktörer om Försvarmaktens roll och uppgift för ökad förståelse och förtroende för myndighetens tillväxtprocess och dess konsekvenser.

Finansiella risker. Försvarmakten omfattas inom flera områden av direkta och indirekta finansiella risker främst avseende ränte- och valutarisker. Ränteläget påverkar myndighetens egna verksamhetsinvesteringar men även andra aktörer påverkar Försvarmakten indirekt t.ex. Fortifikationsverkets lånefinansierade investeringar i lokaler. Inom materiellproduktionen återfinns de största riskerna inom leverantörsavtalen och avser bindningar till valuta och prisindex. Majoriteten av dessa risker ligger inom anslaget 1:3 samt anslagsposten 1:1.1 avseende Fortifikationsverket.

Riskerna har hanterats genom att Försvarmakten fortsatt utveckla metoder för riskhantering bland annat genom kartläggning och identifiering av finansiell risk inom respektive verksamhetsområde. Utvecklingsarbetet sker löpande och till stor del i samverkan med FMV.

Försvarmaktens organisation

Försvarmakten är en enrådgivningsmyndighet som leds av överbefälhavaren. Myndighetsledningen utgörs av överbefälhavaren och generaldirektören.

Försvarmaktsledningen består av Försvarmaktens högsta chefer som samordnar verksamheten och ger överbefälhavaren beslutsunderlag. Vid myndigheten finns även ett insynsråd.

Försvarmaktens grundorganisation består av organisationsenheter (förband, centrum, skolor och staber) som leds av försvarsgrensstaberna för försvarsgrenarna armén, marinen och flygvapnet och av stridskrafts-avdelningarna⁷¹ vid Högkvarteret. I Försvarmakten ingår även Hemvärnet.

Försvargrenarna och stridskrafterna framgår av förordning (2007:1266) med instruktion till Försvarmakten och av nedanstående tabell.

Försvarmakten inrättade redan under 2021 de nya organisationsenheterna Norrlands dragonregemente (K 4), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4), Upplands flygflottilj (F 16) och Dalregementet (I 13). Några befintliga organisationsenheter återfick i samband med detta sina tidigare namn och från den 1 september 2021 är benämningarna på dessa: Bodens artilleriregemente (A 8), Göta trängregemente (T 2) samt Stockholms amfibieregemente (Amf 1).

Försvarmakten har under 2022 etablerat de nya organisationsenheterna Västernorrlands regemente (I 21) och Bergslagens artilleriregemente (A 9) i januari respektive december 2022.

Krigsförbanden, med undantag för hemvärnsförbanden, ska efter riksdagsbeslut vara beredda att delta i militära insatser utanför Sveriges gränser. Vissa förband eller förbandsdelar är även anmälda till olika internationella styrkeregister.

Arméns krigsförband övas och tränas i huvudsak för att kunna uppträda i brigader. Kärnan i brigadsystemet utgörs av brigadledningar med mekaniserade och motoriserade bataljoner understödda av artilleribataljoner, ingenjörsbataljoner och luftvärnsförband. Utanför brigadorganisationen finns bl.a militärpolisbataljonen, säkerhetsbataljonen, lätta skyttebataljonen, underrättelsebataljonen, mekaniserade stridsgruppen på Gotland, jägarbataljonen och CBRN-kompaniet.

De marina krigsförbanden består bl.a. av flottiljledningar, korvett-, minröjnings- och ubåtsdivisioner, amfibiebataljoner, marinbas och underhållsförband.

Flygvapnets krigsförband består av flygflottiljer med basförband, stridsflygdivisioner, helikopterflottiljen, transport- och specialflygdivisionen samt stridslednings- och luftbevakningsbataljonen.

Specialförbanden består av specialförbandsledning, specialförband samt specialoperationsförband och sammanställs till uppgiftsanpassade stridsgrupper.

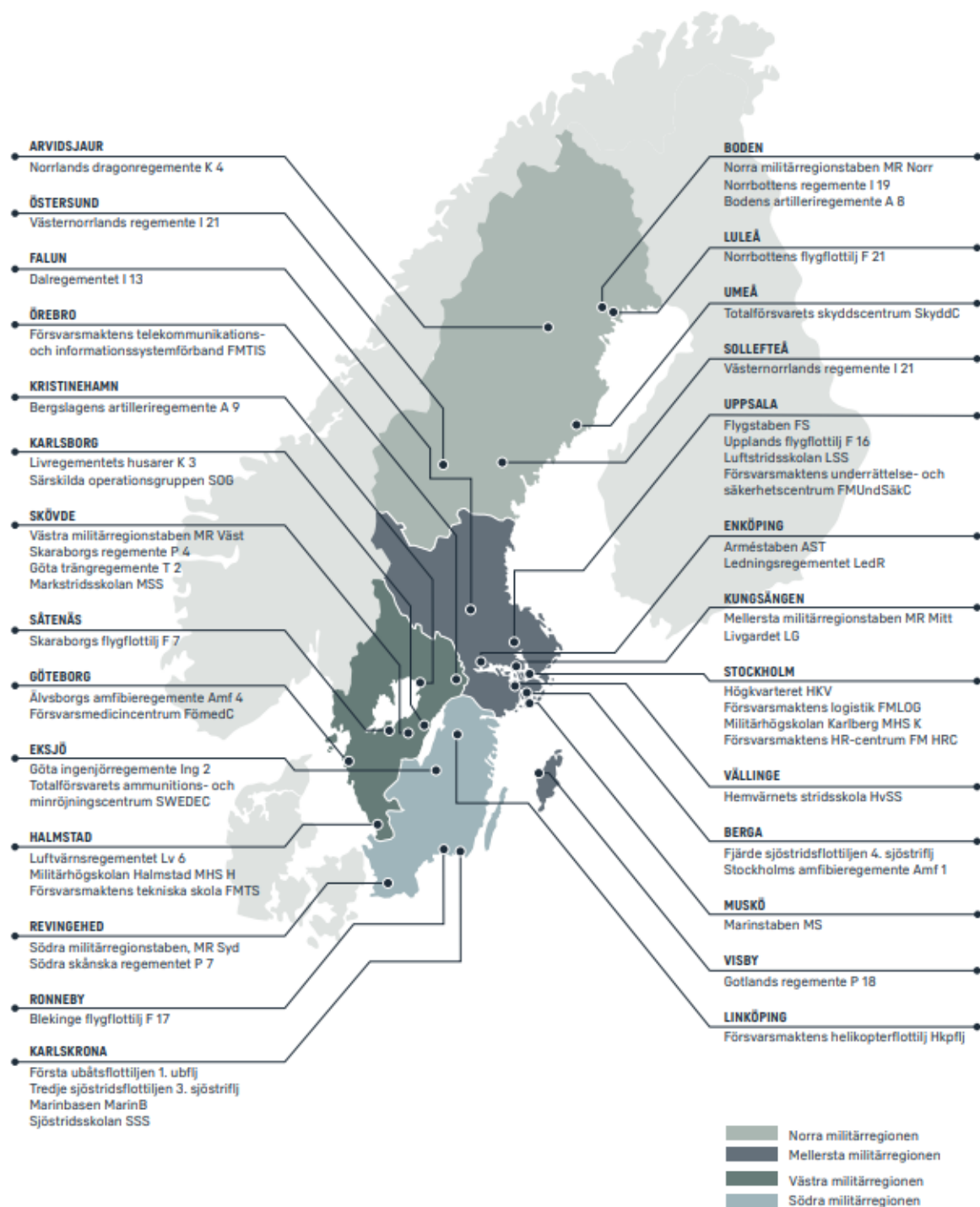
Lednings- och underrättelsekrigsförbanden består bl.a. av ledningsförband, telekommunikation- och informationssystemförband, sambands-, meteorologi-, telekrigsförband och krigsförband för psykologiska operationer.

Logistikkrigsförbanden består av logistikförband, sjukvårds- och transportledningsförband samt krigsförband för teknisk tjänst.

Hemvärnets krigsförband är inriktade mot nationella uppgifter. Hemvärnsförbanden består av hemvärnsbataljoner, hemvärnsunderrättelsekompanier och funktionsförband av typen båt-, CBRN-, pionjär-, trafik-, lednings- och granatkastarplutoner.

Därutöver har Försvarmakten påbörjat arbetet med att omsätta tidigare aviserade materiella och personella förbandsreserver i utvecklingsförband. Dessa utgör grundfundament för organisering av tillväxt såväl personellt som materiellt och kommer att aviseraras som fullvärdiga krigsförband i enlighet med Försvarsbeslut 2020.

⁷¹ Lednings- och underrättelsestridskraftsavdelningen, Logistikstridskraftsavdelningen samt hemvärnsstridskraftsavdelningen

Figur 4 Försvarmaktens lokalisering av förband, staber, skolor och centrum

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO22 ⁷²
Högkvarteret (HKV)	Stockholm	Ledningsstaben Produktionsledningen Insatsledningen Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten Högkvarterets stab Internrevisionen Säkerhetsinspektionen Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) Militära flyginspektionen	HKV med stabsförband Nationella underrättelseenheten (NUE) Specialförbanden It-försvarsförbanden
Arméstaben (Ast)	Enköping	TVK ⁷³ Mark i Skövde	Arméstaben
Marinstaben (MS)	Muskö	TVK Marin	Marinstaben
Flygstaben (FS)	Uppsala	TVA Flyg i Lidköping/ Sätenäs, Luleå, Ronneby, Linköping	Flygstaben
Norra militärregionstaben (MR Norr)	Boden	Västernorrlandsgruppen i Härnösand Fältjägargruppen i Östersund Västerbottensgruppen i Umeå Norrbottensgruppen i Boden Lapplandsjägargruppen i Kiruna	Regional stab Nord 10. hemvärnsbataljonen 11. hemvärnsbataljonen 12. hemvärnsbataljonen 13. hemvärnsbataljonen 14. hemvärnsbataljonen 15. hemvärnsbataljonen 16. hemvärnsbataljonen
Mellersta militärregionstaben (MR Mitt)	Kungsängen	Livgardesgruppen i Kungsängen Dalregementsgruppen i Falun Gävleborgsgruppen i Gävle Södermanlandsgruppen i Strängnäs Upplands- och Västmanlandsgruppen i Enköping Södertörnsgruppen i Haninge	Regional stab Mitt 17. hemvärnsbataljonen 18. hemvärnsbataljonen 21. hemvärnsbataljonen 22. hemvärnsbataljonen 23. hemvärnsbataljonen 24. hemvärnsbataljonen 25. hemvärnsbataljonen 26. hemvärnsbataljonen 27. hemvärnsbataljonen 28. hemvärnsbataljonen 29. hemvärnsbataljonen
Västra militärregionstaben (MR Väst)	Skövde	Skaraborgsgruppen i Skövde Bohus-Dalsgruppen i Uddevalla/ Skredsvik Elfsborgsgruppen Hallandsgruppen i Halmstad Örebro- och Värmlandsgruppen i Örebro	Regional stab Väst 19. hemvärnsbataljonen 20. hemvärnsbataljonen 38. hemvärnsbataljonen 39. hemvärnsbataljonen 40. hemvärnsbataljonen 41. hemvärnsbataljonen 42. hemvärnsbataljonen 43. hemvärnsbataljonen 44. hemvärnsbataljonen 45. hemvärnsbataljonen

⁷² Beteckningen (-) anger att del av krigsförbandet återfinns vid annan organisationsenhet.

⁷³ TVK står för Teknik- och vidmakthållandekontor. TVA står för Teknik- och vidmakthållandeavdelning.

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO22 ⁷²
Södra militärregionstaben (MR Syd)	Revinge	Blekingegruppen i Karlskrona Kalmar- och Kronobergsgruppen i Växjö Livgrenadjärgruppen i Linköping Norra Smålandsgruppen i Eksjö Skånska gruppen i Lund/Revinge	Regional stab Syd 30. hemvärnsbataljonen 31. hemvärnsbataljonen 33. hemvärnsbataljonen 34. hemvärnsbataljonen 35. hemvärnsbataljonen 36. hemvärnsbataljonen 37. hemvärnsbataljonen 46. hemvärnsbataljonen 47. hemvärnsbataljonen 48. hemvärnsbataljonen 49. hemvärnsbataljonen
Livgardet (LG)	Upplands- Bro/ Kungsängen	SWEDINT Försvarmusiken i Stockholm och Karlskrona Verksamhet även i Stockholm och Ekerö	Livbataljonen 11. militärpolisbataljonen 12. motoriserade skyttebataljonen 13. säkerhetsbataljonen (-) Depå Kungsängen
Dalregementet (I 13)	Falun		131. Lokalförsvarskyttebataljonen 132. Lokalförsvarskyttebataljonen Depå Falun
Norrbottens regemente (I 19)	Boden	Försvarmaktens vinterenhet (FMVE) i Boden och Arvidsjaur Lokalplaneringsenhet norr (LPLE N) Verksamhet även i Arvidsjaur och Kalix	3. brigadstaben 3. brigadspaningskompaniet 191. mekaniserade bataljonen 192. mekaniserade bataljonen 1. tungtransportkompaniet (-) Depå Boden (-)
Västernorrlands regemente (I 21)	Sollefteå	Verksamhet även i Östersund	211. Lokalförsvarskyttebataljonen 212. Lokalförsvarskyttebataljonen Depå Sollefteå
Livregementets husarer (K 3)	Karlsborg	Försvarets överlevnadsskola (FÖS) Flygenhet	31. lätta skyttebataljonen 32. underrättelsebataljonen Depå Karlsborg
Norrlands dragonregemente (K 4)	Arvidsjaur		193. jägarbataljonen Depå Arvidsjaur
Skaraborgs regemente (P 4)	Skövde	Verksamhet även i Borås, Enköping, Karlsborg, Motala/Kvarn, Villingsberg och Älvdalen	2. brigadstaben 2. brigadspaningskompaniet 41. mekaniserade bataljonen 42. mekaniserade bataljonen 1. tungtransportkompaniet (-) Depå Skövde (-)

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO22 ⁷²
Gotlands regemente (P 18)	Visby	Gotlandsgruppen	32. hemvärnsbataljonen 181. stridsgruppen Depå Visby
Södra skånska regementet (P 7)	Lund/Revinge	Verksamhet även i Helsingborg, Hässleholm, Kristianstad, Malmö, Simrishamn och Ystad	71. motoriserade skyttebataljonen 72. mekaniserade bataljonen Depå Revinge
Bodens artilleriregemente (A 8)	Boden	Artilleriets stridsskola (ArtSS)	91. artilleribataljonen 92. artilleribataljonen 93. artilleribataljonen ⁷⁴ Depå Boden (-)
Luftvärnsregementet (Lv 6)	Halmstad	Luftvärnets stridsskola (LvSS)	61. luftvärnsbataljonen 62. luftvärnsbataljonen 4. brigadluftvärnskompaniet 7. brigadluftvärnskompaniet 19. brigadluftvärnskompaniet 18. brigadluftvärnskompaniet 18. luftvärnsenheten Depå Halmstad (-)
Göta ingenjörregemente (Ing 2)	Eksjö	Fältarbetsskolan (FarbS) Verksamhet även i Skillingaryd	21. ingenjörsbataljonen 22. ingenjörsbataljonen Depå Eksjö (-)
Ledningsregementet (LedR)	Enköping	Ledningsstridsskolan (LedSS) omfattande: Ledningsskolan (LedS), Totalförsvarets signalskyddsskola (TSS) och Försvarmaktens ledningsträningssentrum (LTC) Meteorologiskt och oceanografiskt centrum (METOCC) TVK Ledsyst Miljöprovningssenhetsen (MPE) Verksamhet även i Boden, Göteborg, Ronneby och Stockholm	2. brigadledningskompaniet 2. brigadsambandskompaniet 3. brigadledningskompaniet 3. brigadsambandskompaniet 5. ledningsbataljonen 8. operativa sambandsbataljonen 13. telekrigsbataljonen 10. PSYOPS-förbandet TKSE (telekrigsstödenhet) METOCC (Meteorologiskt och oceanografiskt centrum) Depå Enköping
Göta trängregemente (T 2)	Skövde	Logistikskolan (LogS)	1. brigadlogistikbataljonen (-) 2. brigadlogistikbataljonen (-) 1. operativa logistikbataljonen (-) 1. trafik- och transportledningskompaniet Depå Skövde (-)

⁷⁴ Artilleribataljon avsedd för framtida Bergslagens Artilleriregemente A9 i Kristinehamn. Krigsförband från IO22 i syfte att krigsplacera de individer som genomför GU vid P4 under 2022

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO22 ⁷²
Första ubåtsflottiljen (1. ubflj)	Karlskrona	Verksamhet även i Haninge	1. ubåtsflottiljledningen 11. ubåtsdivisionen Signalspaningsfartyg Ubåtsräddningsfartyg
Tredje sjöstridsflottiljen (3. sjöstriflj)	Karlskrona		3. sjöstridsflottiljledningen 31. korvettdivisionen 33. minröjningsdivisionen 34. underhållsdivisionen
Fjärde sjöstridsflottiljen (4. sjöstriflj)	Haninge	Verksamhet även i Uddevalla och Munkedal	4. sjöstridsflottiljledningen 41. korvettdivisionen 42. minröjningsdivisionen 43. underhållsdivisionen 44. röjdykardivisionen
Stockholms amfibieregemente (Amf 1)	Haninge/ Berga	Verksamhet även i Norrtälje, Vaxholm och på Utö.	2. amfibiebataljonen Depå Haninge (-)
Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4)	Göteborg	Lokalplaneringsenhet Väst (LplE V)	5. amfibiebataljonen 17. bevakningsbåtkompaniet 132.säkerhetskompani sjö (ur 13.säkerhetsbataljonen) (-) Depå Göteborg (-)
Marinbasen (MarinB)	Karlskrona	Driftstyrningskontor och marinverkstad Lokalplaneringsenhet syd (LplE S) Verksamhet även i Haninge, Kosta och Uddevalla	Marinbasen (i Göteborg, Visby och på Muskö) Depå Karlskrona (-)
Skaraborgs flygflottilj (F 7)	Lidköping/ Såtenäs	Flygverkstad Verksamhet även i Linköping, Karlsborg, Stockholm/Arlanda samt Thailand och Ungern	7. flygflottiljen 71. stridsflygdivisionen 72. stridsflygdivisionen 73. transport och specialflygdivisionen 73. transportflygskvadron 74. specialflygskvadron 75. statsflygskvadron Depå Såtenäs
Blekinge flygflottilj (F 17)	Ronneby/ Kallinge	Verksamhet även i Hagshult och Visby	17. flygflottiljen 171. stridsflygdivisionen 172. stridsflygdivisionen Depå Ronneby
Upplands Flygflottilj (F 16)	Uppsala	Verksamhet även i Bålsta, Hässleholm, Lidköping/Såtenäs och Luleå	16. flygflottiljen 161. stridslednings- och luftbevakningsbataljonen 135.säkerhetsmarkplutonen i Uppsala (ur 13. Säkerhetsbataljonen) (-) Depå Uppsala (-)

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO22 ⁷²
Norrbottens flygflottilj (F 21)	Luleå	Flygverkstad Verksamhet även i Jokkmokk, Vidsel	21. flygflottiljen 211. stridsflygdivisionen 212. stridsflygdivisionen Depå Luleå
Försvarmaktens helikopterflottilj (Hkpflj)	Linköping/ Malmen	Verksamhet även i Luleå och Ronneby	Helikopterflottiljen 1. helikopterskvadron 2. helikopterskvadron 3. helikopterskvadron 4. helikopterskvadron Depå Linköping
Försvarmaktens logistik (FMLOG)	Stockholm	Inköpsenhet Logistikkontoret Stöd och serviceenhet Verksamhet även i Boden	FMLOG
Försvarmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS)	Örebro	Anläggningsenheten (Anl E) Verksamhet även i Arboga, Arvidsjaur, Boden, Berga, Bålsta, Eksjö, Enköping, Göteborg, Halmstad, Hårsfjärden, Härnösand, Hässleholm, Karlsborg, Karlskrona, Kungsängen, Lidköping, Linköping, Luleå, Ronneby, Skövde, Solna, Stockholm, Sätenäs, Södra Sandby, Umeå, Uddevalla, Uppsala, Visby, Örebro, Östersund	Försvarmaktens telekommunikations- och informationssystemförband (FMTIS)
Militärhögskolan Karlberg (MHS K)	Solna	Försvarmaktens idrotts- och friskvårdsenhet (FMIF) Kadettbataljonen Managementenheten (ManE) Lokalplaneringsenhet mitt (LplE M) Veterancentrum	Depå Vällinge (-)
Militärhögskolan Halmstad (MHS H)	Halmstad	Försvarmaktens ledarskaps- och pedagogikenhet (FM LOPE), Utbildningsenhet, GSS- och specialistofficersenheten (ORE)	Depå Halmstad (-)
Markstridsskolan (MSS)	Skövde	Verksamhet även i Motala/Kvarn	Depå Skövde (-)
Sjöstridsskolan (SSS)	Karlskrona	Försvarmaktens dykeri och navalmedicincentrum (FM DNC) Verksamhet även i Hanninge	Depå Hanninge (-) Depå Karlskrona (-)
Luftstridsskolan (LSS)	Uppsala	Flygvapnets flygbefälsskola (FBS) Flygvapnets stridslednings- och luftbevakningsskola (StrilS) Basbefälsskolan (BBS) Flygskolan (FlygS) i Linköping/ Malmen Försvarmaktens hundtjänstenhet i Sigtuna och Sollefteå	Depå Uppsala (-)

Organisationsenhet	Lokalisering	Enheter, Funktioner	Krigsförband IO22 ⁷²
Hemvärnets stridsskola (HvSS)	Salem/ Vällinge		Depå Vällinge (-)
Försvarmaktens tekniska skola (FMTS)	Halmstad	Utbildningsenhet (UtbE), Funktionsutvecklingsenhet. Verksamhet även i Boden, Eksjö, Kungsängen, Lund och Skövde Verkstäder	1. brigadlogistikbataljonen (-) 2. brigadlogistikbataljonen (-) 1. operativa logistikbataljonen (-) Depå Halmstad (-)
Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (SWEDEC)	Eksjö		Depå Eksjö (-)
Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC)	Umeå	CBRN-skolan	1. CBRN-kompaniet (inklusive CBRN-stab) Depå Umeå
Försvarmaktens underrättelse- och säkerhetscentrum (FMUndSäkC)	Uppsala	Försvarets tolkskola (TolkS) Verksamhet även i Halmstad	Depå Uppsala (-)
Försvarmaktens HR-centrum (FM HRC)	Stockholm	Specialistenheten (SpecE), Administrativa enheten (AdmE) Verksamhet även i Boden	Depå Vällinge (-)
Försvarsmedicincentrum (FömedC)	Göteborg	Försvarsmedicinska enheten (FömedE) i Göteborg och Linköping.	1. sjukhuskompaniet 2. sjukhuskompaniet Depå Göteborg

Tabell 15 Försvarmaktens organisation 2022 inklusive fastställda krigsförband IO22

Bilagor

Bilaga 1 (öppen) Personalberättelse

Bilagan är en detaljerad redovisning av personalområdet.

Bilaga 2 (öppen) Materielberättelse

Bilagan omfattar detaljerad redovisning av materieförsörjningsområdet

I underbilaga 2.1 (hemlig) redovisas i förekommande fall hemlig information avseende resultatet av planerade och beställda materielinvesteringar.

I underbilaga 2.2 (sekretessklassificerad) redovisas ekonomiskt resultat av planerade och beställda materielinvesteringar.

Nedan bilagor(samt hemlig underbilaga 2.1 ovan) redovisas och insänds till regeringen i särskild ordning:

Bilaga 3 (hemlig) Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen.

Bilagan omfattar sammanfattning av Försvarmaktens operativa förmåga, krigsorganisationens utveckling, personalplanering, försörjningstrygghet och cyberförsvar. Fördjupad redovisning av cyberförsvar sker i särskild ordning.

Bilaga 4 (hemlig) Övrig hemlig resultatredovisning

Bilagan omfattar Försvarmaktens beredskap och nationella operationer samt kompletterande redovisning av Marinens genomförda verksamhet och resultat avseende materiell tillgänglighet per fartygstyp.

Bilaga 5 (hemlig) Skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna

Bilagan redovisar skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna

Bilaga 6 (kvalificerat hemlig) Värdering av Försvarmaktens operativa förmåga 2022

Bilagan omfattar redovisning hur den operativa förmågan har värderats.

I underbilaga 6.1 (hemlig) sammanfattas Försvarmaktens operativa förmåga 2022.

I underbilaga 6.2 (sekretessklassificerad) redovisas metodbeskrivning

Sökregister återsrapporteringskrav

Av tabell 16 på nästföljande sidor framgår ställda krav på återsrapportering i årsredovisning 2022 och följer numrering i regleringsbrev 2022 (RB) och särskilda regeringsbeslut är angivna som SRB. Längst ner i tabell återfinns hänvisning till avsnitt som är reglerat i förordningar.

Av tabell 17 framgår särskilda redovisningar som skett under verksamhetsåret 2022 och följer kronologisk ordning i regleringsbrev 2022 (RB), särskilda regeringsbeslut är angivna som SRB.

.

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
1	Mål för Försvarsmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen		
	Försvarsmaktens operativa förmåga		
	<i>[...] Av resultatredovisningen i årsredovisningen ska en analys med eventuella avvikelser i förhållande till den i budgetunderlaget för 2022 planerade utvecklingen mot målen och orsakerna till dessa framgå. Resultatredovisningen i årsredovisningen ska omfatta både krigsorganisationens samlade förmåga och inom ramen för detta även förmågan för armén, marinen, flygvapnet samt logistik- respektive ledningsfunktionen</i>	Hemlig bilaga 3	
	Krigsorganisationens utveckling		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa resultatet av krigsorganisationens utveckling i förhållande till den planerade utvecklingen av krigsorganisationen som inkom i myndighetens budgetunderlag för 2022. Av redovisningen ska framgå en analys med slutsatser som fokuserar på avvikelser från den planerade utvecklingen och orsakerna till dessa</i>	Hemlig bilaga 3	
	Personalplanering		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa utvecklingen i förhållande till redovisad plan och den planerade utvecklingen av krigsorganisationen som inkom i myndighetens budgetunderlag för 2022. Av redovisningen ska framgå uppfyllnadsgrad av krigsplacerad personal i krigsförbanden och i reserver samt en analys med slutsatser med fokus på avvikelser.</i>	Hemlig bilaga 3	
	Infrastruktur		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen utgående från regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarsmakten 2021-2025 (Fö nr 30) och Försvarsmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025 den 17 december 2020 (Fö nr 4) övergripande redovisa resultatet av myndighetens vidtagna och planerade åtgärder vad avser infrastrukturella åtgärder i krigs- respektive grundorganisationen med särskild tonvikt på de återinrättade organisationsenheterna Dalregementet (I 13), Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21), Norrlands dragonregemente (K 4), Bergslagens Artilleriregemente (A 9), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) och Upplands flygflottilj (F 16) som ska nå full kapacitet under perioden 2026-2030. Eventuella avvikelser eller risk för avvikelser och hur de bedöms ska framgå av redovisningen.</i>	Hemlig bilaga 3	Infrastruktur med start på sid 43 Pågående återetablering av nya organisationsenheter med start sid95
	Försörjningstrygghet		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa hur myndigheten i samverkan med Försvarets materielverk och andra berörda myndigheter och i dialog med näringslivet utvecklat sin verksamhet för att försörjningstryggheten bättre ska svara mot kraven på krigsorganisationens uthållighet. Av redovisningen bör bl.a. framgå vilka åtgärder som vidtagits för att identifiera ett relevant minsta bestånd, stärka förmödenhetsförsörjningen och öka materielens och andra viktiga varor och tjänsters tillgänglighet och uthållighet.</i>	Hemlig bilaga 3	
	Cyberförsvar		
	<i>Försvarsmakten ska i en separat bilaga till årsredovisningen lämna en samlad redovisning och analys av arbetet med cyberförsvarsförmågan inklusive förmågan att genomföra defensiva och offensiva operationer i cyberdomänen. Redovisningen ska även innehålla ekonomi uppdelat per anslagspost och en analys av hur samarbetet med Försvarets radioanstalt fortskrider.</i>	Hemlig bilaga 3	Fullständig redovisning sker i särskild handling

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
2	Skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna <i>Skyddet för de mest skyddsvärda verksamheterna inom försvarssektorn mot de allvarigaste hoten ska öka. Försvarsmakten ska i en separat bilaga till årsredovisningen redovisa resultaten i form av prestationer och effekter. Av redovisningen ska en analys av samarbetet med Försvarets radioanstalt och Säkerhetspolisen framgå.</i>	Hemlig bilaga 5	
3	Internationella militära insatser <i>Försvarsmakten ska redovisa resultat och erfarenheter från genomförda internationella militära insatser.</i>	Huvuddokument	Internationella insatser med start på sid 50
	<i>Försvarsmakten ska redovisas hur insatserna påverkat utvecklingen av krigsorganisationen och den operativa förmågan.</i>	Huvuddokument	Genomförd verksamhet och dess resultat på sid 14
	<i>Även resultatet av genomförda insatser inom säkerhetssektorreform ska redovisas.</i>	Huvuddokument	Insatser för säkerhetssektorreform, SSR start på sid 55
	<i>Utfall i förhållande till budget ska redovisas i enlighet med särkostnadsmodellen</i>	Huvuddokument	Ekonomiskt utfall per insats under utgiftsområde 6, anslag 1:2 på sidan 57
4	Övriga internationella insatser <i>Försvarsmakten ska redovisa samarbetet med andra svenska myndigheter om freds- och säkerhetsfrämjande samt konfliktförebyggande verksamhet och hur erfarenheterna tas om hand inom myndigheten.</i>	Huvuddokument	Fredsfrämjande insatserstart på sid 58
5	Internationellt samarbete <i>enligt följande:</i> • en särskild redovisning hur det svensk-finska försvarssamarbetet samt det trilaterala samarbetet mellan Sverige, Finland och USA fortskrider, • den trilaterala avsiktsförklaringen mellan Finland, Norge och Sverige avseende fördjupat operativt försvarssamarbete, • den trilaterala avsiktsförklaringen mellan Danmark, Norge och Sverige avseende fördjupat operativt försvarssamarbete, • myndighetens samarbeten med Danmark, Estland, Frankrike, Lettland, Litauen, Nederländerna, Norge, Polen, Storbritannien, Tyskland och USA, • myndighetens samarbete med Nato, EU, FN, Nordefco, Joint Expeditionary Force (JEF), Framework Nations Concept (FNC), European Intervention Initiative (EI2) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). • myndighetens deltagande i Pesco-projekt. <i>Av redovisningarna ska framgå vilka huvudsakliga aktiviteter som har genomförts, vilka resultat som har uppnåtts och hur resultatet har påverkat Försvarsmaktens förmåga att ge och ta emot stöd</i>	Huvuddokument	Internationellt samarbete start på sid 70
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa vilka åtgärder myndigheten vidtagit i förberedelserna för det svenska EU-ordförandeskapet 2023.</i>		
	<i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa en analys över vilka forsknings- och utvecklingsprojekt i Europeiska försvarsfonden som myndigheten kan dra nytta av. Försvarsmakten ska även redovisa erfarenheter av tillämpningen av medfinansieringsmekanismen för den Europeiska försvarsfonden. Redovisningen ska inkludera en analys över vilka anpassningar av processen som krävs till det fortsatta arbetet med Europeiska försvarsfonden.</i> <i>Försvarsmakten ska inhämta synpunkter från Försvarets materielverk i arbetet.</i>		

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
6	Personalförsörjning Personalberättelse <i>Försvarsmakten ska lämna en personalberättelse.</i>	Bilaga 1	
	Jämställdhet och likabehandling <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa resultat av de åtgärder avseende jämställdhetsintegrering som vidtagits för att myndighetens verksamhet ska bidra till att uppnå målen för jämställdhetspolitiken. Redovisningen ska, där det är relevant, vara uppdelad på kön samt innehålla en analys och bedömning av eventuella skillnader mellan kvinnor och män.</i>	Bilaga 1	Arbetet med jämställdhetsintegrering
7	Materielförsörjning Miljökrav i den upphandlande verksamheten <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa antalet upphandlingar, och den ekonomiska omfattningen, där miljöhänsyn tagits genom tillämpning av miljökriterier eller på annat sätt. Redovisningen ska också spegla det totala antalet upphandlingar och deras ekonomiska omfattning.</i>	Huvuddokument	Miljökrav i den upphandlande verksamheten start på sid 97
8	Forskning och utveckling <i>Försvarsmakten ska i årsredovisningen redovisa hur myndigheten säkerställer tillgången till strategiska kompetenser vid höjd beredskap och då ytterst i krig.</i>	Huvuddokument	Strategiska kompetenser på sid 67
19	Förorenade områden <i>Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 22 februari 2023 redovisa vilka konkreta åtgärder myndigheten har vidtagit under 2022 för att minska spridningen av högfluorerade ämnen så kallade PFAS.</i>	Huvuddokument	Förorenade områden start sid 83
20	Samverkan i samhällsplaneringen <i>Försvarsmakten ska mot bakgrund av myndighetens kommande tillväxt till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 22 februari 2023, redovisa hur myndigheten bidrar till samexistens mellan olika samhällsintressen och samverkar med relevanta myndigheter och organisationer i samhällsplaneringen och prövningsprocesser.</i>	Huvuddokument	Samhällsplanering inklusive vind- och vågkraft start på sid 98
21	Tidig dialog och samverkan med relevanta myndigheter och organisationer i planerings- och prövningsprocessen <i>Försvarsmakten ska fortsätta att utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med relevanta myndigheter och organisationer i planerings- och prövningsprocesser för förnybar energiproduktion. Försvarsmakten ska mot bakgrund av myndighetens kommande tillväxt till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 22 februari 2023 redovisa hur utvecklingen av denna dialog fortskrider.</i>	Huvuddokument	Samhällsplanering inklusive vind- och vågkraft start på sid 98
11 (RB 21)	Objektsramar <i>Försvarsmakten ska med stöd av Försvarets materielverk i budgetunderlaget för 2022 utveckla sårredovisningen av materielområden till förslag på objektsramar för stridsflyg- och undervattensområdena. Objektsramarna ska utgöra riktlinjebeslut för planerade utgifter som riksdagen beslutar. Förslaget till riktlinjebeslut ska inte innehålla uppgifter som omfattas av sekretess. Avvikelser mellan beslut och utfall, liksom avvikelser mellan förslag och föregående beslut, ska översiktligt kunna kommenteras och underbyggas i myndighetens årsredovisning respektive budgetunderlag.</i>	Bilaga 2	Redovisas fr.o.m. årsredovisningen 2022.

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisas i dokument	Avsnitt i huvuddokument, personal- och materielberättelse (bilaga 1 och bilaga 2) Öppen redovisning
SRB 13	Rambeslut avseende Försvarsmaktens deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet under 2022 och 2023 (2021-10-28) Fö2021/01175		
	<i>Enligt lagen (1994:588) om utbildning inom ramen för internationellt militärt samarbete får regeringen sända en väpnad styrka utomlands för att delta i utbildning inom ramen för internationellt militärt samarbete. Försvarsmaktens samlade operativa förmåga bygger på att det finns samövade krigsförband. Förmågan utvecklas bland annat genom utbildning och övning, där den internationella utbildnings och övningsverksamheten spelar en viktig roll i Försvarsmaktens utveckling. Försvarsmakten ska redovisa genomförd internationell utbildnings- och övningsverksamhet samt till den kopplade erfarenheter i årsredovisningen. Kostnader för deltagande i internationell utbildnings- och övningsverksamhet utomlands ska rymmas inom ekonomisk ram för det under utgiftsområde 6 uppförda anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap.</i>	Huvuddokument	Genomförda internationella samarbeten, utbildnings- och övningsverksamhet samt erfarenheter start sid 34
SRB 2	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Georgien under 2022 (2021-12-16) Fö2021/01040 (delvis)		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat samt förbrukning av medel i samband med årsredovisningen för 2022.</i>	Huvuddokument	Georgien sid 56
SRB 3	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Moldavien under 2022 (2021-12-16) Fö2021/01040 (delvis)		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat samt förbrukning av medel i samband med årsredovisningen för 2022.</i>	Huvuddokument	Moldavien sid 56
SRB 4	Framställning från Försvarsmakten om att få genomföra säkerhetssektorreform med Ukraina under 2022 (2021-12-16) Fö2021/01040 (delvis)		
	<i>Försvarsmakten ska redovisa genomförd verksamhet och uppnådda resultat samt förbrukning av medel i samband med årsredovisningen för 2022.</i>	Huvuddokument	Ukraina sid 55
Förordningsstyrt			
5 B §	Förordning (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten - Vind- och vågkraft		
	<i>Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) årligen redovisa myndighetens medverkan i beredningen av ärenden rörande vind- och vågkraft samt de åtgärder myndigheten har vidtagit för att bidra till att nå den nationella planeringsramen för vindkraft. Förordning (2010:650)</i>	Huvuddokument	Samhällsplanering inklusive vind- och vågkraft start sid 98
Kap 3, 3 §	Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB)		
	<i>Kompetensförsörjning Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1 § första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (F. 2008:747)</i>	Bilaga 1	Kompetensförsörjning

Tabell 16 Sökregister återrapporteringskrav i årsredovisning 2022

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
30	Prognoser <i>Försvarsmakten ska redovisa prognoser för 2022-2025 vid nedanstående prognostillfällen. Prognosema ska kommenteras per anslagspost. Av kommentarerna ska framgå bakomliggande antaganden, osäkerhetsfaktorer samt ekonomiska och verksamhetsmässiga orsaker till eventuella förändringar. Prognosema ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Vid väsentliga avvikelser mot tilldelade medel och gällande planering ska myndigheten ange vilka åtgärder som har vidtagits eller som planeras. Prognosema lämnas i informationssystemet Hermes senast den <u>7 februari</u>, <u>27 april</u>, <u>29 juli</u> och <u>28 oktober</u>.</i>	2022-02-07 2022-04-27 2022-07-29 2022-10-28	Anges ej i Hermes
29	Delfaktorer försvarsprisindex <i>Försvarsmakten ska senast den 15 februari 2022 till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa anslagen 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap för anslagspost 1 och 3 och 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar för anslagspost 2 fördelade för 2021 på delfaktorer i försvarsprisindex enligt bilaga 5.</i>	2022-02-15	Delfaktorer har redovisats per mejl till Rk.
17 (RB 21)	Personalsäkerhet <i>Försvarsmakten ska senast den <u>22 februari 2022</u>, med en delredovisning den 1 september 2021, till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa genomförandet av de åtgärder som myndigheten planerar att vidta med anledning av regeringens uppdrag till Försvarsmakten att redovisa arbete med personalsäkerhet från den 13 augusti 2020 (Fö nr 1)</i>	2022-02-17	FM2020-22727:4 Försvarsmaktens slutredovisning av arbetet med personalsäkerhet
29 (RB 21)	Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet <i>Försvarsmakten ska i samverkan med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap redovisa till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) hur Försvarsmakten inom ramen för gällande regelverk, mål och uppgifter, kan utveckla formerna för Försvarsmaktens stöd till civil verksamhet såsom stöd med militära helikoptrar i samband med fredstida krissituationer. Redovisningen ska inte omfatta Försvarsmaktens stöd till polisen med helikoptrar. En muntlig delredovisning ska genomföras senast den 1 september 2021. Slutredovisningen ska ske senast den <u>22 februari 2022</u>.</i>	2022-02-28	FM2022-5277:1 Svar uppgift 29 – Former för stöd till civil verksamhet
30 (RB 21).	Miljö och klimat <i>Försvarsmakten ska senast den <u>22 februari 2022</u> till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa hur myndighetens arbete med hållbarhet bidrar till Sveriges åtaganden under Parisavtalet.</i>	2022-02-18	FM2020-23458:17 Försvarsmaktens årsredovisning 2021
31 (RB 21)	Samverkan i samhällsplaneringen <i>Försvarsmakten ska, mot bakgrund av myndighetens kommande tillväxt, till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den <u>22 februari 2022</u> redovisa hur myndigheten bidrar till samexistens mellan olika samhällsintressen inom samma geografiska områden och samverkar med relevanta myndigheter och organisationer i samhällsplaneringen.</i>	2022-02-21	FM2022-2142 Försvarsmaktens redovisning av uppgift 31 i regleringsbrevet för budgetåret 2021 - samverkan i samhällsplaneringen

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
SRB 8	Uppdrag om fördjupad samverkan inom cybersäkerhetsområdet genom ett nationellt cybersäkerhetscenter (Fö2019/01330 utfärdat 2020-12-10)		
	<i>En gemensam redovisning av arbetet ska lämnas årligen till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet) i samband med att myndigheternas årsredovisning lämnas till regeringen. Redovisningen ska innehålla såväl en verksamhetsuppföljning som en ekonomisk redovisning.</i>	2022-02-23	Handlings-ID: 22-111507
28	Rapportering enligt den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet		
	<i>Försvarmakten ska bidra till genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet i enlighet med regeringens beslut Sveriges nationella handlingsplan för genomförande av 2016-2020 den 28 april 2016 (UD2016/07898, UD nr 1:5). Försvarmakten ska senast den 22 februari 2022 till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa resultatet av det arbete myndigheten bedrivit med utgångspunkt i handlingsplanen om kvinnor, fred och säkerhet.</i>	2022-02-15	FM2019-2723:4 Försvarmaktens återrapportering för 2021 avseende Sveriges nationella handlingsplan om Kvinnor, fred och säkerhet
27 (RB 21)	Demokrati 100 år		
	<i>Försvarmakten ska senast den 7 april 2022 till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) redovisa insatser och aktiviteter som genomförts under 2021 för att uppmärksamma det demokratiska styrelseskicket och dess värden med anledning av att demokratin i Sverige fyller 100 år. Försvarmakten ska genomföra uppdraget i dialog med kommittén Demokratin 100 år (Ku 2018:02).</i>	2022-04-07	FM2021-22412:14 Återrapportering av insatser för Demokrati 100 år
26	Övningar med internationellt förbandsdeltagande		
	<i>Försvarmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 15 april, den 19 augusti respektive den 14 oktober 2022, samt den 20 januari 2023 inkomma med kvartalsredovisning avseende genomförda övningar med internationellt förbandsdeltagande. Av respektive redovisning ska även framgå planerade övningar med internationellt förbandsdeltagande i fråga om kommande tolv månadersperiod. Redovisningarna ska innefatta deltagande länder samt en kort beskrivning av det svenska och de utländska bidragen i respektive övning.</i>	2022-02-14 2022-04-11 2022-08-16 2022-10-03	FM2021-22412: 4 Återrapportering av övningar med internationellt förbandsdeltagande (enligt styrning RB innan datum ändrades) FM2021-22412:15 Återrapportering av övningar med internationellt förbandsdeltagande FM2021-22412:23 Återrapportering av övningar med internationellt förbandsdeltagande FM2021-22412:30 Återrapportering av övningar med internationellt förbandsdeltagande
31	Information om tillträde till svenskt territorium		
	<i>Försvarmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 15 april, den 19 augusti respektive den 14 oktober 2022, samt den 20 januari 2023 lämna en skriftlig kvartalsredovisning i fråga om utländska statsfartygs, statsluftfartygs samt militära fordons närvaro på svenskt territorium. Redovisningen ska omfatta en övergripande sammanställning av verksamhet vilken förutsätter myndighetens beslut om tillträde till svenskt territorium enligt tillträdesförordningen (1992:118), samt innefatta tillträde inom ramen för gällande regeringsbeslut, inklusive rambeslut och beslut som gäller för viss tidsperiod. Av respektive redovisning ska även framgå planerad motsvarande verksamhet, i den utsträckning myndigheten har uppgift om detta.</i>	2022-04-11 2022-08-16 2022-10-03	FM2021-22412:17 Återrapportering – Information om tillträdebeslut till svenskt territorium FM2021-22412:24 Återrapportering tillträdesärenden FM2021-22412:31 Återrapportering – Information om tillträde till svenskt territorium

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
SRB 4	Framställning från Länsstyrelsen i Gotlands län om förlängd tid för uppdraget om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län (2022-02-17, Fö2022/00063)		
	Försvarmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län ska gemensamt slutredovisa uppdraget om samverkan och organisation inom totalförsvaret i Gotlands län senast <u>den 1 maj 2022</u> . Slutredovisningen ska innehålla nya erfarenheter för arbetet att stärka totalförsvaret utifrån aktuell händelseutveckling och en bedömning av vilka delar av utvecklingssatsningen totalförsvaret som kan vara relevanta för totalförsvarsarbetet inom andra län	2022-04-28	FM2018-11018:8 Slutrapport av uppdrag till Försvarmakten och Länsstyrelsen i Gotlands län om samverkan och organisation inom totalförsvaret på Gotland
1 (del av)	Mål för Försvarmaktens operativa förmåga och utvecklingen av krigsorganisationen - Infrastruktur		
	Försvarmakten ska i årsredovisningen utgående från regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarmakten 2021-2025 (Fö nr 30) och Försvarmaktens operativa förmåga och försvarsplanering 2021-2025 den 17 december 2020 (Fö nr 4) övergripande redovisa resultatet av myndighetens vidtagna och planerade åtgärder vad avser infrastrukturella åtgärder i krigs- respektive grundorganisationen med särskild tonvikt på de återinrättade organisationsenheterna Dalregementet (I 13), Västernorrlands regemente med utbildningsdetachement (I 21), Norrlands dragonregemente (K 4), Bergslagens Artilleriregemente (A 9), Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) och Upplands flygflottilj (F 16) som ska nå full kapacitet under perioden 2026-2030. Eventuella avvikelser eller risk för avvikelser och hur de bedöms ska framgå av redovisningen.). En delredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den <u>15 juni 2022</u> . Redovisningarna ska lämnas in efter samverkan med Fortifikationsverket.	2022-06-14	FM2021-22412: 20 Återrapportering infrastruktur
SRB 4	Villkor för avgiftsbelagd verksamhet (RB ändringstryck 2022-02-10, Fö2022/00145)		
	6.4 Villkor för avgiftsbelagd verksamhet 3. Stöd som Försvarmakten lämnar med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 till kommuner och regioner enligt förordningen (2002:375) om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet ska under perioden den 1 januari-den 30 juni 2022, med undantag från 16 § i samma förordning, lämnas utan att någon avgift tas ut. Stöd som lämnas under denna period ska finansieras från anslag 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap anslagspost 1. Försvarmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den <u>1 augusti 2022</u> redovisa de kostnader som myndigheten har haft och som myndigheten bedömer att den kommer att ha för det lämnade stödet under den angivna perioden.	2022-07-29	FM2021-22412: 20 Återrapportering avgiftsbelagd verksamhet
12	Lednings- respektive logistikfunktionerna		
	Försvarmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den <u>1 september 2022</u> lämna en redovisning av lednings- och logistikfunktionen på både operativ och taktisk nivå som tydliggör uppgifter, lednings- och lydnadsförhållanden samt organisation i krigs- respektive grundorganisationen. Försvarmakten ska i redovisningen även beskriva vilket behov av logistikstöd som krigsorganisationen har från det civila försvaret och vilka logistikbehov som myndighetens egen organisation ska tillgodose för lösandet av uppgifter vid höjd beredskap och krig.	2022-08-30	FM2022-10372:1 Försvarmaktens redovisning avseende lednings- respektive logistikfunktionerna

[illegible]

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
SRB 5	2022-06-02, Ändring av uppdraget att ta fram underlag inför kommande beslut om försvarspolitisk inriktning (Fö2022/00819) 2022-06-02,		
	<i>Regeringen beslutade den 24 mars 2022 att ge Försvarsmakten, Totalförsvarets forskningsinstitut och Utrikespolitiska institutet i uppdrag att ta fram underlag om internationella försvars- och säkerhetspolitiska förhållanden, som bedöms vara relevanta inför arbetet med kommande beslut om försvarspolitisk inriktning (Fö nr 9, 10 och 11). I beslutet uppdrags myndigheterna att lämna en skriftlig redovisning till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 31 oktober 2022. Med ändring av tidigare beslut, beslutar regeringen att myndigheterna ska lämna den skriftliga redovisningen senast den 30 september 2022.</i>	2022-09-28	FM2022-19979:5 Underlag inför kommande beslut om försvarspolitisk inriktning
16	Underlag för framtagande av veteranstrategin		
	<i>Försvarsmaktens ska, i samverkan med veteran- och anhängargorganisationer, till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 1 oktober 2022, lämna underlag till arbetet med regeringens veteranstrategi. Myndigheten ska redovisa implementeringen av beslutade och genomförda åtgärder inom ramen för myndighetens veteranverksamhet och vad som kan och bör utvecklas, inklusive förslag på målformuleringar. Myndighetens förslag ska rymmas inom befintlig ekonomisk ram.</i>	2022-09-30	FM2022-20689:1 Försvarsmaktens underlag till regeringens veteranstrategi
17	Officersutbildning		
	<i>Försvarsmakten ska, i samverkan med Försvarshögskolan, till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 1 oktober 2022, redovisa vidtagna och planerade åtgärder för utvecklingen av officersutbildningen och dess innehåll med anledning av ominriktningen till nationellt försvar, försvar mot väpnat angrepp som huvuduppgift och den utökade krigsförbandsproduktionen.</i>	2022-09-30	FM2022-21399:1 Slutredovisning av uppgift 17 i Försvarsmaktens regleringsbrev för 2022
14 (RB 21)	Utveckling av den ekonomiska rapporteringen och resultatredovisningen		
	<i>Försvarsmakten ska fortsätta att utveckla den ekonomiska rapporteringen och resultatredovisningen bl.a. avseende investeringar till regeringen, med särskilt fokus på budgetunderlag och årsredovisning. Arbetet ska ske med stöd av Ekonomistyrningsverket, regeringens beslut om uppdrag till Ekonomistyrningsverket att lämna stöd till Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket (Fö nr 18) den 17 december 2020. Försvarsmakten ska löpande redovisa sitt arbete och en skriftlig redovisning ska inkomma till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 15 oktober 2022.</i>	2022-10-14	FM2022-22574:2 Utveckling av den ekonomiska rapporteringen och resultatredovisningen
19 (RB 20)	Våg- och vindkraft		
	<i>Försvarsmakten ska i sina yttranden i våg- och vindkraftsärenden utveckla förmågan till tidig dialog och samverkan med övriga samhället. Försvarsmakten ska analysera jämförbara länders och grannländers erfarenheter av fungerande samexistens mellan försvarsmakt och kraftigt utbyggd vindkraft inom samma geografiska område. Försvarsmakten ska återkomma med förslag på hur det svenska systemet kan förbättras i det avseendet.</i>	2022-10-24	FM2022-14512:1 Försvarsmaktens redovisning av uppgift 19 i regleringsbrevet för budgetåret 2020, våg- och vindkraft (slutredovisning).

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
14	Förberedelser inför kontrollstationen 2023 – bedömning av genomförandet av försvarsbeslutet 2020 <i>Inför kontrollstationen 2023 ska Försvarsmakten senast den 1 november 2022 till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa myndighetens bedömning av genomförandet av försvarsbeslutet 2020 avseende vilka resultat myndigheten uppnått och vilka resultat myndigheten förväntas att uppnå fram till 2025 respektive till 2030. Försvarsmakten ska i arbetet samverka med berörda myndigheter bl.a. Försvarets materielverk, Totalförsvarets plikt- och prövningsverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt och Fortifikationsverket.</i>	2022-10-31	FM2022-19979:13 Försvarsmaktens underlag för fortsatta politiska ställningstaganden. Underbilaga 1.2.5 Bedömning av genomförandet av försvarsbeslutet 2020. Underbilaga 1.2.6 Förberedelser inför kontrollstationen 2023 - slutredovisning
16 (RB 21)	Förberedelser inför försvarsbeslutet 2025 (ska koordineras med RB 22 pkt 15) <i>Försvarsmakten ska inkomma med en perspektivstudie med förslag avseende perioden 2026-2035 med långsiktig utblick mot 2040. Perspektivstudien ska utgöra ett stöd för överväganden avseende det militära försvarets utveckling inför försvarsbeslutet 2025. Den inriktning som riksdagen har beslutat för Försvarsmaktens krigsorganisation (prop.2020/21:30) ska utgöra utgångspunkten för perspektivstudien. Viktigare överväganden som legat till grund för utformningen ska redovisas. Studien ska även innefatta en bedömning av utvecklingen av förhållanden i omvärlden med relevans för det militära försvarets utveckling. Utvecklingen av den militära förmågan hos en möjlig angripare respektive andra länder och organisationer ska särskilt belysas. Relevanta aktörer och myndigheter ska involveras i arbetet med perspektivstudien. Arbetet ska delredovisas till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 1 november 2022. (ändrat till att pkt ska slutredovisas)</i>	2022-10-31	FM2022-19979:13 Försvarsmaktens underlag för fortsatta politiska ställningstaganden
15	Förberedelser inför försvarsbeslutet 2025 – planeringsarbete avseende särskilda åtgärder <i>Försvarsmakten ska senast den 1 november 2022 till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) redovisa hur planeringsarbetet fortskrider samt förslag avseende ett möjligt genomförande av de åtgärder som anges i propositionen Totalförsvaret 2021-2025 (se prop. 2020/21:30, s.30) kapitel 4 Politikens inriktning sidorna 30 och 31. Ett genomförande förutsätter särskilda beslut och att den ekonomiska ramen för perioden 2026-2030 höjs. Försvarsmakten ska i arbetet samverka med berörda myndigheter bl.a. Försvarets materielverk, Totalförsvarets plikt- och prövningsverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt och Fortifikationsverket. Redovisningen ska koordineras med delredovisningen om Perspektivstudien respektive redovisningen om Militär förmåga i övre Norrland. Tidigare givna uppdrag framgår av bilaga 6 RB.</i>	2022-10-31	FM2022-19979:13 Försvarsmaktens underlag för fortsatta politiska ställningstaganden. Underbilaga 1.2.6 Förberedelser inför kontrollstationen 2023 - slutredovisning
32 (RB 22)	Förstärkningar med anledning av det försämrade säkerhetsläget i närområdet <i>Försvarsmakten ska i arbetet med att utöka verksamheten och anskaffningar enligt detta uppdrag utgå från bilagan till överenskommelse om det militära och civila försvaret från den 16 mars 2022 (Fö2022/00125). Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den 1 november redovisa hur arbetet fortlöper</i>	2022-10-31	FM2022-19979:13 Försvarsmaktens underlag för fortsatta politiska ställningstaganden

RB p/ SRB	Namn återrapporteringskrav inklusive beskrivning	Redovisat datum	FM-Beteckning/övrig info
13 (RB 21)	Militär förmåga i övre Norrland (ska koordineras med RB 22 pkt 15)		
	Inför försvarsbeslutet 2025 ska Försvarsmakten redovisa en analys av hur en förmågeförstärkning bäst skulle kunna se ut i norra Lappland. Försvarsmakten ska till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) senast den <u>30 november 2022</u> redovisa hur en förstärkning av den militära förmågan och närvaron i Norra Lappland, t.ex. i form av särskilda gränsjägarförband, skulle kunna utformas. Redovisningen ska beakta behovet av att ha förband som kan verka i subarktisk miljö och som kan verka på Nordkalotten inom ramen för det trilaterala samarbetet mellan Finland, Norge och Sverige. I redovisningen ska Försvarsmakten bedöma konsekvenser avseende bl.a. operativ förmåga och ekonomi.	2022-10-31	FM2022-19979:13 Försvarsmaktens underlag för fortsatta politiska ställningstaganden. Underbilaga 1.2.5 Bedömning av genomförandet av försvarsbeslutet 2020. Underbilaga 1.2.7 Militär förmåga i övre Norrland

Tabell 17 Särskilda redovisningar som skett under 2022

Överbefälhavarens intygande av myndighetens årsredovisning

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.⁷⁵

Micael Bydén

⁷⁵ Grundar sig på redovisningen i avsnitten *Intern styrning och kontroll* samt *Revision, granskning, kontroll och tillsyn*.

FÖRSVARSMAKTEN